

מדינת ישראל
משרדי הממשלה

4-10

משרד
אליאס
אליאס

תיק מס'

התיישבות
הירוק
3/87 - 1/95
~~43693~~

43693/10
109-4-3-10

מחלקה
מחוז
צפון

שם תיק: בנייה עירונית מחוז דרום - התיישבות מעבר לקו הירוק
מזהה פנימי: 00098ar
כתובת 2-109-4-3-10
גל-43693/10
תאריך הדפסה: 27/12/2017

תיק מס'
4-10

20. 11. 1955

ההסתדרות הציונית
חטיבת ההתיישבות

חבל הנגב

עשור לאתגר

ההתישבות היהודית בחבל עזה

בל אק אמי, ש'אק ארץ-ישראל חזק ב'שטאט אמי,
 א'הו'ש'ת ב'ב' ב'ני-א'רץ, א'צ'ב'ר א'נ'ת'ר ו'ל'ק'ר ב'ת'...
 י'ש'ב' א'רץ-י'ש'ר'א'ל ח'ז'ק א'ל'ת א'ת' ה'א'רץ
 א'רץ נ'א'ב'ר
 ב'ר'ק נ'ח'מ'י ב'כ'ש'ט פ'מ'צ'ו'ת א'ב'נ'ו'ת ב'ת'ר
 ו'א'ש'ת ב'מ'י'ם, ו'א'ז'ר'ע ש'ב'ו'ת, א'צ'ש'ו'ת ב'ת'
 מ'א'נ'ו'ת, מ'ב'ו'ת, מ'ע'ש'ה י'ר'י-א'י'ן,
 מ'א'נ'ת ח'ר'ש'ו'ש'ת, ב'ת'ו'ן ש'נ'פ'י' ב'מ'ע'ו'ן י'א' ע'ו'ל'ם
 ב'ת'ו'ן ה'א'רץו'ת פ'מ'צ'ו'ת

(מ'ד'ע א'י'ש'ב'י'ן)

(מחבר א. א. א. א. א.)

אל הקורא:

חוברת זו עוסקת באחד מחבלי הארץ הקשורים קשר עמוק להסטוריה של עמנו. כאן, התהלך דוד המלך בדרכו למלכות ישראל. כאן, כוננו צעדיהם חכמי ישראל בתקופת התנאים. גבורתם ועוז רוחם של החלוצים בשנות הארבעים, אשר עלו לכפר-דרום במסגרת עליית י"א הנקודות בנגב טבעו בדם וברוח את מסורת ההתיישבות לדורות בחבל עזה.

בשנת 1975, עת עלו מתיישבי נצר-חזני על הקרקע בכפר-דרום, החלה קורמת עור וגידים מסכת התיישבות חדשה ומרתקת המונחת לפניכם במעט המילים של חוברת זו.

בהתאם ליעדים שנקבעו ע"י ממשלת ישראל והמוסדות המיישבים, תוכננו בחבל-עזה שלושה גושי התיישבות - בצפון, במרכז, ובדרום. ישובים אלו מביאים לידי ביטוי מעשי יכולת קליטה מגוונת של אוכלוסיה דתית וחילונית - עירונית וחקלאית.

בתכנית אכלוס חבל-עזה לשנת 1993, הובא בחשבון הצורך בתוספת אוכלוסיה ישראלית בקצב מהיר ובתנאים נאותים. כשהיעד שנקבע הוא להגיע בשנה זו ל- 30,000 יהודים אשר יאכלסו את החבל במגזרים השונים. המאפיין את תהליך ההתיישבות בחבל-עזה הוא שילוב של אתגר התיישבותי ראשון במעלה, עם דרך חיים אשר הובילה להקמת ישובים בעלי פונטציאל חברתי ותשתית כלכלית מבורכת.

מזה זמן פונות משפחות המבקשות להקים את ביתן בחבל-עזה. לצורך כך השתדלנו בחוברת זו לבטא באופן מפורט את מפת ההתיישבות באזור. כפי שהצלחנו להגשים עד כה את התכנית הבסיסית של פריסת הישובים, אין ספק שבאמצעות ריכוז מאמצים ומשאבים ניתן יהיה להגשים את התכנית המורחבת לפריסת אוכלוסיה ישראלית בחבל-עזה בשנים הקרובות.

בברכה

המערכת.

תודתנו לצוות החטיבה להתיישבות אזור הנגב, לאלדד גיסין מנהל החבל, לאריה פלג ויצחק ריקס אשר תרמו מיכולתם ועצתם להוצאת חוברת זו.

בדולח
גן-אור
גני-טל
גדיד
נצר-חזני

תוכן:

בני-עצמון (עצמונה)
קטיף
נצרים

אלי-סיני
ניסנית
נוה-דקלים
רפיח-ים

תנועות התישבות
תכנון
מגמות

מועצה אזורית
חוף - עזה

חקלאות
בינוי
נופש

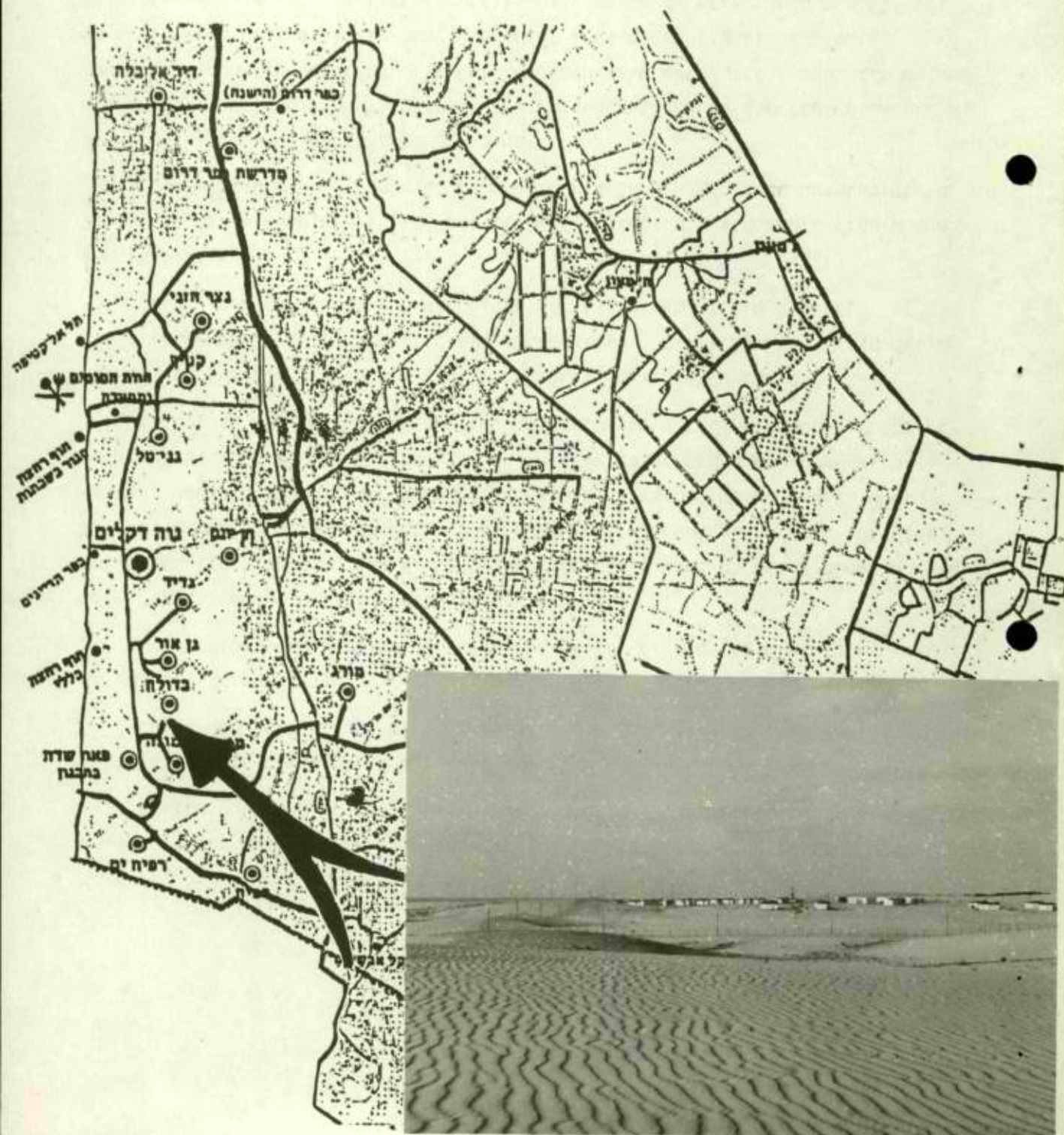
אולפנא
ישיבת - ימית
מדרשת "הדרום"
מכון סיני

*מושב

עובדים

בדולח

תאריך עליה לקרקע: אדר א" תשמ"ו, פברואר 1986
תנועה מיישבת: איגוד המושבים של הפועהמ"ז.

בשנת תשמ"ב התארגנה קבוצה של בני מושבים מאזור הדרום, אשר בקשו להקים להם מושב חדש, משלהם. הקבוצה שהתארגנה כגרעין התישבותי פנתה למועצה האזורית עזתה, איגוד המושבים, ואלו צרפו לגרעין קבוצה נוספת של בני-מושבים מהשרון, כמו גם אנשים נוספים שבקשו לחיות במסגרת של מושב עובדים. לקבוצה היה יעד ברור להתישבות - חוף עזה. כיון שעדיין לא הושלמה הכנת ישוב הקבע, נכנסו המתישבים בחורף תשמ"ב לנקודה הזמנית - מורג. 4 שנים ישבה החבורה במורג, ורק לאחרונה כחודש אדר א' האחרון עברו חברי המושב לנקודת הקבע שלהם.

במושב בדולח כיום 20 משפחות, כאשר הגיל הממוצע הוא 30. עיקר התעסוקה במקום הוא גידול פרחים בחממות - ורדים, ציפורן, עדעד וגיבסנית. ישנם שטחים נוספים בהם מגדלים עגבניות.

במושב ישנם 55 ילדים. מהם אחד תלמיד תיכון, 10 תלמידי ביה"ס היסודי, 16 בגנים ו- 25 במעונות-יום שונים. בישוב עצמו קיימים 2 פעוטונים. גני ילדים עדיין אין בישוב, והילדים נוסעים מדי יום לגני הילדים בגדיד ובנוה דקלים.

כיום ישנם בבדולח 25 יחידות דיור - מתוכם מיושבות כבר 20 המשפחות. בשנתיים הקרובות עתידות להצטרף עוד 4 משפחות. יחידת-דיור במושב כוללת שטחים חקלאיים לעיבוד. משפחה המצטרפת למושב מקבלת, בשלב ראשון, 5 דונם - מתוכם 2 דונם חממות ו- 3 דונם שטח פתוח. המתישב מקבל גם ציוד מלא לעבודתו החקלאית. כעבור זמן מקבל המתישב 5 דונם נוספים. בישוב קיימת חנות מכולת לרשות החברים. שרותי מרפאה מקבלים תושבי בדולח במרפאה האזורית בנוה דקלים.

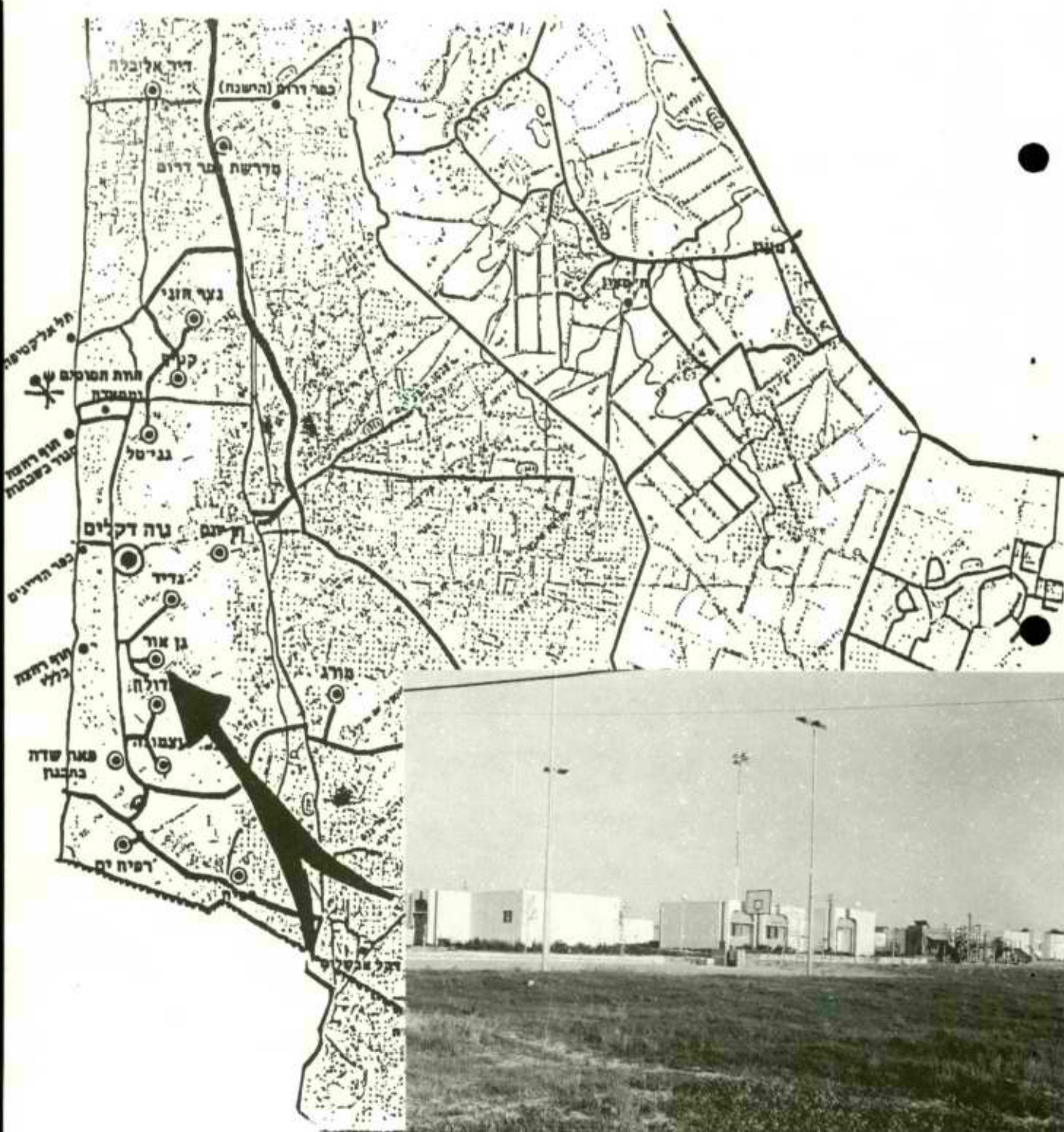
"ועד המושב" הוא הגוף המנהל את המושב. כמו כן קיימות ועדות שונות - חינוך, דת, ספורט, קליטה ותרבות.

במושב מתקיימים שיעורי תורה קבועים ע"י הרב קסנר מנוה דקלים. פעילות תרבותית מאורגנת בצורה קבועה ע"י ועדת תרבות.

בבדולח מחפשים היום בעיקר אנשים חזקים מבחינה דתית, על מנת לחזק את הרמה התורנית במקום. חיזוק הרמה התורנית - זו אחת המטרות העיקריות היום בקרב תושבי בדולח.

גן - אור

תאריך עליה לקרקע: אב תשמ"ג, אוגוסט 1983
תנועה מיישבת: איגוד המושבים של הפועה"ז.

גן - אור

בקיץ תשי"מ התארגן גרעין של כ-20 משפחות שהתעתדו לבנות את ביתם בגוש קטיף. הקבוצה התארגנה במטרה להקים מושב שיתופי בשם גן-אור, אולם בניית נקודת הקבע בגוש קטיף התמהמה - ובינתיים דחקו המתיישבים לעלות לנקודה זמנית. ההסתדרות הציונית הציעה להם להתיישב באורח זמני בהאחזות נצרים במרכז החבל.

בחודש אב תשי"מ אזרחו ראשוני המתיישבים את נצרים ושינו את שמה ל"גן-אור". שלוש שנים ישבה הקבוצה בנקודה הזמנית ובחודש אב תשמ"ג - עברו 18 משפחות מנצרים לנקודת הקבע בין גדיד ובדולח.

כיום יושבות בגן-אור 22 משפחות. הגיל הממוצע נע בין 28 ל-30. במקום ישנם 54 ילדים. קיים גן אחד - טרום חובה ומעון לילדים עד גיל 3. גני החובה נמצאים בישובים הסמוכים. 7 ילדים לומדים בביה"ס האזורי בכיתות ב'-ד'.

עיקר התעסוקה במקום הוא החקלאות הכוללת חממות פרחים: גיבסניות, ורדים, ציפורן ופרח-שעווה. גידולים נוספים הם עגבניות ומלפפונים. לטווח ארוך מתוכנן פיתוח תעשייה ותיירות אך כרגע אין עדיין משהו מוגדר.

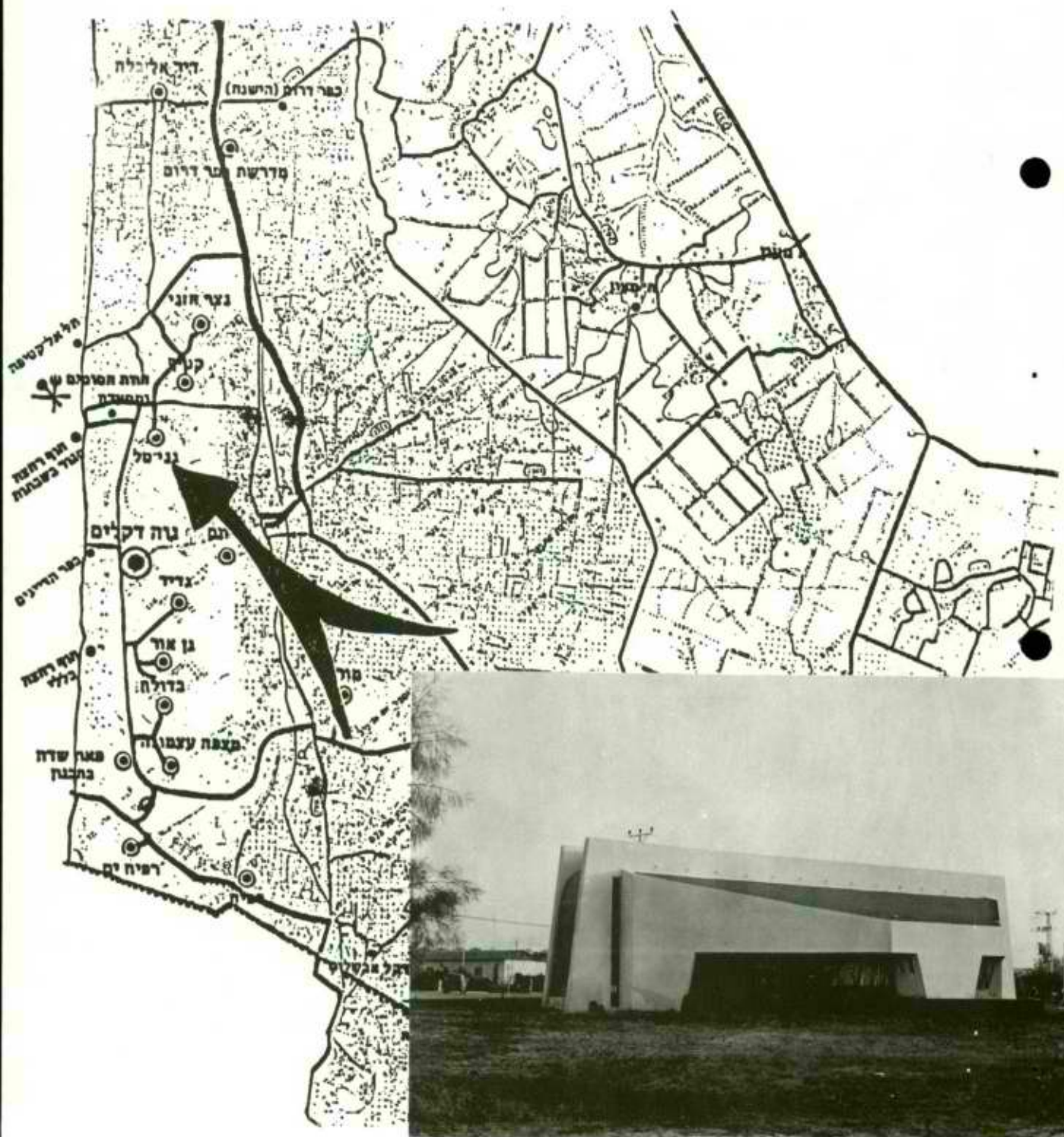
בגן-אור ישנם כיום 40 יחידות משק. מבין 13 משפחות שהישוב מסוגל לקלוט כרגע - 9 תקבלנה יחידת משק. הישוב מתוכנן להרחבה בעתיד עד 100 יחידות. כל אדם המצטרף למושב מקבל 3 דונם חממות, כאשר 2 דונם מיועדים לעגבניות ודונם אחד - לפרחים. בישוב קיימת פעילות חברתית מגוונת. ועדת תרבות מכינה תוכניות שונות כמסיבות ראש-חדש, הרצאות הניתנות בערבים מיוחדים, סרטים ושירה בציבור.

המושב מנוהל ע"י ועד ההנהלה ומסייעות בידו הועדות השונות: קליטה, דת, חינוך, חרבות, בינוי, נוי, ביקורת.

בגן-אור מעוניינים לקלוט כמה שיותר חבריה דתיים המוכנים להצטרף לבניית חברה דתית-חקלאית.

גני טל

תאריך עליה לקרקע: אב תשל"ז, יולי 1977
תנועה מיישבת: איגוד המושבים של הפועהמ"ז.

גני - טל

בקיץ תשלי"ז התיישבו בכפר-דרום 10 משפחות שאמורות היו להיות את הגרעין הראשוני של מושב גני-טל. במשך שנה תמימה גרו אנשי הגרעין בכפר-דרום, עד אשר עברו לקטיף, שם נוספו אליהם עוד כ-20 משפחות.

בשנת תשלי"ט, כשהגרעין מנה כבר 33 משפחות, עבר הגרעין לנקודת הקבע - מצפון לחאן-ינניס. מושב גני-טל מונה היום 46 משפחות. הגיל ה-ממוצע נע בין 30-35. במקום ישנם 155 ילדים: תשעה תלמידי תיכון, 86 תלמידי בי"ס יסודי, 66 ילדי גן, שלושה נמצאים מעבר לתקופת הלימודים - בצבא ובאוניברסיטה.

מגיל 3 מאורגנים הילדים לסידור קבוע - תינוקיה, מעון, פעוטון וגן. ילדי בית-הספר לומדים בביה"ס האזורי בנווה-דקלים.

עיקר התעסוקה במקום הוא בחקלאות: פרחים בחממות-גיבסניות, ורדים וירקות-עגבניות ומלפפונים. חלק מהתושבים עובדים ב-בודות חוץ באזור: בתיירות המשותפת לישובים, עובדי המועצה האזורית, עובדי החברה לפיתוח ועובדי הוראה. לעתיד ישנה כוונה לפתח ענפי תיירות במקום.

שלוש משפחות מטופלות כיום ע"י ועדת הקליטה של המושב ותיקלטנה קרוב לוודאי בתקופה הקרובה. לגני-טל יש כיום אפשרות לקלוט 7 משפחות נוספות. אדם המבקש להקלט במושב מקבל דירה ויחידת משק. את מחיר הדירה עליו להחזיר במשך הזמן. יחידת המשק כוללת 3 דונם, כאשר סוג והיקף הגידולים מתבצע ע"פ מכסות.

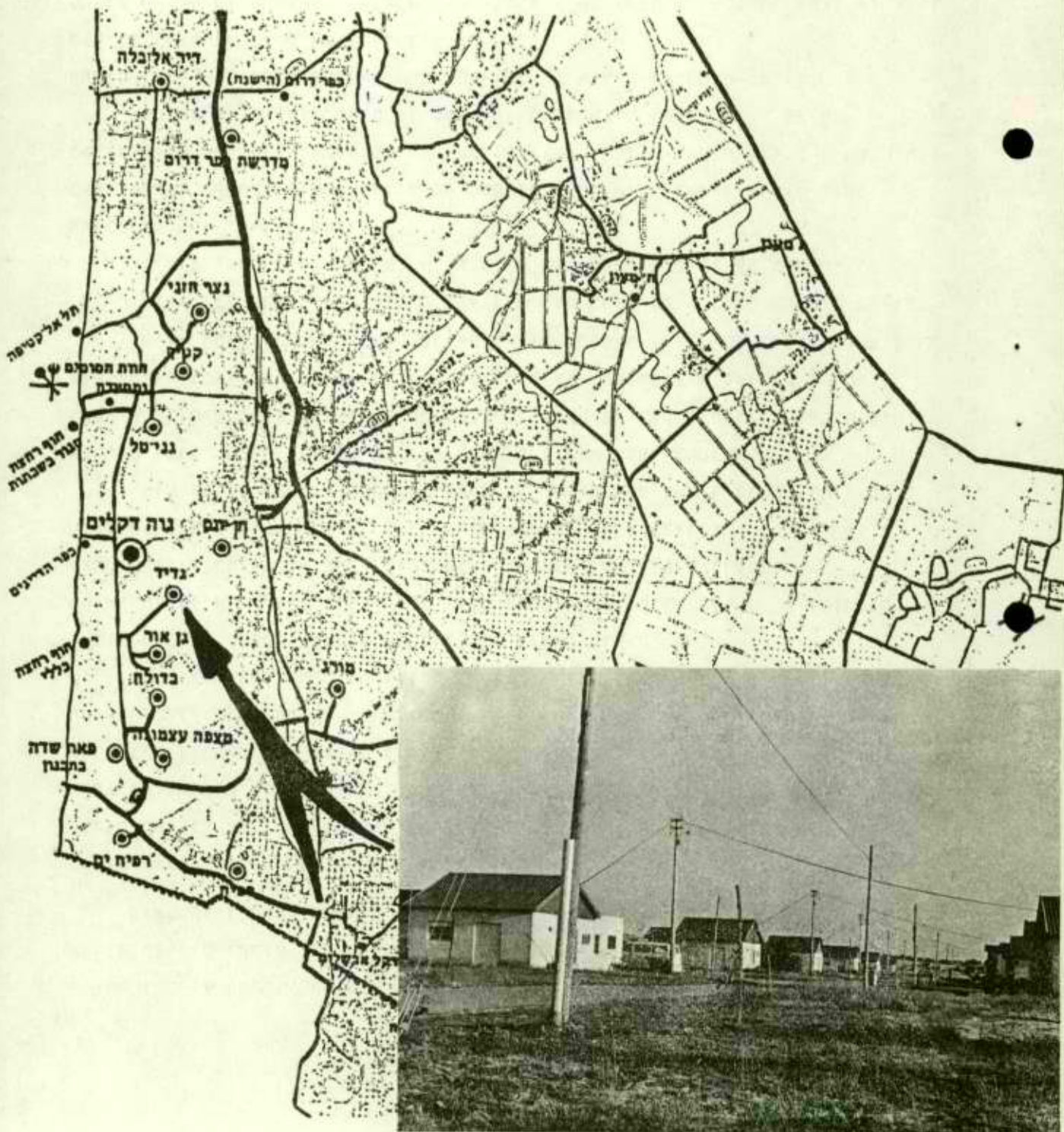
במקום קיימת מכולת לשרות התושבים. שאר השרותים המוניציפליים ניתנים ע"י המועצה האזורית. הישוב מנוהל ע"י ועד הישוב שלצידו פועלות ועדות שונות: ביקורת, משק, קליטה, תרבות, חינוך, דת.

בשעות הערב מתקיימים שיעורים מסודרים לגברים ונשים המועברים ע"י הרב שורץ משיבת ימית. ועדת תרבות דואגת לפעילות תרבותית מגוונת. הילדים משתתפים באורח קבוע בחוגים השונים המתקיימים במועצה האזורית. כמו-כן הם משתתפים בפעילות בסניף "בני-עקיבא" שבנצר-חזני.

מושב גני-טל פונה בקריאה לכל אדם בעל 12 שנות לימוד לפחות, והמעוניין לעסוק בחקלאות-לבחון אפשרות להצטרף אליו.

גדִיד

תאריך עליה לקרקע: תשרי תשמ"ג, ספטמבר 1982
תנועה מיישבת: איגוד המושבים של הפועה"ז.

מושב גדיד המשתייך לאיגוד מושבי הפועל-המזרחי, הוקם ע"י קבוצה של בני-מושבים מדרום הארץ שבקשו להקים בעצמם מושב חדש.

הגרעין הראשוני אשר מנה 5 משפחות ו-10 רווקים, פנה לאיגוד מושבי הפועל-המזרחי והוצע להם להתיישב באורח זמני בכפר-דרום, ישוב שהתפנה לאחר שתושביו עברו לנקודת הקבע בנצר-חזני.

בחודש מאי 1979 התיישבה הקבוצה בכפר-דרום - שם ישבה עד ספטמבר '82, אז עברו לנקודת הקבע לא הרחק מנווה-דקלים.

המקום נקרא "גדיד" ע"ש קטיף התמרים - מן הגידולים הבולטים באזור.

במושב גדיד ישנן היום 30 משפחות, כאשר הגיל הממוצע הוא 28-29.

בגדיד קיים חתך של כל העדות. בשנה הקרובה עתידות להקלט עוד 2-3 משפחות, כאשר בעתיד מתוכנן הישוב להכיל 60 משפחות בשלב א', ובעתיד הרחוק יותר - מתוכננות 100 יחידות משק.

בישוב ישנם כ-70 ילדים: 19 תלמידי בית-הספר היסודי עד כיתה ה'. 6 ילדים בגן-חובה והשאר בפעוטונים ומעונות יום למיניהם - כולם נמצאים במקום.

עיקר התעסוקה הוא גידול פרחים ליצוא בחממות - ורדים, גיבסנית, ציפורן, פרח שעווה וכו'. קיים גם גידול עגבניות ליצוא ומלפפונים לשיווק מקומי.

בשטחים פתוחים ישנם גידולי פלחה ומטעים משותפים. בעתיד מתוכנן פיתוח ענף הפרחים וצמחי הבית. קיימת תוכנית לבניית דירות נופד להשכרה.

אדם המבקש להתקבל כחבר בגדיד מקבל יחידת משק בסמוך לבית. יחידות המשק כוללות 2 דונם חממות: דונם אחד לפרחים, והשני לירקות. בשנה השניה לאחר שהתקבל כחבר הוא מקבל דונם נוסף בו הוא רשאי לגדל כרצונו.

המושב מנוהל ע"י "ועד מושב" ולו יו"ר המתחלף בין חברי הוועד. קיימות גם ועדות שונות: קליטה, תרבות, חינוך, דת וועדת בית הכנסת.

הפעילות התרבותית והתורנית במקום רבה ומגוונת. ישנם שיעורים קבועים המועברים ע"י רב המקום - הרב יוסף אל-נקווה. מעת לעת מתקיימים גם שיעורים של רבנים אורחים, ושיעורים קבועים גם לילדים.

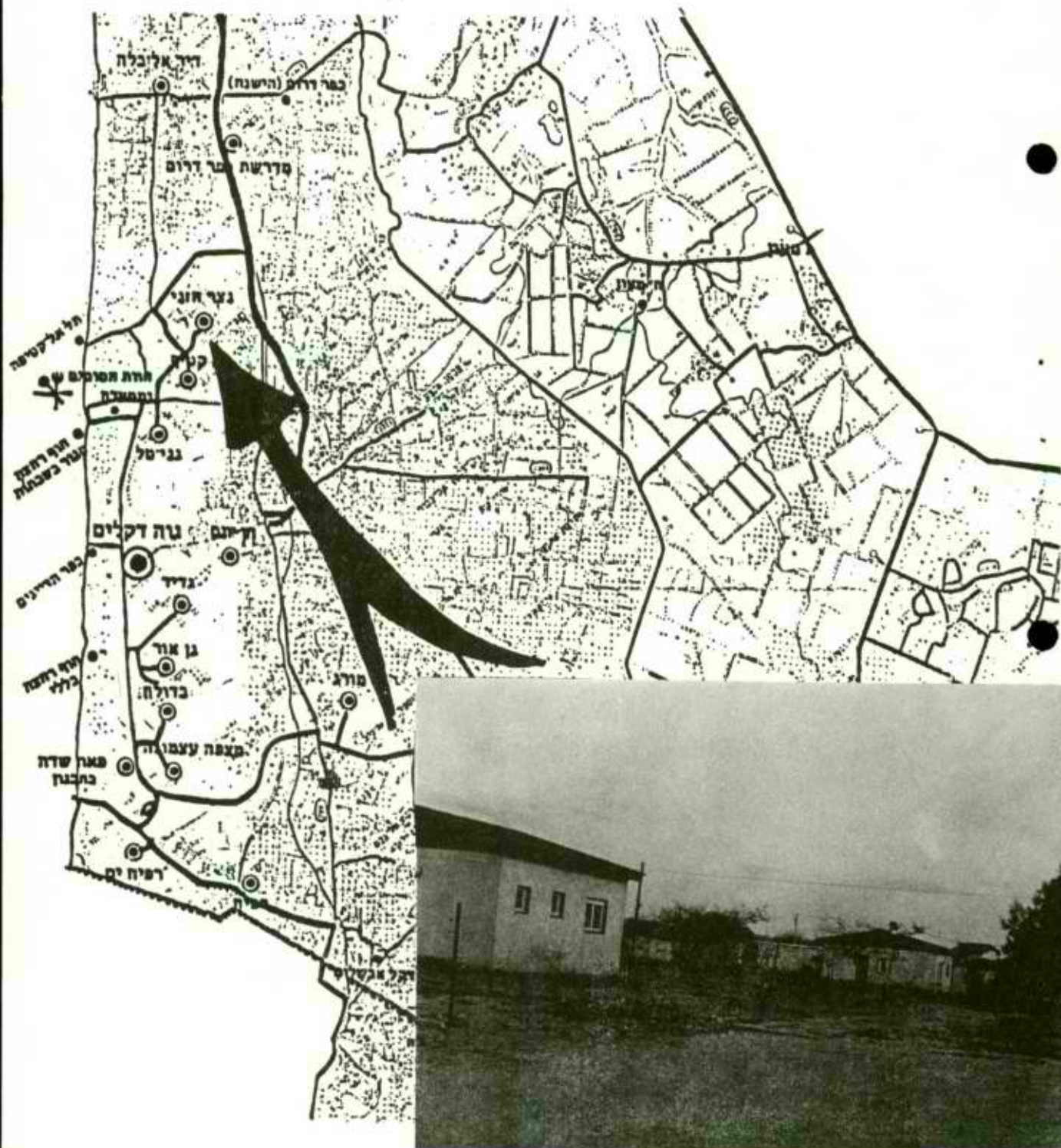
תוכניות התרבות לחגים ולערבי ראש-חודש, נערכות בשיתוף מלא של הרב. ועדת-תרבות מארגנת ערבי תרבות מגוונים כמו: יום האשה, ערבי משחקים, סרטים וכדומה. במקום ישנה צרכניה לשרות חברי המושב.

מושב גדיד מחפש משפחות דתיות המעוניינות בעבודה חקלאית.

בגדיד מקווים לקלוט אנשים המסוגלים למלא תפקידים ציבוריים והמסוגלים ליטול יוזמה ולסייע בניהול המושב.

נצר חזני

תאריך עליה לקרקע: שבט תשל"ו, 1976
תנועה מיישבת: איגוד המושבים של הפועהמ"ז.

נ צ ר ח ז נ י =====

מושב נצר חזני הינו המושב הראשון שהוקם בגוש קטיף. בט"ו בשבט תשל"ו עלו למקום 11 משפחות, אחרי שישבו שנה בכפר-דרום. תחילה נקרא המקום קטיף א', וכעבור זמן שונה שמו לנצר-חזני, על שמו של מיכאל חזני ז"ל, ממנהיגי הציונות הדתית ואבי ההתישבות הדתית.

במושב "נצר-חזני", שהוא מושב עובדים, נמצאות כיום 40 משפחות. הגיל הממוצע הוא 32. במושב 170 ילדים, מהם 10 ילדים תלמידי תיכון, 85 תלמידי ביה"ס היסודי והשאר בגילאי גן ופעוטון. במקום קיימים מעונות יום לילדים עד גיל שנתיים, פעוטון אחד, גנון אחד וגן חובה אחד. הילדים הגדולים לומדים בביה"ס האזורי בנווה דקלים.

עיקר התעסוקה במקום היא בחקלאות - חממות לפרחים בהם ורדים, גיפסנית ופרח שעווה. כמו כן מגדלים במקום ירקות מסוגים שונים - עגבניות, פלפל, ארטישוק, מלפפון, פלפל חריף, וכן תותים ופאפיה. למושב ישנן 3 משאיות העוסקות בתובלה. ענף נוסף - השכרת בתים לנופש בקיץ. בתכנון לעתיד: תעשייה קלה.

הישוב מנוהל ע"י ועד הנהלה, שלו יושב-ראש, ולצידו ועדות שונות: תרבות, חינוך, קליטה, דת, נוער וביקורת. במקום קיימת צרכניה לשרות התושבים. שרותים רפואיים ניתנים במרפאה האזורית בנווה דקלים.

הפעילות התורנית במקום רבה מאד. 3 פעמים בשבוע מתקיימים שיעורים לגברים ונשים, המועברים ע"י רבני ישיבת ימית. קיימת פעילות תרבותית עצמאית, כמו גם השתתפות בפעילויות התרבות של המועצה.

לילדים קיים במקום סניף בני-עקיבא. בביה"ס האזורי מתקיימים חוגים רבים: מוזיקה, מחול, מחשבים, תזמורת ומקהלה.

כיום ניצבים בישוב 30 בתים ריקים, שהוקמו בזמנו על מנת לאכלס את מפוני ימית. חלק מהבתים משמש לנופש בקיץ. בישוב מתוכננות 60 יחידות חקלאיות, ו-40 למתישבים, כשחלקם יופנה לתעשייה ולתיירות, וחלקם לשרותים באזור. 5 משפחות עתידות להקלט כבר בשנה זו.

במושב נצר-חזני מציעים לבחון אפשרות קליטה לאנשים המעוניינים בחקלאות או בתיירות ובהעשייה; תוך שילוב אורח חיים של מושב-עובדים דתי.

*מושב

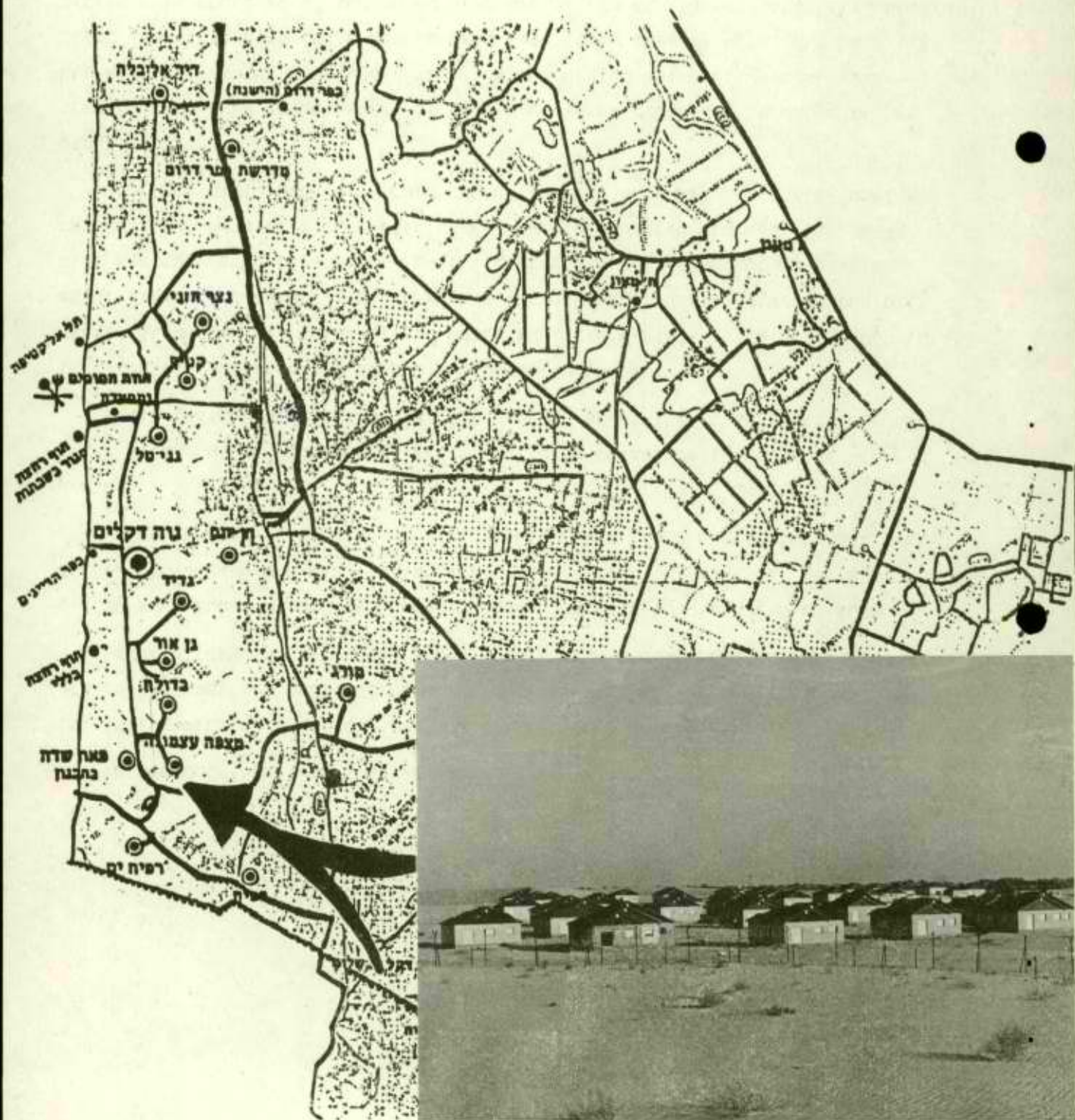
שיתופי

* קיבוץ

בני עצמון
(עצמונה)

תאריך עליה לקרקע: תשמ"ג, 1983

תבועה מיישבת: אמנה.

ע צ מ ו נ ה =====

בשנת תשל"ט, מיד לאחר חתימתם של הסכמי קמפ-דויד, עלתה חבורת צעירים לאחת מגבעות החול שבחבל ימית, והקימה שם מושב שיתופי בשם עצמונה. שם המושב נגזר מהפסוק: "ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרכים לעבר צינה והיו תוצאותיו מנגב לקדש ברנע ויצא חצר-אדר ועבר עצמ'נה" (כמדבר ל"ד, ד'). לא במקרה הוקם המושב דווקא בזמן ההוא ובמקום ההוא. חברי המושב האמינו כי בחיזוק ההתישבות בחבל ימית יסייעו לעצור את הנסיגה מסיני.

גם אחרי פינוי חבל ימית, בשנת תשמ"ב, והעברתו של המושב לאזור גוש-קטיף, לא נפגמה אמונתם של תושביו בדבר הצורך הגדול בחיזוק ההתישבות בכל חלקי ארץ-ישראל. מושב עצמונה, אשר שינה שמו אחרי הפינוי ל"מצפה עצמונה", שם המסמל את הציפיה הבלתי פוסקת לשוב לעצמונה, מגדיר את אופיו כישוב חקלאי תורני-לאומי, ואורח חייו כולו נגזר מהגדרה זו. במושב קיימים משתלת צמחי בית ליצוא, גידולי שדה (שלחין ובעל) ולול לתרנגולי הודו. לעתיד מתוכנן פיתוח תיירות ותעשייה.

מחוץ לשעות העבודה, קיים בישוב "בית-מדרש" פעיל, ובו קבוצת אברכים הלומדים באופן קבוע. כמו כן מתקיימים "שיעורים וחברותות" קבועות בשעות הערב לכל אנשי הישוב.

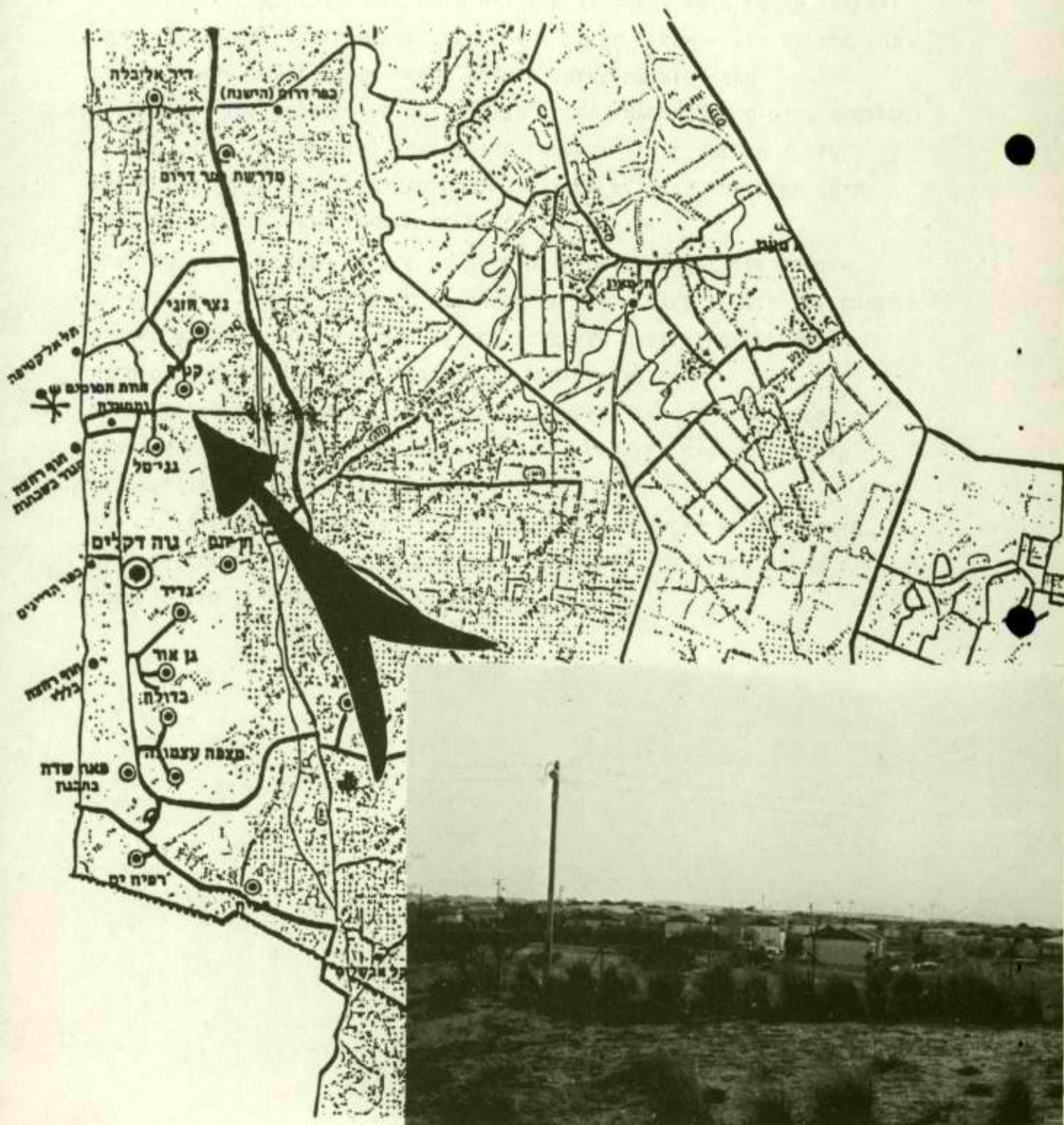
בעצמונה כיום 31 משפחות, 90 ילדים - רובם מגיל ביה"ס היסודי ומטה. כל הילדים עד גיל תיכון לומדים במקום - קיים "תלמוד תורה" לבנים ובי"ס לבנות. הפעילות לילדים אחר-הצהרים מגוונת מאד: משחקה, ספריה, מועדות ולימודים בישיבת ערב.

עצמונה נמצאת עדיין בנקודה זמנית - בעוד חודשים מספר עתיד המושב לעבור לנקודת הקבע שלו, לא הרחק ממקומה הנוכחי. בישוב הקבע נמצאים כעת בבניה 40 בתים, וכן מבני ציבור: ביכנ"ס וכדו'.

הישוב החדש, לכשיוקם, ישא את השם: בני עצמון.

קטיר

תאריך עליה לקרקע: תשל"ח, 1978
תנועה מיישבת: איגוד המושבים של הפוע"המז

ק ט י ף -----

בחדש סיון הקרוב עתיד לעלות למושב קטיף גרעין "שלהבת" -גרעין המורכב מ- 13 משפחות צעירות, שחברו יחדיו להקים מחדש את מושב קטיף ברוח ערכי תורה ועבודה.

גלגולים שונים עברו על מושב קטיף מאז עלה על הקרקע בשנת תשלי"ח. הגרעין המייסד של קטיף- גרעין שנוסד בארה"ב ע"י "נוער מזרחי"- עלה לנקודה בחג הסוכות תשלי"ט, לאחר שקיבל הכשרה חקלאית במושב משואות יצחק. לפני זמן מה עזבה את קטיף קבוצה גדולה, שבקשה להקים מושב עובדים, ובמקום נשארו חמש משפחות. במקביל החל להתארגן גרעין "שלהבת"- גרעין של צעירים ישראלים בוגרי ישיבות ההסדר, שקיבלו על עצמם להקים את קטיף מחדש, הגרעין נמצא כעת בהכשרה בבני-דרום.

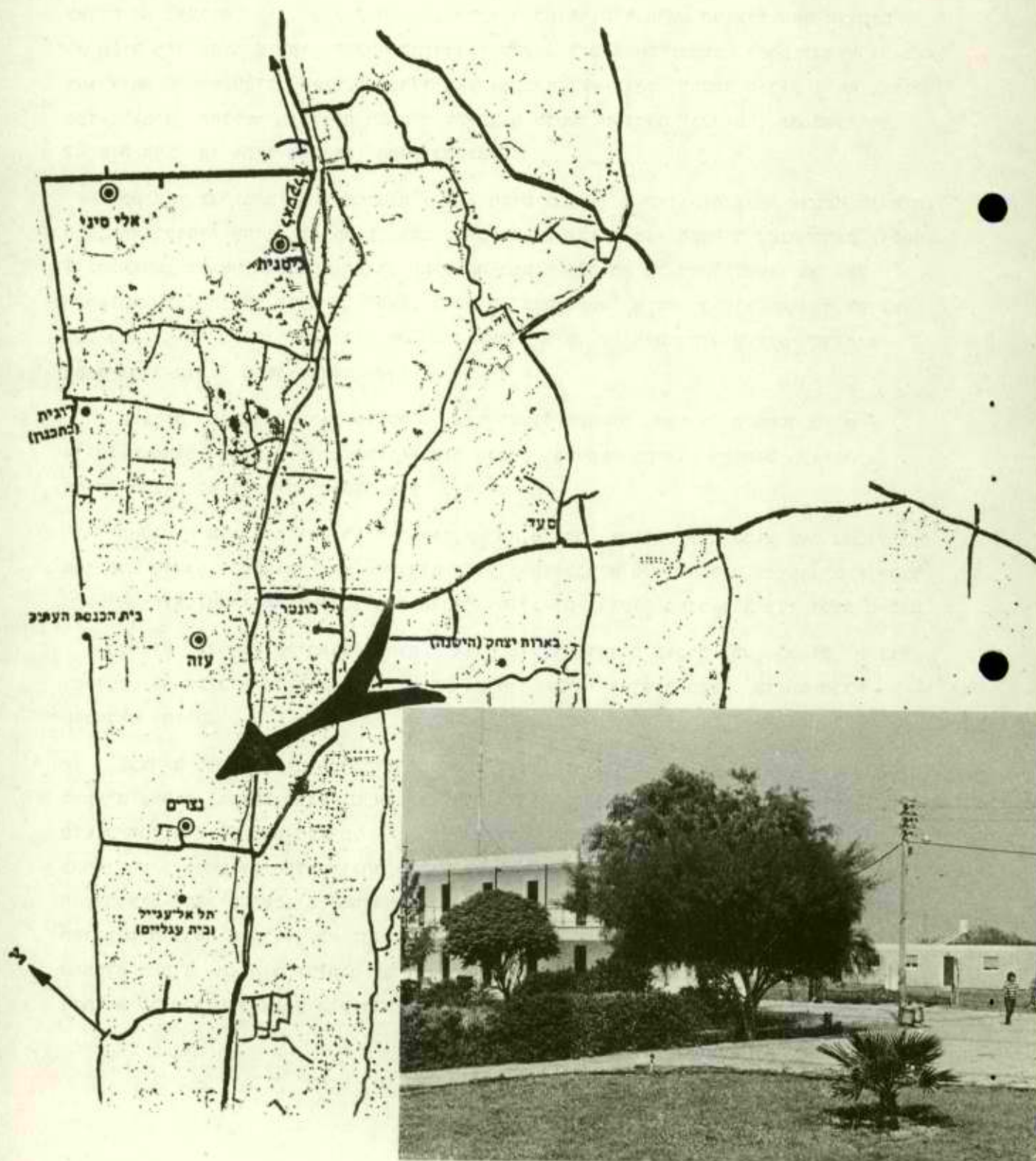
התעסוקה בקטיף מבוססת בעיקרה על חקלאות: גיבסניות, עגבניות ומשתלה. קיים גם מוסך אזורי, שהעבודה בו תחודש עם עליית הגרעין החדש וכן מתקני תיירות שונים. מתיישבי קטיף עובדים גם בפרדס האזורי השייך ל"חברה לפיתוח". בעתיד מתוכננים הקמת מפעלי תעשייה ומשק חי.

כרגע ישנם בקטיף 12 ילדים, מתוכם שלושה בגיל בית-ספר. במקום קיים מעון לפעוטות. שאר הילדים נשלחים לגני הילדים בגני-טל. במקום ישנה צרכניה, מועדון לחבר ומועדון לילדים.

על-פי התכנית עתידות להיות בקטיף חוף שלש שנים עד 40 משפחות. מי שחפץ בחברה צעירה מאד העומדת בפני האתגר של הקמת הישוב מחדש, מוזמן להצטרף לגרעין "שלהבת" המיועד לקטיף.

נצרים

תאריך עליה לקרקע: תמוז תשמ"ד, יולי 1984
תנועה מיישבת: הקבוץ הדתי.

נ צ ר י ם =====

קיבוץ "נצרים" - הקיבוץ היחיד בחבל עזה לפי שעה - אוזרח בחודש תמוז תשמ"ב, יום אחד לפני הבחירות האחרונות לכנסת. כאשר נודע לקיבוץ הדתי שהממשלה מעוניינת לאזרח את "נצרים" עוד לפני הבחירות, התעורר במוסדותיו החשש המוצדק שאם "נצרים" לא תקום מיד כקיבוץ דתי, תידחה ההזדמנות להקמת קיבוץ דתי במקום לפרק זמן ארוך מאד, ואולי אף תוחמץ כליל. כיון שהקבה"ד מאז ומתמיד נשא עיניו להקמת קיבוץ נוסף באזור סעד-עלומים, החליטה מזכירות הקבה"ד להיענות לבקשה לאזרוח "נצרים", גם כשעדיין לא היה ברור מי יהיו מתיישבי הקבע במקום.

בקיבוץ נצרים כיום 3 משפחות ו- 30 רווקים ועוד 2 תינוקות בנות ארבעה חודשים. הרכב האוכלוסיה עדיין לא קבוע, ומבוסס על בנים ובנות בני הקבה"ד בשנת שרות נוספת, 3 נחלאי"ם, בת שרות לאומי ועוד. התעסוקה במקום מתבססת על מפעל לחפצי-חן ועל חקלאות: בצל, חזרת, קשואים, דלעת, בוטנים, כרם ושטחי חיטה. בעתיד מתוכנן להינטע מטע מנגו, וכן מתוכננים עיבוד שטחים באזור צאלים. קיימים בקיבוץ ענפי שרותים: מטבח וחדר-אוכל, מחסן בגדים וכו'.

בנצרים מתוכננת בקרוב קליטה של עוד כשלוש משפחות. אפשרות הקליטה כיום - עד 10 משפחות. בקיבוץ קיים כלבו לרשות החבר, והמרפאה בקיבוץ עלומים מעניקה שרותי רפואה גם לנצרים. במקום פועל פעוטון.

הפעילות החברתית והתורנית במקום עשירה ביותר: ישנו שיעור קבוע פעם בשבוע מפי הרב שוורץ. בשבתות ישנם שיעורים קבועים המועברים ע"י החברים או מרצים אורחים. בכל ראש-חודש מתקיימת "מסיבת ראש-חודש" ותוכניות קבועות מאורגנות ע"י ועדת תרבות.

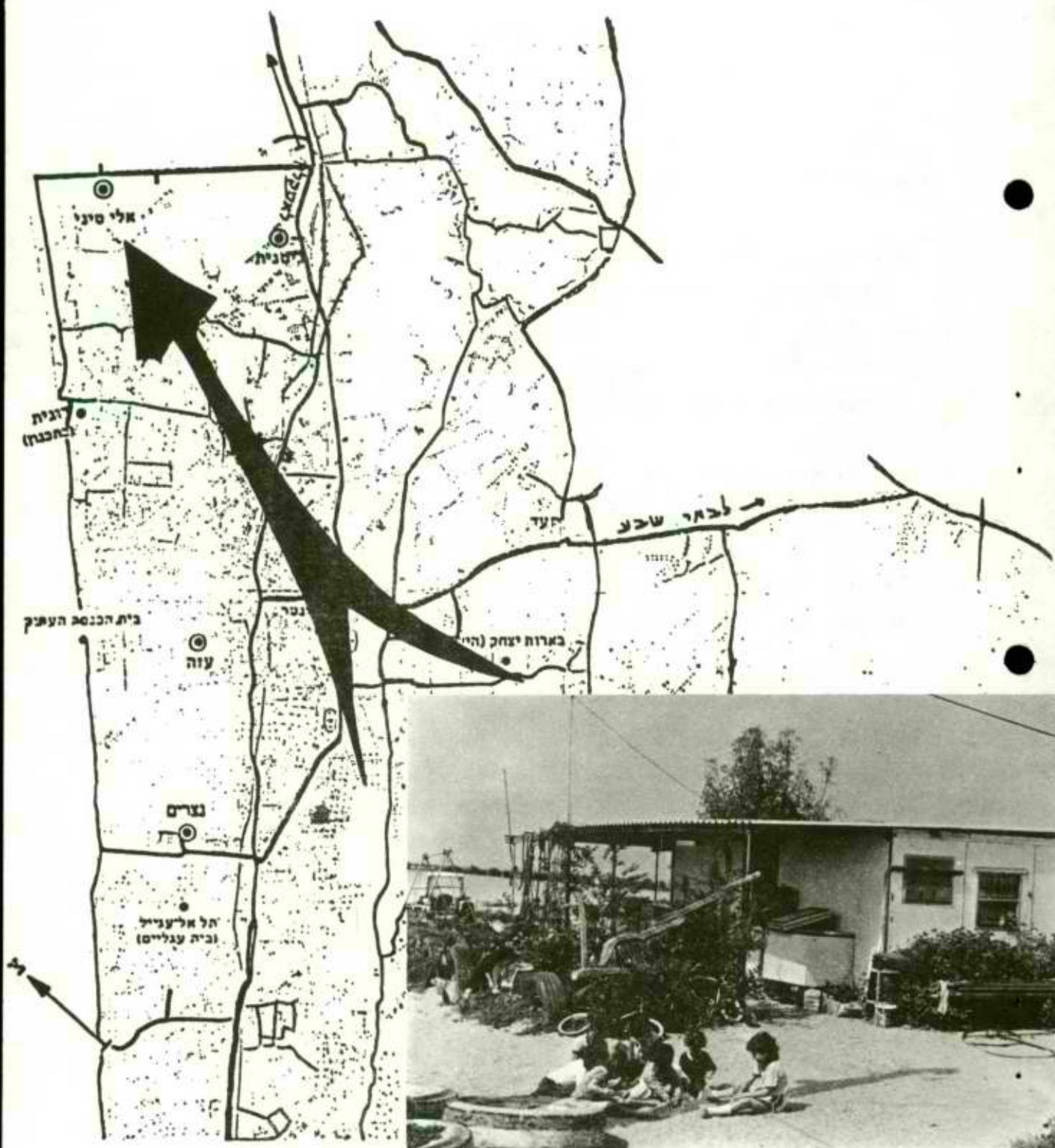
בקיבוץ "נצרים" קיימת מזכירות ולצידה פועלות ועדות שונות: דת, תרבות, תכנון וקליטה. את הקיבוץ מלווים 2 מדריכים - מדריך חברתי ומדריך משקי. שניהם חברי קיבוצים דתיים.

בנצרים רואים חשיבות רבה בהקמת קיבוץ דווקא במקום זה, הן בחיזוק גוש הקיבוצים הדתיים בדרום (הכולל כרגע גם את סעד ועלומים) והן כחיזוק ההתישבות בחוף עזה, דווקא בישוב החי חיי שותפות מלאים, מדובר על הקמת קיבוץ דתי נוסף באזור זה. עקרון השיתוף מעניק חוזק מיוחד להתישבות במקום, גם מבחינה כלכלית (תמיכה קבועה מהקיבוצים-הדתיים השכנים וממוסדות הקבה"ד) והן מבחינה חברתית. דווקא משום שהרכב האוכלוסיה בנצרים עדיין לא קבוע, רואים חברי הקיבוץ חשיבות רבה בקליטת כמה שיותר משפחות במקום. משפחות צעירות עם ילדים עד גיל שלוש, המוכנות לחיות חיי קיבוץ, נקראות לבוא ולחזק את קיבוץ נצרים.

* ישוב
קהילתי
ועירוני

אלי סיני

תאריך עליה לקרקע: אב תשמ"ג, אוגוסט 1983
תנועה מיישבת: אמנה.

א ל י - ס י נ י

בעקבות פינוי ימית בשנת תשמ"ב, התארגנה קבוצה ממפוני החבל, שהחליטה להקים מחדש את ביתם בישוב קהילתי. הוצעה לאנשי הקבוצה נקודה בצפון רצועת עזה, בקרבת הים, לא הרחק ממחסום ארז. באוגוסט 83 עלו ראשוני המתיישבים על הקרקע. מנועת "אמנה" והסתדרות הציונית פרשו חסותם על הישוב. שם הישוב-"אלי-סיני" מסמל את כמיהת מקימיו לשוב אלו המקום שממנו פונו.

אלי-סיני יושב כיום בנקודה זמנית, כאשר לא הרחק ממנו הולכת ונבנית נקודת הקבע. הבניה במקום הינה מרוכזת, הבתים יהיו זהים בצורתם החיצונית, אך שונים בגודלם עפ"י דרישות החברים ואפשרויותיהם הכספיות. המגמה היא להגיע לישוב בן כ-200 משפחות.

10 משפחות מתוך גרעין של 20 משפחות מתגורר בנקודה הזמנית. רוב התושבים עובדים לפרנסתם מחוץ לישוב. בשלב זה הולכת ונוצרת תשתית לתעסוקה מקומית, שתבסס על פיתוח חוף רחצה מוסדר, כולל כל שרותי החוף-כבר בקיץ הקרוב. כמו-כן מתוכננים שרותי תיירות ונופש. כן מתוכנן אזור תעשייה גדול שישתלב עם אזור התעשייה ארז וישמש כמקור תעסוקה לישוב. יחד עם זאת, מתוכננת תעשייה זעירה סמוך לישוב.

באלי-סיני 20 ילדים, מתוכם 15 תלמידי ביי"ס יפודי ותיכון. במקום ישנו פעוטון לגיל הרך. ילדי הגן לומדים במושב נתיב-העשרה הסמוך, וילדי ביה"ס לומדים באשקלון. המועצה האזורית דואגת להסעות מסודרות לתלמידים. בשעות אחה"צ משתתפים הילדים בפעילות בסניף ה"נוער העובד והלומד" בנתיב-העשרה. הילדים גם משתתפים בחוגים שונים במועצה האזורית "חוף אשקלון": טניס, קרמיקה, מלאכת-יד ועוד.

באלי-סיני קיימת מזכירות ולצידה ועדות שונות:בניה, תרבות. קיימת פעילות חברתית במקום כמו חוג להרקה, ובקרוב עתידים גם המבוגרים להצטרף לפעילות המועצה האזורית "חוף אשקלון". במקום קיימת גם מרפאה ובה רופא ואחות. בנקודת הקבע, במקביל לבניית הבתים, יבנו גם מבני ציבור, ובהם ינתנו כל השרותים.

•

חנוכה מי שבת:

ניסנית

הישוב הקהילתי ניסנית התאזרח ביולי 1984. חצי שנה קודם לכן כונסו מספר משפחות אשר ביקשו להצטרף לאחד הישובים הקהילתיים ואז הוצע להם להתאגד יחדיו ולהקים ישוב קהילתי משלהם. המקום שהוצע להם ואשר בו הוקם הישוב לבסוף, נמצא על גבעה נישאת לא הרחק ממחסום "ארז" בצפון רצועת-עזה ממערב לכביש עזה--אשקלון, וממנו נשקף נוף מרהיב של כל אזור צפון חבל-עזה והנגב המערבי עד חוף הים.

ניסנית הינה ישוב קהילתי פתוח בסגנון כפרי. כיום גרות בישוב 8 משפחות בלבד ורווק אחד. הגיל הממוצע הוא 35. 3 משפחות נוספות נמצאות בתהליכי קליטה. הישוב עצמו מתוכנן ל-500 משפחות.

ניסנית נמצאת עדיין בנקודה זמנית ובעתיד מתוכנן מעבר לישוב קבע הנמצא בשלבי תכנון. בשאיפת התושבים להגיע ל-30 משפחות עוד לפני המעבר לישוב הקבע שיהוו בסיס להקמת הישוב. משפחות אשר תרצנה להקלט ישר בישוב הקבע במסגרת תכנית "בנה ביתך" תוכלנה לעשות זאת. מלבד שלש המשפחות הנמצאות בתהליכי קליטה, יוכל המקום לקלוט רק עוד שתי משפחות בתקופה הקרובה. התקווה היא שהבניה תחל עד סוף השנה הקרובה.

תושבי ניסנית עובדים כרגע מחוץ לישוב, רובם באשקלון. שתי משפחות עובדות במקום בהקמת תעשייה מקומית. בעתיד מתוכנן אזור תעשייה שישתלב באזור התעשייה של ארז ויאפשר לתושבי האזור להשתלב בתעסוקה במקום. ענף נוסף העתיד להתפתח במקום הוא תיירות על חוף הים.

ילדי הגן הולכים לגני הילדים אשר במושב נתיב-העשרה השכן, ואילו ילדי בית-הספר לומדים באשקלון. לעתיד מתוכננים בישוב הקבע גנים ובתי-ספר אשר ישרתו את תושבי האזור.

בניסנית מתקיימים ערבי הווי וחברה מגוונים כמו שיעורים קבועים בנושאי יהדות ע"י אלי שכטר מנצר-חזני, ריקודי עם, מועדון לחבר וכו'. בכל ערב-שבת נערכת קבלת-שבת לכולם. למרות שהישוב אינו דתי, מתוכננת בקרוב חנוכתו של בית-כנסת.

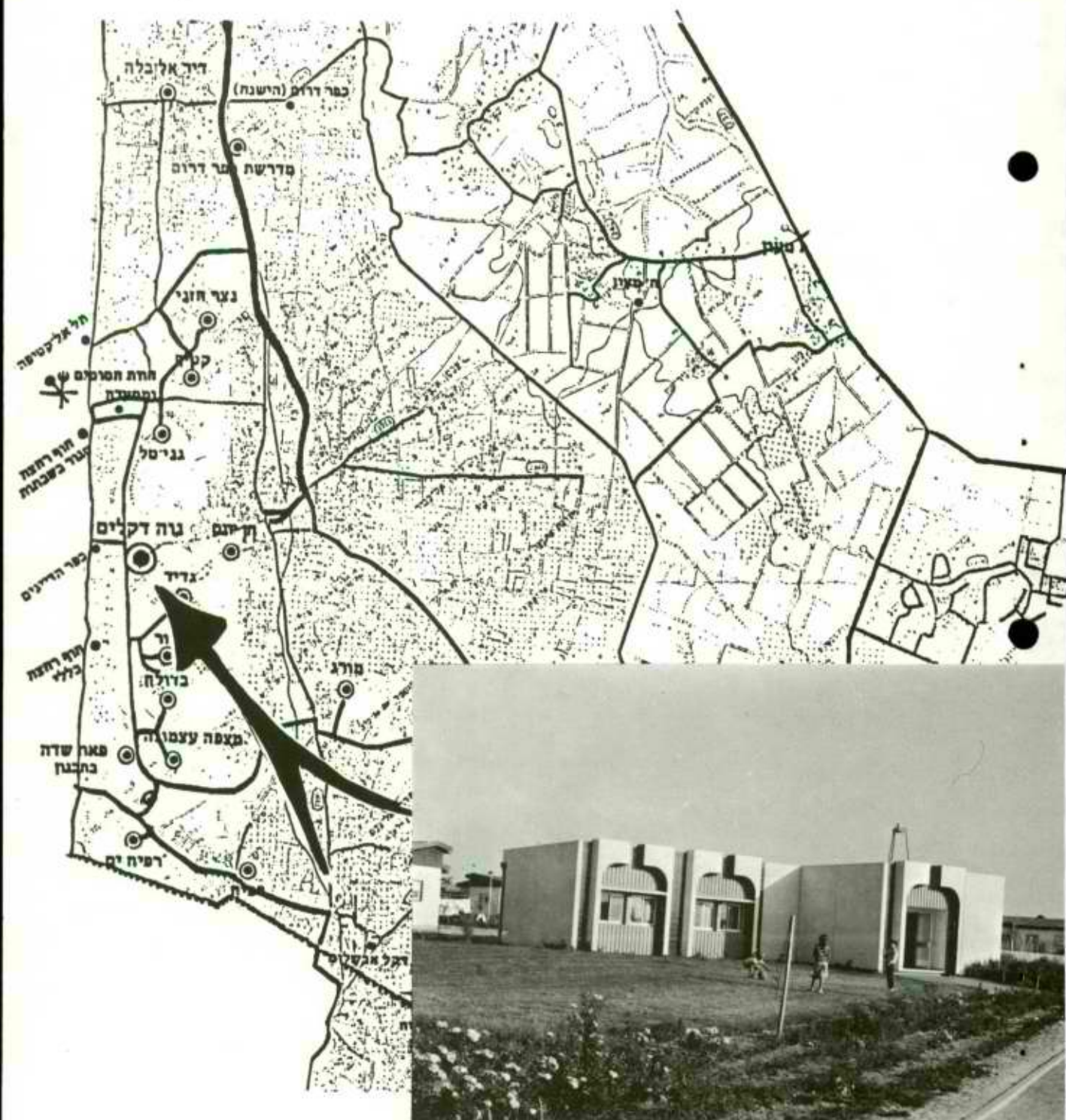
הילדים משתתפים בחוגים המתקיימים במועצה האזורית חוף-אשקלון. בשעות אחר-הצהריים באה אל הילדים מדריכה חברתית המפעילה אותם בפעילות מגוונות: משחקה, עזרה בשיעורי הבית וכדומה.

בישוב עדיין אין שרותי מכולת, קניות מרוכזות מתבצעות באשקלון או בנתיב-העשרה.

הישוב ניסנית קורא לכל המעוניין לברוח משאון העיר להצטרף לחברה צעירה, לאויר צח ולאווירה נעימה - להצטרף אליו.

נוה דקלים

תאריך עליה לקרקע: תשרי תשמ"ד, אוקטובר 1983

נ ו ה ד ק ל י ם =====

בחדש מאי 83 הוחל בהקמתו של ישוב קהילתי עירוני דתי על אחת מגבעות החול צפונית-מערבית לחן-יונס. ארבעה חודשים אח"כ, בחג הסוכות תשמ"ד, החלו להכנס למקום המשפחות הראשונות. משפחות אלו - 60 במספר - היוו את הגרעין המיסד של נוה דקלים, בהם אנשי ישיבת ימית שפנו משם עם מסירת ימית למצרים. גם הבתים הראשונים שהוקמו הגיעו מאותו מקום - 150 בתים פורקו מחבל ימית והוקמו מחדש בנוה-דקלים. ישיבת ימית, שהוקמה במקום, מהווה חלק בלתי נפרד מהישוב.

בנוה דקלים ישנם כיום 140 משפחות. הגיל הממוצע הוא 30. רוב תושבי המקום עוסקים בעיקר בתחום החינוך - הוראה בביה"ס האזורי הקיים במקום, באולפנא ובישיבת ימית. חלק מעובדי המועצה האזורית גרים במקום. ישנה קבוצה של תושבים העובדים בחקלאות, בשטחים החקלאיים של החברה לפיתוח. ישנה התחלה של פיתוח תעשיה. במקום קיימת מסגריה, העושה עבודות מסגרות שונות לתושבי האזור.

בנוה דקלים קיימות 8 כיתות גן ומעון. כמו כן נמצאים בתי הספר האזוריים - יסודי ותיכון. בנין המועצה האזורית נמצא במקום, ובו מוענקים שירותים מוניציפאליים לכל תושבי האזור. קיים מרכז בריאות הפועל כל השבוע. הולך ומושלם הקמתו של מרכז מסחרי אזורי, שיכלול בנק, מסעדות, חנויות וסופרמרקט.

קיימת מזכירות המנהלת את הישוב, וכן ועדות שונות: חינוך, תרבות, קליטה, ביקורת, פנים, דת ותעשיה.

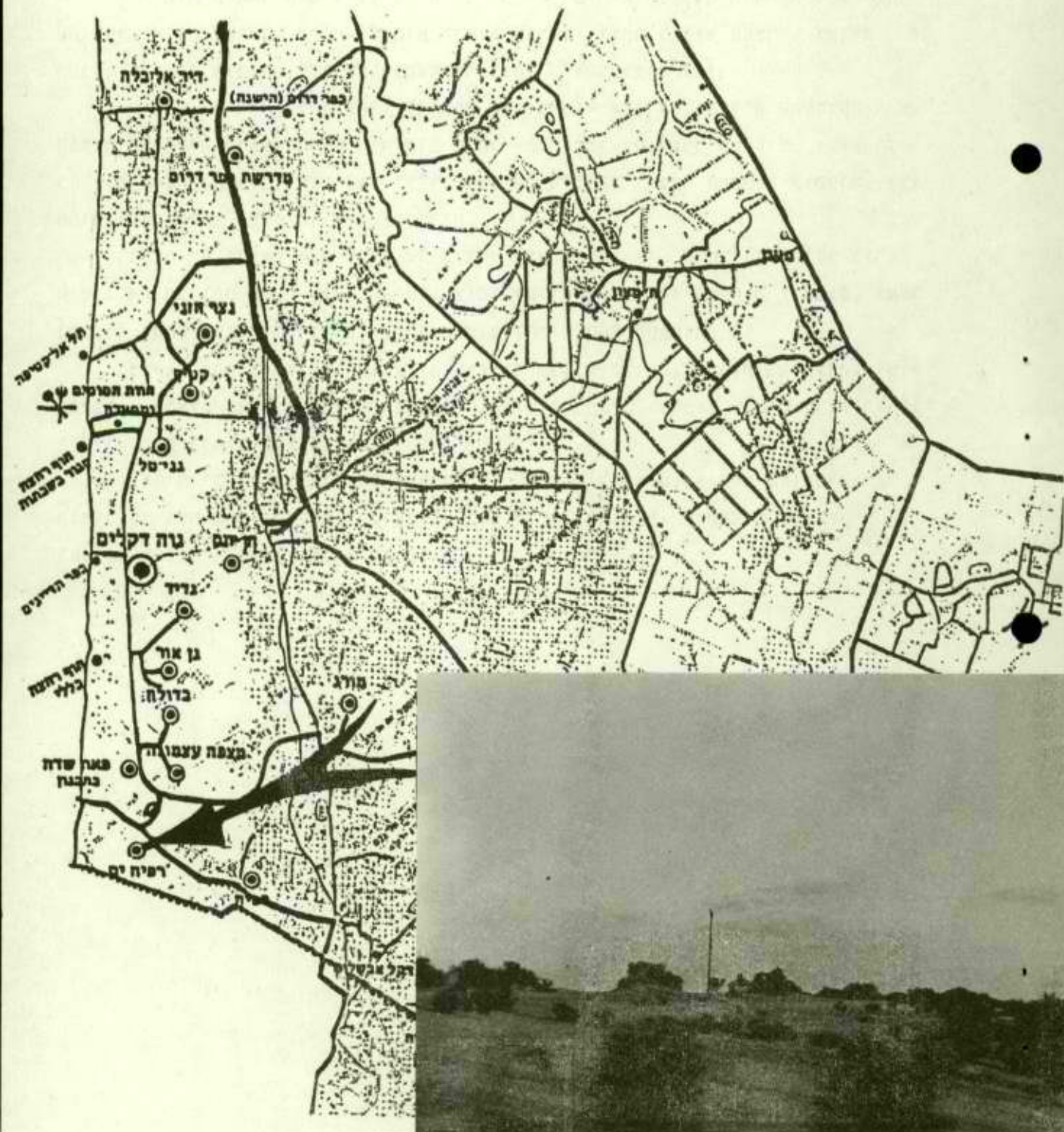
הפעילות התרבותית במקום רבה מאד. היא מאורגנת ע"י ועדת תרבות אזורית, ומהווה את עיקר הפעילות התרבותית של כל תושבי האזור. במקום מתקיימים מועדוני-זמר, ערבי תרבות, הרצאות וכדו'. שיעורים קבועים מתקיימים בשעות הערב ע"י רבני המקום. גם לילדים ישנה פעילות רבה - חוגים בנושאים שונים: תפירה, עבודות-יד, מקהלה ועוד. בתקופה הקרובה עומדות להיקלט במקום 50 משפחות נוספות. הדירות המוצעות הן למכירה, ועתידות להיות מושלמות בשנה הבאה. לעתיד מתוכננות 2000 משפחות להתגורר בישוב.

בנוה דקלים מחפשים במיוחד אנשים בעלי אופי דתי-לאומי ובעלי רקע בתחום האלקטרוניקה, מחשבים ותעשיה. אנשים כאלו יוכלו למצוא כר נרחב לפעילות בתחומים אלו.

רפיח ים

תאריך עליה לקרקע: תמוז תשמ"ד, יולי 1984

תנועה מיישבת: המרכז החקלאי

ר פ י ח - י ס

בחודש יולי 84 עלה על הקרקע הישוב הקהילתי רפיח-ים. הישוב הראשון (והיחיד לפי שעה) של המרכז החקלאי. 12 משפחות עלו לנקודה הזמנית, הנמצאת לא הרחק מהעיר רפיח.

לא היה היחוד היחיד של רפיח-ים. רפיח-ים היא הנקודה היחידה לפי שעה, שתושביה אינם דתיים. רפיח-ים הוא הישוב הקרוב ביותר לגבול המצרי. נקודת הקבע, ההולכת ונבנית, מוקמת בנקודה הגבוהה ביותר בגוש קטיף.

ה-ענף העיקרי עליו עתיד להתבסס הישוב הוא תיירות. בעיית התעסוקה היא הבעיה העיקרית כרגע במקום, והישוב מנהל -שא ומתן עם מספר מפעלים. בקיץ הק-רוב עתיד להפתח חוף רחצה אשר יעזור במציאת תעסוקה למספר משפחות נוספות, וכן מתוכננת תעסוקה בתעשייה, דיג ותיירות.

רפיח-ים נמצאת כעת במצב של גיבוש חברתי מצויין. לאחרונה קיבלו חברי הישוב את חברותם בשעה טובה. הישוב עומד לקלוט בקרוב 10 משפחות נוספות, כאשר בתכנון לחמש השנים הקרובות, עתיד הישוב להכיל 200 משפחות. בישוב מכהנת מזכירות ולצידה וועדות שונות: קליטה, תרבות, ביקורת. ועדת התרבות אחראית לארגון החיים החברתיים: מסיבות בחגים, ערבים שונים וכו'. לחברי הישוב קיים במקום-מועדון לחבר.

ברפיח-ים ישנם כיום 25 ילדים. חמישה מהם לומדים בביה"ס האזורי בחבל

הבשור בכיתות א-ה. קיימת לילדים פעילות שונה ומגוונת: השתתפות בחוגים במועצה האזורית, ומועדון לילדים.

בני טל
החממות - בשקיעה

* גרעיני

התישבות

גרעיני התיישבות חדשים

עפ"י תוכניות האכלוס לחבל עזה לשנים הקרובות, נדרשים אנו להרחבת והגדלת ישובים קיימים, הנמצאים בתהליכים שונים של בינוי וצמיחה, ותוספת ישובים חדשים. לכן, חובתנו להקים גרעיני התיישבות נוספים, אשר יהוו עתודות אכלוס לישובים נוספים שיוקמו במשך הזמן בחבל.

תנועות ההתיישבות אשר להן ישובים קיימים בחבל עזה, לקחו על עצמן משימה זו מתוך הכרה בחשיבות העניין. הגרעינים בגיבוש כעת הם:

- * גרעין כפרי דרום - להקמת כפר קהילתי, אשר יתבסס על ענפי החקלאות, תעשייה
- * גרעין מורג - להקמת מושב עובדים דתי במורג.
- * גרעין תל קטיפא - להקמת ישוב קהילתי בתל קטיפא, הסמוך לחוף הים.
- * גרעין פאת-שדה - להקמת ישוב קהילתי "פאת-שדה" בדרום החבל.

בהקמת ישובים חדשים בחבל עזה, רואה המועצה האזורית "חבל עזה" יעד מרכזי לפ-עילות במוסדות המיישבים בטווח הקרוב.

הטיפול בגרעינים לישובים מתבצע כפי הנהוג ע"י תנועות ההתיישבות, אשר מלוות גרעינים אלו בכל השלבים השונים, וגם לאחר הכרתם ע"י המוסדות המיישבים.

גוה - דקלים
בית-ספר

גוה - דקלים
מועצה

גוה - דקלים
מרכז מסחרי

* מועצה
ושרותים
מוניציפליים

מועצה אזורית חוף-עזה

בהגדרת המשימות ההכרחיות העומדות בפני מחלקות המועצה השונות, הודגש הצורך לעסוק בטיפול מוניציפלי שוטף בענייני האזור ובפיתוח מואץ מאידך.

מתכונת העשייה לכן חייבת להיות יחודית בדפוסי החשיבה, בהגדרת קריטריונים להשקעות ומשאבי אנוש ובדפוסי קבלת ההחלטות.

פעילות המועצה בתקופה זו בחבל-עזה איננה רק הנדבך נוסף בתהליך פיתוח וקיום האזור כי אם מהווה את המנוף לתנופת הפיתוח במשך 30 השנים הבאות. תנופה אשר תביא לאכלוסם של עשרות אלפי יהודים בחבל-עזה.

המועצה האזורית מספקת שרותים מוניציפלים כדלהלן:

חינוך - החזקת ותפעול מוסדות חינוך מגיל הפעוטות ועד לחינוך העל-יסודי. שרותי הסעה לתלמידים.

בריאות - מרכז בריאות אזורי מפותח וחדיש המפעיל בתוכו שרותי מד"א, אחיות, רופאים, טיפת-חלב ורופא שיניים.

תרבות וחברה - חוגים ביהדות, מוסיקה, מלאכה, שפות, ספורט.

בטחון - פעילות בטחון שוטף, כיבוי אש ומחסני מל"ח.

כלכלה - עיבוד תעשייה ומלאכה ופיתוח כלכלה.

התיישבות וקרקעות - ליווי אזורי לישובים חדשים ועזרה בטיפול מוסדי בישובים. פיקוח על אדמות מדינה פנויות והפיכתן לאתרי התיישבות ישראלית.

הרכב המועצה האזורית -

לכל אחד מהישובים ישנו נציג אחד במועצה. כיום מורכבת המועצה האזורית חוף-עזה מ- 13 נציגי ישובי חבל-עזה.

התחום האדמניסטרטיבי של מ.א. חוף-עזה כולל את כל רצועת עזה על שלושת גושי ההתיישבות שבה: גוש ניסנית בצפון, גוש נצרים במרכז, גוש קטיף בדרום.

מיקום המועצה -

בית המועצה נמצא במרכז האזורי נווה-דקלים, מאפשר למעשה ריכוז מקסימלי של כל השרותים הציבוריים הניתנים לכל מתיישב באופן המורחב ביותר למן שרותי מועצה ועד שרותי דואר, בריאות, בנק, מרכז מסחרי ועוד.

מערכת החינוך והתרבות בחבל עזה

מחלקת החינוך במועצה אחראית על הפעלתה ופיתוחה של מערכת החינוך בחבל, החל מגיל 3 חודשים ועד בכלל.

מעונות יום/פעוטונים

בכל ישוב קיימים מעונות ופעוטונים, החל מגיל 3 חודשים עד גיל 3 שנים. כל מערכת הגיל הרך מופעלת ע"י המועצה, בפיקוח משרד העבודה והרווחה, ובתאום עם כל המועצות מעבר לקו הירוק.

ההתייחסות למערכת הגיל הרך היא כאל נדבך ראשון במסגרת מערכת החינוך, דורשת רמה גבוהה של מטפלות, הרואות את עבודתן כיעד חינוכי. לשם כך הקמנו מערכת הדרכה אזורית, הפועלת במעונות עצמן, ומקיימת פגישה אחת לחודש לכל המטפלות במכללת שער הנגב.

במערכת זו ישנם כ- 270 ילדים.

גני ילדים

בישובי חבל עזה 10 כתות גן לגילאי 3-6, ובהם כ- 240 ילדים. הגנים בפיקוח משרד החינוך והתרבות.

הצוות החינוכי בגני הילדים מבוסס, ברובו, על תושבות החבל.

חינוך יסודי

רוב ישובי חבל עזה הם דתיים, לכן הוקם לפני כ- 8 שנים בית ספר יסודי דתי "נאות קטיף", שאליו מגיעים מכל הישובים הדתיים בגוש קטיף, למעט ילדי מצפה עצמונה שלומדים בישובם. הישובים החילוניים, השייכים למועצה, לומדים במועצות הקרובות אלינו. רפיח-ים מקבלים את כל שרותי החינוך ממועצה אזורית אשכול, ואילו אלפי סיני וניסנית נשענות על ערית אשקלון ומ.א. חוף אשקלון, וזאת כיון שמספר הילדים קטן, דבר שאינו מאפשר פתיחת מסגרת מתאימה.

חינוך על יסודי

כיום רוב התלמידים מכתות ט-יב הם דתיים, והכוון החינוכי הוא, לבנים - ישיבות תיכוניות, ולבנות - אולפנא. לכן החליטה המועצה, בשלב ראשון, להקים אולפנא לבנות, אשר תתן פתרון לבנות באזור להמשיך את לימודיהן במקום ולא לצאת לאולפנות אחרות. כיום האולפנא מונה כ-60 בנות מכתה ט - יב. הבנים ממשיכים ללמוד בישיבות תיכוניות מחוץ לגוש.

מ ת נ " ס

- חינוך משלים - ביה"ס האזורי "נאות קטיף" פועל כבית ספר קהילתי. בשעות אחה"צ מתקיימים בביה"ס חוגים לילדים: אומנויות, ספורט, בלט, שעורי נגינה, תלמוד-תורה. החוגים מתחילים בשעה 14.00 עד השעה 19.30.

תרבות מבוגרים - המועצה מפעילה חוגי מבוגרים בשעות הערב, חלקם בביה"ס האזורי וחלקם בישובים עצמם. החוגים הקבועים הם: ריקודי-עם, חבורת זמר, ספורט, אומנויות ושעורי תורה לנשים ולגברים.

מדי פעם אנו מקיימים הופעות ומועדוני זמר אזוריים, וכן הרצאות בנושאים שונים.

ספריה - במקלט בבנין המועצה האזורית פועלת ספריה אזורית.

הספריה מחולקת ל-3 מדורים:

ספרי ילדים, ספרי מבוגרים וספריית עיון.

מסעדה - חוות סוסים
דקל - החולות

כפר - נופש

* חברה

לפיתוח

חוף - עזה

החברה לפיתוח אזור קטיף בע"מ

=====

החברה לפיתוח אזור קטיף בע"מ הוקמה בשנת 1980, ביוזמת הישובים דאז בחבל קטיף. חברי ההנהלה הם נציגי אותם הישובים והמועצה האזורית. החברה עוסקת בעיקר בפיתוחו של החבל, על ידי הקמת פרויקטים כלכליים בתחומים שונים, תוך דגש ליצירת מקורות תעסוקה לתושבים.

התחומים העיקריים בהם עוסקת החברה:

- (1) תיירות
- (2) חקלאות
- (3) בניה, אחזקה ויזום
- (4) הנה"ח מרכזית לאזור

(1) תיירות:

מיקומו של האזור בקטע הדרומי של שפלת החוף, שהינו בעל יופי מיוחד של ים, מדבר, דיקליות וימי שמש רבים, מקום עם פוטנציאל לפיתוח התיירות. לכן ענף זה מהווה מרכיב חשוב בגורמי הייצור האפשריים, חלקם קיימים וחלקם נמצאים עתה בתהליך הקמה ופיתוח. כפר הנופש "נוה קטיף" - 75 בונגלוס (ראה פרוספקט) + בריכת שחיה, חוות רכיבה "דקל החולות", מסעדה בשרית "דקל החולות", מסעדה חלבית "שביל החלב".
בהקמה: מלון נופש "חוף קטיף" - בניית מלון ברמה גבוהה, 114 חדרים.
בע"ה מועד פתיחה משוער - קיץ 1988.

מסעדה במסוף הגבול ברפיח

לענף התיירות דרושים ויידרשו מספר רב של עובדים מקצועיים בתחומים שונים: החל ממנהל מלון, פקידות קבלה, מנהל ארועים, אחראי מסעדה, חשב, גיזבר, אקונום, אנשי אחזקה, אחראי מזון ומשקאות, טבח, דיילות, מציל, מנהלי חשבונות וכיו"ב.

(2) משקי חבל עזה בע"מ - חקלאות (חברת בת של החברה לפיתוח)

החברה עוסקת בהכשרה ועיבוד השטחים החקלאיים הנמצאים בחבל הבשור ובצאלים, ואשר שייכים לישובים החקלאיים בגוש קטיף. להלן פירוט הגידולים: פרדסים - כ-2500 דונם (בהרכב זנים מגוון); מטעים - כ-500 דונם (אבוקדו ומנגו); שלחין - כ-11,000 דונם (בעיקר: בוטנים, תפוח"א, גזר ליצוא, גזר גמדי, פקעות משלושה סוגים וחיתטה). היום מועסקים במסגרת זו חברים מהישובים השונים בחבל. בשנתיים הקרובות ניתן יהיה לקלוט כ-10 עובדים נוספים.

(3) המחלקה לבניה, אחזקה ויזום

המחלקה אחראית לבנייתם ואחזקתם השוטפת של מכנים שונים, הן במסגרת החברה והן במסגרת המועצה האזורית חוף עזה.

מחלקת הבניה של החברה כנתה את הפרוייקטים הר"מ:

- * בנין המועצה האזורית חוף עזה - נחנכה בקיץ תשמ"ו
- * בנין המרפאה האזורית - נחנכה בסתו תשמ"ו
- * מבנה המסעדה "דקל החולות" - מועד הפתיחה סוכות תשמ"ד
- * חוות הרכיבה + אורווה - קיץ תשמ"ג
- * כפר הבונגלוס "נוה קטיף" (81 בונגלוס) - קיץ תשמ"ה
- * בניית מרכז מסחרי עם בנק, משרדים, חנויות וסופרמרקט במרכז נוה דקלים - קיץ תשמ"ו
- * בניית מבנה שרותים ומתקנים בחופי הרחצה
- * אחזקה שוטפת של מערכות ביוב, תאורה ומרכיבי בטחון אזוריות.

במחלקת הבניה מועסקים מנהלי עבודה ועובדים מקצועיים שונים. יש מקום לבדוק קליטת עובדים מקצועיים בהתאם לאפשרויות הבינוי בחבל.

(4) מחלקת הנהלת חשבונות

המחלקה מספקת שרותי הנהלת חשבונות ומחשב לישובים השונים, הן החקלאיים והן הקהילתיים, וכן הנהלת-חשבונות למוסדות ויזמים באזור ושרותי מחשב למועצה האזורית.

* *
*

בחברה לפיתוח עומדים כיום על הפרק נושאים נוספים:

בימים הקרובים תסתיים אי"ה בניית המרכז המסחרי בו נבנו 16 חנויות ו- 12 משרדים, כאשר ניתן יהיה לרכוש או לשכור חנות או משרד, ולתפעל אותו בקשת רחבה של אפשרויות (הלבשה, הנעלה, מזון וכו'). בעוד חודש תושלם בנייתו של אזור התעשיה ליד נוה דקלים, ובמבני התעשיה שהוקמו יש מקום ליוזמים מצד גורמים פרטיים לתעשיה מתוחכמת בתחומים שונים.

גורח - דקלים
אולפנה

גורח - דקלים
ישיבה

גורח - דקלים
מכון סיני

* מוסדות

אולפנת נווה-דקלים

אולפנת נווה-דקלים קמה עם הקמתה של נווה-דקלים. לעובדה זו נודעת חשיבות רבה. הקמתה של האולפנא בד בבד עם הקמת הישוב, נתנה לתלמידות תחושה שהן שותפות מלאות בהקמת הישוב, תחושה זו - של שייכות למקום - מלווה אותן עד היום. גם כעת, כאשר נזקקים בנווה דקלים לפעולת התנדבות - פונים לבנות האולפנא.

לימודי הקודש הם עיקר הלימודים באולפנא והם כוללים שיעורים בתנ"ך, אמונה וימי עיון בנושאים שונים. כרגע, הלימודים באולפנא הם ברמה עיונית בלבד - עדיין אין מגמה מקצועית. ברמה העיונית ישנן מגמות שונות: מתמטיקה מוגברת, ביולוגיה, מחשב, תנ"ך ותורה שבעל-פה נלמדים במקסימום יחידות.

למרות שהלימודים תופסים את רב שעות היממה, הרי הנושא החינוכי-ערכי מודגש מעל לנושא הלימודי. מחוץ לשעות הלימודים עוסקות בנות האולפנא בחונכות ילדים בבי"ס-עזרה לילדים חלשים. הן גם מדריכות בסניף "בני-עקיבא" בנצר-חזני.

האולפנא מבוססת על קשר עם הבית. משך כל השנה נשארות הבנות באולפנא בין שש לתשע שבתות בלבד. סדר היום בשבת כזו מגוון וכולל: פעילות עם המדריכות בערב-שבת, שיחה בשבת בצהריים עם אורח מבחוץ ושיחה בעינייני דיומא בשעות אחה"צ. בסעודב שלישית מתקיימת שיחה נוספת עד צאת השבת ובמוצאי-שבת ישנה פעילות המאורגנת ע"י כל כיתה עפ"י תור.

גם באמצע השבוע הפעילות רבה: ערבי כיתה באחריות המדריכות, טיולים וסיורים רבים-בעיקר בחבל-עזה אך לא רק בו.

באולפנא לומדות תלמידות גם מירושלים, אשקלון ואפילו עפרה. לבנות הגרות מחוץ לנווה-דקלים קיימת פנימיה. שתי בנות בשרות הלאומי משמשות כמדריכות באולפנא. תעודת הבגרות שמוציאות הבנות הינה ברמה של 25-32 יחידות. בתחילת השנה מגובשת תכנית לכל בשנה, הכוללת סמינריונים במקומות השונים כמו מכון "אורה" בי-ם ובמדרשות השונות. כמו כן קיימים גם ביקורים רבים כמו בנאות-קדומים וכו'.

מגמת האולפנא היא להוציא את הבנות לשרות לאומי, בגרות האולפנא משרתות מאלוני הבשן בצפון ועד אילת בדרום.

ישיבת-ימית

בר"ח אדר תש"א עלתה לכפר-דרום ישיבת הסדר, שהתעתדה לשבת במקום זה עד שתוכל לעבור לנקודת הקבע שלה- בעיר ימית שבפיתחת רפיח. הרעיון להקים ישיבה בימית עלה במוחו של שר הבטחון דאז משה דיין, שרצה להגדיל את האוכלוסיה בעיר הנמל העתידית ולגוון אותה באוכלוסיה דתית. כיוון שימית טרם אוכלסה באותם ימים, נאלצה הישיבה להמתין בכפר-דרום משך בשנה וחצי.

בחג סוכות תש"א נחנך מבנה הישיבה ע"י ראש הממשלה דאז מנחם בגין. חודשיים אח"כ הגיע סאדאת לישראל, החל המו"מ לשלום עם מצרים והישיבה נכנסה לתקופה קשה שנמשכה ארבע שנים. תנופת הפיתוח נעצרה. הישיבה החלה לשאת את דגל המאבק לעצירת הנסיגה מסיני.

בשנת תשמ"ב, כאשר המאבק היה בשיאו, שימשה הישיבה אחד המוקדים העיקריים להב-את תושבים לימית. בוגרי הישיבה היו ממקימי עצמונה וחצר-אדר.

עם זאת, התנגדה הישיבה לכל מאבק אלים- בישיבה לא היתה התבצרות, ותלמידיה המשיכו לשבת וללמוד בה תורה באופן חוקי עד יום הפינוי. יום אחד אחרי פינוי העיר ימית-כ"ט ניסן תשמ"ב- פונו תלמידי הישיבה ללא כל עימות, אך תוך קריעת בגדים ואמירת קינות. בשירת "אני מאמין" הובלו התלמידים באוטובוסים, שהביאום להאחזות גדיד. בתי הישיבה פורקו אף הם והועברו לגדיד.

ההתחלה המחודשת היתה קשה- תוך כדי מבצע "שלום הגליל", כאשר בחורי הישיבה לחמו בחזית. בגדיד התקיימה הישיבה ללא דרך גישה מסודרת, בלי טלפון, ועם גנרטור שהתקלקל לעתים קרובות. העברת הישיבה לנווה-דקלים, זרזה את הקמת הישוב כמרכז אזורי. מתישביה הראשונים של נווה-דקלים היו תלמידי הישיבה. כיום מונה הישיבה 130 תלמידים. מעל הישיבה ישנו מכון גבוה להכשרת רבנים להתיישבות(מג"ל) וחלק מבוגריו משמשים כרבנים בישובים. ישנו גם מכון להכשרת מורים, שבוגריו משמשים כבר כמורים בעיירות פיתוח בנגב. ישנו מסלול רגיל של ישיבת הסדר, וחייליו משרתים בכל חילות צה"ל, ובעיקר בצנחנים ובגבעתי. תלמידי הישיבה עוברים מיון קפדני לפני שהם מתקבלים לישיבה. בוגרי ישיבות תיכוניות נדרשים להפגין בקיאות בסוגיות בגמרא ובהבנת מפרשיה, ובוגרי תיכונים נבחנים ברמתם, כאשר תוך זמן קצר מטושטשים ההבדלים ברמות.

לפני שנה חנכה הישיבה את משכנה החדש. בכניסה לבנין, ישנו קיר אומנותי המתאר את העיר ימית בבנינה ובהריסתה, והמבטא את הכמיהה לשובה של הישיבה לעיר החרבה.

מדרשת "הדרום"

בחודש תשרי תשל"א חודשה היאחזות כפר-דרום בחבל-עזה, כנקודת הישוב הראשונה בחבל זה אחרי מלחמת ששת הימים. תאריך העליה לא היה מקרי. בדיוק 24 שנים לפני-כן עלתה כפר-דרום על הקרקע כאחת מי"א הנקודות בנגב אשר קמו בן לילה במוצאי יום הכיפורים. בראשיתה שמשה כפר-דרום כמקום גיבוש לגרעיני התיישבות לפני שעלו לנקודות הקבע שלהם בגוש קטיף. המקום שמש גם כאכסניה לישיבת ההסדר אשר משם נדדה לימית ומשם לנווה-דקלים. בשנת ה.תשמ"ב הפך המקום למכון ציוני, ושנה אח"כ הוקמו במקום מדרשה ומרכז-סיורים. מטרת המדרשה, העוסקת בנושאי יהדות ולימודי א"י - להעביר למטיילים את המשמעות הנובעת מהכרת השטח ולפתח משמעות זו לתכנים עיוניים. שטח הסיורים מתפרס בקו אשקלון - מרכז הנגב - וגבול ישראל מצרים. המסלולים מתרכזים בעיקר באזור חבל-עזה והנגב.

הקבוצות המגיעות למדרשה מגוונות - תלמידי בית-ספר, חניכי תנועות נוער, חיילים, קבוצות ממוסדות וארגונים שונים.

תכנית המדרשה המוצעת לקבוצות עשירות ומגוונות אף הן: סמינריונים, סיורים חד-יומיים, ימי עיון, שבתות, סופי שבוע ונופש למשפחות וקבוצות. במקום פועלת אכסניה המספקת שרותי מזון ולינה לקבוצות וליחידים. האכסניה כוללת 16 יחידות דיור, המאפשרות קליטת 124 איש. כן קיימים במקום חדר-אוכל ומטבח, בית כנסת, חדרי פעילות, מדשאות וגינות נוי.

מדרשת "הדרום" משמשת גם כמוסד מחקרי המוציא לאור חומר רב הן בתחום המחשבה והעיון והן בתחום ידיעת הארץ, כאשר ההתמקדות היא על אזור חבל-עזה. תחום יחודי של המדרשה בנושא ידיעת הארץ - חקר מרכיבי הטבע המיוחדים לחבל-עזה: חקר הדיונות, חוף הים, חקלאות מיוחדת ולימוד ההסטוריה של האזור תוך שימת דגש מיוחד על הקשר היהודי של חבל-עזה.

כפר - דרום
מבט מלמעלה

על הדשא

חדר האוכל

מכון למחקר ומידע

סיני וחבל עזה

=====

המכון לחקר סיני וחבל-עזה נוסד בשנת 1984 ביוזמתו של פרופ' אליעזר אורן מהמחלקה לארכיאולוגיה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ובתמיכתו של שר המדע והפיתוח דאז, פרפ' יובל נאמן.

המכון עבר בחודש חשון ה.תשמ"ו - אוקטובר 1985 ממדרשת הדרום למשכנו החדש ביישוב הקהילתי נווה-דקלים. המועצה האזורית חוף-עזה העמידה לרשות המכון חלק ממבנה ציבורי, סמוך למועצה, הכולל מערכת של שבעה חדרים ושלושה מבואות.

תפקידו העיקרי של המכון הינו לעודד עריכתם ופרסומם של מחקרי איכות מכל

תחומי המדע הקשורים לחבלי עזה וסיני.

שני חבלי ארץ אלה הם אזורים שהמחקר אודותם נמצא עדיין בשלביו הראשוניים. המכון נועד בין השאר לשמש כמכון מחקר ומרכז לתאום בין חוקרים ומוסדות מדעיים וציבוריים העוסקים בחקר חצי האי סיני, חבל-עזה ואזורים שכנים.

כדי למלא את יעודו כמרכז מחקר, החל המכון באיסוף וריכוז מידע הקשור לחבלי עזה וסיני. איסוף המידע נמצא בעיצומו. רוכזו הספרים אחדים וכן עשרות מאמרים מדעיים מתחומי הארכיאולוגיה, גיאולוגיה, בוטניקה, זואולוגיה, גיאוגרפיה, אקולוגיה, אקלים, התישבות ועוד. בין נושאי המחקר המתבצעים במכון: חקר על מקורות החולות, סקר על נדידת עופות מים ועוד ועוד.

המכון מתעתד למחשב את כל הפרטים הביבליוגרפיים כדי לאפשר שליפת מידע על מקורות בלחיצת כפתור.

כמכון מחקר, מכנס המכון מפעם לפעם כנסים מדעיים. לאחרונה, ראו אור בסיועו של המכון - חוברת על בית הכנסת בעזה וכן מפה טופוגרפית מעודכנת בקנה מידה של 1:50,000 הכוללת בגיליון אחד את כל חבל-עזה מאשקלון בצפון ועד חבל שלום בדרום, מגבול רפיח במערב ועד אופקים ושדרות במזרח.

עורכים:

חגי הוברמן

רבקה משיח

תמונות:

יחיאל זלינגר

ישובי הר-חברון

מועצה אזורית הר-חברון

הר-חברון

הר-חברון, ערש התרבות והמלוכה בעם ישראל. נחלת שבט יהודה, תחילת ההתנחלות עם כניסת עם ישראל לארצו. כאן מקים דוד את המלוכה, כאן בורח דוד מפני שאול ומפני אבשלום בנו. בתקופת בית שני, מתפתח בהר-חברון ישוב יהודי גדול מאוד בסקר ארכיאולוגי שנערך באזור, אותרו 60 ישובים יהודיים מתקופה זו, שהתקיימו עוד מאות שנים לאחר החורבן.

עד שנת תש"מ היה אזור זה שמם מיישוב יהודי. בשנה זו, עולה לקרקע הישוב הראשון בדרום הר-חברון; מושב בית-יתיר, בשנתיים שלאחר מכן עולים לקרקע כרמל, מעון ותלם. כיום 12 ישובים בהר-חברון, כולם ישובים בתחילת דרכם. הישובים מגוונים; חקלאים וקהילתיים, דתיים ושאינם דתיים כשהמטרה משותפת לכולם, ישוב חבל ארץ זה, הפרחת השממה בנטיעות, בגידולי שדה, כשדות מרעה ובפיתוח תעשייה ותיירות.

אזור שנחשב נידח, הופך היום לאזור מרכזי, המחבר את הנגב לירושלים. אזור, שנמצא במרכז המשולש באר-שבע, ערד, חברון. אזור, שדרכו מתוכנן כביש ארצי מדימונה לירושלים, דרך שדה התעופה נבטים, שמתוכנן כשדה תעופה אזורי. כביש שינקז את כל התנועה מאילת, ים המלח, הנגב המרכזי וערד לירושלים.

עד כה תקענו יתדות ראשונים והמלאכה רבה לפנינו: בפיתוח תשתיות, מקורות תעסוקה, הקמת ישובים חדשים, קליטת הרבה תושבים חדשים מהארץ ומחו"ל, פיתוח מערכת תרבות וחינוך, שתשתלב בעו"ה במפעל ההתיישבות באזור זה, והקניית ערכים עם שרשים של עבר ופנים לעתיד.

רון שכנר

ראש המועצה האזורית
הר-חברון

בית-יתיר

(מצדות יהודה) מושב שיחופי,
חקלאי דתי.
ד.ג. הר-חברון, מיקוד 84989 טל.
02-961977.
משתייך לחנועת "אמנה".

מיקום:
30 ק"מ דרום מזרחית לקריית
ארבע, 40 ק"מ מזרחית
לבארשבע.

תחבורה:
קו אנד מס' 51 לקריית ארבע
ולבארשבע.

מוסדות ביישוב:
מעון יום. גן ילדים, מרפאה.
בית ספר ממ"ד אוזרי בטוסיא.

תעסוקה:
חקלאות — מטעים, גידולי
שדה, ענפי חי.
תעשייה — מפעל משותף.
לכספות ומוצרי אבטחה.

מעלה-חבר

ישוב כפרי קהילתי דתי.
ד.ג. הרחובות, מיקוד 90420 טל.
02-961981.
משתייך לחצות "אמנה".

מיקום:

10 ק"מ מזרחית לקריית ארבע.

תחבורה:

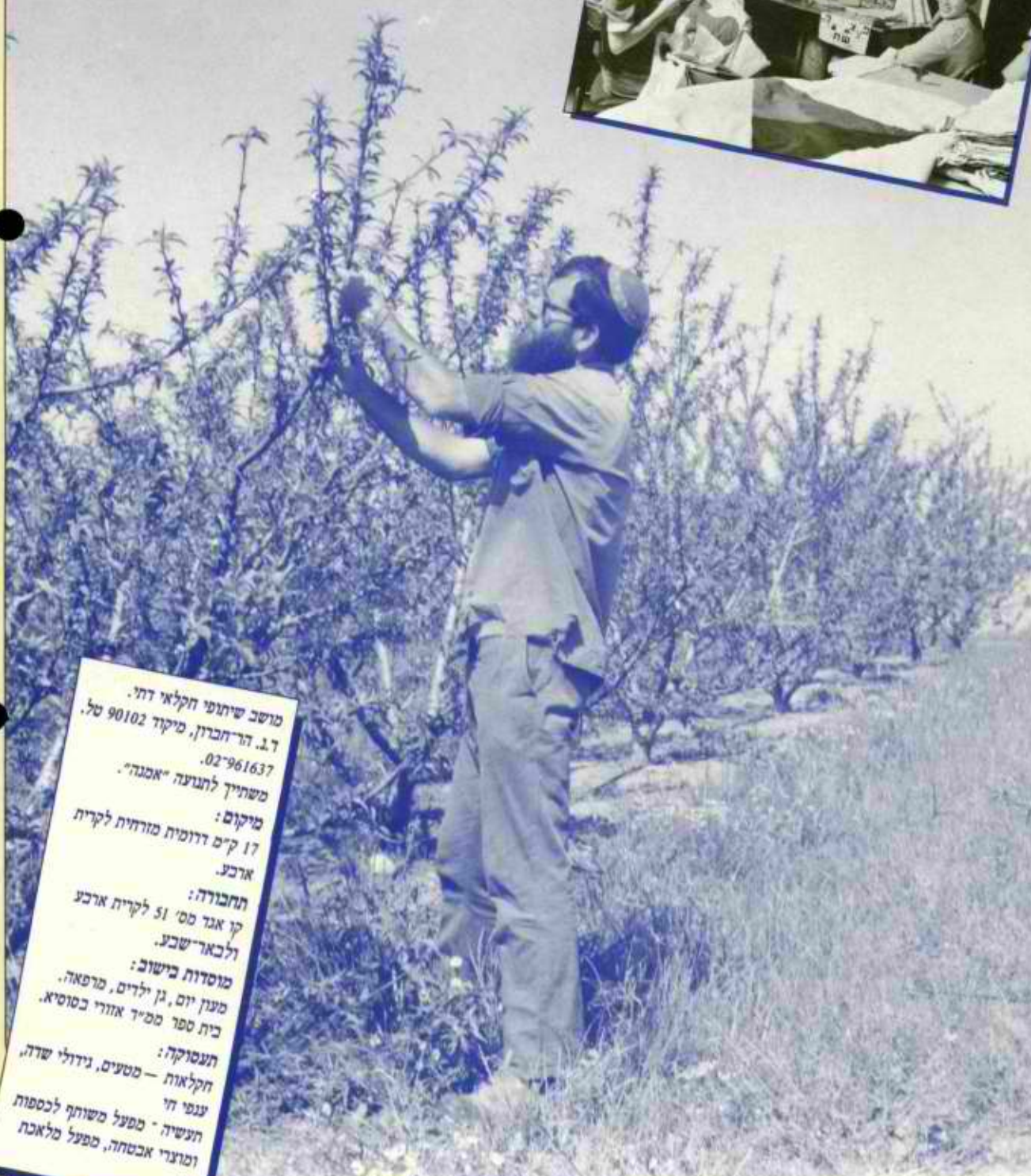
קו אנד מס' 67 לקריית ארבע.

מוסדות ביישוב:

מעון יום, גן ילדים, מרפאה,
בית ספר ממ"ד בקריית ארבע.
בהקמה: מבנה תעשייה.
בתכנון: מפעלי תעשייה ומלאכה,
ענפי חקלאות.

כרמל

מושב שיתופי חקלאי דחי.

ד.ג. הר-חברון, מיקוד 90102 טל.

02-961637

משתייך לחניעה "אמנה".

מיקום:

17 ק"מ דרום מזרחית לקריית

ארבע.

תחבורה:

קו אגד מס' 51 לקריית ארבע

ולבאר-שבע.

מוסדות ביישוב:

מעון יום, גן ילדים, מרפאה.

בית ספר ממ"ד אזורי בסוסיא.

תעסוקה:

חקלאות - מטעים, גידולי שדה,

ענפי חי

חגיגה - מפעל משותף לכספות

ומצרי אבטחה, מפעל מלאכת

יד.

ליכנה

ישוב כפרי קהילתי.
ד.ג. הר-חברון, מיקוד 90404 טל.
057-38446.
משתייך לתנועת "אמנה".

מיקום:

32 ק"מ מזרחית לבאר-שבע,
ביער יחיד.

תחבורה:

קו אגד מס' 51 לבאר-שבע
וקרית ארבע.

מוסדות ביישוב:

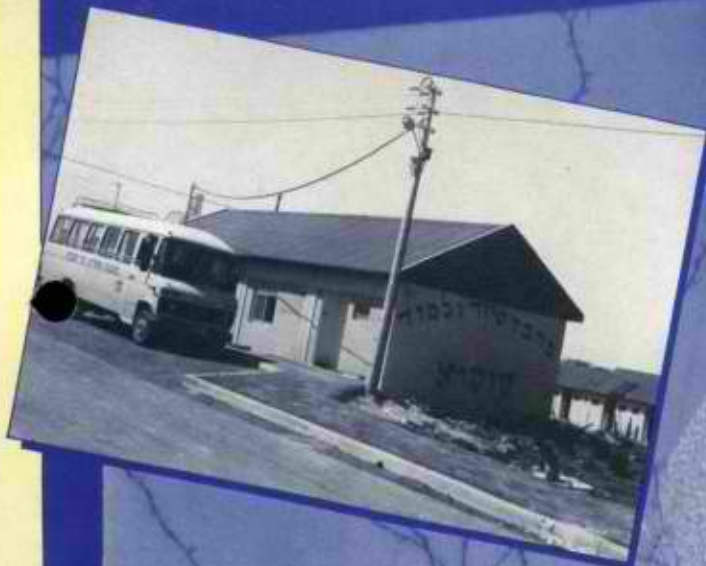
מעון יום, גן ילדים, מרפאה,
בתי ספר יסודיים ועל יסודיים:
בעומר ובבאר-שבע.

תעסוקה:

בישוב: גנדיה, מוסך,
שירותי מחשב.
בחברון: מפעלי תעשייה, מלאכה
והיירות.

סוסיא

ישוב כפרי קהילתי דתי.
 ד.ג. הורחברון, מיקוד 90401 טל.
 02-961834
 משתייך לתנועת "אמנה".
מיקום:
 30 ק"מ דרומית מזרחית לקרית
 ארבע.
תחבורה:
 קו אנד מס' 51 לקרית ארבע
 ולבארשבע.
מוסדות ביישוב:
 מעון יום, גן ילדים, מרפאה.
 בית ספר מ"ד אזורי.
תעסוקה:
 חקלאות — מטעים, גידולי
 שדה.
 תעשייה — מסגריה.
 חינוך — מרכז סיוור ולימוד
 סוסיא.

מעון

מושב שיתופי חקלאי דתי.
ד.ג. הר"חברון, מיקוד 91999
טל. 02-961053.
משתתף לתנועת "אמנה".

מיקום:
20 ק"מ דרומית מזרחית לקרית
ארבע.

תחבורה:
קו אגד מס' 51 לקרית ארבע
ולבארשבע.

בישוב:
מוסדות חינוך לגיל הרך,
מרפאה,
בית ספר ממ"ד אזורי בסוסיא.

תעסוקה:
חקלאות — מטעים, גידולי
שדה, ענפי חי.
תעשייה — מפעל משותף
לכספות ומוצרי אבטחה.

עומרים

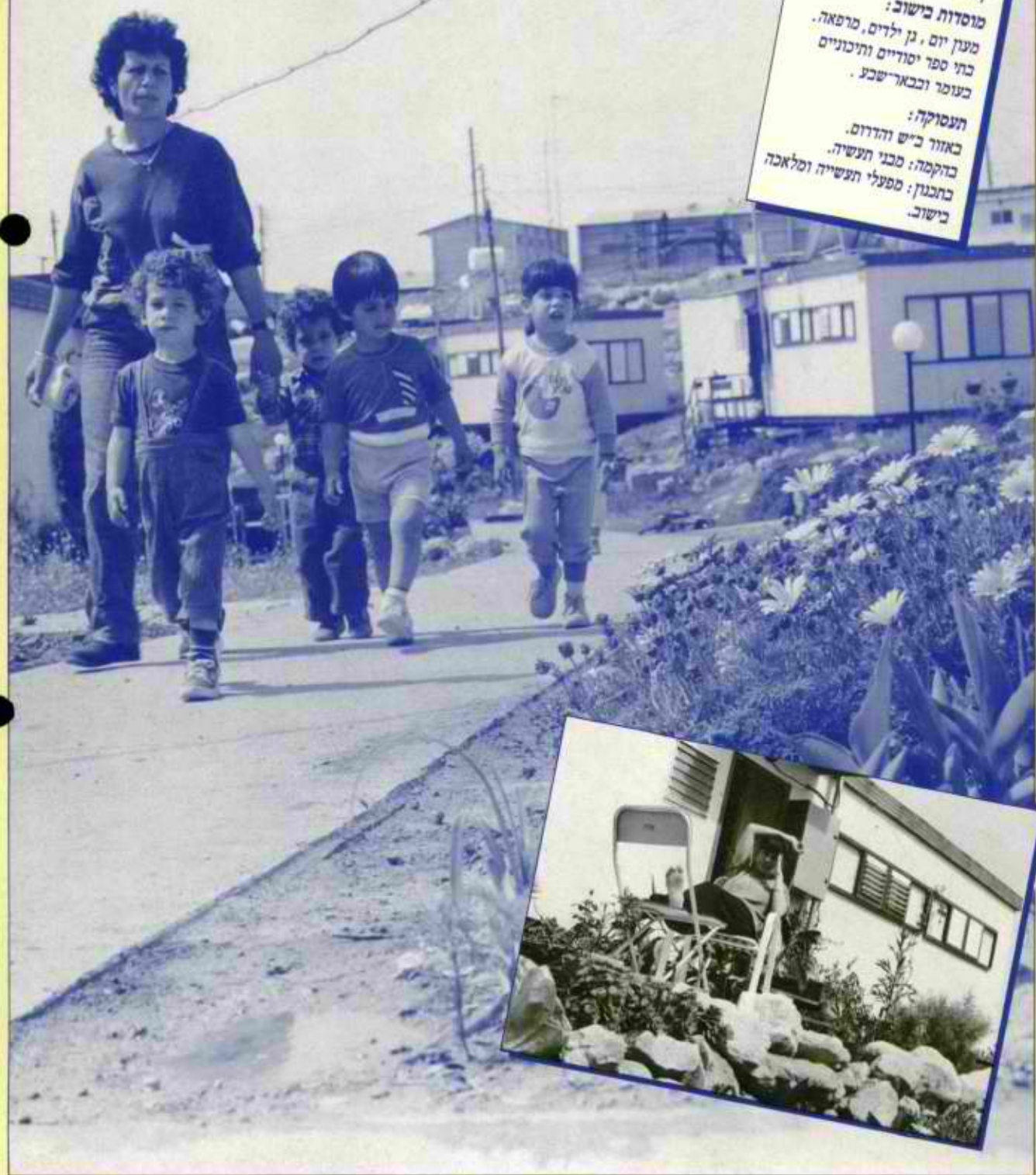
ישוב כפרי קדילחי.
ד.ג. הר-חברון, מיקוד 90408 טל.
057-33399.
משתתף לחגגת "אמנה".

מיקום:
25 ק"מ צפונית מזרחית לכאר
שבע על כביש חברון באר-שבע.

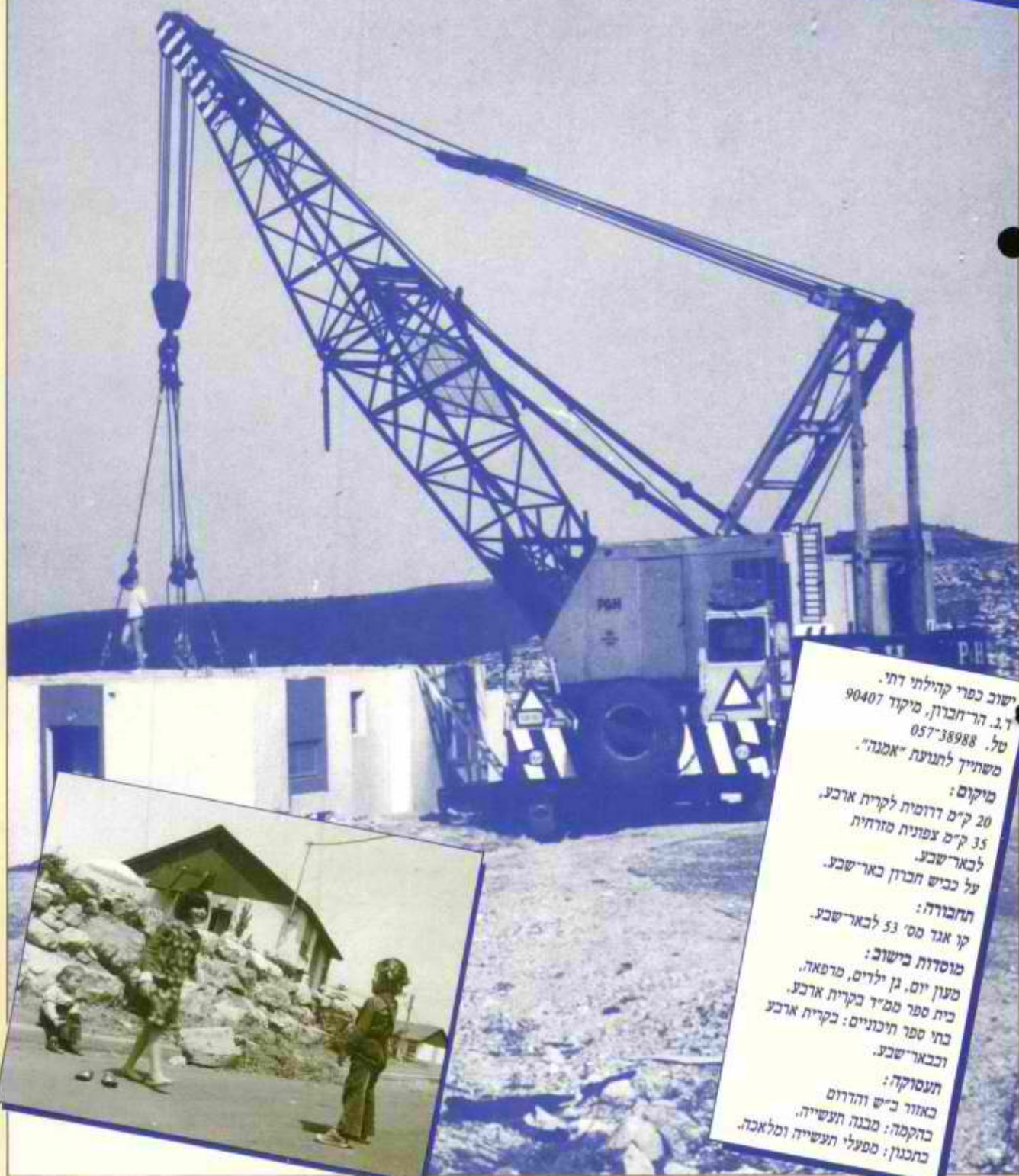
תחבורה:
קו אגד מס' 53 לכאר-שבע.

מוסדות ביישוב:
מעון יום, גן ילדים, מרפאה.
בתי ספר יסודיים וחינוכיים
בעומר ובכאר-שבע.

העסקה:
כאזור בייש והדרום.
בהקמה: מבני תעשייה.
בתכנון: מפעלי תעשייה ומלאכה
בישוב.

עתניאל

ישוב כפרי קדולתי דתי.

ד.ג. הר-חברון, מיקוד 90407

טל. 057-38988

משתיך לחנונת "אמנה".

מיקום:

20 ק"מ דרומית לקרית ארבע,

35 ק"מ צפונית מזרחית

לבארשבע.

על כביש חברון בארשבע.

תחבורה:

קו אגד מס' 53 לבארשבע.

מוסדות מיוחדים:

מעון יום, גן ילדים, מרפאה,

בית ספר ממ"ד בקרית ארבע.

בתי ספר חינוכיים: בקרית ארבע

ובארשבע.

תעסוקה:

באזור ב"ש והדרום

בהקמה: מבנה תעשייה.

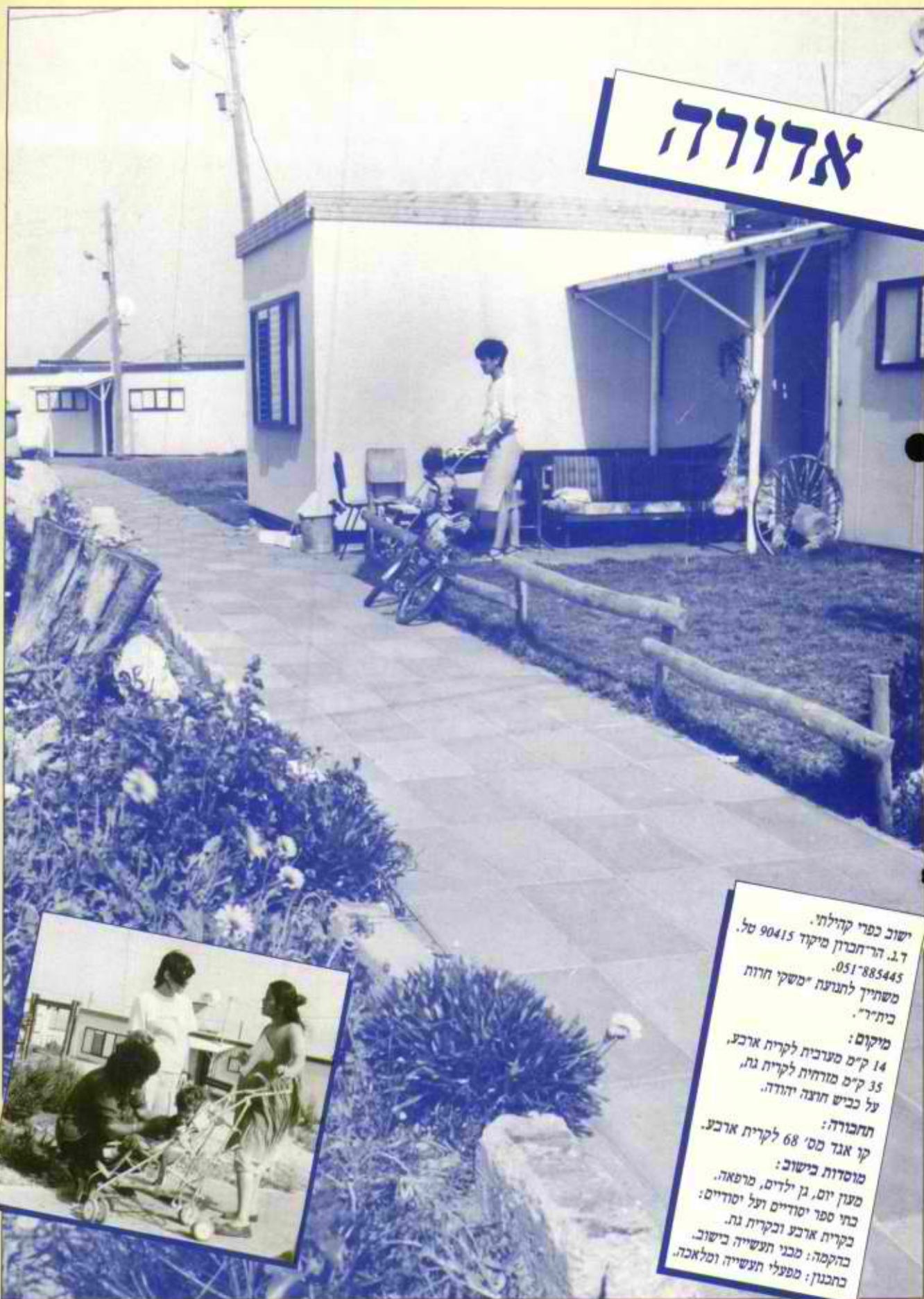
כתכנון: מפעלי תעשייה ומלאכה.

תלם

מושב שיתופי חקלאי וחעשייתי.
 ד.ג. הר חברון, מיקוד 90409 טל.
 051-887776.
 משתייך לתנועת "משקי חרות
 בית"ר".
מיקום:
 10 ק"מ מערבית לקרית ארבע,
 37 ק"מ מזרחית לקרית גת.
 על כביש חוצה יהודה.
מוסדות ביישוב —
 מעון יום, גן ילדים, מרפאה,
 בית ספר מ"ם בקרית ארבע.
חעסוקה:
 חקלאות — מטעים, כרם,
 ענפי חי.
 חעשיה — מפעל גומי
 "ברגה 2000".

אדורה

ישוב כפרי קהילתי.
ד.ג. הרחבת מיקוד 90415 טל.
051-885445
משתתף לתנועה "משקי חרות
ביתר".

מיקום:
14 ק"מ מערבית לקריית ארבע,
35 ק"מ מזרחית לקריית גת,
על כביש חוצה יהודה.

תחבורה:
קו אנד מס' 68 לקריית ארבע.

מוסדות ביישוב:
מעון יום, גן ילדים, מרפאה.
בתי ספר יסודיים ועל יסודיים:
בקרית ארבע ובקרית גת.
בהקמה: מבני תעשייה ביישוב.
כחבנון: מפעלי תעשייה ומלאכה.

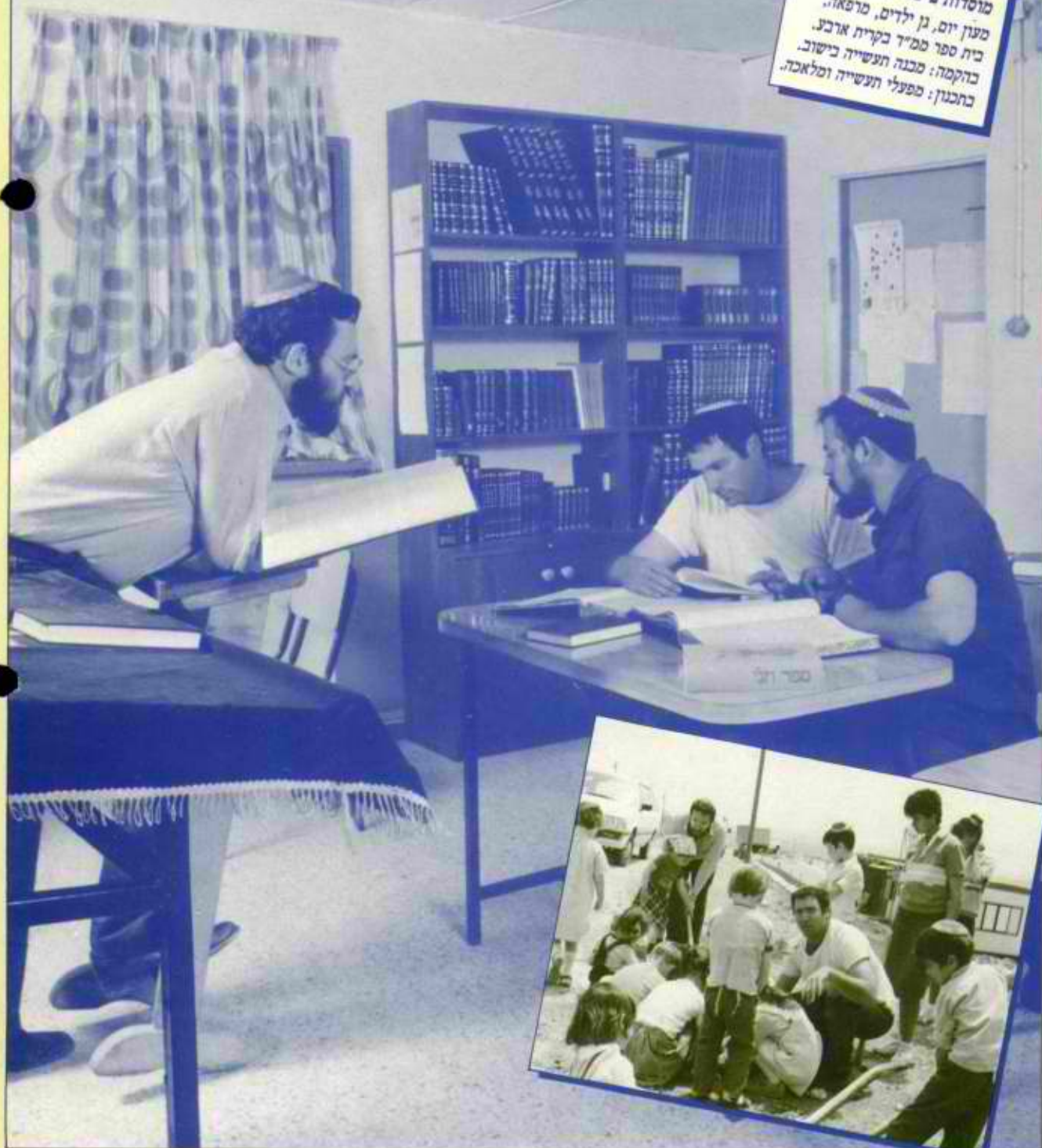
בית-חג"י

ישוב כפרי קדולתי דתי.
ד.ג. הר-חברון מיקוד 91999 טל.
02-963155.
משתתף לתנועת "אמנה".

מיקום:
על כביש חברון בארבע,
דרומית לעיר חברון.

תחבורה:
קו אנד מס' 69 לקריית ארבע.

מוסדות ביישוב:
מעון יום, גן ילדים, מרפאה,
בית ספר ממ"ד בקריית ארבע.
בוקמה: מבנה תעשייה ביישוב.
בתכנון: מפעלי תעשייה ומלאכה.

מועצה אזורית הר-חברון

מחלקות פעולות ושרותים לציבור

חינוך

מעונות יום: בישובים מופעל מעון יום ארוך לפעוטות, מגילאי 3 חודשים ועד גן, הפועלים באמצעות המחלקה לחינוך במועצה האזורית.

גנים: גני ילדים גילאי טרום חובה וחובה.

חינוך יסודי ועל יסודי: בישוב סוסיא פועל בית ספר ממ"ד אזורי.

בתי ספר יסודיים ועל יסודיים אחרים: בקריית ארבע, בקריית גת, בעומר ובבאר שבע.

התלמידים מוסעים באמצעות רכבי המועצה לבתי ספר השונים.

בריאות ותברואה

מערכת הבריאות כוללת: מרפאות כלליות ותחנות לטיפול באם ובילד, המופעלות באמצעות אחיות הישובים.

ביקורים סדירים בכל ישוב של רופאים כלליים ומקצועיים.

בתחום המועצה מופעלת מערכת שירותי הצלה הכוללת אמבולנסים, חובשים ואחיות.

המועצה האזורית מטפלת ומפקחת בכל נושאי התברואה באזור.

מועצה דתית אזורית

מקיימת פעילות מגוונת לאספקת שרותים וצרכים בענייני דת:

- ★ אחזקת מקוואות, ובתי כנסת
- ★ מערכת שיעורי תורה.
- ★ חנות מיוחדת למכירת תשמישי קדושה וספרים.
- ★ ארגון ימי עיון וארועים מרכזיים אזוריים.
- ★ פיקוח על הכשרות במוסדות ובמפעלים השונים.

תחבורה

- ★ בכל ישוב פועל קו שרות אגד; לקריית ארבע, עומר, באר שבע, ירושלים, ופנימי בישובים.
- ★ המועצה האזורית מפעילה קווי הסעות מיוחדים, להסעת תלמידים לבתי הספר, לפעולות ואירועי תרבות.

החברה לפיתוח הר-חברון

הוקמה בשנת תשד"מ על ידי המועצה האזורית וישוביה.

מטרתה העיקרית של החברה לפיתוח הינן:

פיתוח מקורות התעסוקה, ייזום כלכלי וגיוס הון להשקעות בישובי המועצה האזורית.

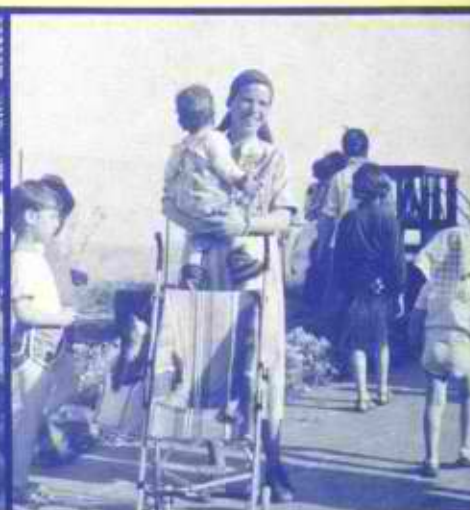
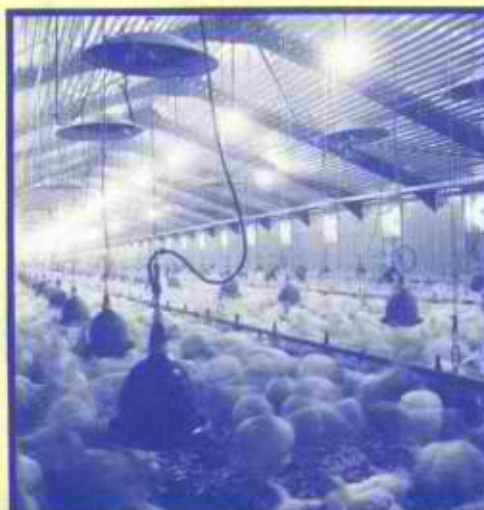
כמו כן עוסקת החברה לפיתוח באמצעות מחלקות שונות בעבודות פיתוח ברחבי האזור כגון: מחלקת חשמל, מחלקת ציוד מכני הנדסי וכיו"ב.

מדיניות העסקת העובדים בחברה לפיתוח מושתתת על העסקת תושבי הישובים ושילובם בפיתוח האזור.

תרבות

בישובים מתקיימת פעילות תרבותית ענפה, הכוללת:

- חוגים מגוונים לילדים ונוער
- ★ חוגים והשתלמויות למבוגרים
- ★ פעולות תרבות ומופעים מרכזיים

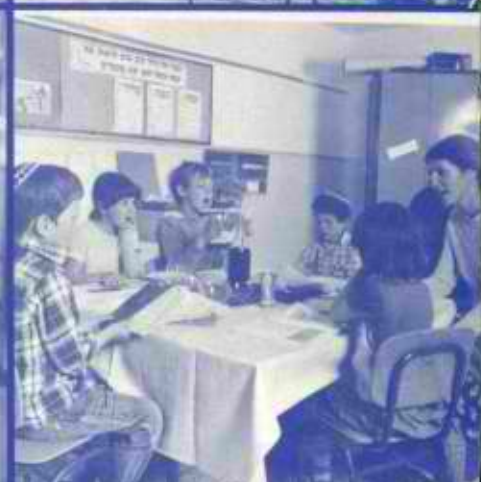
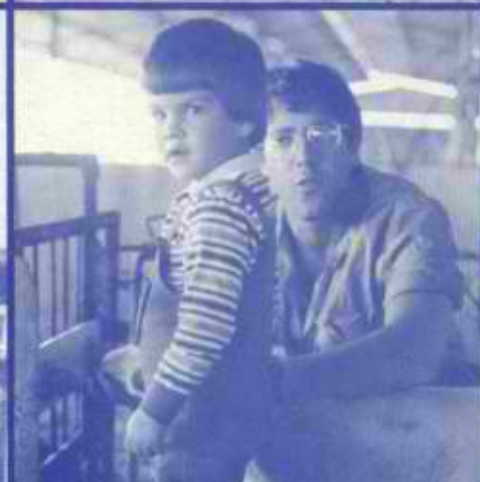
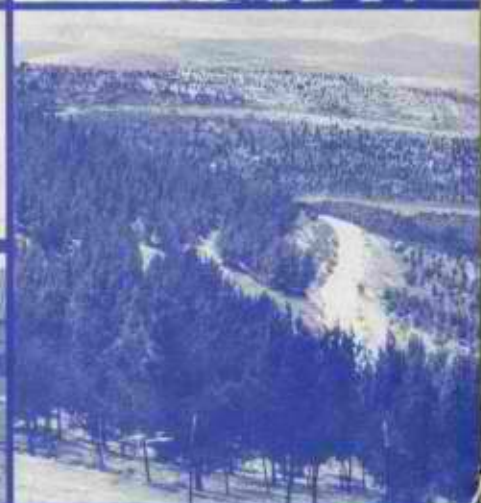

מרכז סיור ולימוד — סוסיא

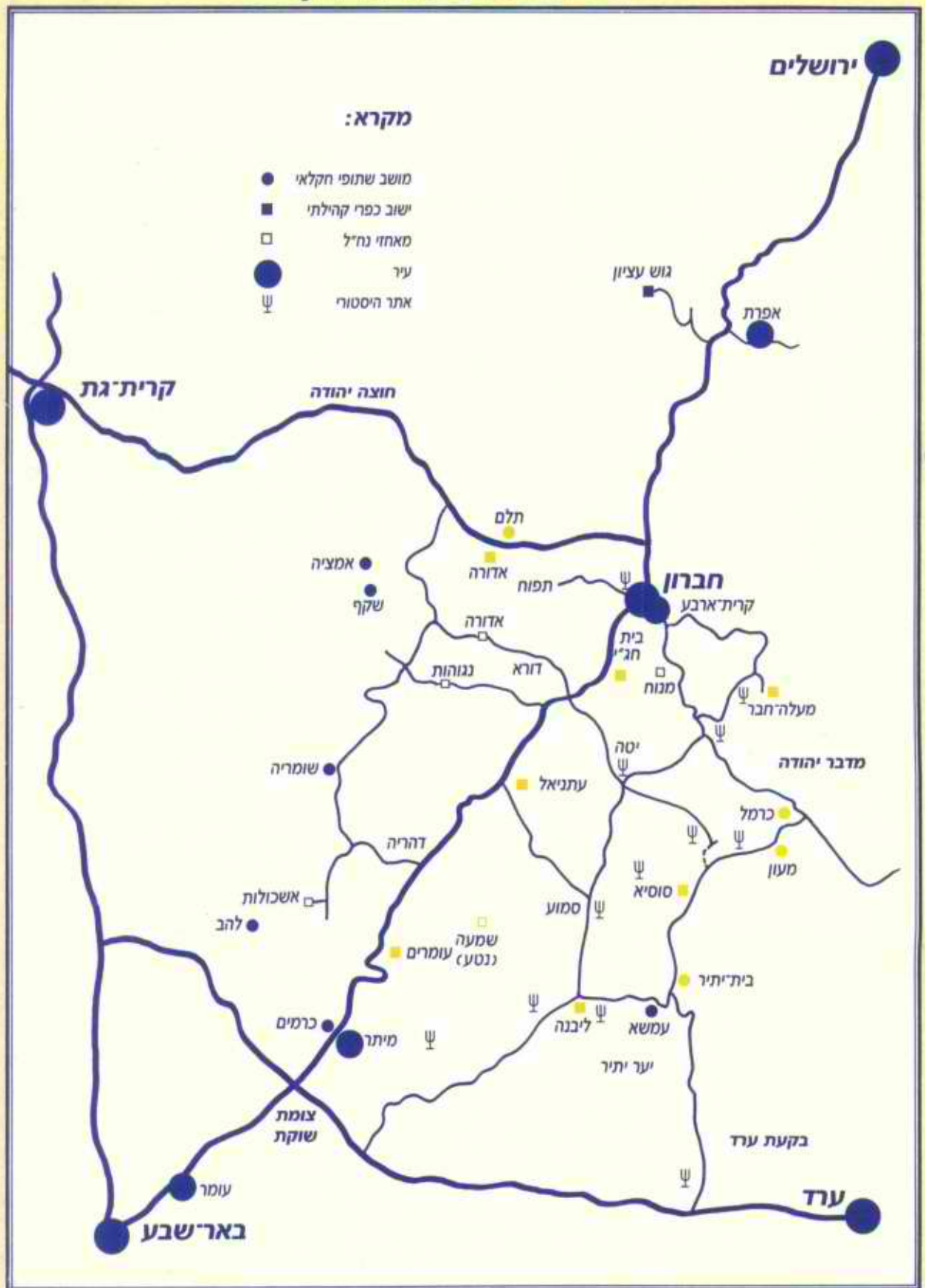
סמינריונים לתלמידי בתי ספר מכל הארץ ולנוער יהודי בתפוצות. בפיקוח משרד החינוך והתרבות. פעולות הדרכה וארגון טיולים וסיורים לימודיים באזור הר-חברון, כנגב הצפוני ומרכז יהודה.

- ★ סופי שבוע עיוניים המשולבים בסיורים מרתקים בעקבות מאורעות ופרשיות בתנ"ך; מיועד למשפחות, להשתלמויות, ולמוסדות וארגונים.
- ★ בקרבת מקום; אתר סוסיא — כפר יהודי גדול משוחזר מתקופת המשנה והתלמוד ובמרכזו בית כנסת מפואר עם רצפת פסיפס.
- המשתלמים משולבים בחפירות ובשחזור אתר זה.
- ★ אכסניה וחדר אוכל לאירוח המשתלמים.

מפת ישובי הר-חברון

המועצה האזורית הר-חברון
 עתניאל, ד.ג. הר-חברון, מיקוד 90407, טל. 02-961610
 אדורה, בית חג"י, בית יתיר, כרמל, ליבנה, מעון, מעלה חבר, סוסיא, עומרים, עתניאל, תלם

אכסניה

אוכלוסית יעד ופעילות

תנאי המגורים באכסניה מותאמים לבני נוער, למבוגרים ולמשפחות המגיעות למדרשת ה"דרום" לפעילויות שונות של ימי עיון וסמינריונים, טיולים וסיורים ולנופש. קיימת אפשרות למתן ארוחות בחדר האוכל לקבוצות טיולים של יום אחד.

אנו פועלים במשך כל ימות השנה באופן מלא בעקבות היתרון האקלימי המיוחד המאפשר פעילות מלאה וללא הפרעות אף בחורף.

בקיץ אנו מפעילים באופן מוגבר שרותי נופש וקיטנות לילדים לצעירים ולמשפחות המעוניינות להנות מהים - האויר הצלול והחולות.

צוות האכסניה צמוד למתאכסנים כל העת ודואג למתן שרותי מזון ולינה ושרותים נלווים ברמה טובה במיוחד.

* יחידות מגורים עם שרותים ומקלחות ל־150 איש. (2-4 מיטות בחדר)

חדר אוכל ומטבח, בית כנסת, חדרי פעולות והרצאות, מועדון, מגרש כדורסל.

* אכסנית ה"דרום" מספקת שרותי לינה ומזון מלאים המותאמים לכל קבוצה בניפרד.

* האכסניה מספקת ארוחות ארוזות וארוחות ביניים בהתאם להזמנה מראש.

* תעריפי האכסניה עממיים ותואמים את תעריף אגודת אכסניות הנוער.

* הזמנות מקומות יש לבצע ישירות במשרדי המדרשה בכתב או בטלפון ובצרוף מיקדמה כספית.

מטבח המדרשה כשר בפיקוח הרבנות האזורית.

MA'ALE EPHRAIM URBAN SETTLEMENT IN THE JORDAN VALLEY

AN OUT-OF-TOWN URBAN SETTLEMENT

Ma'ale Ephraim was established in 1978 as the urban center for all the settlements of the Jordan Valley. We serve as the "big city" for the dozens of kibbutzim, moshavim and communal settlements that surround us.

Over 300 families currently reside in Ma'ale Ephraim. The master plan envisages the town eventually becoming a significant urban community with 10,000 inhabitants.

We are geographically located 200 meters above sea level and 490 meters above the Jordan Valley. From our mountaintop homes above the central part of the Jordan Valley, we look out over a beautiful panoramic landscape reminiscent of the very genesis of the Jewish nation. The

fascinating Amon Mountains spread out below make a really breathtaking view. And the air here is something special – its a pleasure just to breathe!

It is worth bearing in mind that Ma'ale Ephraim does not figure in any political debates. This is an area about which there is universal consensus, a place with neither security nor political problems.

Distance-wise, Jerusalem is a comfortable 50-minute drive away, while Tel Aviv and Tiberias (via the Jordan Valley highway below us) are each only an hour's drive. Indeed, we are within easy access of anywhere in Israel.

The scenic villa area of Ma'ale Ephraim

EDUCATION IN MA'ALE EPHRAIM

Ma'ale Ephraim boasts a wide range of educational institutions, encompassing all ages and a variety of fields. From the very inception of the settlement, we gave education top priority – and this policy is already bearing fruit.

Among the educational institutions:

- Day care centers for toddlers (3 months to 3 years) under highly trained supervision.
- Pre-kindergartens operated by the Local Council and staffed by licensed kindergarten teachers. The children here enjoy almost total exemption from school fees.
- Kindergarten-club for working parents, operates until 4 p.m.
- Fully equipped kindergartens.
- Elementary school, junior high school and high school with a wide choice of vocational streams. An important advantage is that most of the teachers

live here in Ma'ale Ephraim.

This affords personal, direct contact between teachers, pupils and parents.

- Pupils have at their disposal a well-stocked library, reading rooms, computer room, workshops, biology laboratory, electricity laboratory, gymnasium and sports courts.
- Ma'ale Ephraim has a music conservatory where children are taught to play musical instruments. The conservatory is run by a fully-trained team of professionals.
- Our cultural and sports center bubbles with activity: sports activities including basketball and volleyball in modern covered courts, fitness room, rhythmic room and three tennis courts under construction.

There is also a fabulous swimming pool surrounded by lawns, which the residents of Ma'ale Ephraim enjoy at their leisure.

The new gym ball for various sporting and cultural activities

ELECTRONIC COMMUNICATIONS

A modern telephone exchange with hundreds of spare lines, means that you can have a phone installed in your home or office with no waiting. There is also provision for easy installation of facsimile, telex and other communications networks.

Aerial photograph of the settlement

INDUSTRY

The industrial zone stands apart from the residential areas. During the last two years, food, metals, printing and cosmetics plants have opened here, with some of the most modern equipment and machinery in the world. Some 60 residents of Ma'ale Ephraim are employed in these plants.

Any investor or entrepreneur interested in opening an industrial plant here is assured extremely low rent and preferential terms.

Every factory established in Ma'ale Ephraim is eligible for a Government grant covering 38% of the total investment. Loans are available at preferential terms. In addition to all this, the Council maintains constant liaison with every investor throughout the building and start-up stages, thus saving a great deal of time and running 'around between the' various Government Ministries.

THE FUTURE

There are several programs planned for the further development of Ma'ale Ephraim, some of which are currently under way:

- Additional residential areas
- Further expansion of the commercial area
- Development of tourism and leisure facilities
- Establishment of a hotel
- Further development of public institutions
- Expansion of industrial zone

Ma'ale Ephraim has A+ status as a development settlement and as an area eligible for preferential aid. In practice, this status provides residents with a number of important benefits:

- Grants and maximum level mortgages for home purchase, regardless of Housing Ministry eligibility status
- 7% exemption from income tax
- Special moving grant from the Center for Referrals to Development Towns
- Exemption from purchase tax on new apartment

The swimming pool surrounded by greenery

Our address:
Ma'ale Ephraim Local Council,
Mobile Post Mizrach Binyamin 90638,
Israel.
Tel: 02-941221, 941223

Model of hotel planned for the near future

The bakery that serves the chain of Kaldron conдитory shops.

Ma'ale Ephraim Local Council,
Mobile Post Mizrach Binyamin 90638,
Israel.
Tel: 02-941221, 941223

ישוב עירוני מחוץ לעיר

מעלה אפרים הוקם בשנת 1978 כמרכז עירוני ליישובי בקעת הירדן. סביבו פרשים עשרות קיבוצים, מושבים, וישובים קהילתיים ואנו משמשים עבורם בתפקיד "העיר הגדולה". במעלה אפרים מתגוררות כבר למעלה מ-300 משפחות. על פי תכנית האב יבנה לישוב עירוני אוכלוסיית כ-10 אלפים תושבים. 200 מטר מעל מני הים ו-490 מטר מעל בקעת הירדן - זה הגובה הגיאוגרפי שלנו. ממקום מושבנו על ההר, מעל מרכז בקעת הירדן, נשקף טווח יפהפה, המרמז על ראשיתו של עם ישראל. הרי עמון המרחיבים פרשים תחתך, רק להביט ולהתפעל. זה המקום לקחת אוויר אל ריאותיך ולחיות. הישוב מעלה אפרים, הוא מחוץ לזיכרונות הפוליטיים, בתחום הקונצנזוס של סולם, אין במקום בעייה בטחונית או פוליטית. תוך 50 דקות של נסיעה ניטחת אתם מגיעים ממעלה אפרים לטבורה של ירושלים ותוך שעה למרכז תל-אביב. במסיבה של שעה לכיוון אחד, מגיעים עד לטבורה והכנרת, דרך כביש הבקשה העובר מתחתנו. כך, קל להגיע מאתנו לכל מקום בארץ.

חינוך וחברה בישוב

במעלה אפרים תמצאו מוסדות חינוך מגוונים, המקיפים את בני כל הגילאים. מלכתחילה שמנו דגש מיוחד על מערכת החינוך ואנו כבר קוטפים את הפירות.

תמצאו אצלנו:

- מעונות יום לפעוטות מגיל 3 חודשים ועד 3 שנים בביקור והשגחה מעולים.
- גני טרום-חובה, המופעלים ע"י המועצה המקומית ובאמצעות נגות מוסמכות. כאן כדאי להזכיר כי התלמידים נהנים מפטור כמעט מלא משכר הלימוד.
- גן-מעון לשירות האמהות העובדות, מפעל עד השעה 4 אחר-צ.
- גני חובה מצויידים לתפארת.
- בית ספר יסודי, חטיבת ביניים ותיכון מקיף במגוון מסלולים מקצועיים, רוב המורים והנגנות שלנו מתגוררים בישוב וכך נשמר הקשר האישי, הבלתי אמצעי עם התלמידים והוריהם.
- לרשות התלמידים עומדים ספרייה וחדר עיון, חדר מחשבים, חדרי מלאכה, מעבדת טבע, מעבדת רישום, חדר כושר ומגרשי ספורט.
- במעלה אפרים מפעל קונסרבטוריון ללימוד גיטרה בבבלים שונים, הצוהל ע"י צוות מוסמך ומקצועי.
- מתנים עמוס במעילות: מרכז ספורט ומעילות ספורט מגוונות. משחקי כדורסל וכדורעף באולם הכדורסל - המודרני והמקורה. כמו-כן מפעלים חדר כושר, חדר ריתמיקה ובסמוך שלושה מגרשי טניס בהקמה.
- בית-ספר לכדורסל, קבוצת התעמלות קרקע ומכשירים. אצלנו מטמחים ספורטאים מצטיינים.
- יש בריכת שחייה נהדרת, מוקפת מדשאות, אליה קופצים להתרענן מתי שבא לנו.

תעשייה

איזור התעשייה ממוקם ברחוק מרובעי המגורים. במהלך השנתיים האחרונות הוקמו מפעלי תעשייה בתחומי המזון, המזככת, הדפוס, והקוסמטיקה - בהם ציוד ומכשור מהחדשים בעולם. המפעלים מעסיקים 60 עובדים מבני הישוב. היוזמים ייהנו מדמי שכירות נמוכים להפליא ומתנאי סיוע מועדפים "ממל-מאפשר", המוקדם במעלה אפרים וזכה למענק ממשלתי בגובה של 38% מכלל ההשקעה וכמו-כן זכאי לקבל הלוואות בתנאים מועדפים. בנוסף לכל אלה, מלוות המועצה כל יום ומשקיע בכל שלבי ההקמה וההפעלה ובכך חוסכת ליום את ההטרדות וההתרוצצויות בין כל משרדי הממשלה.

שירותי תקשורת

מרכזים משוכללת עם מאות קווים מגויים, מאפשרת התקנת טלפון בביתך או במאגלך ללא הסתנה בתור. קיימת אפשרות לחבר פקסימיליות, טלקסים ותקשורת.

מעלה - אפרים

קק צ'י'ק אגא! !

תעסוקה

במעלה-אפרים קיימות אפשרויות תעסוקה רבות ומגוונות בתחומים שונים, מורים בבתי-ס תיכון, רופאים, מהנדסים והנדסאים לתעשיה, מסגרים, רתכים, בעלי מקצועות טכניים ועוד.

העתיד

התכנון להמשך הפיתוח במעלה אפרים קיימות וחלקן כבר מתבצעות :

- * פרויקט "בנה ביתך" - דירות עם גינה צמודה (מתן הלוואות ומשכנתאות).
- * שכונות מגורים נוספות.
- * הרחבה נוספת של האיזור המסחרי.
- * פיתוח איזור לתיירות ונופש.
- * הקמת בית מלון.
- * המשך פיתוח מוסדות הציבור.
- * הרחבת איזור התעשיה.
- * בריכת שחיה מקורה ומחוממת.

מעלה אפרים מסווג כישוב פיתוח א' - וכאיזור סיוע מועדף, הגדרה זו מקנה לתושבים שורה של הטבות כגון :

- * הלוואות ומענקים מקסימליים לרכישת דירה ללא קשר לדרגת זכאות אישית.
- * פטור ממס הכנסה בשיעור של 7%.
- * מענק העברה מטעם המרכז להכוונה לעיירות פיתוח.
- * פטור ממס רכישה לדירה חדשה.

כתובתנו: המועצה המקומית מעלה אפרים, ד.ג. מזרח בנימין, 90638.
טל': 941223, 941221 (02)

מדרשת ה"דרום"

מדרשת ה"דרום".

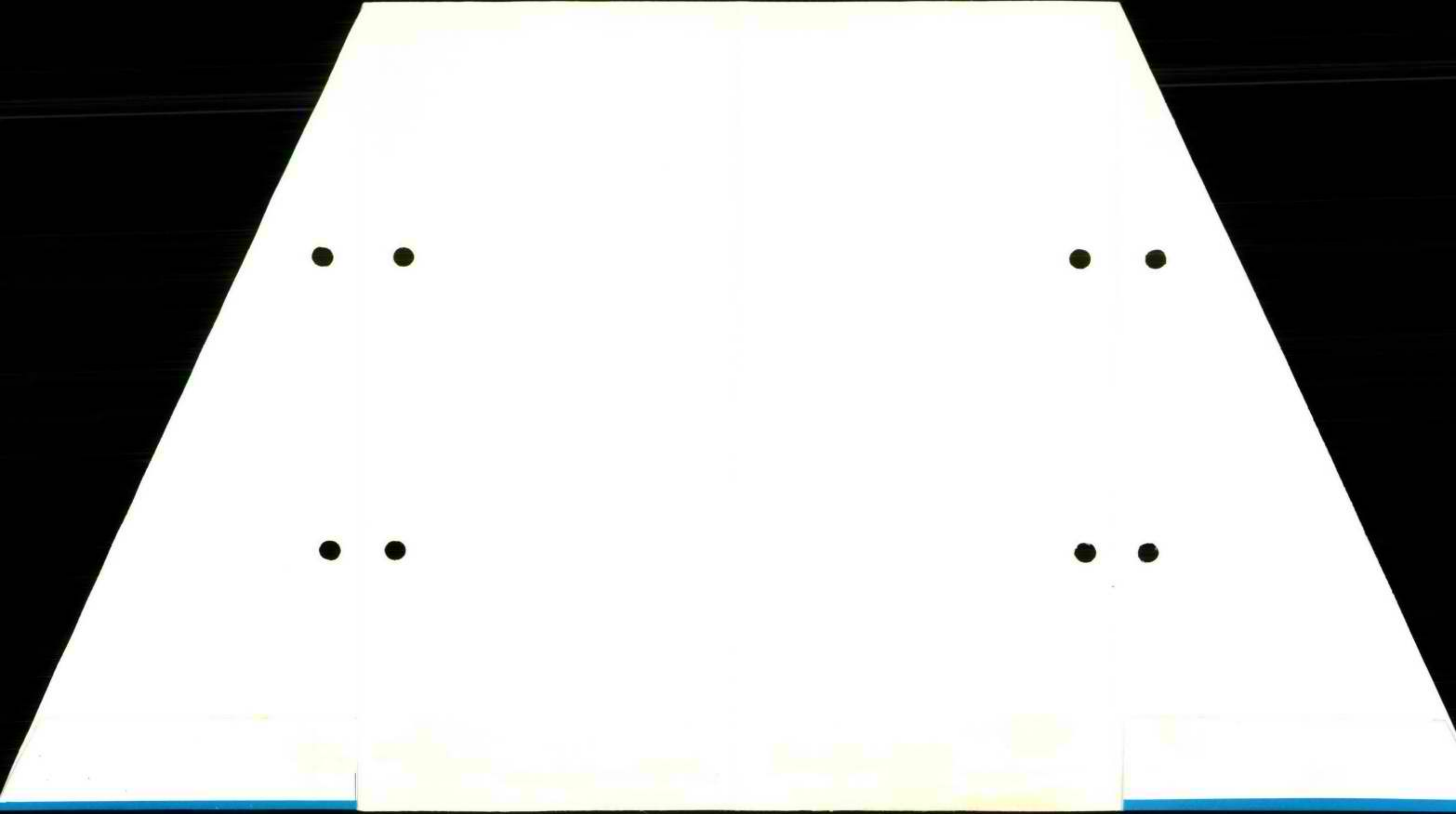
ממוקמת במצפה עצמונה שבגוש קטיף.
נוף הים, החולות והדקלים המקיפים מכל עבר
מאפשרים פעילות ונופש מיוחדים באווירה
ביתית ומזמינה.
צוות עובדים צעיר ודינמי מזמין אתכם צעירים
ומבוגרים להתארח לטייל, ללמוד ולנפוש.

מדרשת ה"דרום"

מצפה עצמונה ד.ג. חוף עזה.
טל' 051-47596

בפיקוח משרד החינוך והתרבות.
המועצה האיזורית "חוף עזה".

להתראות אצלנו
בחבל ארץ מתחדש

תוכניות המדרשה.

- * סמינרים וימי עיון לנוער ומבוגרים.
- * שיחות והרצאות לקבוצות מטיילים.
- * תכנית שבת לקבוצות שונות.
- * פעולות "לקראת שירות צבאי" לבתי ספר.
- * נופש משפחות משולב בתכנית עיונית.
- * מפגש עם מתיישבי "חבל-עזה".
- * תוכניות מיוחדות לחיילים וקצינים.

הנושאים בהם אנו עוסקים:

- * עם ישראל וזהותו
- * ארץ ישראל - זיקתנו וזכותנו
- * מדינת ישראל וערכיה
- * ההתיישבות ערכיה וחשיבותה
- * יסודות תרבותנו הלאומית
- * אמונת ישראל ותורתו
- * הגאולה והציונות
- * מלחמות ישראל ושלום
- * ערכי מוסר בחיינו

הדגשים חינוכיים:

- * פתיחות למחשבה עצמית, תוך הכוונה ללימוד במקורות לשם בירור מעמיק, ללא כפיה מחשבתית.
- * עמידה על המכנה המשותף של עמנו, והבנת הערכים המאחדים, מתוך הערכה לכוחות השונים הבונים את האומה.
- * דיונים ברמה תרבותית מתוך כבוד הדדי ומתוך כבוד לערכי היהדות, לאישי האומה וחכמיה שבכל הדורות.

צוות המדרשה:

- אנשי חינוך והוראה, בוגרי ישיבות ומוסדות חינוכיים,
- אנשי ההתיישבות וציבור מדריכים ומדריכות.

מדרשה ללמודי יהדות וא"י

לחשוב לברר להבין מי אנו ומהם ערכי חיינו?

נעסוק בשאלות היסוד של חיינו ונברר את ערכי החיים
הרוחניים והלאומיים שלנו:

ביהכנ"ס העתיק בעזה,

- ★ מי אני ומהם ערכי?
- ★ "אתה בחרתנו מכל העמים" בקמה?
- ★ למה ארץ - ולמי?
- ★ אמונת דוננו - כיצד?
- ★ הציונות - לאן?

חבל עזה

אתרים:

על־מונטר - תצפית על העיר עזה, ביהכנ"ס העתיק בעזה, כפר דרום הישנה, ההתישבות היהודית, חקלאות בחממות, חקלאות המואצ'י, דיונות, חוף הים, כפרי דייגים, גבול ישראל־מצריים, פשפש רפיח, דגל אבשלום, אתרי קייט ונופש.

● אל הבשור ופיתחת שלום

אתרים:

אנדרטה אוגדת הפלדה, פארק הבשור, חוות היענים, ביכנ"ס במעון, מכרות הגופרית, בתרונות בארי, בארות יצחק הישנה.

השפלה ודרום מישור החוף

אתרים:

מורשת קרב - גשר עד הלום, ניצנים, גבעת ארנון, נגבה, משטרת עירק סואידן, גבעה 69, חוליקת, יד מרדכי. מערות בית ג'וברין, מחילות המסתור מתק' ברכוכבא - חירבת חזן, חרבת מדרס, עזקה. מצפה משואה.

הנגב הצפוני והמרכזי

אתרים:

בדואים - להב - מוזאון לבדואים ע"ש ג'ו אלון. בארשבע - אנדרטת הנגב, תל שבע, העיר העתיקה, השוק הבדואי, נחל כובשים.

● ידה בוקר - בן גוריון - חייו ופועלו, עיירות הפיתוח בנגב, אגם ירוחם, המכתש הקטן, המכתש הגדול ומכתש רמון.

* גבול ישראל מצרים - ציר המערכת מנקודת גבול מס' 1 - מצפה רמון - אילת

הצעות מסלולים

- תל עג'ול שפך הבשור	- תל גמה נחל גור
- ואדי סלקה	- נחל חוארים עין עבדת
- תל פרעה עין הבשור	- בורות לויץ.

מרכז סיורים

לבני נוער ומבוגרים מרכז הסיורים מציע לטייל בנופים ייחודיים חוף ים, כפרי דייגים, מטעי דקלים, דיונות חול והכרות עם התישבות צעירה ומתחדשת.

צוות ההדרכה במדרשה מדריך טיולים בחבל עזה ובאיזור צפון מערב הנגב, הנגב המרכזי, השפלה ודרום מישור החוף באתרים היסטוריים, באתרי נוף, נופש והתישבות.

הטיולים כוללים סיורים לימודיים טיולים ברגל וברכב בהתאם להזמנת הקבוצה.

אנו מבצעים סיורי גמלים, סוסים, סיורי ג'יפים בדיונות ופעילות דייג.

אישורים בטחוניים מתבצעים על ידינו לווי קבוצות (אבטחה, עזרה ראשונה) מתבצעים ע"י הקבוצות

התוכניות לקבוצות עשויות להשתלב בתוכניות המדרשה והאכסניה לפי בקשת הקבוצה.

הנושאים לכל התוכנית:

1. ציונות - עכשיו!
2. המדינה היהודית - מנין ולאן?
3. ארץ ישראל - טריטוריה או ערך?
4. האם "טוב למות בעד ארצנו?"
5. חיי אמונה בעידן המודרני.
6. מי אנחנו ומהם ערכי חיינו.
7. חינוך לערכים בדורנו.

תוכנית לדוגמא

.....

1) סמינריון עיוני - סוף שבוע.

הנושא: ציונות-עכשיו! ימים ה' - שבת

יום ה' :

11.00 * פתיחה

* סרט: שלח את עמי

* דיון בנושא: עם ישראל

חוזר לטבעו.

* התארגנות, ארוחת צהריים, מנוחה.

15.00 - הפעלה אישית בנושא:

* למה דוקא כאן?

* דיון בנושא: מדינת היהודים

- למה והיכן?

17.00 - סיור לנקודת הגבול ישראל-

מצרים, בדיונות ובחוף הים,

משולב בנושא: גבולות הארץ

בהדגש על הגבול הדרומי.

20.30 - סרט: מאה שנות התישבות.

דיון בנושא: מסירות הנפש

לבנין הארץ.

יום ו' :

08.30 - קבוצות דיון בנושא: אנחנו

והמהלך הציוני.

10.00 - שיחה בנושא: במניעים

הפנימיים של הציונות.

12.00 - 16.00 - ים, גמלים, סוסים,

וג'יפים בדיונות החול.

שבת -

ליל שבת: שאלות ותשובות בנושאי
מדינה, ציונות, א"י, שלום
ומלחמה, התישבות, בעית
הערבים וכו'.

שבת :

11.00 - הליכה לישוב בני-עצמון.
פגישה עם החברים. סיור
מודרך בחממות. שיחה עם רב
הישוב בנושא:
חידוש והמשכיות בבנין הארץ

16.00 - דיון מסכם בקבוצות בנושא:
ציונות '87 - כיצד?

מוצאי-שבת - סיכום

פיזור.

המדרשה ליהדות - תכניות מוצעות

(1) סמינריון עיוני לסוף שבוע -

ימים: ה' - מוצאי שבת.

פעילות עיונית משולבת בסיורים
באיזור ובאירוח כישוב.

כולל: הפעלות אור-קוליות, דיונים
בקבוצות, שיחות והרצאות.

(2) תכנית סוף שבוע קצר-

ימים: ו' בצהריים - מוצאי שבת.

התכנית:

יום ו' אחה"צ - סיור בישובי חבל
עזה ואתריו, רחצה בים.

שבת חוויתית במדרשה - שיחות, דיונים
וטיול דיונות וחוף.

(3) ימי עיון או השתלמות בנושאים
מגוונים - לאנשי חינוך, מורים,
ועדי עובדים וכו'.

(4) תוכנית הכנה לצה"ל ולשירות לאומי -
לבני ובנות בתי ספר תיכוניים.

פעילות מיוחדת

+++++

(1) סיורי גמלים

+++++

כיבה על גמלים בנוף יחודי של דיונות
דקלים וים תוך הכרות חיל הכדואים
באיזור. כסיור ישולב ארוח במאהל כדואי
אכילת פיתות ושתיית קפה מסורתית.
-- משך הסיור ממספר שעות עד יום שלם.

(2) פעילות ים

+++++

יציאה עם שחר לצפייה בדייגים החוזרים
מהים, הכרת כע"ח ימיים, מסלול לאורך
חוף הים ולימוד מבנה החוף. פעילות
צדפות, הכרת צמחיה ימית ומעקב אחרי
סרטנים, ==פעילות דייג,== רחצה בים. ==

(3) פעילות דייג

+++++

הפעילות ניתנת על ידי דייגים אנשי
"כפר-ים" והיא כוללת לימוד סוגי הדייג
והדגים המצויים באיזור, הדרכה והתנסות
בדייג מהחוף.

(2) תוכניות נופש פעיל למשפחות וקייטנות :

=====

* יום א' - קליטה והתארגנות במדרשה,
ארוחת צהריים, סיור להכרת האיזור,
ארוחת ערב, קומזיץ בדיונוץ.

* יום ב' - ארוחת בוקר, רחצה בים, ארוחת
צהריים, מנוחה, סיור לאיזור פתחת
שלום וחבל הבשור, ארוחת ערב,
מרצה אורח.

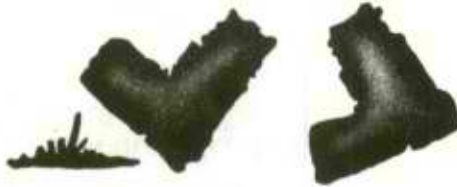
* יום ג' - ארוחת בוקר, יציאה לפעילות
בחווה - רכיבה על סוסים, שיט
כאגס, סיור ג'יפים בדיונות,
ארוחת צהריים, סיור במערות בית-
ג' וכרין ובר-כוכבא, א. ערב, סרט.

* יום ד' - ארוחת בוקר, פעילות בוטנית
וזאולוגית על חוף הים, דייג,
רחצה בים, א. צהריים, טיול להכרת
הכדואים באיזור, רכיבה על גמלים,
א. ערב, הרצאה עם שקופיות.

* יום ה' - א. בוקר, מסלול באתרי באר-שבע,
השוק הכדואי, שדה בוקר, עין עובדת,
עבדת העיר, מרכז המבקרים
מצפה רמון - סיום.

מרכז סיורים

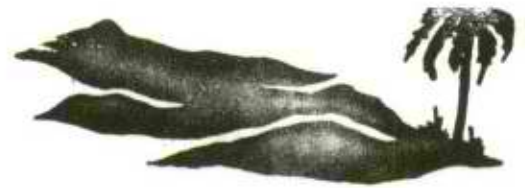
(1) תוכנית טיולים וסיורים
(חד-יומי ורב-יומי):

א. חבל עזה וגוש קטיף - עלי מונטר,
פסיפס בלכ"נ עתיק בעזה, כפר דרום
הישנה, סיור בהתישבות החדשה,
חקלאות המואצי, כפר הדייגים,
דיונות, נקודת גבול ישראל-מצרים.

ב. חבל הבשור ופתחת שלום - מכרות
הגופרית, בית הכנסת בנירים, תל-פרעה,
נחל הבשור, פארק אשכול, חוות היענים,
אנדרטת אוגדת הפלדה.

ג. מערות שפלת יהודה - מערות בר-כוכבא:
מערות אמציה, חרבת מדרס, מצפה
משואה/ מערות בית גוברין.

ד. גבול ישראל מצרים והר הנגב -
כביש המערכת, צידף בן-גוריון, נחל
חווארים, עין עובדת, עבדת, מרכז
המבקרים מצפה רמון, הנגריה.

(3) פעילות חולות

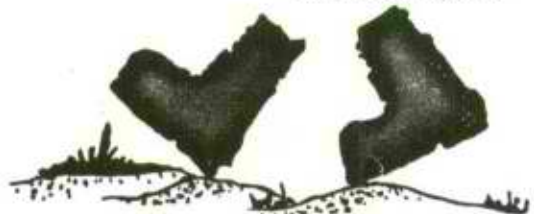
א. תרגיל חולות-

פעילות להכרת בעלי-חיים והתנהגותם
בחולות, הנמשכת מהערב עד הבוקר
וכוללת הקמת תחנת מיקרואקלים, מעקב
אחר בעלי-חיים על פי עקבותיהם בחול
והצבת מלכודות.

ב. מסע בדיונות-

לימוד הגאומורפולוגיה של החולות,
החלקה בדיונות.

ג. סיורי ג'יפים בחולות-

סיורים בג'יפים במסלולים מיוחדים
בדיונות לאורך חוף הים והחקלאות
המיוחדת. משך הסיור משעה אחת עד
יום שלם.

תעריפי האכסניה
=====

החל בתאריך 1/3/87

קפוף לשינויים על פי מחירון של
אגודת אכסניות הנוער בישראל.

תעריפי שרותים:

הדרכה: (טיולים או עיונית)

ליום (עד 7 שעות) 75.00 ש"ח
ל 1/2 יום (עד 3 שעות) 55.00 ש"ח

למאכסנים במקום - הדרכת טיולים - ללא תשלום

סרט:

לפי מחירון מחלקת הקולנוע.

נסיעות:

ברכב המדרשה - לפי מחירון חשב
על ידי גורמים מבחוץ - לפי חשבונות המבצעים

מרצים:

לפי עדכון טבלאת המרצים.

טלפון:

שיחה מקומית - 0.35 ש"ח.

הערות:

- * מצעים של הקבוצה - הנחה 15% ממחיר לינה
- * שטיפת כלים עצמית - הנחה 10% ממחיר ארוחה.
- * תעריף ילדים - שוה לתעריף תלמיד (מגיל 3)

הסדרי תשלום - חתימת הסכם קבוצה - ומקדמה
של 30% מראש.

ל ת ל מ י ד

לינה

לינה 6.50 ש"ח

ארוחות

ארוחת בוקר 3.50 ש"ח
ארוחת צהריים (בשרית) 6.30 ש"ח
ארוחת ערב חמה 5.30 ש"ח
ארוחת כיניים 1.10 ש"ח

שבת

5 ארוחות + לינה 26.00 ש"ח

ל מ כ ו ג ר

לינה עד גיל 18 7.70 ש"ח
לינה לסטודנט 9.90 ש"ח
מבוגר 11.00 ש"ח

ארוחות

ארוחת בוקר 5.50 ש"ח
ארוחת צהריים (בשרית) 8.80 ש"ח
ארוחת ערב חמה 6.60 ש"ח
ארוחת כיניים 2.20 ש"ח

שבת

5 ארוחות + לינה 37.00 ש"ח

דירות האכסניה מתאימות לקליטת כל סוגי
האוכלוסיה בתנאים נוחים.

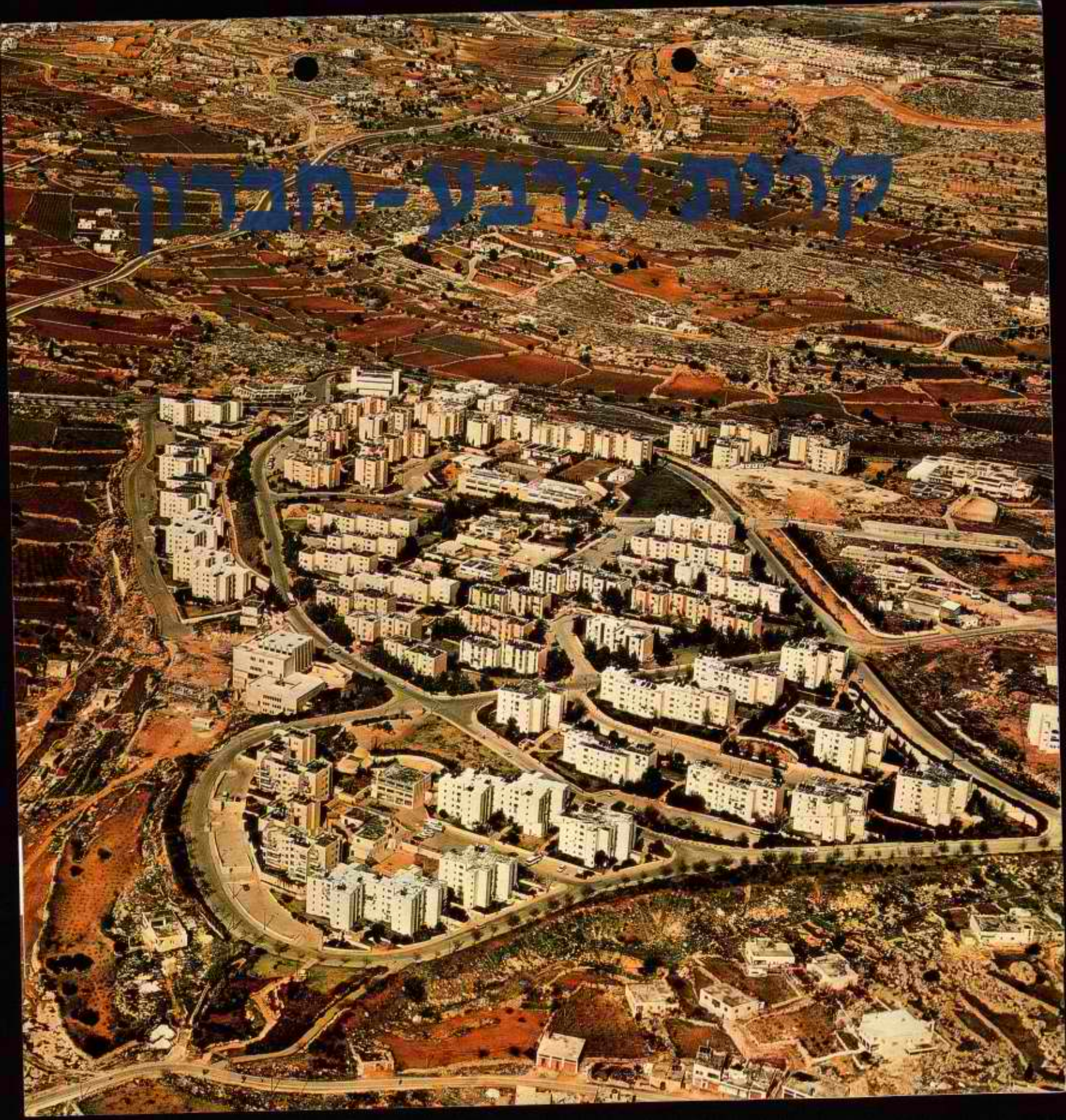
תנאי הלינה והארוחות מותאמים לכל קבוצה
בנפרד.

בתקופת הקיץ מתאימה האכסניה באופן מיוחד
למשפחות וקבוצות נופש.

תוכניות הנופש פועלות במשולב עם המדרשה
ומרכז הספורט.

קרית ארבע - חדרון

חינוך ותרבות

★ מעונות יום של "אמונה" ו"נשות חרות" לתינוקות מגיל 3 חודשים ועד 3 שנים. בתכנון – הקמת מעון נעמ"ת.

★ מערכת החינוך בקרית ארבע מלווה את האזרח מגיל שלושה חודשים

★ ספריה ציבורית גדולה פועלת בקריה ובה חדרי קשר ופינוק קריאה והיא משרתת את תושבי קרית ארבע-חברון ואת יישובי הר חברון.

פרטים על מוסדות החינוך ניתן לקבל במחלקת החינוך של המועצה המקומית.

טלפון לשירותכם:
02-961505

★ שנים עשר גני ילדים לגילאי טרום חובה – ממוכנים, וממלכתיים דתיים – מתוכם בפני כל ילדי המקום.

★ שלושה בתי ספר יסודיים במקום: ממלכתי דתי (ממ"פ), ממלכתי (מ"מ) ותלמוד תורה (ת"ת).

★ אולפנא תיכונית לבנות הכוללת חטיבת ביניים ובה מסלולים עיוניים ומקצועיים. (לרשות בתי הספר בקריה אמצעי עזר חדישים, כגון, מערך מחשבים מפותח, וכן אולפן וידאו).

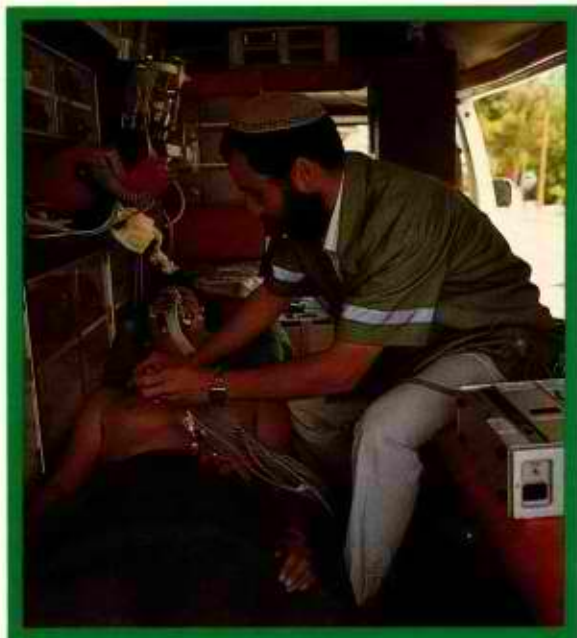
★ ישיבת הסדר המשלבת צבא עם לימודים בישיבה גבוהה.

★ בית ספר קהילתי המרכז פעילות משותפת לכל מוסדות החינוך פועל במקום החל משנת הלימודים תשמ"ז. בשנה זו התחנכו במוסדות החינוך של קרית ארבע 1700 תלמידים כ"י.

★ מתנ"ס קרית ארבע מפעיל חוגים לילדים, לנוער ולמבוגרים, מקיים מערכת של לימודי תהילה למבוגרים וכן מועדון קשישים. המתנ"ס מביא הצגות ומקיים פעילויות חברתיות מגוונות. כן מוציא המתנ"ס בשיתוף המועצה המקומית את בטאון היישוב "חברותא" ואת עיתון הילדים "עינבל".

בריאות

- הדאגה לבריאות היא בראש מעייננו ורבות נעשה אצלנו להקל על סבלם של החולים.
- ★ שלוש קופות חולים קיימות בקרית ארבע: קופ"ח הכללית של ההסתדרות, קופ"ח מאוחדת וקופ"ח לאומית.
 - ★ תחנה לבריאות המשפחה ("טיפת חלב") מעניקה שירותיה לנשים הרות ולתינוקות.
 - ★ שתי מרפאות שיניים עומדות לשירותכם, אחת מהן בשכונת "רמת ממרא".
 - ★ רופא תורן נמצא במוקד 24 שעות ביממה.
 - ★ אמבולנסים ובהם אמבולנס נט"ן משרתים את הציבור.
 - ★ סניף של אגודת "יד שרה" המשאיל ציוד רפואי וסיעודי חינם.
 - ★ בל"ג בעומר תשמ"ז הונחה אבן הפינה למרכז הרפואי האזורי אשר ישרת את כל תושבי קרית ארבע והר חברון. במרכז זה ירוכזו כל שירותי הבריאות ובהם חדרי רנטגן וחדרי לידה. פרטים על שירותי הבריאות אפשר לקבל במח' הבטחון שבמועצה.

טלפון לשירותכם: 02-961505

תעסוקה

יותר ויותר תושבים מתפרנסים בקריה ואינם נזקקים למקורות עבודה חיצוניים. באזור התעשייה של קרית ארבע קיימים מפעלים בחרושת עץ ומתכת, יהלומים, פלסטיק, כמו כן פועלים במקום דפוס, יקב ומוסך.

אזור תעשייה חדש, שבו יהיו מפעלים עתירי ידע, הולך ומוקם. כשתושלם קרית המדע יועסקו במקום תושבים נוספים.

רבים מוצאים תעסוקה בירושלים הסמוכה. הנסיעה אליה נוחה והאוטובוסים תכופים.

פרטים על מקומות תעסוקה אפשר לקבל אצל רכז פיתוח ותיעוש.

טלפונים לשירותכם: 02-961988

תחבורה

קרית ארבע שוכנת על אם הדרך בין ירושלים לבאר שבע. הנסיעה ברכב פרטי לירושלים נמשכת כ-40 דקות (35 ק"מ). תחבורה ציבורית לירושלים פועלת החל מהשעה 05.45 ועד השעה 23.30 בתדירות גבוהה (עשרים אוטובוסים ביום לכל כיוון). לפי שעה, התחבורה הציבורית לבאר שבע יוצאת ארבע פעמים ביום.

ספורט

- ביישוב מתקני ספורט רבים ומגוונים:
- ★ 3 אולמות ספורט ובהם אולם ספורט חדש שבו 600 מקומות ישיבה.
 - ★ מגרשים פתוחים לכדורסל וכדורגל.
 - ★ חדר כושר משוכלל.
 - ★ בריכת שחיה סגורה ומחוממת.
 - ★ מטווח ירי סגור ומשוכלל.
 - ★ לאקדחים ולרובי אוויר.
 - ★ מגרשי טניס.

דירות

אפשרויות הדיור בקרית ארבע מגוונות:

- ★ **רכישה** – דירות בנות 3-4 חדרים בבתי קומות, בבתי דו-משפחתיים ובדירות קוטג' נמכרות ע"י חברת "שיכון ופיתוח לישראל" (סניף ירושלים, רח' בן הלל 15, טל' 02-231321) וע"י חברת "עמידר" (קרית ארבע טל' 02-961331).
- קוטג'ים בני 3, 4, 5 ו-6 חדרים נמכרים ע"י חברת "אביב" (רח' כורש 10, ירושלים טל' 231331).
- כמו כן ניתן לרכוש דירות מסוגים שונים בשוק הפרטי.
- ★ **שכירות** – חברת "עמידר" מציעה למועסקים במקום דירות בנות 1, 3 ו-4 חדרים בבתי קומות בתנאי שכר דירה נוחים.
- ★ **"בנה ביתך"** – הושלמה בנייתה של שכונה א' של "בנה ביתך" ב"ירמת ממרא" וחמישים

המגרשים שהוצעו למכירה מאוכלסים רובם ככולם. מספר מצומצם של מגרשים בשכונה זו עדיין מוצעים למכירה ע"י מינהל מקרקעי ישראל בירושלים (רח' ינאי 6, טל' 245335).

שלב ב' של "בנה ביתך", שיכלול 42 מגרשים נוספים, נמצא בתיכון. ★ **מרכז קליטה** – מרכז לקליטת עולים ובו מקום לשבעים משפחות מופעל ע"י הסוכנות.

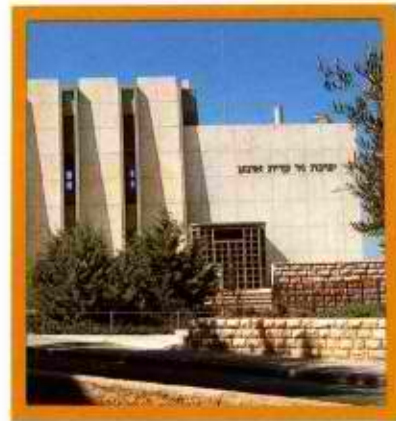
הסיוע הניתן לדיור בקרית ארבע הוא סוג א' של ערי פיתוח. לשם קבלת פרטים והנחיות ניתן לפנות אל רכז האיכלוס והקליטה במועצה המקומית.

טלפונים לשירותכם: 92-961505, 02-961988, 02-963008

קשר הדוק עם חברון

הקשר בין קרית ארבע לבין היישוב היהודי המתחדש בעיר חברון הוא הדוק ביותר. המועצה הדתית קרית ארבע – חברון אחראית בנוסף לבתי כנסת לעדות השונות, למקוואות ולשאר השירותים

קרית ארבע וחברון במערת המכפלה ובביהכ"ס המשוקם "אברהם אבינו" ברובע היהודי של חברון. בתחילת קיץ התשמ"ז החל משרד הבינוי והשיכון לשקם את הריסות הרובע היהודי בחברון ולבנות בתי מגורים בעיר העתיקה כדי לעודד את הבנים לשוב לחברון ולהחזיר עטרה ליושנה.

הדתיים, גם לאתרי הקודש בעיר חברון ובראשם למערת המכפלה. תושבי חברון היהודים מונים כיום כחמישים בתי אב והם מתגוררים ברובע היהודי הישן של חברון, באדמות ישי (תל-רומיידה), בבית הדסה, בבית שניאורסון ובבית רומנו. מידי יום ובמיוחד בשבתות וימים טובים, מתפללים מאות מתושבי

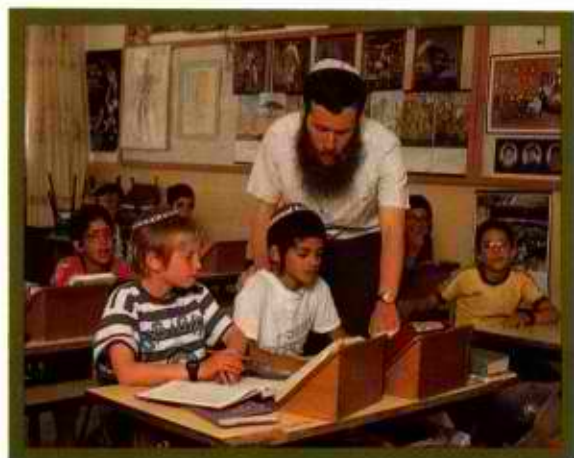
שירותים כלליים

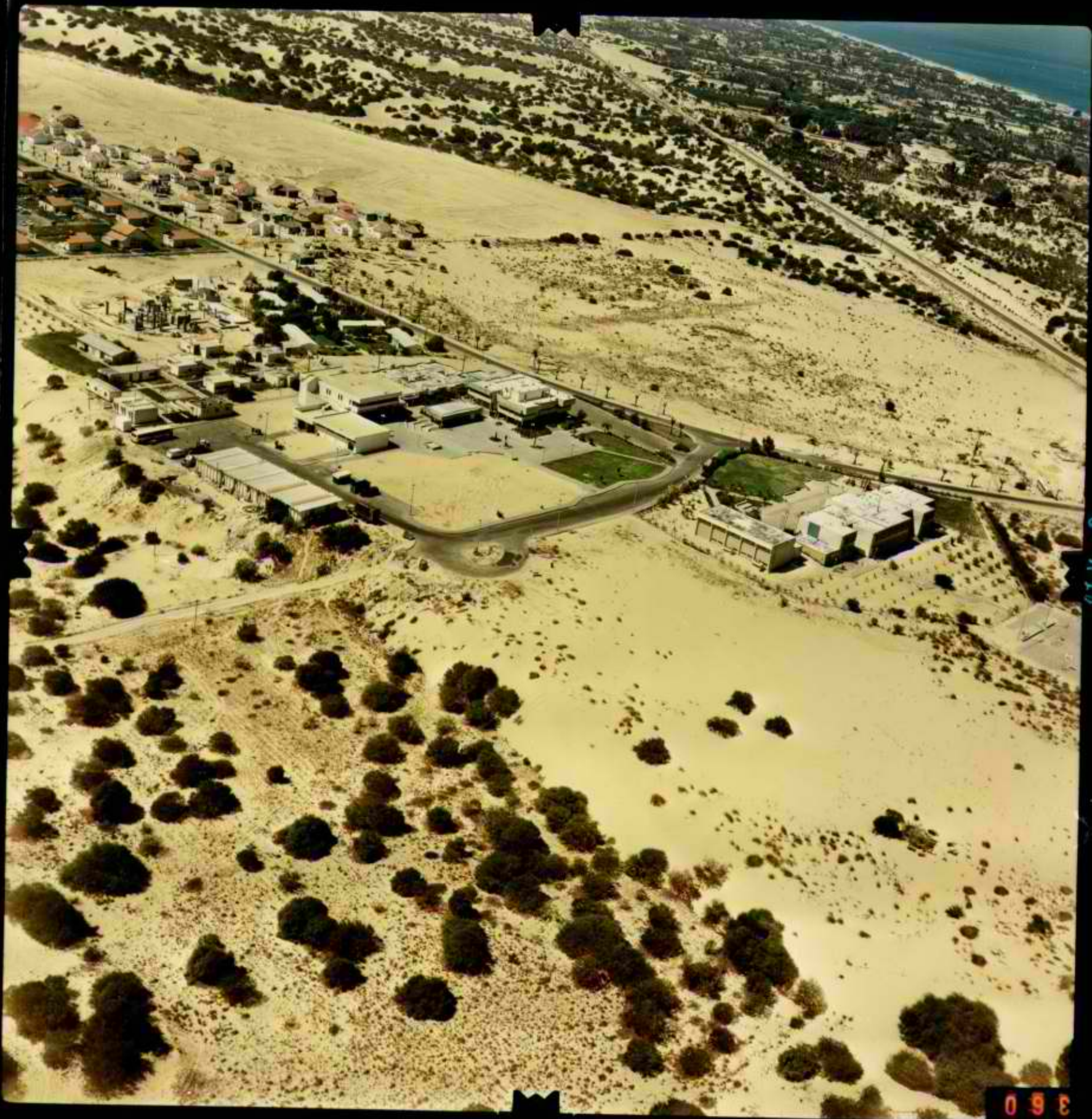
- ★ משרד העבודה מפעיל בקריה סניף של שירות התעסוקה.
- ★ לחברת "עמידר" סניף המטפל בענייני הדיור במקום.
- ★ מרכז טלפונים משוכללת מספקת טלפונים לכל המעוניין ללא צורך בהמתנה.
- ★ בית מלון "אשכולות חן", שבו 48 חדרים, נותן שירותי אירוח לנופשים לסמינרים וכן למסיבות משפחתיות.
- ★ "מדרשת חברון" ללימודי א"י מארחת סמינרים וקבוצות המטיילות באזור.
- ★ מסעדות ומזנונים במרכז המסחרי וליד מערת המכפלה.
- ★ משרתים את המבקרים במקום.
- ★ תחנת דלק "פז" ניצבת בכניסה לקריה לנוחות התושבים והמבקרים.
- ★ בתכנון: מרכז אזרחי ומסחרי גדול, שבו יהיו חנויות, אולמות, משרדים של השירות הציבורי ועוד.
- ★ המועצה מקיימת שירותים

- ★ כיום ניתן למצוא בקריה ארבע את מרבית השירותים החיוניים.
- ★ מרכז מסחרי שבו חנויות שונות ומגוונות וכן חנויות נוספות המפוזרות במבנים ברחבי הקריה.
- ★ סניף של "בנק לאומי לישראל" פועל במרכז המסחרי.
- ★ סניף דואר ובנק דואר עומד לרשות הקהל.

מועצה מקומית
קרית ארבע

8716-8

058

השיר השמיני

בנוסף

מדינת ישראל

משרד הבינוי והשיכון
חיועץ המשפטי, ירושלים

תאריך:

מספר:

8.9.87

אל; אלי ניסים
השואם והגיבה.

בין בית
אצלך.

הטא בית
תמונות של ישובים.

אבקס אם אנשד, גסור העבוצה עק קלם
גחוצה.

תמונות של 7 הישובים הנוספים

נמצאות בביטא.

אנ מקווה שצטט שוב השבוע יזיאו אליך.

גחוצה וגירכה

האלפסון שטי 02-961610

יוני כהן

מעלה לבונה

אגודה שיתופית חקלאית להתיישבות עהילתית בע"מ

טל. 02-244892

ד.נ. אפרים

18/10/87

עב
אלה אסים מנהל ב
מישהו השבוע

מבנינים הם השלבים למעלה

למנהל בדלגת אנו מ'צ' עכ"מ

על הסכום איחד עם כלל

שמים להחלש ע' השלבים אלה

מקומו לאבן יעצב

בדיחית
אברהם אהרן
שמו
חיים ז"ר
מנהל וועדה
למנהל

קטיף

מועצה איזורית חוף עזה

מושב שיתופי דתי בצפון גוש קטיף שהוקם ב־1978. המאפיין את הישוב הוא שגרעינו הורכב ממשפחות עולים מארצות־ב אך כיום הוא כולל גם משפחות ישראליות. משרד הבינוי והשיכון. בנה במקום עד כה 36 בתי מגורים ומוסדות ציבור. התעסוקה משלבת חקלאות של גדולי יצוא, משתלה גדולה לצמחי־גן מוסך איזורי ושותפות בפרויקט התיירות האזורי.

אשקלון

אל-סתי

נח'ל ריסנית

עזה

נח'ל נצניס

כפר ודיס

נצר חזני

קטיף גני טל

נוה דקלים

גדיר

גן אור

בדולח

ינצמון

קטיף ח

חבל עזה

~~(1/4) x 2 = 1/2~~

~~(1/3) x 2 = 2/3~~

~~(1/2) x 2 = 1~~

~~(2/3) x 2 = 4/3~~

~~(1) x 2 = 2~~

מתוכנן ל-200 יחידות דיור.	אלי סיני
מתוכנן ל-100 יחידות דיור.	בדולח
מתוכנן ל-120 יחידות דיור.	גדיד
מתוכנן ל-120 יחידות דיור.	גן אור
מתוכנן ל-80 יחידות דיור.	גני טל
מתוכנן ל-100 יחידות דיור.	עצמון
מתוכנן ל-500 יחידות דיור.	יוה דקלים
מתוכנן ל-80 יחידות דיור.	נצר חזוני
מתוכנן ל-120 יחידות דיור.	קטיף

אלי סיני

מועצה איזורית חבל עזה

ישוב קהילתי המוקם על חולות צפון חבל עזה. מייסדיו הם משפחות שפונו מחבל ימית. בגרעין כארבעים משפחות שחלקן מתגוררות במבנים זמניים באתר הישוב, ומשרד הבינוי והשיכון מכשיר את הקרקע התשתיות לישוב הקבע. התעסוקה המיועדת תתבסס על דיג, מלאכה ותיירות.

בדולח

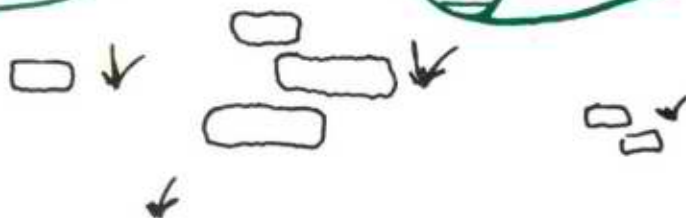
מועצה איזורית חוף עזה

מושב דתי בדרום גוש קטיף שתעסוקתו תתבסס על גידול פרחים ליצוא ושותפות בפרויקט תיירות איזורי. הגרעין מתגורר באתר זמני בעוד שמשרד הבינוי והשיכון מפתח ובונה את ישוב הקבע.

משרד הבינוי והשיכון
רשם הקבלנים

מדריך
לרוכש
דירה
חדשה

מרכז הבניה הישראלי

מיסודו של משרד הבינוי והשיכון

בהוצאת מרכז הבנייה הישראלי, היחידה לפרסום וליחסי ציבור
רח' לבנון (האוניברסיטה) 40, רמת-אביב, תל-אביב
ת.ד. 39027, מיקוד 61390 ת"א. ספטמבר 1989.

כל הזכויות שמורות - העתקת החומר או קטעים ממנו אסורה בהחלט

עיצוב וביצוע גרפי: מירקל בע"מ טל. 03-458275

מרכז הבניה הישראלי
מימון של משרד הבינוי והשיכון

משרד הבינוי והשיכון
רשם הקבלנים

מדריך לרוכש דירה חדשה

בעריכת רחל שגיא

מדריך לרוכש דירה חדשה

רכישת דירה חדשה היא, בדרך כלל, העיסקה החשובה בחיי כל אדם, בה אתה, רוכש הדירה, משקיע את מירב כספך. שיקול דעת מעמיק ובדיקה יסודית לפני הרכישה, יכולים לחסוך ממך הפתעות הפסדים ועוגמת נפש.

מדריך זה אינו מתיימר להחליף את בעלי המקצוע, או לתת את מלוא התשובות, אבל יש בו בכדי לסייע לך בצעדים הראשונים לרכישת דירה.

1. רכוש דירתך רק מקבלן רשום בפנקס הקבלנים

- בקש מהקבלן להציג בפניך מיד, בתחילת המשא ומתן, "רשיון קבלן" לשנה השוטפת. ברשיון מצוי סיווגו המקצועי של הקבלן - הקובע באילו ענפים רשאי הקבלן לעסוק, וסיווגו הכספי - הקובע עד איזה היקף מותר לו לבצע עבודות.
- וודא שפעולות הבנייה המבוצעות ע"י הקבלן הינן במסגרת סיווגו המקצועי והכספי, נא ראה דוגמה של רשיון קבלן (נספח 1).
- רצוי לבקר בבתים קודמים שקבלן זה בנה, לשוחח עם הדיירים, לבדוק את רמת הגימור ואת התיחסות הקבלן להתחביביותיו.
- יש לברר את מצבו הכלכלי של הקבלן, במידת האפשר.

★

2. בעלות על הקרקע, היתר בנייה ומיסוי

- א. וודא כי הקרקע שעליה נבנה הבניין היא בבעלותו של הקבלן או כי הוא בעל זכות נאותה בה (זכות חכירה לזמן ארוך וכו') וכי אין על הקרקע שיעבודים, עיקולים וכו', זאת על-ידי:
 1. בדיקת נסח הרישום בלשכת רישום המקרקעין, בציון מספר גוש וחלקה.
 2. בדיקת מסמכי הבעלות שברשות החברה, בעת רכישת דירה מחברה משכנת.
- אם הקרקע היא בבעלות מינהל מקרקעי ישראל, בדוק האם עברה היוון. אם לא - יתכן שתידרש לשלם מאוחר יותר דמי היוון, דמי חכירה ודמי הסכמה, היכולים להגיע לסכומים גבוהים.

אם מדובר ב"עיסקת קומבינציה" דהיינו - כאשר בעל קרקע, מוכר לקבלן חלק מהקרקע ובתמורה מקבל חלק מהדירות בבניין שיבנה, עליך לבדוק: האם רשומה הערת אזהרה על שם הקבלן על הקרקע, האם יוכל הקונה לרשום "הערת אזהרה" על הקרקע, ומהם תנאי העיסקה בין הקבלן לבין בעל הקרקע. שים לב, שהדירה שהינך רוכש תיבנה כדין וכי לא יוחדה למי מבעלי המגרש.

ב. וודא כי בידי הקבלן היתר בנייה מתאים שהוצא עלידי הרשות המקומית.

אין לרכוש דירה בבניין שלגביו לא ניתן עדיין היתר בנייה כחוק.

ג. בדוק האם לקבלן יש אישור מראש מנציבות מס הכנסה ומס רכוש, על כך שאין מניעה מצידם לרשום את דירתך על שמך בלשכת רישום מקרקעין, (בגלל חובות הקבלן). נא ראה דוגמת אישור (נספח 2).

אל תחתום בחפזון על זכרון דברים, שהינך עלול להצטער עליו לאחר מכן. דע כי זכרון דברים חתום כדין כמוהו כחוזה לכל דבר, וביטולו עלייך יכול לעורר קשיים - כגון חובה לשלם לקבלן פיצויי הפרה. כמרכן החתימה על זכרון דברים קושרת אותך מבחינה חוזית, ומצמצמת את אפשרויות המיקוח שלך בקשר לתנאי החוזה.

על-פי חוק המכר (דירות) תשל"ג – 1973 - חובה על הקבלן לצרף לחוזה הרכישה:

א. מיפרט טכני של הדירה, בהתאם לנוסח שבצו מכר דירות (טופס של מיפרט) תשל"ד – 1974.

ב. תוכנית הדירה.

ג. תוכנית קומת עמודים, קומה טיפוסית וקומת גג.

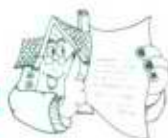
ד. תוכנית המגרש כפי שנדרש בתוכנית הגשה לרשות המקומית.

בעת בדיקת התוכניות חשוב לבדוק את מיקום הדירה בבניין, כיווני האוויר, גודלה והתכנון הפנימי והחיצוני.

3. זכרון דברים

4. המסמכים המצורפים לחוזה

5. לפני החתימה על החוזה

עיין בביתך (ולא במשרדי הקבלן) בחוזה עליו אתה אמור לחתום. קבל חוות דעתם של אנשי מקצוע **מטעמך** - עורך דין, מהנדס, אדריכל - לגבי כל הכתוב בחוזה ובמיפרט הטכני.

וודא כי כל "הבטחה", "הסכמה" או "הבנה" בינך לבין הקבלן, יופיעו בחוזה **בכתב** ובאופן ברור וחד-משמעי. זכור! יקשה עליך מאוד להוכיח ולתבוע דברים שנאמרו בעל פה, אם אינם מצויינים בכתב בחוזה.

אל תחתום על סעיף בחוזה המאפשר לקבלן "לשנות", "לדחות", "לקבוע" וכד', על דעת עצמו, ובלא לקבל את הסכמתך.

בדוק כי הקבלן מילא את **כל** הפרטים במיפרט הטכני, באופן מפורט ומדוייק.

★

דאג כי בחוזה יהיה סעיף המאפשר לך לבקש מהקבלן לבצע שינויים ו/או תוספות בדירה. וודא שהשינויים ייעשו באמצעות ובאחריות הקבלן ולא ישירות על-ידי קבלני המשנה.

דאג כי כל בקשה שלך לשינויים או תוספות בדירה תעשה **בכתב**, בנספח לחוזה. במידת האפשר - דאג כי הבקשה תכלול **מחירים**, מועדי ביצוע ומשך האיחור במסירת הדירה, בגלל שינויים אלו (אם בכלל).

החתם את הקבלן **על ההעתק** שנשאר ברשותך.

ברר מראש עם הקבלן האם תידרש לשלם עמלה עבור התקנת אבזרים שאתה תספק. ברר את גובה העמלה ואת גובה הסיכוי שתקבל עבור האבזרים עליהם ויתרת.

★

מחיר הדירה הנקוב בחוזה המכר חייב להיות סופי ולכלול גם את כל הסכומים הנלווים למחיר הדירה.

לפיכך, בעת שהינך מנהל מו"מ עם קבלן לרכישת דירה, **ולפני** חתימת החוזה, מומלץ לשים לב כיצד הנושאים הבאים (ואחרים) מופיעים בחוזה, על מנת למנוע הפתעות ותשלומים נוספים על מחיר הדירה:

(א) **חנייה**

בדוק האם מחיר הדירה הנקוב בחוזה כולל את מחיר החנייה.

בדוק האם נמכרת לך חנייה צמודה ו/או מקורה.

במקרה שמספר מקומות החנייה תואם את מספר הדירות בבניין,

ייתכן כי הקבלן יחייב אותך לרכוש מקום חנייה, כתנאי

לקבלת המפתח.

במקרה שמספר מקומות החנייה קטן ממספר הדירות, ייתכן כי הקבלן

6. בקשות לשינויים

7. נושאים לבדיקה מיוחדת בחוזה המכר

ימכור לחלק מהדיירים מקומות חנייה צמודים, בעוד ששאר הדיירים יוותרו בלא מקום חנייה.

(ב) דוד שמש

על-פי תקנות התכנון והבנייה, כל קבלן המתקין מערכת חימום מים בבניין חייב לדאוג שזו תהיה "מערכת סולרית" מושלמת.

וודא כי הקבלן התחייב במיפרט הטכני להתקין מערכת מושלמת ולא רק "הכנה" למערכת סולרית.

(ג) פיתוח

"הוצאות פיתוח" הינן מושג רחב מאוד ולא מוגדר, היכול לכלול כביש, מדרכה, גינה, גדרות וכד'.

בדוק האם "הוצאות הפיתוח" נכללות במחיר הדירה ומה הן כוללות. והיה ואינן נכללות במחיר, וודא מראש ובכתב מה יהיה הגובה המדויק של תשלום עבור "פיתוח".

(ד) חיבור הבניין למערכות חשמל, מים, גז וטלפון

בדוק האם ההוצאות עבור חיבורי הבניין וחיבורי הדירות למערכות חשמל, מים, גז וטלפון כלולות במחיר הדירה הנקוב בחוזה.

עמוד על כך, שפרט להוצאות עבור חיבור דירתך (דהיינו שעון מים, גז וחשמל), לא יחולו עליך תשלומים עבור חיבורי הבניין לרשתות הכלליות.

(ה) גינון, אנטנת טלוויזיה

בדוק האם הקבלן התחייב במיפרט לספק לך גינון ואנטנת טלוויזיה מושלמים, או רק "הכנה" להם. בדוק את תוכניות הגינה, שבילים, השקיה, צמחיה וכו' וכן כמה ערוצים יש באנטנת הטלוויזיה.

(ו) מס ערך מוסף

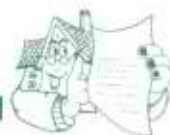
בדוק האם התשלום עבור מס ערך מוסף כלול במחיר הדירה או שמא תידרש לשלמו בנוסף על הסכום הנקוב בחוזה.

(ז) רכוש משותף

בדוק אילו חלקים הוצאו מהרכוש המשותף והוצמדו לדירות בבניין. בדוק כיצד מוסדר נושא הרכוש המשותף - הכניסה לבניין, מחסנים, חניות, גישה לגג וגג והאם שומר הקבלן לעצמו זכויות על שטחים אלו. לידיעתך, לקבלן (שאינו בעל דירה בבניין) או לכל גורם זר אחר **אסור** להחזיק בחלקים מהרכוש המשותף בעת רישום הבית כבית משותף.

(ח) הערת אזהרה

עליך לעמוד על כך שהמוכר לא יכלול בחוזה הוראה המונעת ממך לרשום הערת אזהרה וזאת אפילו אם ניתנת לך בטוחה אחרת. (נא ראה סעיף 8).

(ט) איחור במסירה

וודא שבחזרה המכר יש תאריך מוגדר אחד למסירת הדירה. עליך לדעת כי סעיף בחוזה המאפשר איחור של למעלה מחודשיים במסירת הדירה ללא סיבה מוצדקת הינו סעיף מקפח (לפי פסק דין אחר - שלושה חודשים).

שים לב האם בחוזה ישנם סעיפים המאפשרים לקבלן למסור את הדירה באיחור של מספר חודשים, מסיבות שאינן תלויות בקבלן. אם כן, האם נקבע בחוזה פיצוי נאות לרוכש. פיצוי נאות יכול להיות ריבית והפרשי הצמדה על הסכומים שכבר שולמו לקבלן, או לפחות שכר דירה ריאלי עבור דירה דומה.

(י) קבלת הדירה

הימנע מלחתום על סעיף הקובע כי עצם קבלת הדירה מהווה הוכחה כי הדירה במצב תקין ומושלם, ובהתאם למיפרט.

(יא) רישום בטאבו

דרוש מהקבלן לציין בחוזה תאריך בו ישלים את רישום הבעלות על הדירה על שמך במשרד רישום המקרקעין. וודא שלא יוכלו בחוזה סעיפים מעורפלים בנושא זה, כגון - רישום בטאבו תוך שנה מרישום הבית כבית משותף, או תוך שנה מגמר הפרצלציה וכו'. שים לב האם ביצוע הרישום בטאבו כרוך בתשלום נוסף על מחיר הדירה הנקוב בחוזה.

רצוי כי לוח התשלומים שלך לקבלן לא ינקוב במועדים לפי "לוח שנה" בלבד, אלא יהיה קשור גם בהתקדמות הבנייה, שאם לא תעשה כן, אתה עלול לגלות ששילמת כבר 90% ממחיר הדירה, בעוד שישנו פיגור בבנייה ומועד מסירת החזקה בדירה עודנו רחוק. דוגמה ללוח תשלומים לפי התקדמות הבנייה, נא ראה בסעיף 9.

8. הבטחת ההשקעה

עמוד על כך כי כל הכספים שאתה משלם על חשבון הדירה הנבנית, או העתידה להיבנות, יובטחו בהתאם להוראות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) תשל"ה – 1974.

בהתאם לחוק הנ"ל נאסר על המוכר לקבל למעלה מ-15% ממחיר הדירה אלא אם הבטיח את השקעתך באחת מן הדרכים הבאות:

א. מסר לך **ערבות בנקאית** להבטחת כל הכספים ששולמו עלייך, בכל מקרה שבו לא יוכל הקבלן, להעביר לך בעלות או זכות אחרת בדירה כמוסכם בהסכם המכר - מחמת עיקול שהוטל על הדירה או על הקרקע שעליה היא נבנית, או מחמת צו קבלת נכסים, צו פירוק או מינוי כונס נכסים - שניתנו נגד המוכר או בעלי הקרקע.

ב. **ביטח** את עצמו בחברת ביטוח מוכרת לטובת רוכשי הדירות להבטחת החזרת כל הכספים ששולמו על חשבון הדירה, כאמור בפסקה א לעיל. וודא כי דמי הביטוח שולמו מראש.

ג. **שיעבד** את הדירה, או חלק יחסי מהקרקע אשר עליה היא נבנית, **במשכנתא ראשונה** לטובתך, להבטחת החזרת כל הכספים כאמור בפסקה א לעיל.

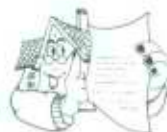
ד. רשם לגבי הדירה, או חלק יחסי מהקרקע עליה היא נבנית, **הערת אזהרה** במשרד רישום המקרקעין, ובלבד שלא נרשמו לגביהם שיעבוד, עיקול או זכות של צד שלישי שיש להם עדיפות על ההערה.
שים לב, כי הערת האזהרה תיכנס לתוקפה **מיד**, וכי אינה תלוייה בתנאים נוספים, כמו לדוגמה התקדמות הבנייה, בניית מחיצות וכו'.

ה. העביר על שמך את הבעלות או זכות אחרת בדירה או בחלק יחסי מהקרקע שעליה היא נבנית, המוסכם בחוזה המכר - כשהם נקיים מכל שעבוד או עיקול של צד שלישי.

"הדרך המומלצת כיום להבטחת ההשקעה, היא הערבות הבנקאית. יש לבדוק היטב לפני חתימה על החוזה, את נוסח הערבות הבנקאית, באופן שהערבות אכן תהיה חד-משמעית, תבטיח היטב את זכויות רוכש הדירה ושמירת ערך כספו".

תשלום עבור הבטוחה:

החוק אינו קובע מי חייב לשאת בהוצאות הכרוכות במתן הבטוחה. שאלת ההוצאות הינה נושא למשא ומתן חופשי בינך לבין הקבלן **בטרם** תחתום על החוזה.

9. תשלומים לפי התקדמות הבנייה

דע כי בהתאם לתקנה 1 לתקנות המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (סייג לתשלומים על חשבון מחיר הדירה) תשל"ה – 1975, אם הבטחונו שניתנו לך אינם בצורת ערבות בנקאית או פוליסת ביטוח (כמפורט בסעיף 8 (א) או (ב) לעיל, הרי למרות מועדי התשלומים שנקבעו בהסכם הקניה, יהיו מועדי התשלומים כפי שנקבעו בחוק, כמפורט להלן:

- א. עם גמר התקרה של קומת העמודים או גמר הרצפה של הקומה הראשונה כשאין בבניין קומת עמודים - שיעור זה כולל את דמי הקדימה ששולמו בעת חתימת ההסכם – **40% ממחיר הדירה**
- ב. עם גמר שלד הקומה שבה נבנית הדירה, לרבות מחיצות פנים ולמעט משקופים וצנרת מים וחשמל – **20% נוספים**
- ג. עם גמר טיח פנים או תחליף לטיח, כמתואר במפרט - **15% נוספים**
- ד. עם גמר טיח חוץ או ציפוי חוץ – **15% נוספים**
- ה. עם מסירת הדירה בהתאם לחוזה המכר – **10% נוספים.**

זכור! אי קיום הוראות הסעיפים 8 ו-9 על ידי המוכר מהווה עבירה פלילית ואם אתה הצד הנפגע, הינך זכאי להגיש בגין עבירה זו קובלנה פלילית למשטרת ישראל.

★

לתשומת ליבך, חוק המכר מחייב הבטחת ההשקעה בערכה הנומינלי (שיקלי) ואין הוא דן בשמירת ערך ההשקעה ע"י הצמדת הבטוחה למדד או למטבע זה.

אולם זכותך המלאה, כצד במשא ומתן, לעמוד על כך שהבטוחה שתינתן לך, תהיה צמודה למדד.

★

עמוד על כך כי כל תשלום שאתה משלם על חשבון מחיר הדירה, שינויים, או כל תשלום אחר - יעשה באמצעות המחאה (שיק), וכי תקבל קבלה עבור כל תשלום, המפרטת את מלוא הסכום ששולם ופרטי התשלום.

10. הבטחת עליית ערך הדירה

11. תשלומים

12. בעת הבנייה

עקוב אחר קצב עבודתו של הקבלן. במקרה של סטייה מהקצב המובטח, שלח לקבלן מכתב התראה באמצעות עורך דין. מומלץ לבדוק את הדירה לפחות פעם אחת בעת הבנייה ע"י מהנדס מומחה, רצוי לפני הריצוף. אל תנהל משא ומתן עם קבלני משנה, כדי לא לאפשר לקבלן להתחמק מאחריותו.

13. קבלה מסודרת של החזקה בדירה

אל תהיה להוט לקבל את החזקה בדירתך - עד כדי פזיזות. עמוד על כך כי מסירת החזקה בדירה תעשה בצורה מסודרת, לאחר מתן הודעה בזמן סביר מראש. רצוי לקבל את החזקה בדירה לאחר שטיפת הרצפה וניקוי הכלים הסניטריים ע"י הקבלן, על-מנת שתוכל לראות האם יש פגמים. הקפד לערוך **בדיקה יסודית** של הדירה לפני קבלת החזקה על-ידיך או על-ידי בא"כח מקצועי מטעמך - רצוי מהנדס. דאג לעריכת **פרוטוקול מסירה** ברור ומפורט אשר יכלול את פירוט כל הליקויים שנמצאו בדירה (אם נמצאו) וכן האופן בו יתוקנו ומועדי **התיקונים**. אם לאחר קבלת הדירה תמצא ליקויים, פנה לקבלן **בכתב** עם פירוט הליקויים.

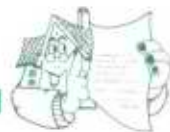
14. אחריות הקבלן

תקופת האחריות של הקבלן על המבנה נקבעת, בד"כ, בחוזה המכר. זכותו של הרוכש לבקש שתיקבע בחוזה תקופת אחריות לשלוש שנים לאי חדירת רטיבות למבנה. בתום תקופת האחריות, יודיע הדייר לקבלן **בכתב** על כל הליקויים שהתגלו בדירה במהלך המגורים בה, והקבלן חייב לתקן ליקויים אלו בהקדם. על הדייר לדאוג לתחזוקה תקינה של הדירה והרכוש המשותף, אחרת ירד ערך הדירה, והקבלן יוכל להתנער מאחריותו. במקרים של ליקויים שלא ניתנים לגילוי בבדיקה סבירה כגון: ליקויים בקונסטרוקציה, שימוש בחומרים לא תיקניים בבנייה וכד', נמשכת אחריות הקבלן גם לאחר תום תקופת האחריות הנקובה בחוזה המכר.

15. ייעוץ

לקבלת ייעוץ בנושאים משפטיים והנדסיים - פנה ללשכת הייעוץ של מרכז הבנייה הישראלי:
תל-אביב, רח' ח. לבנון (האוניברסיטה) 40, ימים ג', ה' 16.00-20.00
טלפון - 03-425226

חוק הגנת הצרכן

ב־1.8.81 נכנס לתוקף חוק הגנת הצרכן, תשמ"א – 1981.
להלן מספר סעיפים מחוק זה, אשר יש להם השלכה גם לגבי
רוכשי דירות:

סעיף 2:

"לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל
דרך אחרת - העלול להטעות צרכן..."

סעיף 3:

(א) "לא יעשה עוסק כדי לקשור עיסקה, דבר - במעשה או במחדל,
בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת - שיש בו ניצול חולשתו השכלית
או הגופנית של הצרכן.

(ב) לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה, או
בכל דרך אחרת, שיש בו ניצול מצוקתו של הצרכן, בורותו או הפעלת
השפעה בלתי הוגנת עליו, הכל כדי לקשור עיסקה בתנאים בלתי
מקובלים או בלתי סבירים, או לשם קבלת תמורה העולה על
התמורה המקובלת.

למרות האמור, עליך לדעת כי דיני החוזים הכלליים יוצאים מהנחה
שאדם יודע ומבין על מה הוא חותם, והחובה מחייב אותו. קשה
מאוד, ולעיתים בלתי אפשרי, לבטל חוזה או תנאי לחוזה, בטענה של
חוסר הבנה, קיפוח וכו'.

תלונות בדבר עבירות על הוראות חוק הגנת הצרכן יש להפנות אל:
הממונה על הגנת הצרכן, רחוב אגרון 30, ירושלים - 91000.

ולבסוף:

אין בהמלצות הנ"ל כדי להטיל דופי ביושרם של קבלנים. רכישת דיר
הינה פעולה מסחרית הנעשית מרצון על ידי שני הצדדים.
הקבלן רשאי להגן על ענייניו בצורה הרצויה לו והרווחית, וזכותך
המלאה לעמוד על זכויותיך.

בהצלחה.

1989

משרד הבינוי והשיכון
רשם הקבלנים

רשיון קבלן לעבודות הנדסה בנאיות

מס' חוקת רשיון	הקבלן	מס' זיהוי
בחוקף עד	מיקוד	שם הישוב

הנ"ל רשום במנקס הקבלנים לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות ותשכ"ט-1969.
ורשאי לבצע עבודות הנדסה בנאיות בדלקמן:

סמל	תאור	סב	סיווג
בדיקת			

תבנית: משרד הבינוי והשיכון-ר"ח 100/100

חותמת הדואר

אגרת רשיון בסך ש"ח שולמה

מספר חשבון בבנק הדואר 0-05636-0

רשיון זה הוא בר חוקף כשהוא מוחתם
בחותמת בנק הדואר

נא לקרוא את דברי ההסבר מעבר לרשיון

חותמת הדואר
1989

הודעת זיכוי

הקבלן-החברה-השותפת

(1)
אסמכתא

(2) 0-05636-0
לכות חצי בבנק הדואר

(3) ש"ח שולמה אגרת בסך

- א. תשלום האגרה מהווה אשור לקריאת ההסברים מעבר לרשיון.
ב. במידה וחלו שינויים - דווח על כך מעבר לספח זה.
ג. אי מילוי ההודעה מהווה אשור כי לא חלו שינויים כלשהם.
ד. נא בדוק אם מסי הזיהוי נכון.

← דיווח על שינויים

19890400 05636000 0030341

סמ/2029

מדינת ישראל

אגף מס הכנסה ומס רכוש

משרד מס רכוש ומס שבח

אזור _____

תאריך _____

מס' אישור _____

אישור

הריני מאשר/מאשרת כי לגבי מכירת מקרקעין על ידי קבלן/יזם:

מס' זהות / מס' חשבון _____

שכתוב(ים) _____

אשר נבנו או יבנו על ידי _____ גוש _____

מען הבנין _____

פירוט היחידות הכלולות באישור: _____

לא תהיה מניעה מצידנו לרשום בספרי המקרקעין על שם הרוכשים.

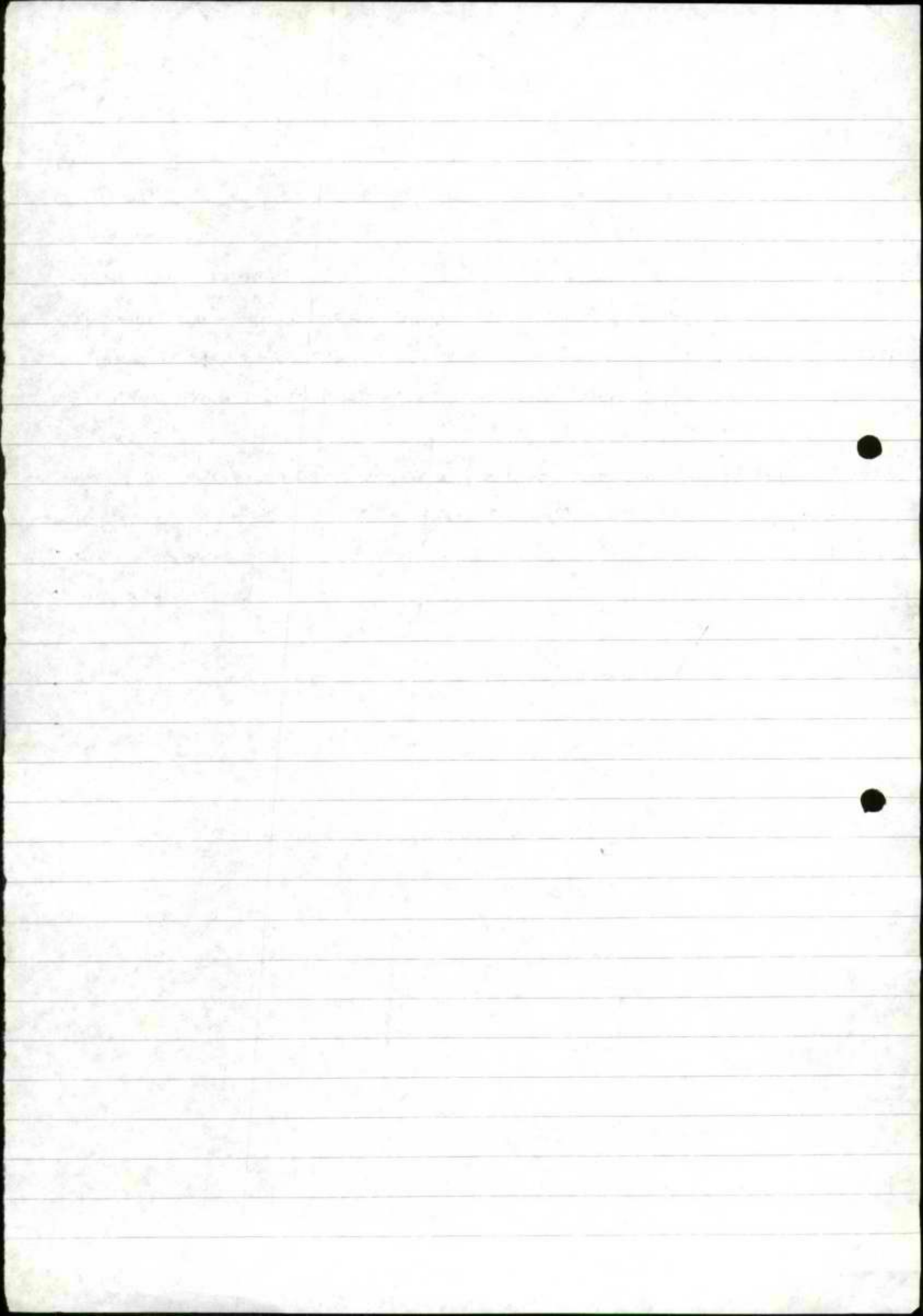
אישור זה ניתן לצורך הצגתו בפני הרוכשים מאת המוכר הנ"ל.

חתימה

תפקיד

שם החותם

חותמת
המשרד

גדיד

מועצה איזורית חבל עזה

מושב דתי במרכז גוש קטיף שהוקם על-ידי
משרד הבינוי והשיכון ב־1982. בישוב,
המתוכנן ל־120 יחידות משק, קיימים 36 בתי
מגורים ומוסדות ציבור שונים.
התעסוקה — גידול ירקות ופרחים ליצוא,
והשתתפות במפעל תיירות ונופש המוקם
על-ידי החברה האיזורית לפיתוח.

לצפה עצמונה

צפה איזורית חבל עזה

שיתופי חרדי שגרעינו פונה מחבל
הגרעין מתגורר ביישוב זמני בעוד
דד הבינוי והשיכון מכשיר בדרום החבל
תר הקבע המיועד ליישוב. תעסוקת
שבים תהיה בחקלאות ומלאכה.

4

גן-און

מישה קוביני

הנהגה מישה: רשמיים ופנימיים.

הקול של הנהגה/הנהגה של כ- 20 משפחות במנהל עובדים מישה שמועץ השם גן-און
בני קטיל. הוא קובע תוכן ההחלטות והאחריות חלקו עלול לקבוע בתוך. שיש לנהל
ישיבה הקבועה בהחלטות וצרים ובחודש אבי ושהתקבלו 18 משפחות אנשים לנהל תוכן ההחלטות
בין גנים ובחודש.

הנהגה און ³⁰ ~~20~~ משפחות. הישגים מהנהגה/הנהגה של כ- 20 משפחות בקול. מהנהגה/הנהגה של כ- 20 משפחות.
אנשים יקרה ופנימיים במנהל.

ג'א'ן מיל ומ"צ אלמסל'ן לבן

גן אור

מועצה איזורית חבל עזה

מושב דתי במרכז גוש קטיף המיועד ל-120 יחידות משק. בשוב 40 יחידות מגורים ומבני ציבור שהוקמו על-ידי משרד הבינוי והשיכון ב-1983.

התעסוקה מבוססת על גידולי חממות ושותפות במפעל תיירות איזורי.

גני טל

מועצה איזורית חבל עזה

מושב דתי במרכז גוש קטיף. הישוב, שבו 80 בתי מגורים, הוקם ב־1978. בין מוסדות הציבור של הישוב, נכלל בית כנסת מרשים שהוקם מתרומות ובסיוע משרד הבינוי והשיכון.
תעסוקה — בחקלאות ליצוא ובפרוייקט התיירות האיזורי.

מוע

מושב

ימית.

שמש

את א

המת

5

גני טל

מועצה איזורית חבל עזה

מושב דתי במרכז גוש קטיף. הישוב, שבו 80
בתי מגורים, הוקם ב־1978. בין מוסדות
הציבור של הישוב, נכלל בית כנסת מרשים
שהוקם מתרומות ובסיוע משרד הבינוי
והשיכון.
תעסוקה — בחקלאות ליצוא ובפרוייקט
התיירות האיזורי.

6

Σ n, 500 - 1990

יום קדש

הנהלת המוסד

ישיב קהלת. עיון

אחרי 1923 ניתן בהקדמה הולנדית (זה בדיוק) למכירת חומרים כימיים, כפי שהם נמצאים. ההקדמה המסבירה והמפורטת. כל מושגים היוו את המצאן המידע של כל דבר, בהקדמה היו מילים אנגליות ומה שפירושו לא צוי. מילים אחרות. המילים המדעיות שהוקדמו היו בהמשך של דבר. מה שפירושו והקדמו. מילים אחרות. מילים אחרות. מילים אחרות.

200 משפחות גדולות היום בנוו בקיבוץ חתונות - מיליון אגודות ומוסדות ילדים
כמו: בית ילדי, מועצה, אוניברסיטה, קהילה, ישיבה, נאמן, מפעלים, קרן, חברת מסחר
ואזור תעשייה, הפקעת, מקום-עבודה, רשת - מערכת וכד'.

200 מ"ר נ/מ/מ
מבנה 5
קטלג מס' 1
מבנה 2000 מ"ר 3

נוה דקלים

מועצה איזורית חוף עזה

ישוב קהילתי המוקם ע"י משרד הבינוי והשיכון כמרכז האיזורי לישובי דרום חבל עזה. המרכז מיועד לאכלס כאלפיים נפש מכל שכבות הצבור שיועסקו בשרותים ובמפעלים האיזוריים של החבל. במרכז מתוכננים שרותי חינוך ספורט, בריאות, מסחר, מינהל ותרבות עבור תושבי המקום. האיזור ואוכלוסית המבקרים והנופשים. במקום הוקמו עד כה בית ספר יסודי בן 16 כתות, אולם התעמלות, 100 בתי מגורים. בשלבי הקמה נמצאים 35 בתי מגורים, מרכז בריאות, משרדי המועצה האיזורית ומרכז מסחרי הכולל סופרמרקט, חנויות ובנק. במקום ישיבת הסדר "ימית" שהועברה עם פינוי חבל ימית והמיועדת לכ-300 תלמידים להמבנה המרשים של הישיבה.

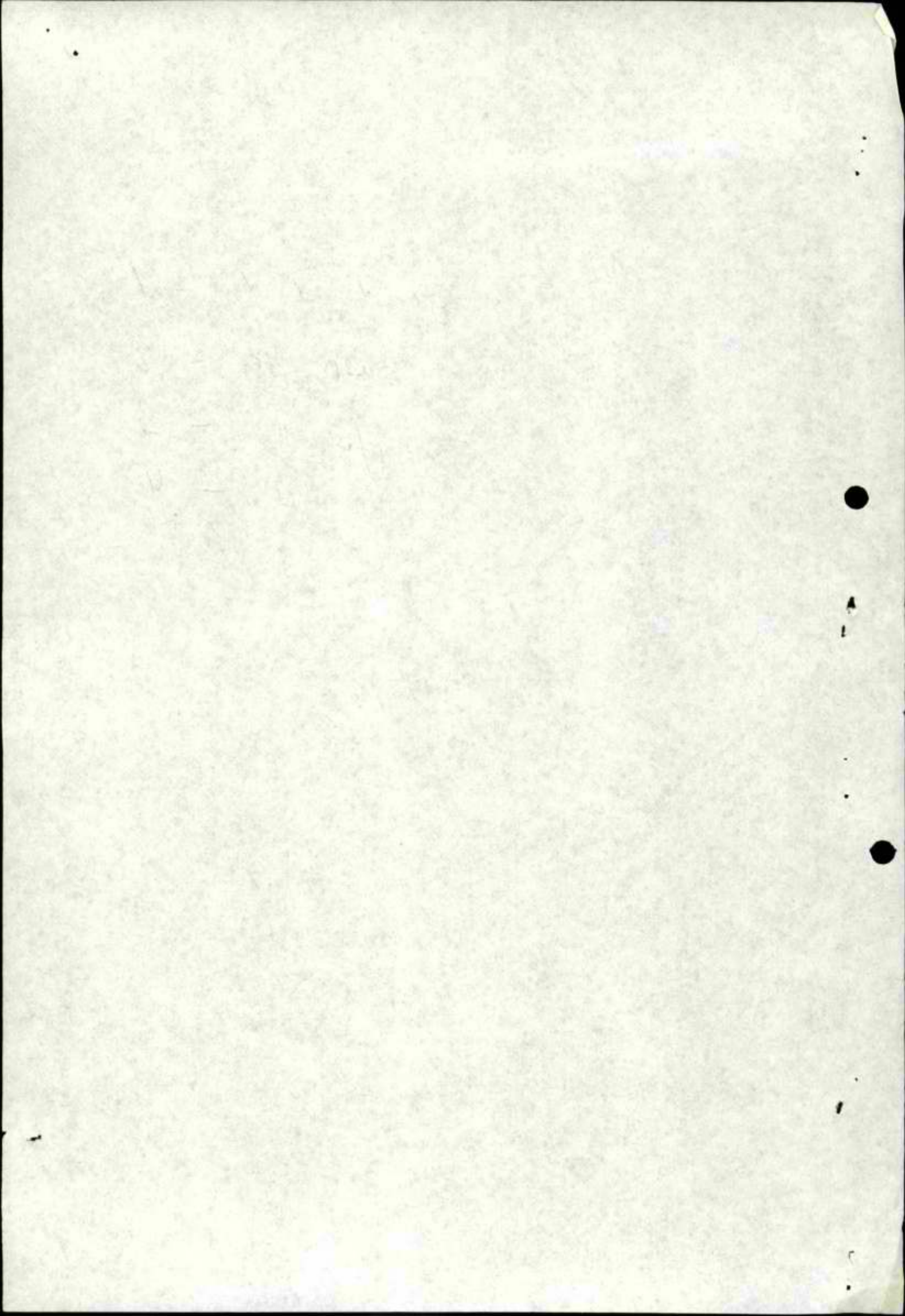
במרכז הקהילתי שטחים המיועדים לפיתוח מלונות וכן להקמת מפעלי מלאכה ותעשייה.

7

נווה דקלים

byrd son - 1

опр. 5с. - 2

$\rho = -3$

22/11 - 4

נצב חנני

מישה ללבדי

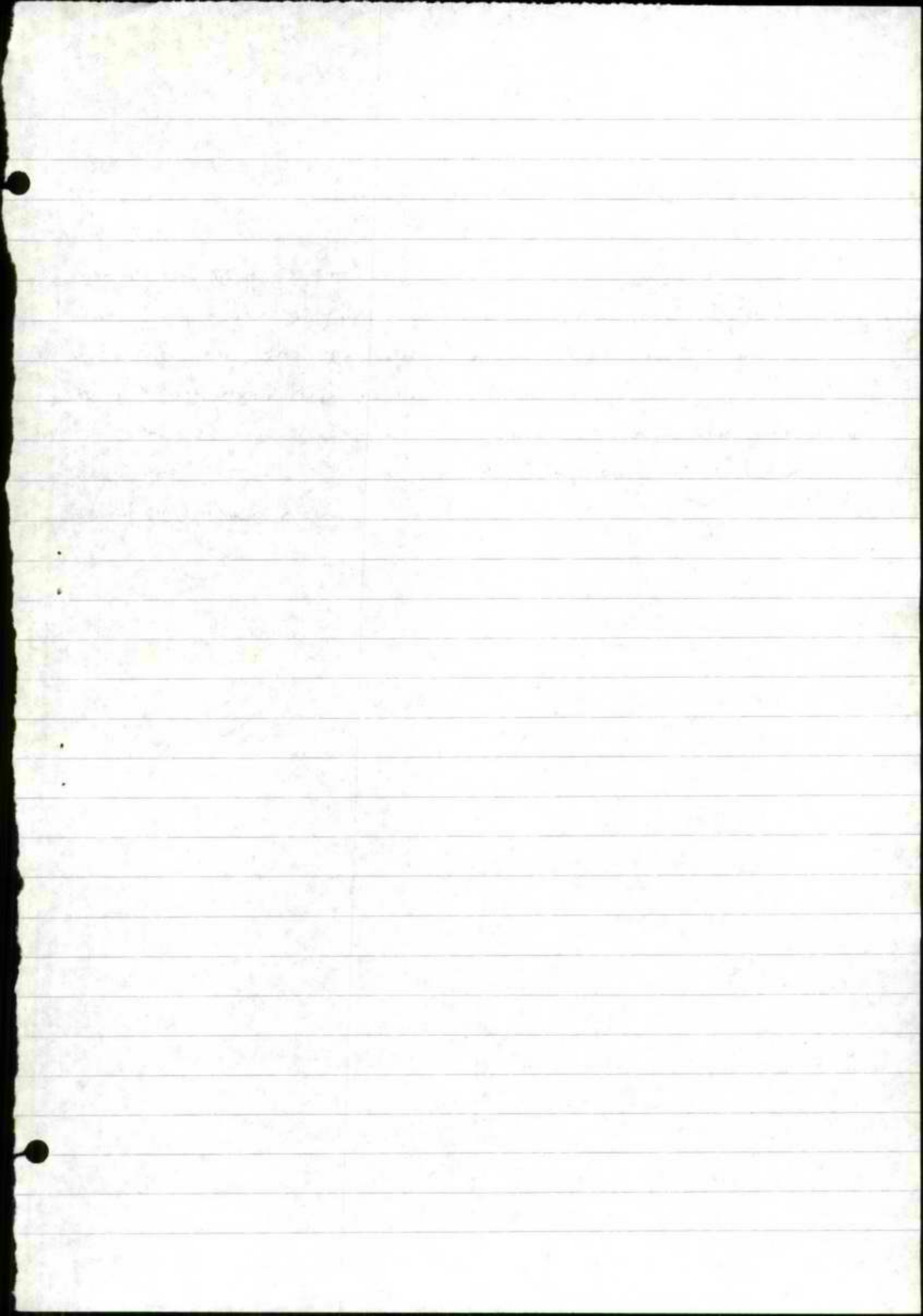
הנה מישה: הפעם המצחית

המשל והמשל שחוקם בגוש קטל. געו בשכח חללו לאו לאוקוס 11 משפחה - אחי
שימו בכפר צדום, אחת נקמו החוקים קטל אד וכלבו צאן שנה שמו סנצ חנני
זה ש הסלד מיכאל חנני. כל אחת הציונה בפתח.

כיום גרמי במשך 40 משפחה - כלקד התקדקד ביחוקים היו חקלאות הממחור

בניצוי. פתחו ירקו. בישוב ^{הוא?} ~~אחרי~~ 60 יחידות ¹¹³ ~~הוא~~ 1-40 לאחיות.

שחקים יופנה למקשה מירני.

נצר חזני

מועצה איזורית חוף עזה

והשיכון ב-1976 ומונה כיום 45 משפחות
שתעסוקתן בחקלאות, פרחים וירקות ליצוא
ועל שותפות בפרויקט התיירות האזורי.

8

נצר חזני - (מושב עובדים)

1984

נצרות
הקובץמחבר
מנחם מנדל 054

הקובץ איננו: הקובץ נכתב על ידי המחבר.
 הקובץ איננו חלק מהמחבר אלא שיש בו כמה מאות עמודים והוא נכתב על ידי הקובץ.
 היחיד שהיה אמשיק עליו הקובץ הוא המחבר של הקובץ והוא.
 המערכת במקום מחברת על הקובץ. מחבר במקום מחברת על הקובץ והוא מחברת.
 מחברת מחברת מחברת על הקובץ.

מחברת מחברת מחברת על הקובץ. מחברת מחברת מחברת על הקובץ.
 מחברת מחברת מחברת על הקובץ. מחברת מחברת מחברת על הקובץ.
 מחברת מחברת מחברת על הקובץ. מחברת מחברת מחברת על הקובץ.
 מחברת מחברת מחברת על הקובץ. מחברת מחברת מחברת על הקובץ.

מחברת מחברת מחברת על הקובץ.

עצמון

מועצה איזורית חבל עזה

מושב שיתופי * שגרעינו פונה מחבל
ימית. הגרעין מתגורר ביישוב,
שמשדד קיבוצי והשיכון גנה.

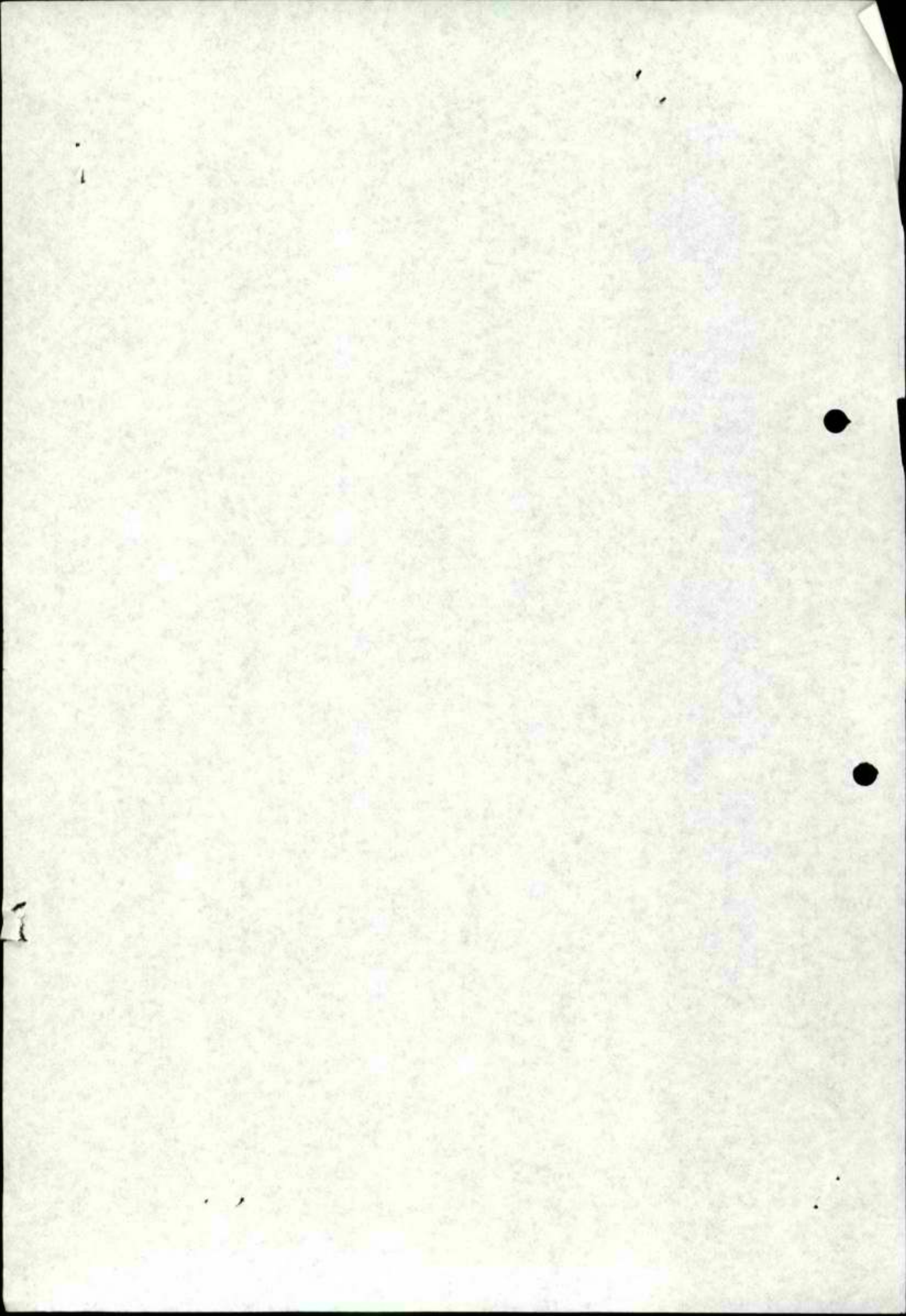
המסוקה - אקטואל - אלאנה וג' נ"ל -

3

12

עצמון - (מושב שיתופי)

בדולח

מועצה איזורית חוף עזה

מושב דתי בדרום גוש קטיף שתעסוקתו
תתבסס על גידול פרחים ליצוא ושותפות
בפרויקט תיירות איזורי. הגרעין מתגורר
באתר זמני בעוד שמשרד הבינוי והשיכון
מפתח ובונה את ישוב הקבע.

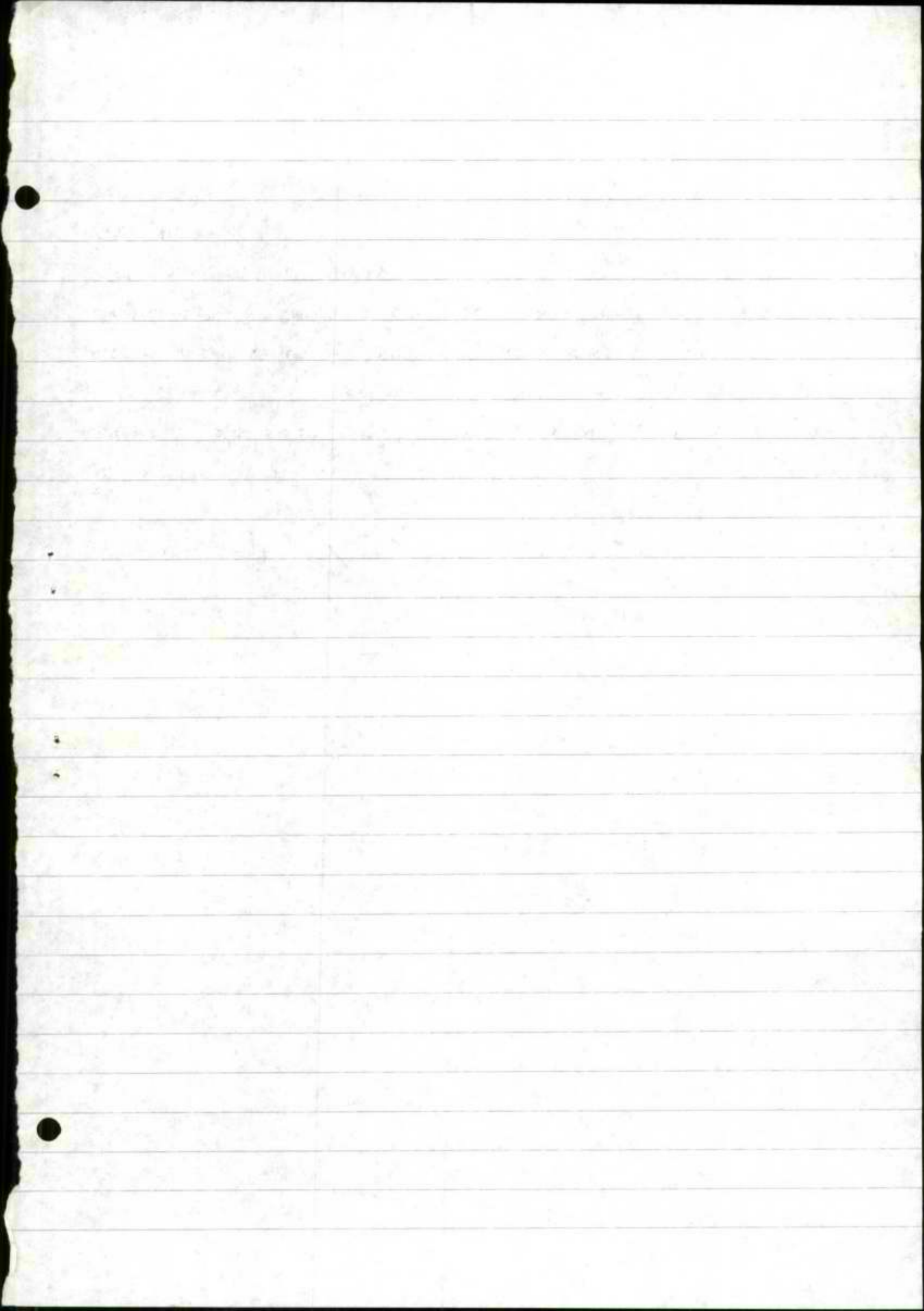
מתוכנן ל-80 יחידות דיור.

מתוכנן ל-300 יחידות דיור.

מתוכנן ל-500 יחידות דיור.

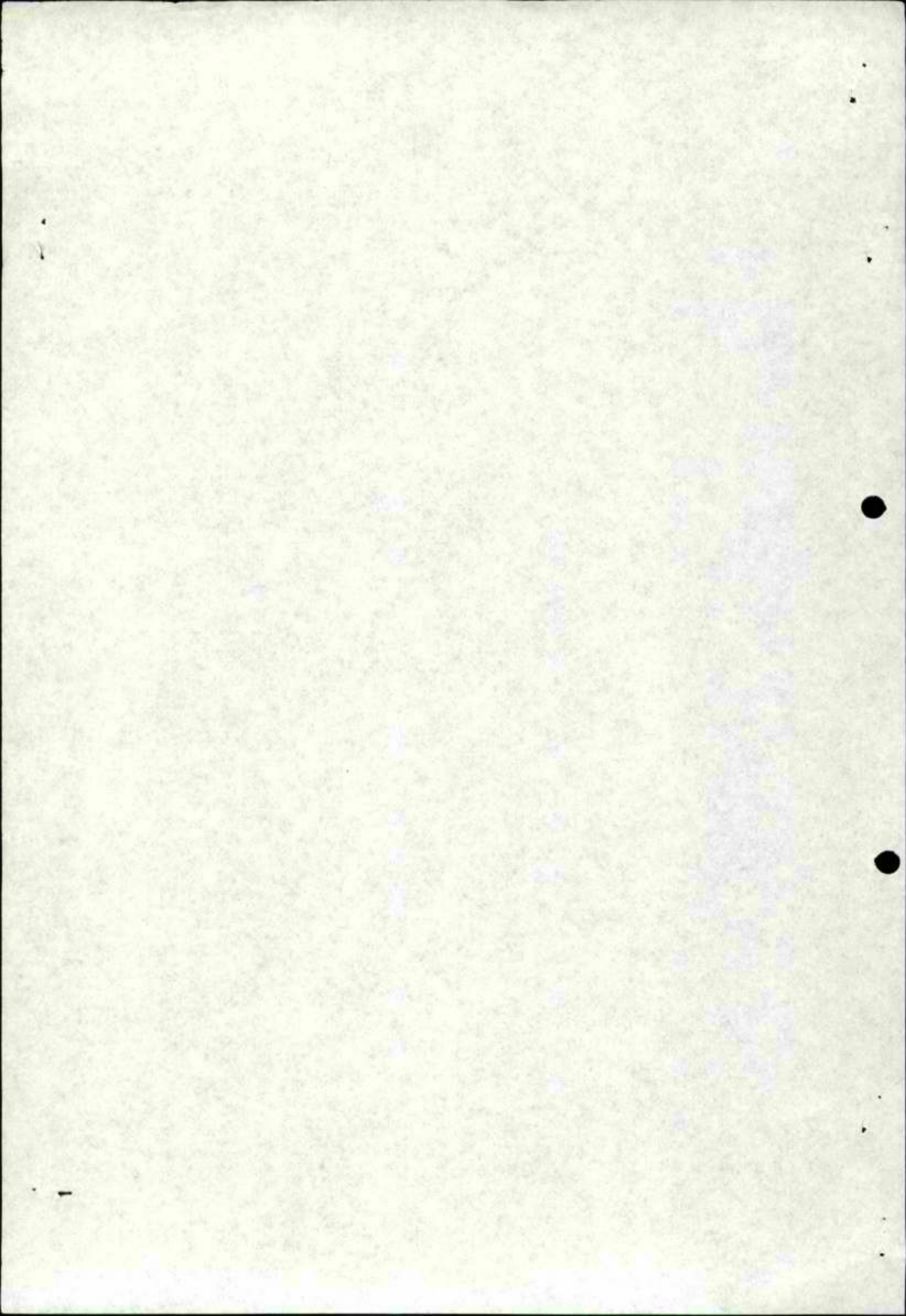
מתוכנן ל-80 יחידות דיור.

מתוכנן ל-120 יחידות דיור.

בדולח - (מושב עובדים)

ב' א' א' א' א'

רפ"ח י"ב

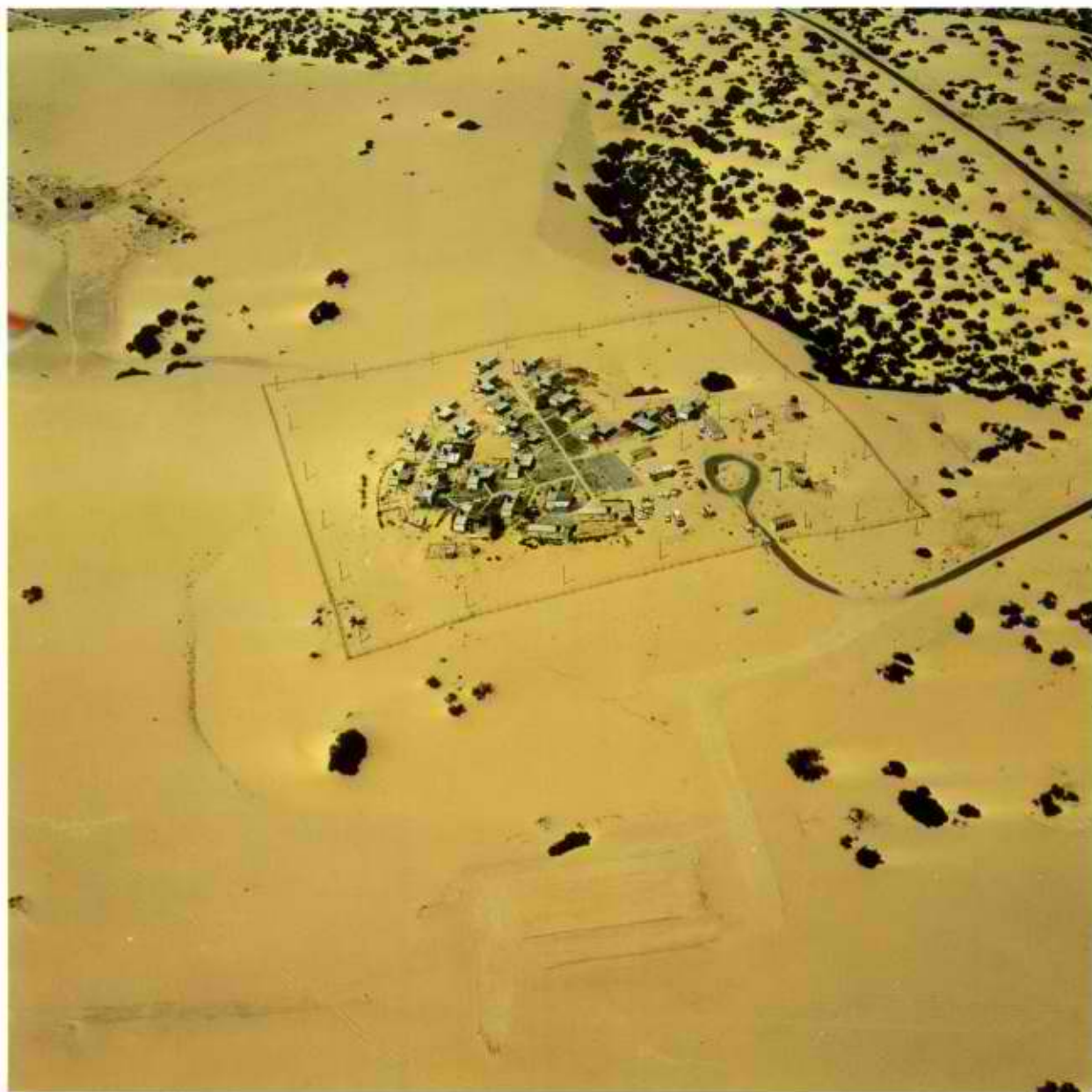
ישיבת קדומה

חוקה מילק: המרכז התקלחי.

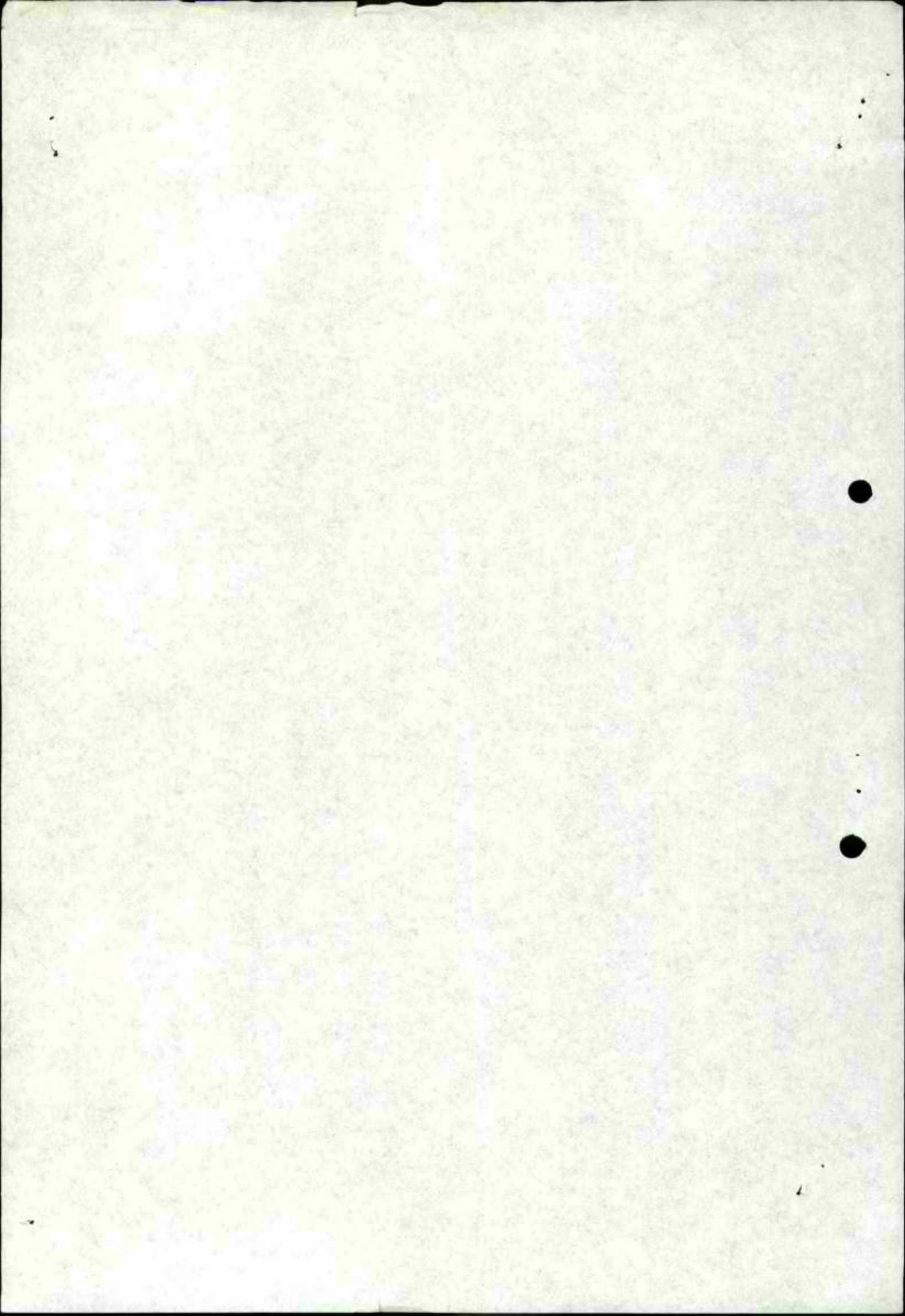
רפ"ח י"ב הוא הישגם הקרוב ביותר לקבלת המצוי כלל גרוב הישגם 30 משפחות
בבית ישיבה ישיבה א"כ- 200 משפחות. הקהל יקבלו ק"ל קליב צמחם הישגם 30 ישיבה
בבית א"כ: תפילה וצדק.

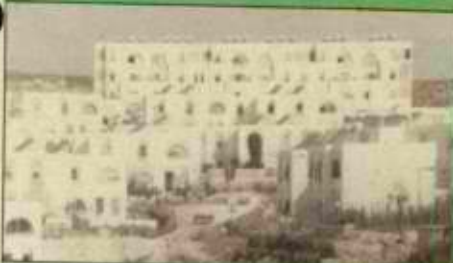
ישיבה מילק - ישיבה - ישיבה - ישיבה

11

רפיח ים - (ישוב קהילתי)

גבעת זאב – כבר אלך משכחות

אתה נתקל בפעילות בניה דיירים רבים מנצלים את האופציה שניתנה להם מראש להרחיב את בתיהם והם מוסיפים חדר או שניים. אתה חש שלתושבים חשוב לטפח את בתיהם ואת הסביבה כולה.

ישוּב זה שהוחל באיכלוסו רק לפני שנים מונה כבר כ- 1,000 משפחות (4,000 נפש).

בהתאם לביקוש הנובר לדירות במקום נראה שיגדולו והתפתחותו יהיו גם בעתיד רק בקו עליה. אתה גם נתקל בשטחים פנויים ובאתרים שבבניה.

המקווה ובזמן הקרוב בניית בית הניסות הקבוע הראשון.

בתכנון אזור למבני חינוך שהיה לה וספורט, באזור זה תתחיל בניית חטיבת הביניים שהיא שלב ראשון של קומפלקס שכלול בתוכו ביי"ס מקיף, מתנ"ס, ספריה, אולם ספורט, בריכת שחייה ומגרשי ספורט.

כן מתכננת המועצה הקמת פרויקט נופש ותיירות הכולל קאנטרי קלאב אזורי גדול בישוּב הזמני גבעון.

בואך מירושלים דרך שכונת רמות ולאחר שעברת את אזור נבי סמואל, נגלית לפניך בעמק גבעון הירוק שכונה חדשה ומבהיקה – גבעת זאב. עם כניסתך לישוּב העירוני אינך יכול שלא להתרשם מן הגינון המטופח והנאה ומהסביבה הנקיה והמסודרת.

בנסיעה ברחובות גבעת זאב אתה חולף על פני פינות ומשחקי ילדים, מרכז מסחרי ושרותים הכולל סופרמרקט גדול, דואר, מרפאות, חנויות ומשרדים של המועצה המקומית. בהמשך אתה עובר ליד מבני בית הספר שבו ובסביבתו רוחשת כל הזמן פעילות רבה.

בגבעת זאב מערכת חינוך טובה הכוללת גם מסגרות משלימות כמו גני מועדון, בהם שוהים הילדים עד שעות אחה"צ, דבר המאפשר להוריהם להתפנות בשקט לעבודתם או בית התלמיד ממשלים לתלמידים מעוניינים פעילויות במסגרת מודרכת. כן קיימת פעילות קהילתית ענפה בשעות אחה"צ והערב לילדים, נוער ומבוגרים.

גם בתחום הפרט נעשים כאן דברים יפים. כמעט לכל בית גינה קטנה ומטופחת. בהרבה בניינים

הפיס של הקהילה

בגלל אילוצים תקציביים, יש מחסור חמור באולמות התעמלות בבית ספר רבים. במפעל הפיס הגו, לפני מספר שנים, מודל שעל פיו ניתן להקים אולם ספורט רב שימוש, שימש גם לפעילות בית הספר וגם לצרכי הקהילה הסובבת אותו. עפ"י המודל, בונים אולם שיושגת על גודל תקני למשחקי כדור עף או כדורסל. באולם יהיו 250 עד 600 מקומות ישיבה, והוא ישמש לפעילויות ספורט לבית הספר ולפעילויות קהילתיות - מפגשים, מופעים ועוד. בצמוד לאולם, יבנו חדרי ספה. הללו ישמשו לצרכי חינוך משלים - ספריות וחוגים, וכן כמועדון יום לקשיש. בשעות אחה"צ והערב, הוא יופעל כמרכז קהילתי. עד היום, אושרה הקמת 114 "מרכזי פיס" ביישובים רבים ברחבי הארץ. רובם הוקמו במקומות יישוב קטנים ומרוחקים, והם משמשים כמרכז חברתי סואן ושוקק חיים. "השילוב" אומר אליצור גורן, "בין צרכי ביה"ס לבין צרכי הקהילה, הוכיח את עצמו כמודל מוצלח בצורה יוצאת מן הכלל. ההישגים - חסכון בהוצאות האחזקה של המרכז ע"י הצמדתו לביה"ס, וכן יצירת קשר הדוק עם הקהילה, וקירבה של חברת הקשישים לילדים. הרעיון כולו, מהגייט המודל ועד למימונו, הינו של "מפעל הפיס".

מן המרכז. בעזרת המערכת הממוחשבת, יועברו תצלומי כרטיסי ההגרלות למרכז בזמן

אמת. כמו כן, חשבו 17 המרכזים האיזוריים. ע"י כך אנו מקווים, אומר אליצור גורן, "לפתח תוכניות הגרלה מגוונות יותר, להגדיל את שעות המכירה, ולחזק את האמון שנותן בנו הציבור מידי שבוע.

התקציב של מפעל הפיס יופנה גם בעתיד לאותן המטרות. גם היום אין הוא מספק את כל הדרישות בתחומי הבריאות, החינוך והרווחה, שהם תחת חסותו. המפעל מייעד כ-26% מתקבולי ההגרלות, שישתכמו השנה בכ-210 מיליון ש"ח לתוכניות פיתוח לרשויות. חיתרה מיועדת לתשלום זכויות (כ-55%) עמלות סוכנים (כ-12%), והוצאות שוטפות, זאת נוסף להכנסות מהחזר מילונות המיועדים אף הם למימון תוכניות הפיתוח. "המטרה" אומר גורן, "לצמצם ככל האפשר את ההוצאות המינהליות ולהגדיל את המשאבים לרשויות המקומיות".

שיחור כעולה בחינויים

הסדר המנויים, שהנהיג מפעל הפיס" מזה ארבע שנים, זוכה להצלחה חסרת תקדים. למפעל הפיס 270,000 מנויים, חלקם קשורים להסדר מיוחד עם מרכז השלטון המקומי. עפ"י ההסדר, מוענק שי מיוחד למקדימים בתשלומי מיסים ולמשלמים בהוראת קבע, וזאת ע"י מנוי לחודשיים-שלושה על הגרלות. מפעל הפיס".

מועצה מקומית אלפי מנשה,

ד.נ. לב השרון, מיקוד 44851 טל: 925111, 925262-052

טבת תשמ"ח

ינואר 1988

6

אלפי - מנשה

תעודת זהות

מעמד מונציפלי:	ישוב עירוני, מועצה מקומית.
קרקע:	מנהל מקרקעי ישראל
תחילת איכלוס:	ספטמבר 1983.
יזם:	יוזמה פרטית, בשותף משרד השכון
יחידות דיור:	500 מאוכלסות, מסגרת כללית כ- 3,000 יחידות דיור, בבניה כיום עוד כ- 150 יח"ד.
אוכלוסיה:	מעל 2,000 נפש, כ- 40% משפחות קבע, או גימלאי צבא קבע.
מיקום:	2 ק"מ דרום מזרחית לקלקיליה, 7 ק"מ מזרחית לכפר-סבא, ממוקמת על גבעה ברום 280 - 250 מעל פני הים, במורדות המערביים של הרי שומרון.
חנוך:	מערכת חינוך מפותחת ומתקדמת הכוללת מעונות, גני ילדים, טרום טרום חובה, טרום חובה, גני חובה, בית ספר יסודי וחטיבת ביניים. מערכת החינוך מטפלת בכ - 900 תלמידים. מערכת החנוך כישוב - גנים, בתי ספר יסודי וחטיבת ביניים מצוידים במיטב אמצעי ההוראה האורקוליים, מחשבים ללמוד עצמי וקבוצתי ומעבדות וחדרי מדעים.
תרבות:	הישוב למרות היותו ישוב עירוני מקיים פעילות קהילתית הכוללת ארועים משותפים והמוניים בחגי ישראל בנוסף לפעילות תרבות שוטפת. הפעילות כוללת: מסיבות חנוכה ופורים ישוביות, עדליאדע, צעדה ונטזעות בט"ו בשבט, חגיגות נרחבות ביום העצמאות ובסוכות וכיו"ב. בישוב פועל מתג"ס המנוהל ע"י מחלקת התרבות וכולל היצע של 60 חוגים: בי"ס לכדורגל, כדורסל, קרטה וקרב מגע, פסול, אמנות וציור, שחמ"ט וכו' לילדים, נוער ומבוגרים.
מוסדות ציבור:	קופת חולים כללית, מרכז מסחרי, מועדון ספורט שנבנה מכספי התושבים, סוכנות דואר, ומרכזת טלפון, בית כנסת, מועצה מקומית, ושבת צופים.
תעשייה ותעסוקה:	בישוב עצמו כ- 150 מקומות עבודה הקשורים בשירותים העירוניים, מערכת החינוך, מרכז מסחרי, מתג"ס ומועדון הספורט, וכן מספר עוסקים עצמאיים.

ד.ג. לב השרון, מיקוד 44851 טל: 925111, 925262-052

מועצה מקומית אלפי מנשה,

- 2 -

אזור תעשייה, בשלב תכנון מתקדם לתעשייה מחוכמת ויכלול 9,600 מ"ר הרוב המכריע של התושבים עובד בגוש דן, הישוב מרוחק כ- 7 ק"מ מאזור התעשייה של כפר-סבא, כ- 10 ק"מ מאזור תעשייה רעננה, וכ - 15 ק"מ מאזור התעשייה של פתח תקוה והרצליה.

איפיון אוכלוסייה: את חושבי הישוב ניתן לסווג כאנשי המעמד הבינוני הגבוה, מרכיב התושבים הינם בשנות ה- 30, וה- 40 לחיהם, מיעוטם זוגות צעירים וזוגות מבוגרים.

זהות פוליטית: לישוב אין זהות פוליטית והוא אינו משתייך לשום תנועת התיישבות או תנועה פוליטית.

צורת דיור: הבתים באלפי מנשה הינם בתים דו קומתיים, גדולי שטח ברובם צמודים לחלקת אדמה, סיגנון הבניה אחיד וצנוע, ואינו מנקר עיניים. מרבית הבתים דו משפחתיים, תלת וארבע משפחתיים, ובתים בודדים. קיימים כחי קומות בבניה מדורגת צנועה, המשתלבת עם המבנה החררי של הישוב, הבניה בקומות מיועדת לזוגות צעירים.

סיוע בדיור: הסיוע הממשלתי לדיור באלפי מנשה, זהה לסיוע הניתן בכל מקום אחר בארץ, אין ההעדפה לא כגודל החלואות, לא בהרכבם, אין הסיוע שונה בין מי שקונה דירה בתל-אביב ולמי שקונה באלפי מנשה. היתרון היחיד של אלפי מנשה, הוא שגם מי שקיבל כבר בעבר סיוע ממשלתי לדיור רשאי לקבל סיוע מחדש, בקנותו דירה באלפי מנשה. בכך אינה שונה הישוב, מכל עיירות הפיתוח וההתיישבות החדשה ביהודה שומרון, בגליל ובנגב. מחיר הדיור באלפי מנשה גבוה, בשל עלויות הפיתוח הגדולות, אך עדיין נמוך במעט מהמחירים בשרון (כ"ס רעננה וכו') בשל מחירה הנמוך של הקרקע.

יחסים עם השכנים הערביים

אלפי מנשה עוזרת ליושבים הערביים סביבה, והיושבים והערבים הערביים מסכיב, עוזרות לאלפי מנשה, קיים כבוד וכיבוד הדדי, כאשר כל אחד מהצדדים משתתף בשמחות ובאבל של השני, בכל ארוע וארוע והבעיות נפתרות בהבנה ושיתוף פעולה.

מרבית הכפרים בסביבה וראש עיריית קלקיליה ונכבדים שומרים על קשר של כבוד הדדי עם יושבנו.

קרית ארבע

בעקבות החלטת ממשלת ישראל הוחל ב - 1970 בבינוי קרית ארבע, הצמודה ממזרח לחברון.

קרית ארבע שוכנת בגובה 1000 מ"ר מעל פני הים. שטח הקריה 750 דונם ובסביבתה עוד 5,000 דונם אדמות מדינה. כיום בנוייה הקריה בשני אתרים הקריה הותיקה ושכונת "רמת ממרא" (גבעת חרסینא).

אוכלוסיה

כיום מתגוררות 800 משפחות המונות כ - 5000 נפש. האוכלוסיה מגוונת ומורכבת מדתיים, חילוניים ועולים חדשים מארצות ברה"מ, ארה"ב אתיופיה, צרפת ועוד. מגוון המגורים הקיים מורכב מבתי קומות בקריה, קוטג'ים טוריים ובנה ביתך בגבעת חרסיןא.

דרכי גישה

כביש חוצה יהודה לעולים מהשפלה דרך בית שמש או קרית גת.

כביש באר שבע - חברון

כביש ירושלים - חברון

כביש עמק האלה דרך גוש עציון

כביש ערד - תל ערד ישובי הר - חברון

כביש 60 הנמצא בעבודות הרחבה יהווה פריצת דרך חשובה כאשר יעבור מירושלים לעיר ויחלוף בסמוך לקרית ארבע.

תחבורה ציבורית של אגד לירושלים ולבאר שבע.

יָנוּךְ ותרבות

מערכת החינוך כוללת:

- 2 מעונות יום
- 12 גני ילדים
- 3 בתי ספר יסודיים (ממ"ד מ"מ ות"ת)
- תיכון לבנות + חטיבת ביניים
- אולפנא לבנות.

המתנ"ס מפעיל מספר מגוון של חוגים לילדים ולמבוגרים. וכן קיימים בִּישׁוּב אול ספורט ובריכת שחייה. המועצה"ד מקיימת חוגים לבני נוער ובני מצווה.

תעשייה, תעסוקה ושרותי ההילה

קיימים מפעלי תעשייה בתחומים: עץ, מתכת, דפוס, אבן, מפעל נשק, יקב, מוסך ומפע בטחוני. התושבים מועסקים במפעלי התעשייה במערכת החינוך, בשירותים הכלליים: מועצה מקומית מועצה דתית, מתנ"ס, מערכת הבריאות, משרדי ממשלה (ביטוח לאומי, משרד הרישוי וכו'). מספר תושבים מתפרנסים ממסחר בקריה, ואחרים עובדים בירושלים.

כתובת המועצה: קרית ארבע, טלפון 961505

חברון

בשנת 1980 החליטה ממשלת ישראל לפעול לפיתוח מרקם החצר היהודית ברובע היה
בחברון. הפעילות התרכזת בשלושה מוקדים עיקריים:

אזור בית הדסה, (כולל: בית חסון, בית הרוקח, ובית שניאורסון) בית רומנו, וא
ביהכנ"ס אברהם אבינו בחצר היהודים.

בית הדסה

הבנין שופץ, נוספו לו שתי קומות והוסב לבית מגורים מודרני.
כיום יש בו 11 דירות מוזיאון למורשת חברון, ובית כנסת.

בית חסון

שופץ והוכשרו בו 7 יחידות דיור.

בית הרוקח

שופץ תוקן והוכשר למגורים.

בית שניאורסון

בוצעו בו תיקונים כללים.

באזור בית הדסה מתגוררות כיום 24 משפחות.

בית רומנו

משמש לישיבה ובחצר מתגוררות משפחות במבנים ארעיים. עיקר השתתפות משהב"ש היר
בתיקונים הכרחיים למניעת רטיבות.

אזור ביהכנ"ס אברהם אבינו בחצר היהודים

משהב"ש בנה את הבית החדש הראשון ע"י ביהכנ"ס ובו 13 דירות ב - 3 קומות.
כן נבנו מדרשה ומוסדות ציבור.

כן השתתף המשרד בתיקוני מבנים ישנים המאוכלסים במשפחות יהודיות.
הזכנה תוכנית אב לרובע היהודי.

בישוב פועלים גן ילדים ופעוטון, בתי הספר הינם בקרית ארבע.
ענייני ניהול הישוב ופיתוחן מופקדים בידי עמותת מחדשי הישוב בחברון, המייצגת את
התושבים. במקביל פועלת בישוב ועדה מוניציפאלית, המטפלת במתן השרותים העירוניים
לתושבי הישוב שמיספרם מגיע ל - 350 נפש.

הרובע היהודי סמוך למערת המכפלה.
מעל מערת המכפלה מצוי מבנה שנבנה ע"י הורדוס בתקופת בית שני. הבניין בנוי אבני
גזית גדולות מאד בעלות סיתות שוליים מעולה ודומה לחומת הר- הבית החיצונית.
הבניין השתמר כ - 2000 שנה ולא חסרה בו אבן אחת.

הועדה המוניציפלית לניהול בתי היהודים בחברון
טלפון: 02 - 963057-8-9

אפרת

בשנת 1983 הוקם אפרת. הרעיון העיקרי שהנחה את היזמים היה להקים ישוב עירוני ב גוש עציון לירושלים, שישמש קשר וגשר בין גוש ההתישבות היהודית לבירת ישראל.

הישוב הוקם ע"י החברה לפיתוח הרי יהודה באחריות המינהל לבניה כפרית של משהב"ע

מיקום

כ - 20 ק"מ מדרום לירושלים, סמוך לכביש גב ההר (כביש מס' 60 ירושלים - חברון באר שבע) ולגוש עציון. השטח משתרע לאורך של כ - 45 ק"מ. הישוב יעניק שרותים עירוניים לאוכלוסיה בישובים הכפריים בגוש עציון.

אקלים

האקלים באזור דומה לזה בירושלים אם כי מעט קר יותר בשל גובהו. היחסי של הישוב

אוכלוסיה

אפרת מונה כיום 1680 נפש - 350 משפחות ומאופיינת ע"י אוכלוסיה דתית הומוגנית ברמה סוציו-כלכלית בינונית עד גבוהה, המשלבת ילידי ישראל עם שיעור גבוה עולים מארצות המערב. רמת ההשכלה גבוהה יחסית, מעל 60% הם בעלי מקצועות חופשיים ואקדמאיים.

דיור

מגוון הדיור הקיים בישוב הוא: "בנה ביתך" וקוטג'ים. היום נמצאות בבנייה כ - 80 יח"ד בשכונות הראשונות. בתכנון כ - 160 יח"ד, אשר חלקן ייבנו בסיוע משהב"ע באמצעות חברות משכנות וחלקן "בבנה ביתך". קיבולת הישוב, בהתאם לתוכנית המתאר שהוכנה 4000 יח"ד.

חינוך

דגש רב מושם בנושא החינוך. בישוב פועלים מוסדות חינוך ותרבות המשרתים התושבים: פעוטונים, מעון יום, גני ילדים, בית ספר יסודי ממ"ד ובו תיגבור תורני ולימודים כלליים ברמה גבוהה. למעלה מ - 740 תלמידים לומדים במוסדות החינוך. בישוב פועלים מוסדות על יסודיים ובהם כ - 240 תלמידים: ישיבת ההסדר "שבי ישראל" וישיבה תיכונית "נוה שמואל".

שרותי ההילה

פעילות בני המקום בשעות הפנאי מתרכזת בתנועת נוער "בני עקיבא" ובמסגרת של המתנ"ס, המשמש מוקד תרבותי וחברתי לילדים, בני נוער ומבוגרים בחוגי מוסיקה ספורט, מופעי תרבות ואירועים חגיגיים. בישוב מרכז מסחרי ובו משרדי המועצה שירותים סופרמרקט וחנויות.

מקורות תעסוקה

מרבית התושבים עובדים בירושלים, היתר עובדים במוסדות החינוך במקום, בשירות ובמסחר. קיים מפעל עתיר יידע "מקרושב" המעסיק כ - 30 - 20 עובדים.

תעשייה

על שטח כ - 20 דונם מתכוונת חברת מבני תעשייה להקים אזור תעשייה למפעלים עתידיים, כאשר בשטח עתה נעשות עבודות התשתית.

כתובת המועצה: ת.ד. 22
אפרת 90962

טלפון: 931501

ביתר

הישוב הוקם כחלק ממערך היישובים העירוניים במרחב ירושלים.

הוכנה תכנית מתאר עם קיבולת של כ - 8000 יחידות דיור בשלוש גבעות. שתי הגבעות העיקריות (ביחד כ - 7500 יח"ד) מיועדות לקלוט אוכלוסייה חרדית, ואילו בשלוחה הצפונית שבה ממוקם מוקד זמני מקדמים תכנון לכ - 700 יח"ד המיועדות לאוכלוסייה דתית לאומית.

היום נמצאות בבניה 200 יח"ד בשלב הראשון בשלוחה הדרומית ובמקביל מכינים את התשתיות והמוסדות הדרושים לאיכלוס של היישוב החדש. הגישה העיקרית לישוב אמורה להיות באמצעות הכביש הישיר מירושלים לגוש עציון: כפתרון זמני מרחיבים ומשפרים כעת את הגישה מכיוון צור הדסה ודרום ירושלים.

מיקום

מדרום מערב לירושלים, בשולי גוש עציון ומדרום למבוא ביתר תוחמים את האתר מצידו הצפוני הכביש מחוסן מערבה לכיוון השפלה הפנימית והכביש היורד לנחל ין. השטח משיה לקו הירוק.

אקלים

ביתר ממוקמת בהרי יהודה בגובה 650 - 700 מ"ר. האקלים נוח, בחורף ובקיץ מנשבות רוחות מכיוון מערב.

דרכים

מכביש ירושלים חברון, ליד ברכות שלמה מערבה לכיוון מבוא ביתר וצור הדסה ומשם לצומת עין כרם, אשתאול והשפלה. הגישה הראשית לישוב מירושלים מתוכננת מכביש גב ההר מערבה דרך כביש חוסן ומשם דרום מערב אל תוך הישוב.

המכשור והתשתיות
לכביש
18 כיתה
חוסן
התוכנית
המכשור והתשתיות
לכביש
18 כיתה
חוסן
התוכנית

גבעת זאב
השטח עליו הוכרז כעל אדמות מדינה וכן אדמות יהודים סמוכות, מאפשר
בניה של כ-1300 יח"ד.

עבודות העפר ופריצת הכבישים החלו באפריל 1981.

מאז הושלמה כל הבניה הציבורית (כ-840 יח"ד) כולל 72 מגרשים במסגרת
בנה ביתך.

הפיתוח כיום מתרכז בבניה על קרקעות פרטיות, שהן רכוש יהודים מזה
שנים רבות וכן בשטח שנרכש בשנים האחרונות ע"י חברת "מורשת בנימין"
והנמצא בתחום המועצה המקומית בגבעת זאב.

4

מעלה אדומים

הוחל בהקמתה ב-1979, במבואותיה המזרחיים של ירושלים.

הקיבולת הסופית של העיר כ-15,000 יח"ד.

האיכלוס החל ביולי 1982, וכיום מתגוררות בישוב כ-2600 משפחות. עוד כ-300 יח"ד נמצאות בשלבי בניה שונים. במקביל נמכרו 230 מגרשים בתוכנית בנה ביתך. כ-100 מהם השלימו כבר את הבניה.

יש לציין כי קצב הפיתוח של אזור בנה ביתך הוא איטי. יתכן ובשל העלות הגבוהה יחסית של המגרשים, עד כה נקלטו במקום בעיקר משפחות צעירות, ברובן יוצאות ירושלים.

מעלה אדומים נמצאת כיום בשלב קריטי בתהליך התפתחותה. כמעט ולא נותרו בה שטחים לבנית מגורים בתחומי הרובעים המפותחים, בעיקר לא ניתן לספק מענה הולם לאותם מתושבי מעלה אדומים הותיקים, המעוניינים כיום לשפר את רווחת הדיור שלהם. השטחים המתאימים לבניה עבורם הם מעבר לכביש הראשי כיום בשלב 03. המעבר לשלב זה מחייב התחלת בניה של מספר משמעותי של יחידות (כ-300), בעוד שהתחזיות אינן צופות ביקוש כה גבוה.

נעשים מאמצים לקדם התכנון בתוך ובשולי המרכז העירוני, בכוונה להפעיל השנה מנת בניה שתהלום את הביקוש, הן מבחינת היקפו והן מבחינת איכותו.

מעלה אדומים

-01-

709 O.H.7 חמ'-----

רקע כללי על מעלה אדומים

מקור השם

השם מעלה אדומים לקוח מספר יהושע (פרקים ט"ו ו-י"ח) בו מחוארת מעלה אדומים כאזור קו גבול בין שבטי יהודה ובנימין. כוונת השם לדרך העולה מהבקעה לירושלים אשר הגוון האדמדם שולט בסלעיו.

הקמת מעלה אדומים

לאחר מלחמת יום הכפורים התגבשו גרעיני החיישנות ליהודה ושומרון אשר הוקמו בתחילה מתוך התארגנות ספונטנית ותוך גילוי נחישות. אחד הבולטים בגרעינים אלו באותה התקופה היה גרעין "מעלה אדומים" אשר התארגן בירושלים והיו בו חברים מכל גווני הקשת הפוליטית ומכל שדרות העם. חברי הגרעין פעלו להקמת עיר במעלה אדומים. לאחר מאמצים רבים החליטה ממשלת ישראל לאשר את הקמתו של מחנה מגורים לעובדים באזור ומכאן ואילך החלה החיישנות של יהודים בחבל ארץ זה.

המועצה המקומית מעלה אדומים

כוננה במרץ 1979 ובכך ניתנה הכרה רשמית ומסגרת מוניציפאלית להתיישבות אשר עלתה על הקרקע בנר שביעי של חנוכה תשל"ו (1975) עת התיישבו במקום 23 המשפחות הראשונות אשר היו חוד החנית לאלפי משפחות אחרות.

אוכלוסית מעלה אדומים

במעלה אדומים 13,000 תושבים. האוכלוסיה רובה ככולה אוכלוסיה צעירה. כיום, מעלה אדומים היא היישוב הגדול ביותר ביהודה ושומרון. קצב צמיחתו היה מהיר ביותר. באמצע 2800 יחידות דיור מאוכלסות.
כ- 300 יחידות דיור תבטלות באמצעות קניית שוניה.
בי"ד הסנטי 'פלא' 15,000 יחידות דיור באמצע אבולוציה.

מעלה אדומים

-02-

חינוך חרבות ופנאי

מתוך 13,000 החושבים, כ-6000 ילדים לומדים בכל מסגרות החינוך. במעלה אדומים פועלים:

3 בתי ספר יסודיים.

1 חטיבת ביניים.

38 כיתות גן.

5 מעונות יום.

25 משפחתונים.

במקום מרכז ספורט הכולל אולם חתרונות חדיש בין כ-600 מושבים, בריכת שחיה מקורה עם שטחי דשא לצידה, חדרי כושר, בלט ומגרשי כדורסל חיצוניים.

חוד כשנה מתוכנן לקום במקום מרכז טניס.

מתנ"ס מעלה אדומים מציע פעילות ענפה לשעות הפנאי בתחומי התרבות, הספורט, חוגים לילדים, נוער ומבוגרים, מופעים, הצגות ועוד.

אולם מופעים גדול נמצא בשלבי חיכוך ועתיד לקום בשנים הקרובות.

במעלה אדומים ספרייה הכוללת ספרייה ציבורית המשאלה כספרייה לא לימודים בנאה

שפיר והתחזוקה רבים, ותחנת רדיו וטלוויזיה ישנה ומקישור, ספרייה קבוצתית ותחזוקה חתום שטח השיפוט

חחום שטח השיפוט של המועצה משתרע על שטח של כ-37 קמ"ר. על פי חוכנית המתאר של העיר, חוקמנה כ-10,000 יח"ד במערב שטח השיפוט של העיר (מערבית לקריית התעשייה) ו-5,000 יח"ד ממזרח לקריית התעשייה באזור טבק קוטיף. בתווד מוקמת קריית התעשייה מעלה אדומים.

בניה ונוף

בעיר ניתן לפגוש בכל סוגי הבניה: דירות מסביב לחצרות מרכזיות, בניינים צמודי קרקע עם גינות פרטיות, קוטג'ים טוריים ואיזורי בנה ביתן. גם שלב אי של המרכז המסחרי הוקם כבר והוא כולל סופרמרקט, בנק, חנויות ועוד.

במהלך שנה זו חושלם הקמתו של פארק גדול (המשתרע על פני כ-40 דונם). במרכזו קפטריה שרות הקהל.

חכנון היישוב לקח בחשבון את הפוטנציאל הגלום במקום. הבניה נמוכה, בשולי הגבעות וגבוה בפסגות, דבר המאפשר להנות מנופים מיוחדים במינם הנשקפים מהעיר: בצפון ובמערב הרי ירושלים שהבולטים בהם הרי הצופים והר הזיתים, לכוון מזרח ודרום נופי מדבר פראיים למרחבים גדולים. ממקומות רבים ניתן לצפות אל מעבר לירדן אל הרי אדום ומואב.

מעלה אדומים

-04-

מעלה אדומים - מיקומה הגיאוגרפי-מדיני

מעלה אדומים נמצאת 7 ק"מ מירושלים בגובה 400-450 מ' מעל פני הים. חשיבות גיאוגרפית-מדינית עצומה. זוהי חטיבת הקרקע הבלתי נושבת הגדולה ביותר במרכז הארץ. מעלה אדומים חולשת על צומח דרכים מרכזיות הן בעבר והן בעתיד, ומחברת בין בקעת הירדן, מדבר יהודה לבין בירת ישראל - ירושלים. עובדה זו משפיעה על חכנית המתאר שלה ועל התוכניות האזוריות האחרות הקיימות (חכנית מבואות אדומים). על פי חכנית המתאר יועדו שטחים למרכזי חייירות ונופש באזור גבעת חחרורים, לקריית התעשייה, למרכז אחסנה ושינוע בצומח מישור אדומים וכן איחור לבנייה כ-15 אלף יחידות דיור מתוכנן 10,000 בצד מערב וכ-5,000 בצד מזרח.

דברי ימי העבר

כפי שצויין, חשיבותה של מעלה אדומים בלטה כבר בעבר על אף שאזור זה לא יושב בהתיישבות של קבע מעולם. אזור מעלה אדומים, בהיותו ציר מעבר לאזרחות גמלים ושיירות בני אדם וסחורות מעבר הירדן המזרחי, מיריחו, מעין גדי מהנתיב העתיק הקרוי "דרך הערבה", לירושלים, סיפק הכנסה למכביר לשודדי הדרכים אשר חמסו את עובדי האורח. יש מספר מקומות שולטים שמהם היה אפשר לסקור את השטח למרחוק בציפיה לשלל. המושלים הזרים הכובשים ניסו לאבטח את הדרך וראו במעלה אדומים אזור אסטרטגי להגנת ירושלים. נזכור רק את הרומאים, הביזנטים, הפרסים, המוסלמים, הצלבנים, הטורקים, הבריטים והירדנים ששלטו באזור כל אחד בזמנו. ידוע על כת האיסיים שניהלה את חיה מזרחה למעלה אדומים, על נזירים מחבודדים בחקופת ביזנטיון הקדומה על נרדים שחיפשו מסתור בנקיקי צורים באזור ועוד. ואולם, בכל אותו הזמן ובחלוף בני האדם מהאזור נותר מעלה אדומים מדבר קדום ופראי כפי שהיה מימי בראשית, עד עלייתו לקרקע של גרעין מתנחלי מעלה אדומים בשנת 1975.

מעלה אדומים

-03-

איזור התעשייה

במעלה אדומים איזור תעשייה המשתרע על פני שטח של 7.750 דונם. כיום פועלים בו 62 מפעלים בענפי המחכת, אלומיניום, פלסטיק, דפוס ועוד. איזור התעשייה יושב על ציר תנועה מרכזי הקרוב לירושלים, ולשפלה, במרחק קצר משדה התעופה בעטרות ועל שטח רחב שעוד ניתן להגדילו.

רשת הכבישים הקיימת והמתוכננת

מערכת כבישים ארציית מבטיחה את נגישותה ומרכזיותה של מעלה אדומים. יש בכך כדי לסייע לפיתוח קשרי מסחר, תחבורה ושינוע של מפעלים אזוריים.

כבישים קיימים : ירושלים - יריחו, גבעה צרפתי - מעלה אדומים, ירושלים ענחות - מעלה אדומים, "דרך אלון" - או דרך המרדפים הדרך על גב ההר ממעלה אדומים צפונה ומקבילה לכביש הבקעה.

כבישים בתכנון : מהשפלה לבקעת יריחו - כביש בינלאומי שיוביל עד רבח עמון ויעבור בצפון שטח השיפוט של מעלה אדומים, כביש ע"ע (ערד-עפולה) שיהיה בעתיד כביש בינלאומי ישראל - מצרים ויצטלב עם כביש השפלה - בקעת יריחו. בנוסף, שלושה כבישים עירוניים שיחברו את השכונות השונות של העיר.

אחרים ארכיאולוגיים.

בתחום שטח השיפוט של מעלה אדומים קיימים מספר אתרים ארכיאולוגיים, בעלי פוטנציאל תיירותי גבוה; גבעת החרורים, חאן המישור, ומנזר בורות המים.

באיזור, אחרי טיולים ידועים כמו עין פארה, ואדי קלט ועוד.

האקלים

בעיקר "ספר המדבר" של מדבר יהודה. בשכונות המגורים יבש וחם ביום, נעים וקריר בלילה בקיץ, ופחות קר מירושלים בחורף. רוחות נושבות בשעות קבועות ב"מסדרון" האויר בין ירושלים (+800 מטר) לים המלח (-400 מטר).

מדינת ישראל

משרד הבינוי והשיכון
מחוז ירושלים

מעלה אדומים

יסוד העיר

ב - 1975 נבנו ע"י משרד הבינוי והשיכון, על גבעה סמוכה לאזור התעשייה 38 אשקוביות למגורים ומוסדות ציבור וחינוך.

ב - 1977 הוחל בתכנון העיר ע"י משהב"ש שהחל סמוך לכך בהקמת מבני הקבע בעיר.

ב - 1979 כוננה המועצה המקומית מעלה אדומים.

מקור השם

מקור השם מעלה אדומים לקוח מספר יהושע (פרק ט"ו ו' - יח') בו מתוארת מעלה אדומים כאזור קו הגבול בין שבטי יהודה ובנימין.
כוונת השם לדרך העולה מהבקעה לירושלים ואשר הגוון האדמדם שולט בסלעיה.

מיקום

מזרחית לירושלים במרחק 7 ק"מ ובגובה 450 מ' מעל הים.

האקלים

בקיץ יבש וחם, ביום נעים, וקריר בלילה. בחורף פחות קר מירושלים. כמות המשקע אינה אחידה והיא נעה בין 160 מ"מ במזרח ל - 400 מ"מ במערב.

האוכלוסיה

האוכלוסיה מונה כ - 12,000 תושבים, רובה ככולה צעירה. הרכב התושבים מילדי ישראל ועולים חדשים מארצות המערב, רוסיה, דרום אמריקה, רומניה ואסיה. קצב צמיח הישוב היה מהיר.
במקום כ - 2800 יח"ד מאוכלסות.
קיבולת העיר כ - 10,000 יח"ד.

כנייה הקצב כ-13,000
15,000

בניה

מגוון רחב של סוגי בניה: מסביב לחצרות מרכזיות, בנינים צמודי קרקע עם גינות פרטיות, קוטג'ים טוריים ובנה ביתך. הדגש שהושם בתכנון הישוב היה על בנייה נמוכה שתאפשר להנות מהנוף הנשקף מהעיר בצפון ובמערב הרי ירושלים שהבולטים בהם הר- הצופים והר- הזיתים ולכיוון מזרח ודרום נופי מדבר פראיים. ממקומות רבים ניתן לצפות מעבר לירדן אל הרי אדום ומואב.

חינוך ותרבות

כ - 6000 תלמידים בכל מסגרות החינוך:

38	-	כתות גן
5	-	מעונות יום
25	-	משפחתונים
3	-	בתי ספר יסודיים

במקום מרכז ספורט הכולל אולם תחרויות חדיש ובו כ - 600 מושבים, בריכת שחייה מקורה עם שטחי דשא לצידה, חדרי כושר, בלט, ומגרשי כדורסל

בבניה מתנ"ס מרכזי הסמוך לאולם הספורט. מתוכנן לקום במקום מרכז טניס.

מתנ"ס הפועל באורח זמני בביה"ס המקיף, מציע פעילות עניפה לשעות הפנאי בתחומי תרבות, ספורט, חוגים לילדים, נוער ומבוגרים, מופעים, הצגות, וכו'. אולם מופעים גדול נמצא בשלבי תכנון ועתיד לקום בשנים הקרובות. במקום קיימת ספריה ציבורית, אשר פועלת זמנית בביה"ס המקיף.

תחום שיפוט

תחום השיפוט של המועצה משתרע על שטח של כ - 37 קמ"ר. עפ"י תוכנית המתאר של העיר מתוכננות כאמור, כ - 10,000 יח"ד. אזור תעשייה במישור אדומים בשטח של כ - 1000 ד', וכן יש אופציה לבנייה נוספת ממזרח לאזור התעשייה, כ - 5000 יח"ד.

אזור התעשייה

במישור אדומים אזור תעשייה על פני שטח של 7750 דונם. כיום פועלים בו 62 מפעלים בענפים: מתכת, אלומיניום, פלסטיק, דפוס ועוד. אזור התעשייה יושב על ציר תנועה מרכזי הקרוב לירושלים ולשפלה במרחק קצר משד התעופה בעטרות, ועל שטח רחב שניתן להגדילו.

אתרים ארכיאולוגיים

בתחום שטח השיפוט קיימים שלושה אתרים ארכיאולוגיים בעלי פוטנציאל תיירותי גבוה מנזר מרטריוס אתר בעל חשיבות רבה הנמצא בלב העיר חאן אל - אחמד ופונד השומרוני הטוב.

דרכים עיקריות

ירושלים - יריחו

גבעה צרפתית - מעלה אדומים

ירושלים ענתות - מעלה אדומים "דרך אלון"

בתכנון: מהשפלה - לבקעת יריחו, כביש שיעבור בצפון שטח שיפוט מעלה אדומים.

כביש עפולה - ערד.

כתובת המועצה: מועצה מקומית מעלה אדומים
ד.נ. מזרח בנימין

02 - 351262

טלפון:

מדינת ישראל

משרד הבינוי והשיכון
מחוז ירושלים

3

א ר י א ל

יסוד העיר

ב - 1973 ארגנו עובדי התעשייה הצבאית גרעין להתיישבות במרכז השומרון. יעדס: הקמת עיר בעלת איכות חיים גבוהה, שתשמש מרכז עירוני, תעסוקתי ותרבותי לכל ישובי השומרון.

ב - 1977 אשרה ממשלת ישראל הקמת 10 ישובים בשומרון ובכללם - אריאל. באוגוסט 1978 עלו על הקרקע 40 המשפחות הראשונות. הן חיו בתנאים קשים ביותר, אבל היו מאוחדות ואיתנות באמונתן שנוכחות יהודית במקום זה מהווה עוד חוליה בשרשרת ההתיישבות הארוכה בארץ ישראל והינה חיונית לבטחונה ולעתידיה של מדינת ישראל. שלבי ההקמה הראשונים היו באחריות המינהל לבניה כפרית במשרד הבינוי והשיכון.

מקור השם

על פי המקורות, אריאל היא שם נרדף לירושלים ולבית המקדש (ישעיהו כ"ט, א').

מיקום

חשיבותה האסטרטגית של אריאל נגזרת ממיקומה: על ציר חוצה שומרון, 40 ק"מ מחוף הים התיכון במערב ו - 40 ק"מ מנהר הירדן במזרח, בגובה 600 מטר מעל פני הים. שטח תכנית האב של העיר - 30 אלף דונם. היא משתרעת לאורך 12 ק"מ ממערב למזרח.

אוכלוסיה

כ - 2000 משפחות - 7000 נפש ויותר - מתגוררות כיום באריאל. תוכנית האב שהכין משהב"ש מיועדת לאוכלוסיה בת 100 אלף נפש. אוכלוסיית העיר מגוונת: זוגות צעירים, משפחות בגילאי ביניים ילידי הארץ, עולים חדשים, ותיקים, חילוניים (85%) ודתיים יוצאי עדות שונות.

קליטת עלייה

מאות העולים המתגוררים באריאל הגיעו מארבע כנפות תבל: ארה"ב, קנדה, דרום אפריקה, ברית המועצות, דרום אמריקה, צרפת, ועוד. הם התערו היטב בין הותיקים ומעורבים בחיי הקהילה. קליטה מוצלחת מאפיינת גם את הישראלים החוזרים המשתקעים באריאל.

אריאל מסווגת כאזור פיתוח ברשימת משהב"ש.
משמעות הדבר - משכנתאות מוגדלות לזכאים.
קיימת קשת רחבה של אפשרויות דיור: בתי דירות, דירות גן, קוטג'ים, בנה ביתך.
3000 יח"ד המתוכננות עד סוף 1993 יגדילו את אוכלוסיית אריאל עד 20,000 נפש.

חינוך

מערכת החינוך באריאל מצטיינת ברמתה ומקוריותה. לגיל הרך מוצעים 9 מעונות יום, 18 משפחתונים, 1 - 18 גני - ילדים (חובה וטרם חובה). בשני בתי הספר היסודיים הפעלתניים מטפחים את כישוריו ואישיותו של כל תלמיד, בשיטות הור מתקדמות ובסיוע מערכת מחשבים. בנוסף יש בית ספר ממלכתי דתי.
בבית הספר המקיף - חטיבת ביניים ותיכון - יש מגמות מקצועיות לצד מגמות עיוניות מכללת יהודה ושומרון (בחסות אוניברסיטת בר-אילן והאוניברסיטה הפתוחה) פוע בקדומים ובאריאל מאז 1983.
בקמפוס האריאלי מיגוון קורסים במדעי המחשב, אלקטרוניקה מינהל וניהול עסקים, כמו כן יותר מ- 200 ילדים מחוננים מאריאל לומדים בקורסים אוניברסיטאיים נוער שוחר מדע.

תעשייה ומסחר

התיעוש באריאל וסביבותיה - מתקדם בצעדי ענק, יזמים המקימים מפעליהם במקומ נהנים מהטבות של אזור פיתוח א+.
בכניסה לאריאל קיים מרכז תעשייה ארעי ובו מפעלי אלקטרוניקה, מתכת ומחשבים.
כ- 5 ק"מ ממערב לעיר, משתרע אזור התעשייה העיקרי של אריאל: 18 מפעלים בתחומי שונים, כולם תעשייה נקייה, המייצרים בעיקר ליצוא. כ- 30 מפעלים חדשים נמצאים בשלבי בנייה.
כיום עובדים במפעלי התעשייה כ- 40% מהמפרנסים של אריאל.
ממזרח לעיר הוקמה קרית המדע, בה יופעלו מכוני מחקר ומדע ותעשיות עתירות ידע. באריאל פועל מרכז מסחרי גדול, ובו מיגוון חנויות, בתי עסק, בנק ומסעדות. מרכז מסחרי נוסף נבנה והוא אמור לשרת את השכונות החדשות המתאכלסות.

שרותי קהילה

המרכז הקהילתי (מתנ"ס) של אריאל מפעיל מבחר מגוון של חוגים לילדים ולמבוגרי בתחומי תרבות, האומנות והספורט. במסגרת המתנ"ס נערכים ערבי תרבות, מופעי הצגות תיאטרון, סרטי קולנוע, הרצאות וטיולים.
בית הספר למוסיקה מציע שיעורי נגינה בכלים שונים.
בספריית ההשאלה - מבחר גדול של ספרות יפה וספרות מקצועית בתחומים שונים.
היכל הספורט משמש כר לפעילויות ספורט מגוונות.
אגודות הספורט של "הפועל מכבי וביתר" פעילות במקום, וכן תנועות הנוער "מכבי הצעיר" "בני עקיבא" ו"ביתר".

נחלים דתיים

המועצה הדתית של אריאל מופקדת על הספקת שרותי דת לקהילה כגון: מיקווה, שיעור בר - מצווה, שיעורי תורה וכו'.

קיימים שלושה בתי כנסת ארעיים - לספרדים, אשכנזים ותימנים. הוחל בבניית בית כנסת גדול, מרכזי שישמש את ציבור המתפללים מכל העדות.

שירותי תחבורה

מיקומה של אריאל מאפשר שירותי תחבורה נוחים ומהירים אליה וממנה למרכז האוכלוסיה הגדולים. פתיחת ציר חוצה שומרון קיצרה את משך הנסיעה מאריאל לתל אב עד ל - 45 דקות מערך התחברה הציבורית משוכלל: חברת "דן" מפעילה כל 30 דק אוטובוס מהתחנה המרכזית בת"א, דרך פתח - תקוה, לאריאל בקעת הירדן וחזרה, וכן מהיר מאריאל לצפון ת"א וחזרה. אגד מפעיל קווים מהתחנה המרכזית בירושלים דרך אריאל כפר - סבא ונתניה ולהיפך.

כתובת המועצה: ד.נ. אפרים
אריאל 44824
טלפון: 9366077 - 03

מעלה אפריים

שוב עירוני בבקעת הירדן - איכות חיים של כפר עם שירותים של עיר.

מעלה אפריים תוכננה והוקמה ע"י משרד הבינוי והשיכון כמרכז עירוני לשוב החקלאיים בבקעת הירדן ושמה ניתן לה לציון הדרך המוליכה לנחלת שבט אפריים. במעלה אפריים מתגוררות כיום מעל ל - 300 משפחות המנוהלות ע"י מועצה מקומית. בתוכנית האב יהיה המקום לשוב עירוני ובו 2500 משפחות.

מיקום גיאוגרפי

א. מעלה אפריים ממוקמת על גב ההר בשיפולי המורדות המזרחיים של הרי שומר בגובה של 220 מ' מעל פני ים התיכון. ובגובה של 490 מטר מעל פני בקעת הירדן

ב. מעלה אפרים נמצאת בסמוך ל 3 עורקי תחבורה ראשיים.

כביש חוצה שומרון המחבר את הישוב לאריאל - פ"ת ותל אביב. (מרחק נסיעה של 50 דקות לירושלים.

כביש הבקעה המקשר את ירושלים לבית שאן - טבריה.

ג. ממעלה אפריים נשקף נוף עוצר נשימה של בקעת הירדן והרי עמון.

איכות חיים

היישוב נבנה בשלבים, תוך הקפדה על ביצוע תוכנית האב המבטיחה מראה פתוח לנוף מכל בית ושמירת שטחי ירק ונוף נרחבים בין הבתים.

במרבית שכונות המגורים בתים צמודי קרקע רבים עם חצר פרטית.

שטחי גן ציבוריים, פינת משחק ומתקני שעשועים לילדים בשכונות המגורים.

מוסדות ציבור

במסגרת תכנון הישוב הושם דגש על פיתוח מוסדות ציבור מרוכזים:

1. מרכז אזרחי ומסחרי ובו משרדי המועצה המקומית, משרדי מועצת הפועל סופרמרקט, מסעדה וחנויות.

2. מרכז בריאות המספק שירותי בריאות לתושבי הישוב ואזור הבקעה, כאשר ניו בו שירות ע"י רופאים כללים ומקצועיים וכן מרפאה של קופ"ח לאומית ומרפאת שיניים פרטית.

ט הכולל אולם ספורט בשטח של 1800 מ"ר ובו חדרי כושר, ריתמיקה ומזנון.
מגרשי טניס בהקמה.
ת שחייה אותה אמורים לקרות.
ש כדורגל תקני ומואר.

אמפיתיאטרון המכיל 400 מקומות ישיבה.

5. בית כנסת הפועל במקום ארעי וכן מקוה טהרה.

6. משרדי חטיבת ההתישבות של ההסתדרות הציונית המספקים שירותים לשובי בקעת הירדן.

7. משרדי הביטוח הלאומי ושרות התעסוקה.

8. ביי"ס שדה המופעל ע"י החברה להגנת הטבע ובו 120 מיטות.

תחבורה ציבורית

קשר סדיר עם ת"א וירושלים באמצעות אוטובוסים של דן ואגד.

מערכת החינוך

מערכת החינוך כוללת

מעונות יום לגילאי 3 - 0

גני טרום חובה וחובה.

גני מועדון הפועלים בשעות אחה"צ והמיועדים לרווחת האמהות העובדות.

ביה"ס ממלכתי יסודי.

ביה"ס מקיף המשותף למעלה אפרים ולמועצה האזורית בקעת הירדן בשיתוף רשת אורט.

לרשות התלמידים ספריה עניפה מעבדות מחשבים, מעבדות לחשמל ולטבע. ומרכז ספורט.

מתנ"ס מעלה אפרים מפעיל מערכת מסועפת של חוגים ופעילות תרבותית.

פעילות ספורטיבית

ספריה ציבורית.

תעשייה

התעשייה מבנים בשטח כולל של 10,000 מ"ר ובהם המפעלים הבאים:
הרכבת מזגנים, אספקת ביצים, דפוס משי, נגריה, ייצור עינים לפוחלצים,
יוני בקבוקי יין, מאפיה, יצירת תמרוקים, ומדבקות נייר.

היזמים נהנים מדמי שכירות נמוכים, מתנאי סיוע מועדפים ומליווי נאמן של
החברה לפיתוח מעלה אפריים בכל שלבי ההקמה וההפעלה.
אזור התעשייה מופרד מאזור המגורים ונמצא ממזרח ומדרגה נמוכה יותר, אך ה-
מהישוב נוחה וקצרה.

הטבות

מעלה אפריים מסווגת כישוב פיתוח א+ דבר המקנה לתושבים מספר הטבות כגון:
מענקים והלוואות מקסימליות לרכישת דיור.

סיוע מירבי ליזמים להקמת מפעלי תעשייה

פטור ממס הכנסה בגובה 70%

מענק העברה מטעם המרכז להכוונה לערי פיתוח

פטור ממס לרכישת דירה חדשה

כתובת המועצה: מעלה אפריים

ד.נ. מזרח בינמין 90638

941221/3

טל:

מדינת ישראל

משרד הבינוי והשיכון
מחוז ירושלים

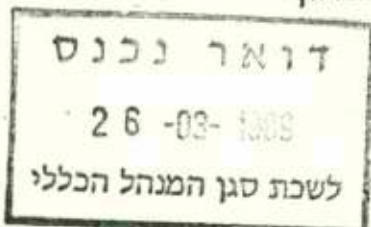
תאריך: י"ט אדר ב' תשמ"ט
26 מרץ 1989
מספר:

אל: מר ח. יודלביץ
סגן המנהל הכללי

הנדון: הוצאת חוברת הסברה - ישיע

כבקשתך, מצ"ב דפי הסבר לישובים:

מעלה אפרים, אריאל, קרית ארבע, חברון ואפרת,
ביגד יאדא ארזא.
גבעת זאב טרם הושלם.

בברכה,

שמריהו כהן
מנהל המחוז

מועצה מקומית עמנואל

נסד 1/87

עמנואל

עמנואל הינה עיר חרדית ההולכת וניבנית בלב גוש ישובים יהודיים. והנה עיר מיוחדת במינה בנוף ההתישבות מעבר לקו הירוק, ובאוכלוסייתה- אוכלוסייה דתית- חרדית, הן בייעודה להיות העיר הגדולה בשומרון.

דגש מיוחד הושם בבניית העיר על איכות החיים, ועל תכנון חדיש ומיוחד אשר יאפשר לתושביה ליהנות משירותיה של עיר גדולה, יחד עם יתרונותיו של מקום שקט הטובל בכרי דשא, ובעל שטחים ירוקים למכביר.

היות וחלק גדול של התושבים הינם בעלי משפחות ברוכות ילדים, תוכננה העיר בצורה כזאת, שתאפשר לילדים גישה למרכזי החינוך והקניות בלי לחצות כבישים כלשהם, לשם כך הוקמה רשת מסועפת של "מדרחובים" המאפשרים לילדי העיר לחצות את העיר ללא עזרת ההורים. כן מרושתת העיר במערכת שבילים נוספת המאפשרת לאימהות הצעירות להגיע ליל מקום ברחבי העיר ללא עגלות ילדים, בלי שתתקלנה במדריגות כלשהן.

אבן הפינה לעיר הונחה ביוני 1981.

בחודש אוקטובר 1982 אוכלס הישוב בכ-200 משפחות.

במרץ 1985 כבר התגוררו בעיר כ-500 משפחות, כ-20 אחוזים מהן תושבי חוץ, רובו הגדול מארה"ב.

2/..

במועד זה נקלעה העיר למשבר עקב החמוטטתה של חברת כוכב השומרון, בונת העיר. עקב המשבר הופסקה בנייתם של אתרים נוספים בעיר, וכן עוכבה הקמתו של איזור תעשייה ענק שתוכנן להיות בעמנואל.

באפריל 1985, כוננה בעיר מועצה מקומית, בראשותו של הרב אליהו מירב; יליד אלכסנדריה שבמצרים, יוצא קיבוץ בית אלפא, ואב ל-10 ילדים.

מיד עם היבחרו עמדה בפניו המשימה הדחופה לאפשר את המשך קיומם של חיי תקינים בעיר, והשלמת הפיתוח הפנימי בעיר, אשר כאמור לא הושלם, ובאיזורים מסויימים אף לא הוחל כלל.

היום לאחר שנה, חלק מן המאמצים הוכתר בהצלחה. הושלמו שיפוצו של חלק ממבני הציבור בעיר ובימים אלה נמצאת בעיצומה סלילת הכבישים בעמנואל.

במקביל נעשה מאמץ להמשיך את הבניה באתרים השונים ברחבי העיר, ולפני כ-3 חדשים החלה מחדש הבניה ב"אתר רבקה" אתר הכולל 280 דירות. כמו"כ נערכים להקמתו של איזור התעשייה אשר נחיצותו דחופה נוכח בעיות התעסוקה הגוברות והולכות בעיר.

כיום מצויים בעמנואל השירותים דלהלן:

בנק

סוכנות דאר

2 קופות חולים

אמבולנס

20 חנויות שונות, הכוללים מיגוון רב של מוצרים.

12 גני ילדים

ביה"ס לבנים

ביה"ס לבנות

3/..

סמינר

4 מעונות יום

ספריה עירונית

משחקה לגיל הרך

9 כוללים

ישיבה

15 בתי כנסת

סופרמרקט ענק

כמו"כ נערכות ברחבי העיר פעילויות עניפות בתחומי התרבות, הפנאי, והבריאות, מלבד שיעורי תורה רבים לגברים ולנשים.

עקב מספרו הגבוה יחסית של משפחות העולים החדים, הוקמה מחלקה מיוחדת במסגרת המועצה המקומית, שתפקידה ללוות את העולים בשלבי הקליטה והתאקלמות בעיר. בראש המחלקה עומד מר פנחס גרבר, יליד ארה"ב.

אין ספק שעם התבהרות הענינים, והמשך הבינה בעמנואל, תמשיך העיר להיות מוקד משיכה ואבן שואבת לציבור הדתי - חרדי בארץ ובתפוצות.

בכבוד רב,

ישכר פרנקנטהל
דובר העיר

1

גבעת זאב

השטח עליו הוכרז כעל אדמות מדינה וכן אדמות יהודים סמוכות, מאפשר
בניה של כ- 2500 יח"ד.

עבודות העפר ופריצת הכבישים החלו באפריל 1981.

מאז הושלמה כל הבניה הציבורית (כ- 840 יח"ד) כולל 72 מגרשים במסגרת
בנה ביתך.

הפיתוח כיום מתרכז בבניה על קרקעות פרטיות, שהן רכוש יהודים מזה
שנים רבות וכן בשטח שנרכש בשנים האחרונות ע"י חברת "מורשת בנימין"
והנמצא בתחום המועצה המקומית בגבעת זאב.

היום מתגלה בועה כ- 1000 משפחות. בועה קיה ספר,
גני ולבוס, מאונאל ואיכס מסזכו.

ק ר י ת א ר ב ע

בישוב 1130 יחידות ובהן כ-2900 נפש, ברובן במשפחות צעירות במשקי בית גדולים. 25% בנות 6 + נפשות, כאשר הגודל הממוצע של משקי בית הוא 4.3.

יש לציין כמו-כן את המספר הרב של צעירים המתגוררים במוסדות וכן מספר רב של דירות שהוקצו למועצה המקומית למשרדים ולשרותים השונים.

בשנים האחרונות הועתק הפיתוח לגבעת חרסינא מצפון לקרית ארבע ללא רצף כאשר הכביש המחבר החדש עדיין לא הושלם.

שלב א' של בנה ביתך, מעל ל-50 מגרשים, כבר הוחל באכלוסו, אך בניה במימון חלקי (50 יח') לא זכתה להיענות מצד רוכשים.

בנוסף יש עוד 55 יחידות מנהליות לרכישה וכן דירות בשכירות.

משרדנו השלים לאחרונה ביה"ס מקיף (שלב א' - לבנות) בריכת שחיה ואולם ספורט.

וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר
וְהַזְקֵנִים עֲדִים יִתֵּן יְהוָה אֶת־
הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתְךָ כְּרַחֵל
וּכְלָאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתִּימָם אֶת־בֵּית
יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חֵיל בְּאַפְרָתָה
וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם :

(רות ד')

EFRAT

עיר גנים ההולכת ומתפתחת בהרי יהודה (ליד גוש עציון), בנוף הררי מקסים בין כרמים וחורשות, הישוב עלה על הקרקע בכ"ח ניסן תשמ"ג, 15.3.83 דרומית לירושלים. העיר מתנשאת לגובה של 960 מ' מעל פני הים.

הרעיון העיקרי שהנחה את היוזמים ובראשם משה מושקוביץ, יו"ר החברה לפיתוח הרי יהודה, היה להקים ישוב עירוני פתוח בין גוש עציון לירושלים, שימשמש קשר וגשר בין גוש ההתיישבות היהודית לבין בירת ישראל. הדגש הושם על איכות בהרכב האוכלוסיה ובטיב בניית הישוב, אוכלוסיה בעלת מעורבות ישירה ופעילה של המשתכנים במקום, דתיים וחילוניים כאחד. חלקם בני הארץ וחלקם גרעיני עליה מארה"ב, דרום אפריקה ועוד.

בתכנון העיר נתנה תשומת לב מרובה להפרדה בין איזורי המגורים ובין איזורי המסחר והתעשייה. איזור המגורים נבנה כרצף של שכונות המתוכננות בהתאם למגמות החברתיות של עיר פתוחה.

שבע גבעות כשמות שבעת המינים שנסתבחה בהם א"י. כל גבעה מהווה שכונה שלה מרכז רוחני-תרבותי משלה. העיר אמורה להשתרע עד בריכות שלמה, ויגורו בה 5,000 נפש. התכנון החדשני המתקדם כולל כבישי גישה נוחים, שבילים להולכי רגל, פינות גן, ומגרשי משחקים לילדים. במקום נבנים קוטג'ים, בתים חד קומתיים ובתים מדורגים מסוגים וגדלים שונים.

אפרת תוכננה כמרכז חינוכי ותעשייתי תוסס, הן לתושביה והן ליישובי הסביבה. דגש רב מושם בנושאי החינוך. בעיר פועלים מוסדות חינוך ותרבות המשרתים את התושבים החל מגיל הרך, פעוטונים, מעונות יום, גני ילדים, בית ספר יסודי ממ"ד ובו תגבור תורני,

A garden city is growing up in the Judean Hills. Efrat was founded on March 15, 1983, in a magnificent mountainous location south of Jerusalem (near Gush Etzion), amid vineyards and forests. It rises to a height of 960 meters above sea level.

The city's founders, led by **Moshe Moskovics**, chairman of the Judean Hills Development Company, were guided by the idea of an open urban community between Gush Etzion and Jerusalem which would serve as a bridge between the bloc of Jewish settlements and Israel's capital. Emphasis was placed on quality: good people and good building. A population was sought, both religious and secular, which would take an active part in community affairs. Today, Efrat is inhabited by native Israelis, as well as groups of immigrants from the United States, South Africa and other countries.

In designing the city, great care was taken to keep the residential neighborhoods separate from commercial and industrial zones. The residential area was built as a series of neighborhoods planned in accordance with the social philosophy of an open city.

Efrat's seven hilltops are named for the seven species grown in the Land of Israel. Each hilltop is a separate neighborhood with its own spiritual-cultural center. According to plan, the city will reach Solomon's Pools and be inhabited 5,000 people. Convenient approach

אפרת

roads, pedestrian walkways, corner gardens and children's playgrounds are an integral part of Efrat's progressive, modern design. Duplexes, private homes and terraced apartments of various types and sizes are now under construction.

Efrat was designed as a vibrant educational and industrial center, to serve both local residents and the surrounding settlements.

Major emphasis has been placed on education. The city runs a broad range of educational and cultural institutions. There are nurseries, day-care centers, kindergartens, and a state-religious elementary school with extra coursework in Judaica, a high level general studies program and a locally-designed computer system. The kindergarten and elementary school system has over 560 pupils. Institutions for higher education include the Shvut Yisrael Hesder Yeshiva, which was the forerunner of settlement in the area, and the Neve Shmuel Yeshiva High School, with 240 students. This yeshiva is part of the "Or Torah Yisrael" network founded by Rabbi Shlomo Riskin, the town's Rabbi, which runs other Torah institutions in

Efrat is built in a distinctive style. The country-style homes surrounded by greenery and flowering gardens reflect the special atmosphere of the place: friendship and good neighborliness, a plethora of educational-cultural activities, active involvement in local affairs.

If the idea of returning to the land of our forefathers and helping rebuild Gush Etzion appeals to you — come join us in Efrat!

Yinon Achiman

Yinon Achiman
Mayor

אפרת מתאפיינת בסגנון בניה מיוחד. הבתים הכפריים, צמודי הקרקע וגינות הנוי סביב בתיהם משקפים את האווירה המיוחדת של המקום: יחסי רעות ושכנות טובה, פעילות חינוכית תרבותית ענפה ועוד. המעורבות הגבוהה של התושבים באה לידי ביטוי בפעילות בועדות השונות הפועלות ליד המר עצה המקומית ומרכזות ע"י חבריה.

אם יש לך ענין לשוב אל נחלת אבות ולהצטרף לבנינו המחודש של גוש עציון, בוא והצטרף אלינו.

ינן אחימן
ראש המועצה

Rabbi
Shlomo Riskin הרב
שלמה ריסקין

Moshe Moskovics משה מוסקוביץ

Gush Etzion.

After school, the youngsters are involved in the Bnei Akiva youth movement and activities at the community center, which serves as focal point of social and cultural activity for children, teenagers and adults. The center offers music lessons, sports, performances in the arts and other festive events. A heated swimming pool is located only 4 minutes away from Efrat, at the Yellow Hill in Gush Etzion.

Aside from its many other duties, the Efrat local council oversees the aesthetic and developmental aspects of the city. It works in conjunction with citizens' committees on such issues as education and culture, social and community affairs, security, construction, gardening and religious services.

An industrial park for science-based industry providing 700 jobs is currently under construction.

מלבד פעילות הענפה של המועצה המקומית בתחומים השונים שוקדת המועצה על טיפוח ופיתוח העיר כאשר לצידה פעולות ועדות של התושבים בנושאי חנוך ותרבות, חברה וקהילה, ביטחון ובניה, גינון ושרותים מועצה דתית.

המועצה המקומית, בשיתוף עם הח"פ מתכננים כיום פארק תעשייתי לתעשייה עתירת ידע. בפארק יבנו כ-15,000 מ"ר והוא אמור לספק 700 מקומות עבודה עבור תושבי אפרת והאזור.

בשעות הפנאי מתרכזות בתנועת נוער — בבני עקיבא ובמסגרת שלוחת המתנ"ס, המשמש מוקד תרבותי וחברתי לילדים, בני נוער ומבוגרים בחוגי מוסיקה, ספורט, מופעי תרבות וארועים חגיגיים אחרים. בריכת שחיה מחוממת נמצאת במרחק 4 דקות נסיעה מאפרת, בגבעה הצהובה בגוש עציון.

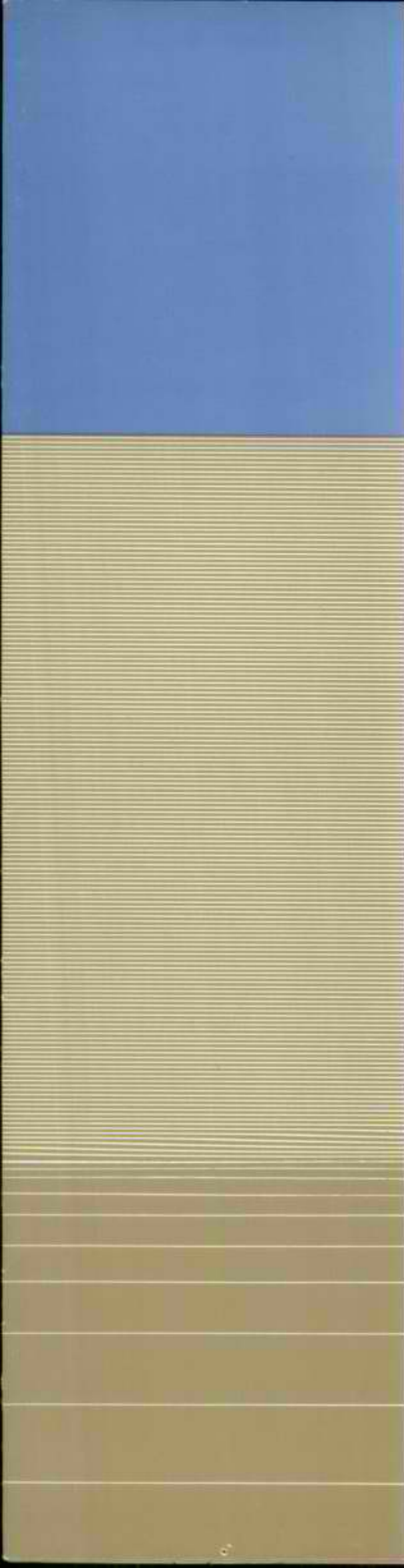
לאחרונה נפתח המרכז המסחרי החדש ובו סופרמרקט, חנויות, משרדי המועצה המקר מית ועוד.

ולימודים כלליים ברמה גבוהה — כולל מערכת מחשבים. במערכת הגנים וביה"ס לומדים למעלה מ-560 תלמידים. מוסדות על יסודיים ובהם: ישיבת ההסדר "שבות ישראל" ששמורה לה זכות הראשונים לעליה על הקרקע והישיבה התיכונית "נוה שמואל" בה לומדים כ-240 תלמידים. ישיבה זו פועלת במסגרת רשת "אור תורה ישראל" שהוקמה על ידי הרב שלמה ריסקין, רב העיר, והמקיימת בגוש עציון מוסדות תורניים נוספים. הפעילות של בני המקום

EFRAT

פרק 1: אפרת - רקע כללי

1.1 התפתחות הישוב

בשנת 1983 הוקם הישוב אפרת ע"י החברה לפיתוח הרי יהודה בסיוע המינהל לבניה כפרית של משב"ש. החברה הכינה תכנית מתאר ותכנית מפורטת, כמו כן בצעה תשתיות. כיום מונה הישוב כ- 320 משפחות ולפי נתוני המועצה המקומית מתגוררות בו כ- 1550 נפשות. זהו ישוב קטן בעל אופי עירוני, והוא מהווה חלק מהמערך ההתיישבותי של המועצה האזורית גוש עציון. בישוב מכהנת מועצה מקומית, מאז הקמתו.

משב"ש השתתף ב- 50% ממחיר הטבלה של הוצאות הפיתוח עבור אזורי מגורים ו- 100% מהטבלה עבור שטחי מוסדות צבור. כל מבני המגורים בישוב נבנו ביוזמת החברה לפיתוח הרי יהודה.

1.2 מיקום ומערך אזורי

האתר נמצא כ- 20 ק"מ מדרום לירושלים סמוך לכביש גב ההר (כביש מס' 60 - ירושלים - חברון - באר שבע) ולגוש עציון.

1.3 נקודת ציון: אפרת כולה

קואורדינטות

170/117	דרום מזרח
163/117	דרום מערב
170/122	צפון מזרח
163/122	צפון מערב

השטח משתרע על רצועה באורך של כ- 4 ק"מ. האתר מהווה חוליה מרכזית באזור הדרומי של ירושלים על הציר ירושלים - חברון. קירבתו לירושלים ולגוש עציון מקנה לו יתרונות יחסיים במרחב. הישוב יוכל בעתיד לתת שירותים עירוניים לאוכלוסייה ביישובים הכפריים בגוש עציון.

1.4 דרכי גישה

כאמור הישוב סמוך לכביש 60 הקיים וקיים כביש גישה אל שכי הרימון בדרומה של אפרת. מאחר וחלק גדול מן הישוב מתוכנן בעתיד להשתרע כ- 4 ק"מ צפונית מכניסה זו, נבדקת אפשרות תכנון כניסה צפונית בשוליים הצפוניים של שכי הדקל.

1.5 אהלים

האהלים באזור דומה לזה בירושלים אם כי מעט קר יותר בחורף בשל גובהו היחסי של האתר. מבחינה טרמית יש להתייחס אליו כמקובל בירושלים.

1.6 אפיוני אוכלוסיה היימת

האוכלוסיה בישוב נמנית על האוכלוסייה הדתית-לאומית. זוהי קהילה הומוגנית יחסית מבחינה סוציו-אקונומית. רמת ההשכלה יחסית גבוהה. שיעור בעלי מקצועות חופשיים מעל 66%, ולמעלה מ-75% מן התושבים הם בעלי השכלה אקדמית או הכשרה מקצועית על-תיכונית.

שיעור יוצאי ארה"ב, קנדה, דרום אפריקה ואירופה מעל 50%, ילידי ישראל 30% והיתר מארצות המזרח ודרום אמריקה. מתוך המתגוררים כ-20% מהם עולים חדשים שאפרת מהווה השתקעות הראשונה עבורם.

רוב תושבי אפרת הגיעו אליה מירושלים, ומרביתם ממשיכים לעבוד בה. הישוב נראה כפרבר של ירושלים. כ-70% יוזמים לעיר הבירה ורק 20% מועסקים בעבודה באפרת. יתר כח העבודה עובד במרחב הסמוך או במקומות אחרים.

גודל המשפחה הממוצעת באפרת הוא 4.6 נפשות (לעומת הגודל הממוצע ליהודים בישובים עירוניים קטנים - 3.8 נפשות למשפחה). למעלה מרבע מהמשפחות בעלות 4 ילדים ומעלה. מרבית ראשי המשפחה בקבוצת הגיל 45 - 31 שנים.

סביר להניח שגיל המשפחה וההשקפה הדתית מדגישים את הקשר בין גדלי המשפחות ומספר הילדים במשפחה.

אל	א. נ. י.	התאריך	12.11.89
מאת	א. נ. י.	תיק מס'	
הנדון			

חוקר הבניה בלש

א. נ. י.

לכבוד ראש הנהגה אלוהא בארזא יא

אברהם בנצחא לביי בבין אל

ביתן אלה אלה נאביה יא נאור

א. נ. י. בלש א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. בלש א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י.

א. נ. י. א. נ. י.

פ.ח. ק"מ - זו רשימת הציגוהם חזרה הבנה

בילד - 577 הילדים למסעם 2 האומה האמאליה
ל אהיהם האלו אין אמת אמת לא. אחר רשימה זו אצל אהיה

נספח לדו"ח מצב על חוברת הבניה ביש"ע

רשימת התמונות לשובים המופיעים בחוברת הנ"ל. ברשימה חלקנו את איכות התמונות ל-4 קטגוריות:

חזרה
אויס

1. תמונות טובות.
2. תמונות ש"עוברות" (כלומר, בקושי ניתן להשתמש בהן).
3. תמונות שלא ניתן להשתמש בהן.
4. תמונות חסרות - ישובים שלא קבלנו עבורם תמונות.

אני מקווה שרשימה זו תאפשר הוצאת צלם לשטח באופן מסודר על מנת שישלם את כל הצילומים החסרים להשלמת החוברת. אנו ממליצים שהצילומים החדשים ייעשו במתכונת הצילומים שצילמנו בחבל עזה, תוך שימת דגש על העובדה שהישובים הם ישובים "חיים" ופעילים.

ישובים שלהם תמונות טובות	ישובים שלהם תמונות "עוברות" בקושי ניתן להשתמש	ישובים שלהם תמונות שלא ניתן להשתמש בהן	ישובים שאין להם תמונות כלל
--------------------------	---	--	----------------------------

א. חבל כפרית

1. חבל יהודה:

אדורה	כפר עציון	אלון שבות
אלעזר	ליבנה	הדר-בית"ר
בית חגי(חגי)	מגדל עוז	הר-גילה
כרמי צור	מיצד	נוקדים
כרמל	מעלה עמוס	עומרים
מעון	מצדות יהודה	קידר
נוה דניאל	עתניאל	תלם
סוסיא	ראש צורים	
פני חבר (מעלה חבר)		
תקוע		

2. חבל בנימין:

בית אל	אדם	בית אל כ'
כפר אדומים	בית אריה	חשמונאים
עפרה	בית חורון	מצפה יריחו
	גבעון החדשה	מתתיהו
	כוכב השחר	נעלה
	מבוא חורון	
	עטרת	
	עלי	
	עלמון	
	רמת מודיעין	
	שילה	

3. חבל השומרון:

בית אבא	חיננית	אורנית
קדומים	כדים	איתמר
	שבי שומרון	אלון מורה
		גינות שומרון
		גנים
		ברכה
		חומש
		חרמש
		ידהר
		כפר-תפוח

ישובים שלהם תמונות טובות	ישובים שלהם תמונות "עוברות" בקושי ניתן להשתמש	ישובים שלהם תמונות שלא ניתן להשתמש בהן	ישובים שאין להם תמונות כלל
-----------------------------	---	--	-------------------------------

מבוא דותן
מגדלים
מעלה שומרון ✓
נופים ✓
סלעית
עינב
עלי זהב
עץ אפרים
פדואל
קרית נטפים
ריחן ✓
שערי תקוה ✓
שקד

4. חבל הבקעה:

אלמוג
בית הערכה
גלגל
גיתית
ורד יריחו
חמדת
יטב
מלכישוע
מצפה שלם
נירן
קליה

ארגמן
בקעות
חמרה
יפית
מכורה
מחולה
משואה
נעמה
נתיב הגדוד
פצאל
רועי
שדמות מחולה
תומר

3. חבל עזה:

כל ישובי החבל

כ. ערים:
חבל יהודה ובנימין:

מעלה אדומים
אפרתה
גבעת זאב
קרית ארבע
חברון
(כ. יגור)
אלפי מנשה ✓
אריאל ✓
מעלה אפרים

יגור (כ. יגור)
מנשה ✓

ידהר
כפר-תפוח

2. חבל השומרון והבקעה

א. חבל השומרון
עמנואל
אלקנה
בית אבא
קדומים

חבל יהודה ובנימין

הערות

1. בעת שסיווגנו את איכות התמונות התייחסנו לרמת הצילומים בחוברת הקודמת בנושא הבניה ביש"ע (החוברת התכלת) ולחוברות אחרות שהוצאו על ידי משרד השיכון.
2. צילומים של ישובי הבקעה המצויים בידינו הינם צילומי אויר אשר אפשר להשתמש בשנים שלושה מהם, במסגרת צילומים אחרים, אבל לא נראה בעינינו מתאים להשתמש בצילומי אויר לכל ישובי הבקעה (סה"כ 15 ישובים).
3. מכיון שלא מצויה בידינו רשימה מלאה של הערים שאמורות להיכלל בחוברת יתכן ויש ערים נוספות שאין להן תמונות כלל ולא מופיעות ברשימה הנ"ל. כמו כן יתכן שכללנו ברשימת הערים ישובים שאינם נחשבים כערים. במקרה כזה נבקש מכם להעיר על כך ולציין להיכן יש להעביר ישובים אלה.

רחל הכהן איריס גרליץ

הכהן רחל 2(82)

מועצה אזורית הר חברון

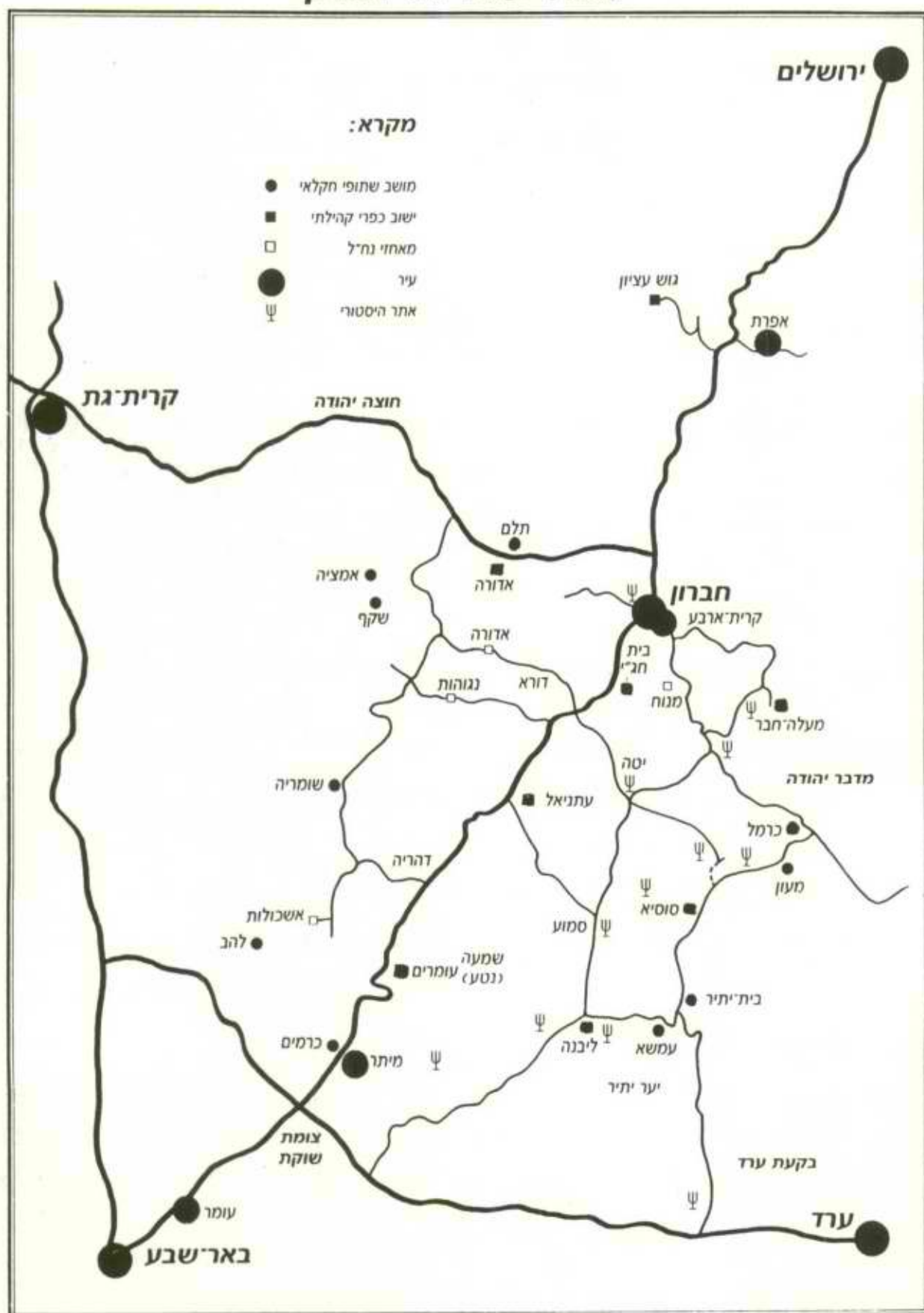
הר - חברון ערש התרבות והמלוכה בעם ישראל. נחלת שבט יהודה, תחילת ההתנחלות עם כניסת עם ישראל לארצו. כאן מקים דוד את המלוכה, כאן בורח דוד מפני שאול ומפני אבשלום בנו. בהר - חברון מתפתח ישוב יהודי גדול מאוד בתקופת בית שני, בסקר ארכיאולוגי שנערך באזור, אוחזו 60 ישובים יהודיים מתקופה זו, וממשיך להתקיים עוד מאות שנים לאחר החורבן.

עד שנת תש"מ היה אזור זה שמדרום ומערב לחברון נשם מיושב יהודי. בשות תש"מ עולה לקרקע הישוב הראשון בדרון הר - חברון: מושב בית יתיר. בשנתיים שלאחר מכן עולים לקרקע כרמל, מעון ותלם, כיום 12 ישובים בהר - חברון. כולם ישובים בתחילת דרכם. הישובים מגוונים: חקלאים וקהילתיים, דתים ושאינם דתים כשהמטרה משותפת לכולם, ישוב חבל ארץ זה, הפרחת השממה בנטיעות, בגידולי שדה בשדות מרעה ופיתוח תעשייה ותיירות.

ישובי המועצה האזורית הר - חברון.

ישוב כפרי קהילתי, משתייך ל"משקי חרות בית"ר".	<u>אדורה:</u>
מושב שיתופי חקלאי דתי, משתייך ל"אמנה".	<u>כרמל:</u>
ישוב כפרי קהילתי, משתייך ל"אמנה".	<u>ליבנה (שני):</u>
מושב שיתופי חקלאי דתי, משתייך ל"אמנה".	<u>מעון:</u>
ישוב כפרי קהילתי דתי, משתייך ל"אמנה".	<u>מעלה - חבר:</u>
מושב שיתופי חקלאי דתי, משתייך ל"אמנה".	<u>בית-יתיר (מצדות יהודה):</u>
ישוב כפרי קהילתי דתי, משתייך ל"אמנה".	<u>סוסיא:</u>
ישוב כפרי קהילתי, משתייך ל"אמנה".	<u>עתניאל:</u>
ישוב כפרי קהילתי, משתייך ל"אמנה".	<u>עומרים (טנא):</u>
מושב שיתופי חקלאי, משתייך ל"משקי חרות בית"ר.	<u>תלם:</u>

מפת ישובי הר-חברון

המועצה האזורית הר-חברון

עתניאל, ד.ג. הר-חברון, מיקוד 90407, טל. 02-961610

אדורה, בית-חגי, בית-יתיר, כרמל, ליבנה, מעון, מעלה-חבר, סוסיא, עומרים, עתניאל, תלם

מדינת ישראל
משרד הבינוי והשיכון
המינהל לבניה כפרית - ויישובים חדשים
לשכת ראש המינהל

ההתיישבות בנגב

פעולות המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים

פעילותו של משרד הבינוי והשיכון בבינוי הנגב הינה רבה ביותר ומכרעת ליצירת פריסת ההתיישבות היהודית. המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים, כזרוע המבצעת של המשרד, פועל בשלושה תחומים עיקריים:

1. ביסוס ההתיישבות הקיימת במגזר המושבי על ידי סיוע בהקמת יח"ד ושיפורן, ביצוע מערכות תשתית ומוסדות ציבור, לביסוסם של היישובים והרחבתם.
2. סיוע למגזר הקיבוצי לקליטת משפחות נוספות והעלאת רמת הדיור והפיתוח בקיבוצים.
3. התיישבות חדשה - למסגרת זו מוקדש מירב המאמץ והתקציב, על פי תכנית פריסת ההתיישבות שאושרה בועדת השרים להתיישבות. במסגרת זו פועל המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים בכל חבלי הנגב, הערבה וחבל עזה, בהקמת יישובים חדשים, הרחבתם וביסוסם. פעולה זו כוללת ביצוע הכשרות קרקע, מערכות תשתית ומיגון, הקמת יח"ד ומבני-ציבור, כדי לאפשר קיום חיי קהיליה נאותים למתיישבים במקומות קשים אלה.

ZEAV

1. גבעת זאב

בצאתך מירושלים מצפון דרך שכונת רמות, אחרי נבי סמואל בעמק גבעון שוכנת שכונה חדשה גבעת זאב. השכונה בנויה על שטח שהוכרז כאדמת מדינה וכן על אדמות יהודים סמוכות. עבודות העפר ופריצת הכבישים החלו באפריל 1981. הבנייה הצבורית הושלמה כ-840 יחידות דיור ו-72 מגרשים במסגרת "בנה ביתך".

בשכונה כיום פינות משחק, גני ילדים, מרכז מסחרי ושירותים הכולל סופרמרקט גדול, דואר, מרפאות חנויות ומשרדי המועצה המקומית, בית ספר, מקווה ובקרום תסתים סניית בית הכנסת הקבוע הראשון.

איכלוס הישוב הוחל לפני ארבע שנים ובו כ-1,000 משפחות (4,000 נפש), הביקוש לדירות במקום גובר ונראה כי צפוי גידול בבנייה ובמספר התושבים.

בגבעת זאב מערכת חינוך הכוללת מסגרות משלימות כמו בתי תלמיד, גני מועדון לשעות אחה"צ וכן פעילות קהילתית ענפה בשעות אחה"צ והערב ליכדים לנוער ולמבוגרים.

המועצה מתכננת בניית אזור למני חינוך קהילה וספורט. בניית חטיבת ביניים היא שלב ראשון בבניית קומפלקס שיכלול בית ספר מקיף, מתנ"ס, ספריה, אולם ספורט, בריכת שחיה ומגרשי ספורט. כמו כן, מתכננת המועצה הקמת פרויקט נופש ותיירות הכולל קאנטרי קלאב אזורי גדול בישוב הזמני גבעון.

ADOMIM

2. מעלה אדומים

שוכנת מרחק של 7 ק"מ מזרחית לירושלים בגובה 450 מ' מעל פני הים. מעלה אדומים מתוכננת להיות עיר עם כ-15,000 יחידות דיור, בנייה צבורית של משרד הבינוי והשיכון ובנייה פרטית במסגרת "בנה ביתך". בשכונות המגורים יבש וחם ביום וקריר ונעים בלילות הקיץ ופחות קר מירושלים בחורף.

כיום במקום 2,600 משפחות (13,000 תושבים מהם כ-6,000 ילדים).

במעלה אדומים מערכת חינוך ופנאי מפותחת - 3 בתי ספר יסודיים, חטיבת

1. THE DATA

YAB:

THESE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES: THE
1. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
2. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
3. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
4. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
1. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
2. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
3. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
1. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
2. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
3. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
1. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
2. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
3. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
1. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
2. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
3. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

2. THE DATA

YAB:

THESE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
1. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
2. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:
3. THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

THE DATA WERE OBTAINED FROM THE FOLLOWING SOURCES:

ביניים, 38 כיתות גן, 5 מעונות יום, 25 משפחתונים.
מרכז ספורט ובו אולם תחרויות חדיש בן 600 מושבים, בריכת שחיה מקורה
עם שטחי דשא לצידה, חדרי כושר, בלט ומגרשי כדורסל חיצוניים.
מתוכנן להקים במקום מרכז טניס.

במקום אזור תעשייה בו 62 מפעלים בענפי המתכת, אלומיניום, פלסטיק, דפוס
ועוד. איזור תעשייה זה יישב על ציר תנועה קרוב לירושלים ומערכת כבישים
ארצית מבטיחה נגישות למעלה אדומים.
באזור מעלה אדומים אתרי טיולים ידועים, עין פארה וואדי קלט וכן אתרים
ארכיאולוגיים בעלי פוטנציאל תיירותי גבוהה - גבעת התרודים, חאן
המישור ומנזר בורות המים.

ARIEL

3. אריאל

אריאל שוכנת על ציר חוצה שומרון בגובה 600 מ' מעל פני הים. מיקומה
מאפשר שירותי תחבורה נוחים ומהירים למרכז. (משך הנסיעה מאריאל לתל
אביב כ-45 דקות בכביש חוצה שומרון).
באריאל אפשרויות הדיוור מגוונות - בתי דירות, דירות גן, קוטג'ים, עד
1993 מתוכננות 3,000 יחידות דיור.

כיום באריאל 2,000 משפחות (7,000 נפש) והבנייה המתוכננת תאפשר גידול
האוכלוסיה עד ל-20,000 נפש.

מערכת החינוך במקום מצטיינת ברמה ובמקוריות. ישנם 9 מעונות יום, 18
משפחתונים, 18 גני ילדים, בל ספר מקיף - חטיבת ביניים ותיכון (מגמות
עיוניות ומקצועיות). מכללת יהודה ושומרון (בחסות אוניברסיטת בר-אילן
והאוניברסיטה הפתוחה) מציעה קורסים במדעי המחשב, אלקטרוניקה מינהל
וניהול עסקים.

במרכז הקהילתי (מתנ"ס) מתקיימים פעילויות תרבות אומנות וספורט לילדים
ולמבוגרים. יש בית ספר למוזיקה וספריית השאלה, היכל ספורט, אגודות
ספורט (הפועל, מכבי ובית"ר) וכן תנועות נוער "מכבי הצעיר", "בני
עקיבא", ובית"ר.

אריאל מסווגת כאזור פיתוח א' + דבר המאפשר משכנתאות מוגדלות לרוכשי
דירות והטבות לייזמים ולמקימי מפעלים.
התיעוש באיזור אריאל מתקדם בקצב מהיר.
בכניסה לאריאל קיים מרכז תעשייה ארעי ובו מפעלי אלקטרוניקה, מתכת

ומחשבים. ממערב העיר יש איזור תעשייה ובו 18 מפעלים שונים כולם תעשייה נקייה, המייצרים בעיקר ליצוא, ועוד כ-30 מפעלים בשלבי בנייה. ממזרח לעיר הוקמה קריית מדע ובה יופעלו מכוני מחקר ומדע ותעשיות עתירות ידע.

באריאל פועל מרכז מסחרי גדול ובו מגוון חנויות, בתי עסק, בנק ומסעדות. בבנייה מרכז מסחרי נוסף שיתן שירות לשכונות החדשות המתאכלסות. כיום עובדים במפעלי התעשייה כ-40% מהמפרנסים באריאל.

EFRIM

4. מעלה אפריים

ישוב עירוני בבקעת הירדן, על גב ההר בשיפולי המורדות המזרחיים של הרי שומרון בגובה 220 מ'.ק.

מעלה אפריים תוכננה והוקמה על ידי משרד הבינוי והשיכון לשמש מרכז עירוני לישובים החקלאיים בבקעת הירדן. נמצאת בסמוך לכביש חוצה שומרון ומרחק 50 דקות נסיעה לירושלים, ויש תחבורה סדירה של דן ואגד.

הישוב מצטיין באיכות חיים של כפר ושירותים של עיר. בישוב שכונות מגורים בהם בתים עם חצר פרטית, שטחי גן הצבוריים, פינת משחק ומתקני שעשועים לילדים בשכונות המגורים.

במעלה אפריים מערכת חינוך מפותחת - מעונות יום לגילאי 3-8, טרום חובה וחובה, גני מועדון אחה"צ לרווחת אמהות עובדות, ביה"ס ממלכתי יסודי, ביה"ס מקיף "אורט" המשותף למעלה אפריים ולמועצה האזורית בקעת הירדן בו ספריה, מעבדת מחשבים, מעבדות לחשמל ולטבע ומרכז ספורט. מתנ"ס המפעיל חוגים ופעילות תרבות ספורט וספריה צבורית. במקום אזור תעשייה ובו מפעל להרכבת מזגנים, אספקת ביצים, דפוס משי, נגרייה, ייצור עיניים לפוחלצים, מילוי בקבוקי יין, מאפיה, יצור תמרוקים ומדברות נייר.

התושבים והיזמים נהנים מתנאים של אזור פתוח א'. החברה לפיתוח מעלה אפריים מסייעת לייזמים במלווים בכל שלבי ההקמה וההפעלה.

EMNUEL

5. עמנואל

מענואל עיר חרדית בלב גוש ישובים יהודיים בשומרון.

בשנת 1981 הונחה אבן הפינה לעיר. ב-1982 אוכלס הישוב בג-200 משפחות.
ב-1985 היו בעיר כ-500 משפחות כ-20% תושבי חוץ בעיקר מארצות הברית.

העיר תוכננה לצבור חרדי שרובו בעלי משפחות ברוכות ילדים.
תוכננה גישה למרכזי חינוך וקניות מבלי לחצות כבישים זאת על ידי
מדרחובים וכן מרושתת העיר בשבילים לעגלות ילדים מבלי לרדת או לעלות
מדרגות.

בעמנואל שירותי בנק, סוכנות דואר, שתי קופות חולים, אמבולנס, 20
חנויות שונות עם מגוון מוצרים, 12 גני ילדים, ביה"ס לבנים, ביה"ס
לבנות, סמינר, 4 מעונות יום, ספרייה עירונית, משחקה לגיל הרך, 9
כוללים, ישיבה, 15 בתי כנסת, סופרמרקט ענק וכן ברחבי העיר פעילויות
תרבות, פנאי ובריאות, מלבד שעורי תורה רבים לנשים ולגברים.

מדינת ישראל
משרד הבינוי והשכון
המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים

ת.ד. 18110, ירושלים.

חוזר תכנון מס': 2/04307/88
סעיף תקציבי: 513.027
תאריך: 13.11.88

לכבוד
רן ארדה
רחוב ארלוזורוב 118
תל-אביב

א.נ.,

הנדון: צילומי ארכיטקטורה ביישובים

1. הננו להזמין אצלך/כס ביצוע צילומי ארכיטקטורה ואווירה ביישובי הבניה הכפרית.
2. הצילומים הנ"ל יבוצעו במצלמה מיוחדת אשר תביא לביטוי את האווירה ביישובים מבחינת ההיבט האנושי והפעילות החברתית.
3. השירותים יכללו: צילום בשיקופיות 6×6 או 6×7 לצורך הדפסה וכן נגטיבים לצורך הגדלות לחוברת על יו"ש וחבל עזה, כל הנ"ל בצבע.
4. עבודתך/כס תבוצע לפי הנחיות מר אלי ניסים במינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים.
5. העבודה הנ"ל, קבלת העבודה ואישור החשבונות תסתיים תוך 3 חודשים.
6. שכר טרחה בסך 5,000 ש"ח, בסכום מוערך, הסכום הסופי ייקבע בהתאם לבצוע בפועל.

לפי החישוב הבא:-

(1)	יום צילומים	780 ש"ח.
(2)	חמרים ופתוח	240 ש"ח.
(3)	נגטיבים לפתוח	320 ש"ח.

7. שכר הטרחה ישולם כדלקמן:- לפי התקדמות העבודה והגשת חשבונות לאישור.
8. החשבונות יעשו לפי סדר התשלומים בסעיף 7 לעיל על גבי טפסים הנהוגים במשרד הבינוי והשיכון וימסרו לידי מר אלי ניסים במינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים, לצורך אישור והעברה לתשלום.
9. הממשלה תשלם סכום נוסף של ש"ח המהווה 1% משכר הטרחה לקרן ביטוח שבהנהלת חברת "ענבל" עבור ביטוח הממשלה בפני נזקים עקב תכנון לקוי/ביצוע לקוי של העבודה הנ"ל. תשלום זה יועבר לקרן ע"י משרד הבינוי והשיכון וע"י הממשלה.

10. הממשלה מתחייבת לשלם סכום המהווה 2% משכר הטרחה לפי חוזה ל"נדבכים", קופת תגמולים של האינג'ירים והארכיטקטים העצמאיים בישראל או "תמר" קופת תגמולים מרכזית ליד בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן תמר) וכן להעביר ל"נדבכים" או ל"תמר" מתוך השכר המגיע למתכנן/נים 2% כהשתתפותם ב"נדבכים" או ב"תמר". 2% הנ"ל יוספו לשכר הטרחה. תשלום 4% ל"נדבכים" או ל"תמר" יעשה כנגד חשבוניתם ויועבר ל"נדבכים" או ל"תמר" על שמכם.

11. כותרת לתכניות

- (א) המתכנן מתחייב להדביק בכל תכנית את הכותרת האחידה של המינהל לבנייה כפרית וישובים חדשים.
- (ב) הכותרת תודבק בקצה הימני החתון של כל גיליון.
- (ג) הכותרת תכלול את כל פרטי המתכנן, שם המשרד/המוסד המתכנן יופיע אך ורק בשורה הריקה המיועדת לכך.
- (ד) אין להוסיף מחוץ למסגרת הכותרת הנ"ל פרטים נוספים של המתכנן.
- (ה) חומר לנ"ל יסופק ע"י המחוז של המינהל לבנייה כפרית וישובים חדשים.
- (ו) תכנית ללא כותרת כנ"ל לא תאושר.

12. מס ערך מוסף

- א. שכר הטרחה אינו כולל מס ערך מוסף. משרד הבינוי והשיכון ישא בתשלום סכומי המס בשיעורים שיהיו בתוקף בכל תשלום ותשלום כאמור בטע"פ 7.
- ב. המתכנן מצהיר בזאת כי הינו בעל תעודת "עוסק מורשה" או "עוסק זקיר" בהתאם לחוק מס ערך מוסף תשל"ו - 1976, וכי בידו תעודת "עוסק מורשה" או אישור רישום וסיווג בהתאם לחוק מס ערך מוסף תשל"ו - 1976.
- ג. לא יבוצע תשלום למתכנן אלא אם הגיש למשרד הבינוי והשיכון חשבונית לגבי עסקה חייבת במס, אם היתה עסקה פטורה ממס חשבונית עסקה.

ב כ ב ו ד
אינג' י. רמי
מנהל האגף לתכנון וביצוע

י. מחלית
ראש המינהל לבנייה כפרית
וישובים חדשים

י. י. יהודה
חשב
המשרד

תאריך 4.12.88

אני/נו מקבל/ים על עצמי/נו ביצוע העבודה הנ"ל חתימה

רמי י. יהודה
משרד הבינוי והשיכון
מס' 62-097 סל 232250

הערות:

מר אלי ניסים - ממנה על תאום ובקרה.
מר מ. סווירי ממנה על הזמנות חוץ
גזברות, נא לחייב סעיף תקציבי 513.027

התחייבות 5,000 ש"ח, ביטוח "ענבל" 50 ש"ח.

25 נוב' 1988

נרשם בגזברות ביום

5,189

נחתם ע"י הושב ביום

חבל עזה

חבל ארץ זה משתרע לאורך החוף הדרומי של ארץ ישראל בתחום השטח שהיה "רצועת עזה" עד למלחמת ששת הימים.

באזור זה אקלים וטופוגרפיה נוחים ופוטנציאל רב לפיתוח חקלאי בחולות החוף ופיתוח קיט ונופש לאורך שפת הים. באזור אוכלוסיה ערבית צפופה.

בשנות השבעים עלו המתישבים הראשונים לנצר-חזני. במהלך השנים נוספו לחבל מתישבים וישובים שדרכם באה לידי בטוי יכולת מעשית לקליטת אוכלוסיות שונות - דתיות, חילוניות עירוניות וחקלאיות. מאפיין את תהליך ההתיישבות בחבל עזה הוא שילוב אתגר התיישבותי ודרך חיים שהובילו להקמת ישובים בעלי פוטנציאל חברתי וכלכלי.

בהתאם ליעדים שנקבעו על ידי ממשלת ישראל והמוסדות המיישבים, תוכננו בחבל-עזה שלושה גושי התיישבות- בצפון, במרכז ובדרום. בתכנית אכלוס חבל-עזה לשנת 1993 היעד הוא להגיע בשנה זו ל-30,000 יהודים.

בחבל מוקמים ישובים המבוססים על חקלאות חממות.

משרד הבינוי והשיכון שוקד בהקמת המרכז האזורי נווה דקלים שבו יהיו מוסדות צבור ומסחר אזוריים ואיזור תעשייה. וכן מוקמת באזור תשתית לקייט ונופש בחוף היפה של החבל.

בחבלי ובכל אחד מהישובים שוקדים על פעילות חברתית ותרבותית (בכל ישוב על אופיו: דתי, חילוני). ודגש מיוחד מושם על החינוך לדור הצעיר.

References

נצרים

קבוץ דתי השוכן במרכז חבל עזה.

זהו הקיבוץ היחידי בחבל, הוקם בתמוז תשמ"ד (יולי 1984) על ידי הקיבוץ הדתי.

בקיבוץ כיום 60 איש - משפחות ורווקים המתפרנסים מחקלאות.

על פי תוכניות משרד הבינוי והשיכון עתיד הקיבוץ למנות 120 יחידות דיור. במקום יש בית כנסת, חדרי אוכל, מזכירות, מקוה, מועדון שחלקם עדיין במבנים זמניים.

בנצרים מתקיימת פעילות חברתית ותורנית עשירה.

בנווה דקלים

מועצה אזורית חוף עזה.
ישוב קהילתי עירוני שהוקם באוקטובר 1983 על ידי משרד הבינוי והשיכון
בשיתוף עם תנועת המושבים לשלש מרכז אזורי ליישובי חבל עזה.
שוכן צפונית-מערבית לחן-יונים.

בנווה דקלים גרות כיום 200 משפחות המוצאות פרנסתן במפעלים, במוסדות
אזוריים כגון: בית ספר אזורי, מועצה, אלפנה לבנות, ישיבת הסדר,
מרפאה, בנק).
במקום 200 בתי מגורים, 8 כיתות גן, מעון, בתי ספר אזוריים יסודי
ותיכון, בנין מועצה הנותן שירותים מוניציפליים לתושבי האזור, בית
בריאות, שנבנו על ידי משרד הבינוי והשיכון.
הישוב מתוכנן ל-2,000 יחידות דיור. כיום בבניה 50 יחידות דיור, בית
ספר, חטיבת ביניים ובתי כנסת ומרכז מסחרי.

בנווה דקלים מעוניינים לפתח אזור תעשיה, מלון, כפר נופש וכו'.

נצר חזני

מושב עובדים בצפון גוש קטיף ראשון הישובים בגוש, הוקם בשבט תשל"ו (1976). תחילה נקרא המקום קטיף א' אך עד מהרה הוסב שמו לנצר חזני ע"ש שר הסעד מכאל חזני ז"ל ממנהיגי הציונות הדתית.

המושב הוקם על ידי משרד הבינוי והשיכון בשיתוף איגוד המושבים של הפועהמ"ז. כיום במקום 40 משפחות המתפרנסות בעיקר מחקלאות חממות - גידולי פרחים וירקות. ובנוסף מהשכרת בתים לנופש בקיץ.

במקום 60 יחידות דיור המיועדות לחקלאים ו-40 יחידות המיועדות למתיישבים שחלקם יופנו לתעשייה ותיירות. וכן סניף של בני עקיבא, מעונות יום לילדים, פעוטון, גנון וגן חובה.

במקום פעילות תורנית ענפה.

רשימת הישובים

1. אלי-סיני
2. בדולח
3. בני עצמון
4. גדיד
5. גן אור
6. גני טל
7. נווה דקלים
8. נצר חזני
9. נצרים
10. קטיף
11. רפיח ים

אלי-סיני

ישוב קהילתי שנוסד על ידי משפחות ממפוני ימית באוגוסט 1983, בתמיכת תנועת "אמנה".
שוכן על חולות צפון עזה בקרבת הים לא הרחק ממחסום ארז.
אלי-סיני, שם הישוב, מבטא את כמיהתם של מקימיו לשוב למקום ממנו פונו.

במקום 25 יחידות דיור, פעוטון, גן ילדים, מועדון, צרכניה ומרפאה שבנה משרד הבינוי והשיכון.
בתום הבניה יהיו בנקודת הקבע 250 יחידות דיור ומבני צבור למתן שירותים קהילתיים. הישוב מונה 20 משפחות ומקוים להגיע ל-200 משפחות.

חושבי אלי-סיני עובדים לפרנסתם מחוץ לישוב. במקום מתפתחת תשתית לתעסוקה פיתוח חוף רחצה מוסדר כולל שירותי חוף, שירותי תיירות ונופש וכן איזור תעשייה שישתלב עם אזור תעשייה ארז.

במקום סניף של תנועת הנוער העובד והלומד.

בדולח

מושב עובדים מיסוד איגוד המושבים של הפועל המזרחי. שוכן בדרום גוש קטיף.

בשנת 1982 (תשמ"ב) התארגנה קבוצה של בני מושבים להתיישבות חקלאית 4 שנים ישיבה הקבוצה שבמורג מחכה לסיום בניית ישוב קבע.

בשנת 1987 (תשמ"ז) השלים משרד הבינוי והשיכון בניית 30 יחידות דיור ומוסדות צבור והקבוצה עברה לישוב הקבע שלה.

משרד הבינוי והשיכון עתיד להשלים 100 יחידות דיור. כל מתיישב מקבל יחידת דיור הכוללת 5 דונמים אדמה בשלב ראשון וכן ציוד חקלאות מלא ובמשך הזמן מקבל המתיישב 5 דונם נוספים.

בבדולח 20 משפחות שעיקר תעסוקן בחקלאות - גידול פרחים בחממות - ורדים, ציפורן, עדעד וגיבסנית וכן עגבניות. ובשעות הפנאי יש אפשרות להשתתף בשעורי תורה המתקיימים במקום באופן קבוע.

קטיף

מועצה אזורית חוף עזה.

מושב שיתופי דתי בצפון גוש קטיף שהוקם ב-1978 על ידי צעירים עולים מארה"ב שאליהם הצטרפו תלמידי ישיבות הסדר ישראלים ובשיתוף הפועל המזרחי.

משרד הבינוי והשיכון מתכנן להשלים 120 יחידות דיור במקום.

בקטיף בנה עד כה משרד הבינוי והשיכון 36 בתי מגורים ומוסדות צבור.

בני המושב מוצאים פרנסתם בחקלאות - גידולים ליצוא, משתלה, במוסך אזורי ובשותפות בפרוייקט התיירותי האזורי.

רפיח ים

ישוב קהילתי מיסוד המרכז החקלאי.

רפיח ים היא הישוב הקרוב ביותר לגבול המצרי.
בישוב 30 משפחות המתגוררות בנקודה זמנית ומתכננים להרחיב הישוב ל-200 משפחות.

משרד הבינוי והשיכון יתחיל בקרוב בבניית מבני הקבע לישוב.

פרנסת המקום עתידה להתבסס על תיירות, תעשייה ודיג.

בני עצמון

מושב שתופי בעל אופי חקלאי תורני-לאומי, מיסוד אמנה. נוסד בשנת 1986 בגוש קטיף על ידי קבוצת מפוני עצמונה אשר בחבל ימית.

לאחר פינוי ימית הועברה עצמונה לנקודה זמנית שנקראה מצפה עצמונה, ומשהשלים משרד הבינוי והשיכון בניית 40 בתים ומוסדות ציבור ביישוב הקבע עברה אליו הקבוצה. כיום בבניה 10 בתים ובית כנסת. הישוב מתוכנן ל-120 יחידות דיור.

בבני עצמון 48 משפחות המתקיימות מחקלאות בחממות. במקום משתלות לצמחי בית מהמתקדמות ביותר, גידולי שדה ולול תרנגולי הודו וכן מלאכה ותיירות.

מטרת הקבוצה בעצם התישבותם היא חיזוק ההתיישבות היהודית בכל חלקי הארץ.

גדיד

מושב עובדים במרכז גוש קטיף שנוסד על ידי בני מושבים מדרום הארץ
בשיתוף עם הפועל המזרחי.

המקום נקרא גדיד על שם קטיף התמרים - תמרים הם מהגידולים הולטים
באזור.

הגרעין התיישב במושב דרום בשנת 1979 ובשנת 1982 עבר לנקודת הקבע ליד
נווה דקלים. כיום ישנן 30 משפחות במקום. קיימים 36 בתי מגורים שבנה
משרד הבינוי והשיכון ובתוכנית להגיע ל-120 יחידות משק.

בישוב מגדלים בחממות פרחים וירקות ליצוא, וכן גידולי פלחה ומטעים.

גן אור

מושב עובדים של הפועל המזרחי.
שוכן במרכז גוש קטיף בין גדיד ובדולח.
קבוצת מתיישבי גן אור 18 משפחות במספר עלו לישוב הקבע בחודש אב
תשמ"ג, אחרי שלוש שנים בהאחזות נצרים.

משרד הבינוי והשיכון בנה במקום 40 יחידות דיור ומוסדות ציבור ובעתיד
מתכנן המשרד להשלים הבנייה ל-100 יחידות דיור.

בגן אור כיום 30 משפחות ובכוונתם להרחיב את הישוב ל-100 משפחות.
עיקר הפרנסה מחקלאות - גידולי ירקות ופרחים בחממות. גידולים נוספים
הם עגבניות ומלפפונים. לטווח ארוך מתוכנן פיתוח תעשייה ותיירות.

6

גני טל

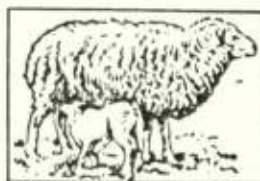
מושב עובדים מיסוד הפועל המזרחי, השוכן בגוש קטיף מצפון לחן-יונס.
נוסד בשנת 1978 על ידי 10 משפחות.

כיום מונה הישוב 46 משפחות שעיקר עיסוקן - חקלאות חממות פרחים
וירקות, וישנה כוונה לפתח תיירות במקום. עוד מועסקים התושבים מחוץ
לישובם בתיירות במסגרת המועצה האזורית, בחברה לפיתוח ובהוראה.

משרד הבינוי והשיכון השלים בניית 80 בתי מגורים ומוסדות צבור, מכולת
וכן בתי כנסת שנבנה מתרומות ובשיתוף משרד הבינוי והשיכון.

לוי א"י (י"ס)

13.3.89

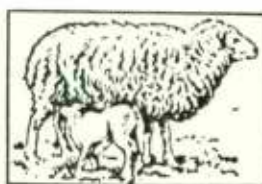

סיכום לדיון שנערך ב-13.3.89.

המשתתפים: חיים יונתן, צבי רז, אבי ניסים, שלמה אפרת,
רחל רפאלי, אריס גרליץ.

סיכום:

1. הקצנה רשמית - החברים: ד"ר אבא, קצומים, נעקרה שייכס לבניה -
רפאלי.
2. חברים טקסט: אפרת, גרליץ, צבי רז, אבא, חבון, ביג
אבא, משה אפרת, קינור שומרון - אין טקסט בראי.
דמנאל, משה אפרת, אפרת מנשה - יש טקסט. אבא
שלמה צביק אפרת אבא אפרת תנ.
3. יש אפרת אפרת חבון אפרת (אין אפרת)
4. משה: הראשית חבא תפס משה קצנה שלמה אבא
תחומי השיטוט השונים של המועצה האזורית אפרת
ציון אפרת נפרד אפרת ווישומון כפרים. אפרת של
משה תפס נשימה שלמה אפרת אפרת של
כפרים ווישומון הכפרים עם אפרת כל שלמה אפרת
אפרת בין הכפרים ווישומון האפרת.
5. הקצנה - השלמות וההקצנה. יפרת אפרת - חסכל.
6. החלט ההחלטה כדלקמן של החלטה:
1. שם החבא
2. משה, חוקר אפרת שיטוט של מועצה, סימון אפרת

120

11/12/1911

3. כשישנה אשכול

4. הפערים. רשימת בור יאטו כל הפערים + סקס + צולאנים.

5. יטובים " " " " היטובים + " + "

כמו כן התחל כי

א. שמואל אפרת ורבה אצל שמיהו מה גם העקס אפרת

מקדו שלם, קבוצה אומדן, תחבול, בנות, אומדן, אומדן אומדן,

ה'תש"ח - יומים.

[illegible][illegible]

זי שטאמט אריי אפשייט זיך פון טקסטן, און אים לא

אז' מבינה | זמיר.

ב. ח. א"י יוסים

א. יחווה ד' ע' ה'ט'קס' למקל' ג'ט' ו'י'ן א' ימ'ב' א'כ'ן .O.K.

ב. יצאנו אליו החומר של והוציא אליו

ב. יתפלל לאלהינו (בדיבור) (שם)

3. המחור | של שומרים | אצל | אין | לעצמם | לעצמם

על ענין יאנוס החנוני ר' פול גוט.

ג. אלהי ציונים | בארץ אלה כן | שיש יתקציה | עמלתי צלם צלם

מתקבל מקומות - רחם תסריט צילום או שרידי ימים אלו

"אומרים": אז בני כן לאו נסים נפתלים מה הם היטלמים

שבתות ומועדים וימים טובים וימים קדושים וימים
שבתות ומועדים וימים טובים וימים קדושים וימים

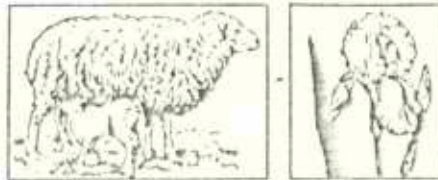
קבראז רה כתל הפסן
איר. גיל

רחל הכהן. איריס גרליץ. מעצבות.

רחוב בוסתנאי 4, טלפון 02-632923.

למכתבים: ת.ד. 3079, ירושלים 91030.

למי עלי (ניסוח)

סיכום דיון

תאריך 14.3.89

שם העבודה

הלקוח סיכום פגישה נוכחים דני 25, אלי ניסוח, שומא אופסל, רחל הכרין, צנוח (פני ארזה)

צילם צין רב קהל עם הצלם אנטל אשטח ואצלם הכוונה
אחרי אל הצולמים עד סוף חוגל מול (אם יבנה בדור
וצלם גם יש להם קהילתיים)
יש להם אירועים של צין רב רצה לצלם: הערים שמוסיונה
בי שימה כחסרה תמונה.

- הטקסטים של שמיהו, צדין לא ברור אחוסיין שקיימים.
מתי (15.3.89) יהודי סופי.

אלי ניסוח - סיכום עם הצלם שיוצא ישוהים קהילתיים
שחסנים (אפי הרשימה).

1. נמצא החומר אל והוצה נמסר להדפסה.

2. החומר אל עליו קטל מאוסי. א.א.ס.

3. אומנו נדביו אל החומר אל שומאן אצורה לשונה.

4. יגבן על אצורה סיפא יהיו אפין הוצה קטל אפי אל החומר
החומר ילדרי טוב אראשי מוצה אאישוי סופי.

5. ההקדמה אפי רחלי האולף נמסרו אצורה אצני חוצ.

6. אלי ניסוח אצדיו אלי (רחל הכרין) נמסר של החברים

אל ה מוצה המקומית. גוגל אדיר

חתימה

רחל הכהן. איריס גרליץ. מעצבות.

רחוב יפו 155 (בחצר), ירושלים 94341.

ת.ד. 3079, 91030. טלפון: 02-241621

שומרון

CHVELSHO

בירת ממלכת ישראל במאות ה-8 וה-9 לפסה"נ, ועיר מרכזית בחבל שומרון עד סוף התקופה הרומית.

שומרון נוסדה בידי עמרי (880 לפסה"נ בקירוב), כבירת ישראל ולפי המסופר במל"א טז, כד, נקראה ע"ש שמר "אדני ההר שומרון". אך יש הסבורים שכבר היה במקום ישוב קטן ושמו שומרון על שם משפחת שמר, בעלת המקום.

המקרא והממצא הארכיאולוגי מעידים על בניה נרחבת בימי אחאב - ארמון פאר ("בית השן", מל"א, כ', לד), שווקים ("חצות", מל"א, כ, לד), ומקדש לבעל הצורי שהקים אחאב לאשתו איזבל (מל"א טז, לב-לג). שומרון ידעה ירידות (ימי יהואחז מל"ב ז, א) ועליות (בימי ירבעם בן יואש).

שומרון שמשה בירה לפחוה אשורית, גם בימי שלטון האמפריה הפרסית המשיכה שומרון לשמש עיר מרכזית מושב הפחות לבית לנבלש.

ב-331 לפסה"נ החריב אלכסנדר הגדול את שומרון לאחר שתושביה שרפו הנציב המקדוני בעיר. התושבים נעקרו ועל חורבות העיר נבנתה מושבה של חיילים מקדונים בעלת אופי הלניסטי.

ב-108 נהרסה שומרון כליל בידי אלכסנדר ינאי ותושביה נמכרו לעבדים.

הורדוס (30 לפסה"נ לערך) בנה אותה מחדש כמעוז נגד הישוב היהודי וקרא שמה סבסטי. הורדוס חילק אדמות למתישבים הרחיב את שטח העיר ובנה בנייני-פאר על פי מיטב מסורת אומנות הבניה הרומית.

במרד הגדול נהרסה העיר בשנת 200 שוקמה כקולוניה רומית בידי סורוס. בתקופה הביזנטית היתה שומרון מושב הבישוף.

בתקופה הצלבנית ישב בשומרון בישוף פראנקי, והוא הפכה מוקד לעליה לרגל בזכות הקבר ורליקוויות מחי יוחנן במקום ונבנתה גם כנסייה צלבנית מפוארת (אחרי 1189 הפכה למסגד). אחרי התקופה הצלבנית היתה סבסטי לכפר קטן.

ארכיאולוגיה - שומרון משתרעת על שני תחומים א) עיר עליונה, מבוצרת, שכללה בתקופה הישראלית את בית המלך, ובתקופה הרומית - מקדשים ומבני-צבור; ב) עיר תחתונה - כנראה לא מבוצרת שכללה בתקופה הרומית אזורים מגורים ומבני-צבור.

התקופה הישראלית מצטיינת בבנייה קפדנית ומסוגגנת, המושפעת מאמנות הבניה הפניקית. המבנים העיקריים הם: מצודה וארמון של מלכי ישראל. אלה הוקפו חומה פנימית, העשויה בשיטת "ראש ופכין" בתוך בית המלך נתגלתה בריכה. במזרח האקרופוליס נתגלו ביצורים כנראה שערי העיר. במחסנים נתגלו 63 אוסטרקונים ובעיקר תעודות משלוח של מיסר יין ושמן מישובים סמוכים. קבוצה גדולה של חפצי-שן, המוטרורים המגולפים.

בתקופה ההלניסטית חזקו שרידי חומות העיר במגדלים עגולים ואבניהם מסותתות היטב סודרו ב"ראשים". העיר העליונה בוצרה בתקופה זו בחומה עבה (נהרסה בידי יוחנן הורקנוס ב-108 לפסה"נ).

הורדוס הקים את סבסטי והפך את שומרון לעיר רומית מפוארת. על 640
דונם. בנה ממערב שני מגדלים עגולים ממזרח נבנה במאה ה-2 רחוב עמודים
מפואר ובו שוקי העיר, מקדש גדול, מצפון מזרח נבנה איצטדיון מוקף
סטווים. במאה ה-3 נבנה בשולי האקרופוליס תאטרון, ממזרח לו נבנה פורום
מוקף סטווים מקוריים בצידו נבנתה בסיליקה שיחד עם הפורום הוותה את
ה"אגורה" של סבסטי.

מן התקופה הביזנטית שרדה כנסיה, ששולבה במאה ה-12 במנזר צלבני. בתוך
הכפר סבסטי נמצאים שרידי קתדראלה צלבנית מהמאה ה-12 אספקת המים
לשומרון היתה בעיקרה מבורות. בתקופה הרומית נבנו אמות מים שהעבירו
לעיר מים ממעינות שליד הכפר נקורה השוכן ממזרח לשומרון.

עזה

CHVELGAZ

עיר בדרום רצועת החוף של ארץ ישראל.

עזה היא העיר הראשית "ברצועת עזה" המשתרעת מדרום לאשקלון ועד רפיח. העיר בנויה משלושה חלקים עיקריים המשקפים את תולדות התפתחותה (1) העיר הישנה שמקורה במאה ה-12, ובה רובע דרג', הבנוי בסיגנון ממלוכי המעורב בסיגנון תורכי. יש בו כיכר מרכזית ורחוב ראשי - עמר אל-מח'תאר. בשני צדדיו צמחו מרכז העסקים הראשי של העיר. בשנות ה-60 עקפו המצרים רחוב זה וסללו ציר מקביל לו - רחוב אל-ואחדה. (2) העיר החדשה, ראשיתה בתקופת המנדט, ועיקר בינויה בשנות ה-30 וה-40. הבעיה הם זיתון במערב העיר ואל-רמל בצפון מערב העיר, שנבנתה אח"כ באופן יותר מודרני ומרווח. (3) מחנה הפליטים אל-שאטי הוקם בשנות ה-50 הסמוך לעיר ורק לאחרונה צורף לתחומה המוניציפאלי. השכונות האחרות, אל-תרכמאן, ג'דידה ותפאח, בנויות רובן בתי-חומר דלים ורוב תושביהן בדווים שהתנחלו בעיר. בשנת 1973 נחנך בנמל עזה מזח חדש, דרכו מיוצאים תוצרת חקלאית (בעיקר פיי-הדר) ומייבאים מלט. הנמל משמש גם כנמל-דיג. בתחומי העיר פרדסים, שדות מעובדים וגני-ירק.

הסטוריה - מזרח קדמון- לראשונה נזכרת עזה אצל פרעה תחומתס III (1450-1490 לפסה"נ), עזה היתה מרכז מנהלי חשוב לשלטון המצרי ולצבאו בכנען, ונקודה חשובה על הדרך הראשית גם לאחר היאחזות הפלישתים.

במאה ה-12 לפסה"נ נכללה עזה בארץ הפלישתים. מנבואת עמוס (המאה ה-8 לפסה"נ) מסתבר, כי עזה היתה החשובה בערי פלשתים וקיימה קשרים עם אדום.

בתקופה הפרסית היתה עזה החשובה בין ערי החוף משום מקומה בקצה הדרומי של הסטאפיה הפרסית החמישית, ובגלל היותה נמל-מוצא לסחורות מעבר ונקודת-חיבור בין מצרים לסוריה, לפיניקיה ולארצות האיגאיות. לאחר כבושי אלכסנדר מוקדון היתה עזה העיר היחידה בא"י שהתנגדה לו בכח - עיר מבוצרת ומפותחת.

בתקופה ההלניסטית - עזה נכבשה בידי אנטיוכוס III ב-198 לפסה"נ. בתקופה זו גברה חשיבותה הכלכלית של העיר כנמל מוצא לסחר הנבטי והיווני.

העיר נכבשה בידי ישראל בימי אלכסנדר ינאי בשנת 96, לאחר מצור ממושך. הוא הרס את העיר והרג רבים מתושביה. עזה פרוחה בימי השלטון הרומי והיה בה ביה"ס נודע לרטוריקה שנוסד בתקופה ההלניסטית ונתפרסם בעיקר במאה ה-6.

גם בתקופת השלטון הביזנטי היתה עזה עיר חשובה. בתקופה זו נתפתחה סביבה עיר חדשה מאיומס-נאפוליס. הקיסר קונסטאנטינוס העניק לעיר מעמד מיוחד כדי להגן על התושבים הנוצרים מפני לחץ התושבים הפגנים והוסיף לה את התואר קונסטאנטינה.

תושבי עזה במאה ה-4 היו ברובם פגנים ושמרו בקנאות על האופי ההלני-רומי של העיר מפני החדירה הנוצרית. היו בה היכלות פגניים. בתחילת המאה ה-4 הגיעה תנועה נזירית והבישוף פורפירוס בעזרת צוים קיסריים סגר את המקדשים האליליים. במאה ה-6 היתה עזה לאחד ממרכזי ההשכלה הגבוהה הנודעת בקיסרות.

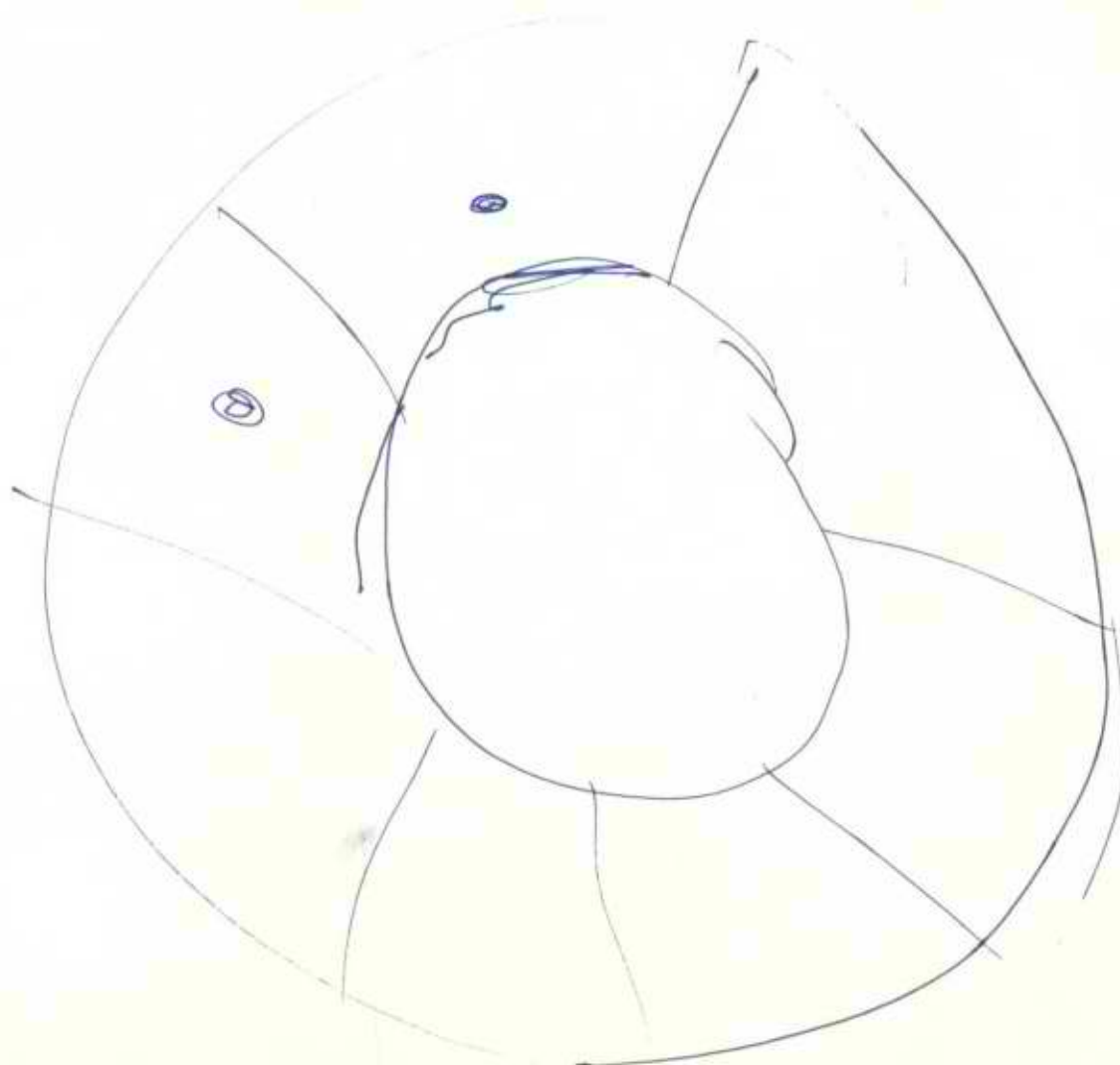
בשנת 634 לסה"נ נכבשה על ידי המצביא המוסלמי עמר אבן אל-עץ. בתקופת השלטון הערבי נודעה במקום קבורתו של האשם אבי בית האשמים. בעקבות הכבוש הערבי והחורבן ירדה עיר הפלאים ובמאה ה-12 מצאוה הצלבנים עיי-חרבות. בלדוין III בנה בה מבצר (Gadres) ומסרו לאבירי ההיכל

(שנת 1149).

העיר הוחזרה לידי המוסלמים על ידי צלאח א-דין (בשנת 1187). בשנת 1244 התנהל בקרבת עזה קרב בו הושמד גייס נוצרי מוסלמי מאוחד וקרב זה בישר את סוף הצלבנים בא"י ונקרא "קרב חטין השני".

בתקופה הממלוכית היתה עזה בירת מחוז נרחב, ובתחילת המאה ה-16 תוארה כעיר משגשגת גדולה מירושלים. בימי התורכים נשארה עיר מרכז למסחר ותחנה לשירותים ממצרים לארץ ישראל ולסוריה אך הלכה ונתדלדלה בהדרגה ביחוד כשרפתה, במאה ה-17, השליטה בדווים השודדים שבסביבתה.

בשנת 1917 שמשה עזה אבן פינה למעבר התורכי גרמני שחסם את התקדמות הבריטים ממצרים לארץ ישראל. בקרבות נהרסה העיר ולבסוף נכבשה על ידי הבריטים וקשריה עם מצרים ומרכזי ארץ ישראל תרמה לחיזוק כלכלתה. בעיר הוקם מנחתה ששירת מטוסים בריטים בדרכם מאנגליה להודו. הצבא המצרי נכנס לעזה במאי 1948, במבצע "קדש" (1956) נכבשה העיר על ידי צה"ל אולם פונתה במרס 1957. בעקבות הפינוי נכנס צבא או"ם ואחריו חזר הצבא המצרי. עזה נכבשה שוב על ידי צה"ל ב-6.6.67 והוקם בה ממשל צבאי ישראלי.

מדינת ישראל

משרד חבינוי וחשיכון

מחוז ירושלים

תאריך: ס' באדר התשמ"ז

מספר: 10 במרץ 1987

א ר י א ל

אריאל מחוקמת ליד כביש חוצה שומרון, במרחק של כ-80 ק"מ מתל-אביב ומרחק דומה מירושלים.

אריאל מתוכננת להיות העיר המרכזית בשומרון, עם קיבולת תכנונית של 90-100.000 נפש.

תחום התכנון של הישוב משתרע על כ-29.000 דונם. רק 10.000 דונם מתוכם הם קרקעות מדינה או בבעלות יהודית ואף אלה בשטחים לא רצופים.

בנית הישוב החלה בשנת 1978, עם הקמת כ-200 יחידות אשקובית, ע"י המנהל לבניה כפרית של משהב"ש. מאז הוקמו ואוכלסו 1,400 יח"ד ועוד כ-500 יח"ד נמצאות בשלבי בניה שונים. היצע המגורים מגוון מאוד: החל בדירות לזו"צ, דרך דירות צמודות קרקע, קוטג'ים וכ-200 יח"ד, בנה ביתך". קיים ביקוש ער לדירות באריאל ונעשה מאמץ להענות לו, ע"י הפעלה מירבית של הפרוגרמה לשנת 1986.

בחודש נובמבר 1986 הועבר הטיפול באריאל למחוז ירושלים של הבנייה העירונית, לאחר מספר שנים שהיה באחריות ישירה של המשרד הראשי.

המגמה היא לרכז כיום הפיתוח בשטחים שממזרח לכביש סלפית, מתוך רצון לעבות הישוב הקיים, הבנוי עד כה לאורך שלוחה צרה מאוד וארוכה. התכניות הקיימות תערכנה מחדש על מנת לאפשר ניצול יעיל ומידי של המרכז הקיים, התשתית והמוסדות שכבר נבנו. מגמה זו לא תמנע הקצאת שטחים לצרכים מיוחדים כבי"ס שדה, כפר נוער, אזור מלאכה, תחנה מרכזית וכד'.

21...

מסני צדיו של הישוב אריאל מוקמים ומופעלים שני אזורי תעסיה.
המערב - בוקן ובמזרח - קרית המדע.

משהב"ש עושה מאמץ בימים אלה להשלים הכביש המוביל ממרכז אריאל אל
קרית המדע.

במקביל למגורים נבנו באריאל מוסדות חינוך כלדקמן:

- 2 בתי ספר בני 18 כתות כל אחד.

- בבניה - בי"ס יחידני נוסף.

12 כתות גני ילדים

- בבניה - 2 כתות נוספות

3 כתות מעון יום

אולם ספורט בן 650 מקומות בריכת שחיה.

כתכנון ובפרוגרמה לביצוע:

חטיבת כיננים בת 12 כתות,

2 כתות גן ילדים, מעון יום ושלב א' של מתנ"ס.

כמו-כן, הוקם ע"י חברת שיכון ופיתוח שלב א' של מרכז מסחרי באריאל.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

2. מתן פתרונות בדיוור בהתיישבות הותיקה.

3. הקמת מוסדות ציבור ושיפור התשתית בהתיישבות הותיקה בהתאם לאפשרויות התקציביות.

4. טיפול בנושאי הדיוור, הפיתוח, התשתית ומוסדות הציבור והחינוך במגזר הדרוזי והצ'רקסי.

5. פיתוח מערכות תשתית אזוריות.

המינהל לבניה כפרית פועל, במסגרת היעדים שהוגדרו, בשני אפיקים עיקריים:
1. מתן סיוע בדיוור בהתאם לתכניות הסיוע לכלל המגזרים.

2. ביצוע ומימון עבודות תשתית ופיתוח ומוסדות ציבור וחינוך על מנת לאפשר איכלוס וקיום חיי קהילה בישובים השונים.

החל משנת התקציב 1985 כל בניית יחידות הדיוור בתחום הכפרי מתבצעת על-ידי המתיישבים בהתאם לתכניות הסיוע, תוך תיאום והכוונה של המשרד.

מידי שנה מאשר המינהל לבניה כפרית כ-3,500 פתרונות בדיוור במגזר הכפרי, כולל פתרונות בתחומי הטבת תנאי דיוור.

הטיפול בישובים קיימים

מושבים ותיקים

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים מטפל ב-360 מושבים ותיקים אשר הוקמו ברובם כמושב עולים בתחילת שנות ה-50 ונבנו בסטנדרט נמוך וללא תשתיות מתאימות.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך 10 באפריל 1988

מספר:

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הינו הזרוע האירגונית-ביצועית של משרד הבינוי והשיכון בכל הקשור להתיישבות ולטיפול במגזר הכפרי הותיק והחדש.

האוכלוסיה הכפרית בארץ ישראל מונה כ-400,000 נפש ומהווה כ-9% מסך-כל אוכלוסית המדינה. היקף האוכלוסיה ופריסת הישובים מתייבים את מבנה המינהל לבניה כפרית ושיטות פעולותיו.

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים מטפל ב-944 ישובים לפי החלוקה כדלקמן:

422	מושבים
40	מושבים שיתופיים
274	קיבוצים
120	ישובים קהילתיים
49	ישובים מוסדיים
5	ישובים עירוניים
11	מושבות
23	כפרים דרוזים וצ'רקסים

יעדי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים בתחום הבינוי והשכון בהתיישבות הינם כדלקמן:

1. הקמה וביסוס של ישובים חדשים בהתאם לתכנית התיישבות מוסכמת ובאזורים בעלי חשיבות התיישבותית.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

אחת מפעולות המינהל לבניה כפרית היתה שיקום הדיור במושבים אלה. במסגרת זו בוצעה בניה בכ-20,000 יח"ד אשר שוקמו ברובן על ידי בניה חדשה ומיעוטן על-ידי הרחבת הדיור הקיים ושיפוצו.

בהשלמה לפעולה זו נבנו גם מבני הציבור, בוצעו מערכות כבישים וביוב, רשתות חשמל ותאורה ציבורית ועבודות פיתוח לרווחת המתיישבים כדי לאפשר להם ניהול חיי קהילה תקינים.

דגש מיוחד ניתן על-ידנו לעידוד המושבים בגליל על-ידי מתן סיוע מועדף והרחבת המושבים כדי לאפשר לבנים להשאר במקום ישובם.

עדיפות ניתנה על-ידי המשרד לישובי קו העימות בגליל להשלמת צרכיהם על-ידי ביצוע עבודות תשתית ופיתוח והקמת מבני ציבור ושיפוצם של הקיימים.

קיבוצים ותיקים

בבניה בקיבוצים הותיקים, 224 במספר, הועברה בעיקרה מביצוע ישיר של המשרד לידי הקיבוצים עצמם.

המשרד מעמיד לרשות הקיבוצים סיוע לבניה על פי קריטריונים וזכאויות בהתאם לגידולם והתרחבותם.

שיטה זו מאפשרת לקיבוצים, תוך תאום עם משרדנו ועם התנועות המיישבות, לקבוע את עדיפויות הבניה בהתאם לצרכים הקיימים בכל קיבוץ, ובצורה זו ניתנת תשובה נאותה יותר לפיתוחם.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

כפרים דרוזים וצ'רקסים

במגזר הדרוזי והצ'רקסי מטפל המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים בשימת לב מיוחדת לאופיים ולצרכיהם.

המשרד פיתח שכונות חדשות לחיילים משוחררים, השלים פיתוח, תשתיות, כבישים, מערכות מים וחשמל וסייע בהקמת מבני ציבור.

תשומת לב מיוחדת ניתנה על-ידנו לחיסול הפיגור במבני חינוך ובמסגרת זו בנה המשרד כ-350 כיתות לימוד.

לאחרונה הוחלט בהנהלת המשרד להתרכז בביצוע פעולות בניה, תשתית ופיתוח בתחומים כדלקמן:

1. הקמת שכונות חדשות לחיילים משוחררים.
2. בניית מוסדות חינוך.
3. ריכוז תקציבי להקמת מוסדות חינוך משלים ומתנ"סים.

כן מסייע המשרד על-ידי הלוואות לזכאים לבניה בכפרים הדרוזים והצ'רקסים. מידי שנה מפעיל המשרד כ-400 פתרונות סיוע לזוגות צעירים, חיילים משוחררים והטבת תנאי הדיור.

תנאי הסיוע הינם בדומה לסיוע הניתן בערי הפיתוח הסמוכות לכפרים הדרוזים והצ'רקסים.

הטיפול בהתיישבות החדשה

עיקר המאמץ וההיקף בפעולות המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים ניתן בשנים האחרונות לתחום ההתיישבות החדשה.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

במסגרת זו נכללים ישובים אשר הוחל בהקמתם לאחר מלחמת ששת הימים.

המשרד פועל על-פי החלטות הועדה המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (ועדת השרים להתיישבות).

נד כה הוקמו ונמצאים בשלבי הקמה 256 ישובים חדשים בהם מטפל המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים.

פעולות המשרד נעשות תוך תיאום ושיתוף עם המוסדות המיישבים, נציגי התנועות המיישבות והמתיישבים עצמם בכל הקשור בתכנון, בבניה ובאיכלוס הישובים החדשים בחבלי הארץ השונים, זאת כדי להבטיח השגת תוצאות מירביות בתחום חשוב זה. פעולות המשרד כוללות תכנון כללי וביצוע של פריצות דרכים, הקמת יחידות דיור, בניית מבני ציבור וחינוך, ביצוע עבודות תשתית ופיתוח (מערכות מים, ביוב, חשמל וכבישים) והתקנת מערכות בטחון היקפיות.

לאחרונה, עם ריבויים של הישובים הקהילתיים, הופעלה שיטה חדשה, לפיה הועברה האחריות לבניית יחידות הדיור למתיישבים עצמם בשיטה הנקראת "בנה ביתך".

בניה זו מתבצעת באמצעות האגודות בצורה מאורגנת או לחליפין על-ידי כל מתיישב בנפרד, כאשר המשרד מעמיד לרשות המתיישבים את הסיוע על-פי זכאותם, ומשלים את עבודות התשתית והפיתוח הנדרשות.

שיטה זו נועדה להקל על התקציב הממשלתי ולשתף את המתיישבים במימון הקמת בתיהם.

פעולות הבניה בהתיישבות החדשה מתבצעות בעיבוי חבלי הארץ הקיימים ובפיתוחם של חבלי ארץ חדשים.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

הקמתם של הישובים החדשים כוונה בעיקרה להתיישבות באזורים בעלי חשיבות התיישבותית גבוהה, אשר תחילתה ברמת הגולן, בקעת הירדן וגוש עציון, והמשכה בחבל עזה, יהודה ושומרון.

פרק מיוחד היה בניית ההתיישבות בפיתחת רפית, סיני והעיר ימית, ופינויים לאחר מכן מכוח הסכם השלום עם מצרים.

במקביל לפיתוח חבלי ארץ חדשים שקד המשרד על עיבוי ההתיישבות גם בגליל, בנגב ובערבה, בהם הוקמו ישובים חדשים רבים.

להלן עיקרי הפעולות אשר בוצעו על-ידי המשרד בחבלי הארץ השונים בתחום ההתיישבות החדשה:

רמת הגולן

בחבל ארץ זה הוקמו 31 ישובים מהם 11 מושבים, 5 מושבים שיתופיים, 11 קיבוצים, 2 מרכזים אזוריים, ישוב קהילתי וישוב עירוני - העיר קצרין - אשר נועדה לשמש כעיר הראשית לישובי רמת הגולן ובה כ-1,000 יחידות דיור, מוסדות חינוך וציבור, אולם ספורט ומופעים, אודיטוריום, מוזיאון, בריכת שחיה, מגרשי ספורט, מרכז מסחרי ועוד.

סך-כל פעולות המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים ברמת הגולן כוללות כ-4,000 יחידות דיור ובנוסף להן מבני ציבור מערכות תשתית, פיתוח ומיגון בהתאם לצרכי הישובים.

הגליל

תנופת ההתיישבות לאיכלוס הגליל נעשתה בשלב ראשון עם הקמת מושבי העולים

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

בשנות ה-50. מהעדר אמצעי ייצור כמעט ולא הוקמו ישובים נוספים בגליל, באשר התפיסה באותה העת היתה של ביסוס ההתיישבות על חקלאות בלבד.

תוך ראיית הצורך בהגדלת ההתיישבות בגליל הוחלט בשנת 1977 על הקמתם של מספר ניכר של ישובים יהודיים.

פעולה זו כללה בנית ישובי קבע. כן נבנו מוקדים זמניים שנקראו מצפים, בהם נקלטו משפחות ספורות אשר שימשו כבסיס לישובי קבע מסודרים לעתיד.

מאז הפעלת תכנית זו ועד היום הוקמו 60 ישובים מתוכם 25 ישובים בבנית קבע על-ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים.

ביתר הישובים מתבצעות פעולות בניה ופיתוח בסיוע המשרד להפיכתם לישובי קבע לכל דבר.

סך-כל יחידות הדיור שהוקמו על-ידי המשרד הינו כ-2,200.

בקעת הירדן

חבל ארץ זה מיוחד בעיקרו כאזור התיישבות חקלאי בבקעת הירדן ומיעוטו בגב ההר.

כמוקד עירוני הוקם על-ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הישוב מעלה אפרים בו 335 יחידות דיור, מוסדות ציבור וחינוך, אולם מופעים, בריכת שחיה, מאגרשי ספורט, מרכז אזרחי ומסחרי ועוד.

בבקעת הירדן הוקמו על-ידי המשרד 22 ישובים מהם 6 קיבוצים, 14 מושבים, ישוב קהילתי אחד והעיר מעלה אפרים.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

הישובים הוקמו תוך שימת לב מיוחדת להיותם ישובי גבול ובאפיון הבטחוני המתאים הכולל מערכות מיגון ומיקלוט מתאימים.
סך-כל יחידות הדיור אשר הוקמו בחבל ארץ זה מסתכם בכ-2,000 יחידות דיור.

יהודה ושומרון

ההתיישבות ביהודה ושומרון, הכוללת את האזורים צפון השומרון ומרכזו, האזורים שבסביבות ירושלים ודרום הר חברון, בוצעה בגלים שונים בהתאם להכוונת הממשלה ולמדיניותה.

הקמת הישובים במקרים רבים נעשתה על-ידי בנית מוקדים זמניים למתיישבים לשם מימוש ההתיישבות והפיכתם לישובי קבע בשלב יותר מאוחר.

התיישבות זו התאפיינה בעיקרה על-ידי הקמת ישובים קהילתיים קטנים בעלי אופי ייחודי ולעומתם הקמת ישובים עירוניים גדולים פתוחים לכלל האוכלוסיה.
משרד הבינוי והשיכון נטל על עצמו האחריות להקמת הישובים העירוניים והעברת הישובים הקהילתיים הקטנים לישובי קבע בסטנדרט מגורים ופיתוח נאותים.

בשלב מאוחר יותר, עם התגברות הביקוש, קבע המשרד קריטריונים לסיוע ולהתיישבות לישובים השונים בהתאם למיקומם וחשיבותם ההתיישבותית.

משרד הבינוי והשיכון בנה 7 ישובים עירוניים ובנוסף לכך 52 ישובים קהילתיים ו-7 מושבים המטופלים על-ידי המינהל לבניה כפרית.

סך-כל הבניה שבוצעה בישובים שבטיפול המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הינו 5,500 יחידות דיור.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

מעורבותו של המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים באה לידי ביטוי גם בעידוד הקמת ישובים ביוזמה פרטית אשר בהם מסייע המשרד בביצוע תשתיות לראש השטח. ישובים אלה ברובם המכריע סמוכים למרכזי אוכלוסיה ומבוקשים להתיישבות, ובניתם נעשית במימון עצמי של המתיישבים.

גוש עציון

ההתיישבות בגוש עציון היוותה חזרה לחבל ארץ אשר נכבש על-ידי הירדנים במלחמת העצמאות.

בשלב ראשון הוקמו במקום קיבוצים והמרכז האזורי אלון שבות.

לאחר מכן ניתנה תנופה גדולה להקמת העיר אפרתה והוספו ישובים נוספים לעיבוי של הגוש.

העיר אפרתה מיוחדת באוכלוסיה בעלת אופי מסורתי וחלק נכבד מתושביה הינם עולים חדשים מארצות המערב. בישוב כ-400 יחידות-דיור וכן בית כנסת, מרפאה, פעוטונים, גני ילדים, בית ספר יסודי, ישיבה תיכונית, ישיבת הסדר ומרכז מסחרי ואזרחי.

סה"כ בגוש 11 ישובים הכוללים את העיר אפרתה, המרכז האזורי אלון שבות, 3 קיבוצים, 5 ישובים קהילתיים ומושב שיתופי אחד.

מספר יחידות הדיור בישובים אלה מגיע לכדי 1,200.

חבל עזה

ההתיישבות בחבל עזה קבלה תנופה עם פינויו של חבל ימית.

חבל עזה הינו חבל ארץ חדש מתפתח בעל נתונים טובים לפיתוח תיירות ונופש

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

לישובי דרום הארץ, בנוסף לחקלאות המשמשת כבסיס לישובים החקלאיים במקום.
על-ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים נבנו באזור 7 מושבים, 2 ישובים
קהילתיים, קיבוץ אחד וכן המרכז האזורי נווה דקלים אשר נועד לשמש כישוב
העירוני לישובי החבל המתפתח.

במרכז האזורי נווה דקלים הוקמה גם "ישיבת ימית" אשר הועתקה למקום עם
פינויה של העיר ימית.

כן ניבנו על-ידי המשרד כל מבני הציבור הדרושים לשירות כלל הישובים באזור.
לנווה דקלים סיכוי להתפתח לישוב עירוני חליף לעיר ימית.

עד כה בוצעה על ידי המשרד בניה של כ-500 יח"ד מהן 160 יחידות דיור בישוב
נווה דקלים.

פיתחת שלום

חבל ארץ חדש אשר פותח ונבנה על ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים
הינו חבל שלום (הרחבת חבל הבשור) ואשר נועד לשמש תחליף לישובים המתפנים
מסיני בעקבות הסכם השלום עם מצרים.

במסגרת זו בנה המשרד 6 מושבים ועוד 2 קיבוצים עבור הישובים המתפנים.

בנוסף לכך, במסגרת הפינוי, הוקמו 2 מושבים נוספים האחד בגוש מגן
והשני בצפון רצועת עזה עבור המתיישבים המתפנים ועל-ידם.

סך-כל הבניה שנעשתה כללה כ-500 יח"ד.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

רמת הנגב והערבה

המשרד שקד על המשך פעולת ההתיישבות ברמת הנגב ובערבה למרות היקף הפעילות הרבה בחבלי הארץ האחרים.

במסגרת זו הוקמו על ידי המינהל לבניה כפרית ברמת הנגב 4 ישובים חדשים וכמו-כן פעל המשרד בשנים האחרונות להבטיח שיוקם בערבה לפחות ישוב אחד מידי שנה.

ההתיישבות בערבה מתאפיינת בחלקה הצפוני על ידי מושבים ובמרכזם המרכז האזורי ספיר, אשר נבנה על-ידי המשרד ונועד לתת שירותים למושבי האזור, ובדרומה של הערבה על-ידי קיבוצים המטופלים על ידי המועצה האזורית "חבל איילות".

סה"כ הוקמו ברמת הנגב ובערבה 17 ישובים 10 קיבוצים 6 מושבים ומרכז אזורי אחד, ובהם כ-1,000 יחידות דיור.

לסיכום

פעולות המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים מתאפיינות בקשר הדוק ובמגע ישיר עם מוסדות מיישבים, נציגי התנועות, נציגי הרשויות והמתיישבים עצמם. הייחוד הינו בכך שמדובר בדרך כלל בביצוע מיידי של החלטות ממשלה לבנית ישובים כדי לענות על צרכי ההתיישבות ולתמוך בהמשך פיתוחם וגידולם של ישובים שכבר הוקמו.

משרד הבינוי והשיכון

**המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים**

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך: 10 באפריל 1988

מספר:

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הינו הזרוע האירגונית-ביצועית של משרד הבינוי והשיכון בכל הקשור להתיישבות ולטיפול במגזר הכפרי הותיק והחדש.

האוכלוסיה הכפרית בארץ ישראל מונה כ-400,000 נפש ומהווה כ-9% מסך-כל אוכלוסית המדינה. היקף האוכלוסיה ופריסת הישובים מתייבים את מבנה המינהל לבניה כפרית ושיטות פעולותיו.

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים מטפל ב-944 ישובים לפי החלוקה כדלקמן:

422	מושבים
40	מושבים שיתופיים
274	קיבוצים
120	ישובים קהילתיים
49	ישובים מוסדיים
5	ישובים עירוניים
11	מושבות
23	כפרים דרוזים וצ'רקסים

יעדי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים בתחום הבינוי והשכון בהתיישבות הינם כדלקמן:

- הקמה וביסוס של ישובים חדשים בהתאם לתכנית התיישבות מוסכמת ובאזורים בעלי חשיבות התיישבותית.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

2. מתן פתרונות בדיור בהתיישבות הותיקה.

3. הקמת מוסדות ציבור ושיפור התשתית בהתיישבות הותיקה בהתאם לאפשרויות התקציביות.

4. טיפול בנושאי הדיור, הפיתוח, התשתית ומוסדות הציבור והחינוך במגזר הדרוזי והצ'רקסי.

5. פיתוח מערכות תשתית אזוריות.

המינהל לבניה כפרית פועל, במסגרת היעדים שהוגדרו, בשני אפיקים עיקריים:
1. מתן סיוע בדיור בהתאם לתכניות הסיוע לכל המגזרים.

2. ביצוע ומימון עבודות תשתית ופיתוח ומוסדות ציבור וחינוך על מנת לאפשר איכלוס וקיום חיי קהילה בישובים השונים.

החל משנת התקציב 1985 כל בניית יחידות הדיור בתחום הכפרי מתבצעת על-ידי המתיישבים בהתאם לתכניות הסיוע, תוך תיאום והכוונה של המשרד.

מידי שנה מאשר המינהל לבניה כפרית כ-3,500 פתרונות בדיור במגזר הכפרי, כולל פתרונות בתחומי הטבת תנאי דיור.

הטיפול בישובים קיימים

מושבים ותיקים

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים מטפל ב-360 מושבים ותיקים אשר הוקמו ברובם כמושב עולים בתחילת שנות ה-50 ונבנו בסטנדרט נמוך וללא תשתיות מתאימות.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

אחת מפעולות המינהל לבניה כפרית היתה שיקום הדיור במושבים אלה. במסגרת זו בוצעה בניה בכ-20,000 יח"ד אשר שוקמו ברובן על ידי בניה חדשה ומיעוטן על-ידי הרחבת הדיור הקיים ושיפוצו.

בהשלמה לפעולה זו נבנו גם מבני ציבור, בוצעו מערכות כבישים וביוב, רשתות חשמל ותאורה ציבורית ועבודות פיתוח לרווחת המתיישבים כדי לאפשר להם ניהול חיי קהילה תקינים.

דגש מיוחד ניתן על-ידנו לעידוד המושבים בגליל על-ידי מתן סיוע מועדף והרחבת המושבים כדי לאפשר לבנים להשאר במקום ישובם.

עדיפות ניתנה על-ידי המשרד לישובי קו העימות בגליל להשלמת צרכיהם על-ידי ביצוע עבודות תשתית ופיתוח והקמת מבני ציבור ושיפוצם של הקיימים.

קיבוצים ותיקים

הבניה בקיבוצים הותיקים, 224 במספר, הועברה בעיקרה מביצוע ישיר של המשרד לידי הקיבוצים עצמם.

המשרד מעמיד לרשות הקיבוצים סיוע לבניה על פי קריטריונים וזכאויות בהתאם לגידולם והתרחבותם.

שיטה זו מאפשרת לקיבוצים, תוך תאום עם משרדנו ועם התנועות המיישבות, לקבוע את עדיפויות הבניה בהתאם לצרכים הקיימים בכל קיבוץ, ובצורה זו ניתנת תשובה נאותה יותר לפיתוחם.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

כפרים דרוזים וצ'רקסים

במגזר הדרוזי והצ'רקסי מטפל המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים בשימת לב מיוחדת לאופיים ולצרכיהם.

המשרד פיתח שכונות חדשות לחיילים משוחררים, השלים פיתוח, תשתיות, כבישים, מערכות מים וחשמל וסייע בהקמת מבני ציבור.

נשומת לב מיוחדת ניתנה על-ידנו לחיסול הפיגור במבני חינוך ובמסגרת זו בנה המשרד כ-350 כיתות לימוד.

לאחרונה הוחלט בהנהלת המשרד להתרכז בביצוע פעולות בניה, תשתית ופיתוח בתחומים כדלקמן:

1. הקמת שכונות חדשות לחיילים משוחררים.
2. בניית מוסדות חינוך.
3. ריכוז תקציבי להקמת מוסדות חינוך משלים ומתנ"סים.

כן מסייע המשרד על-ידי הלוואות לזכאים לבניה בכפרים הדרוזים והצ'רקסים. מידי שנה מפעיל המשרד כ-400 פתרונות סיוע לזוגות צעירים, חיילים משוחררים והטבת תנאי הדיור.

תנאי הסיוע הינם בדומה לסיוע הניתן בערי הפיתוח הסמוכות לכפרים הדרוזים והצ'רקסים.

הטיפול בהתיישבות החדשה

עיקר המאמץ וההיקף בפעולות המינהל לבניה כפרית ויישובים חדשים ניתן בשנים האחרונות לתחום ההתיישבות החדשה.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

במסגרת זו נכללים ישובים אשר הוחל בהקמתם לאחר מלחמת ששת הימים.

המשרד פועל על-פי החלטות הועדה המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (ועדת השרים להתיישבות).

נד כה הוקמו ונמצאים בשלבי הקמה 256 ישובים חדשים בהם מטפל המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים.

פעולות המשרד נעשות תוך תיאום ושיתוף עם המוסדות המיישבים, נציגי התנועות המיישבות והמתיישבים עצמם בכל הקשור בתכנון, בבניה ובאיכלוס הישובים החדשים בחבלי הארץ השונים, זאת כדי להבטיח השגת תוצאות מירביות בתחום חשוב זה.

פעולות המשרד כוללות תכנון כללי וביצוע של פריצות דרכים, הקמת יחידות דיור, בניית מבני ציבור וחינוך, ביצוע עבודות תשתית ופיתוח (מערכות מים, ביוב, חשמל וכבישים) והתקנת מערכות בטחון היקפיות.

לאחרונה, עם ריבויים של הישובים הקהילתיים, הופעלה שיטה חדשה, לפיה הועברה האחריות לבניית יחידות הדיור למתיישבים עצמם בשיטה הנקראת "בנה ביתך".

בניה זו מתבצעת באמצעות האגודות בצורה מאורגנת או לחליפין על-ידי כל מתיישב בנפרד, כאשר המשרד מעמיד לרשות המתיישבים את הסיוע על-פי זכאותם, ומשלים את עבודות התשתית והפיתוח הנדרשות.

שיטה זו נועדה להקל על התקציב הממשלתי ולשתף את המתיישבים במימון הקמת בתיהם.

פעולות הבניה בהתיישבות החדשה מתבצעות בעיבוי חבלי הארץ הקיימים ובפיתוחם של חבלי ארץ חדשים.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

הקמתם של הישובים החדשים כוונה בעיקרה להתיישבות באזורים בעלי חשיבות התיישבותית גבוהה, אשר תחילתה ברמת הגולן, בקעת הירדן וגוש עציון, והמשכה בחבל עזה, יהודה ושומרון.

פרק מיוחד היה בניית ההתיישבות בפיתחת רפיה, סיני והעיר ימית, ופינויים לאחר מכן מכוח הסכם השלום עם מצרים.

במקביל לפיתוח חבלי ארץ חדשים שקד המשרד על עיבוי ההתיישבות גם בגליל, בנגב ובערבה, בהם הוקמו ישובים חדשים רבים.

להלן עיקרי הפעולות אשר בוצעו על-ידי המשרד בחבלי הארץ השונים בתחום ההתיישבות החדשה:

רמת הגולן

בחבל ארץ זה הוקמו 31 ישובים מהם 11 מושבים, 5 מושבים שיתופיים, 11 קיבוצים, 2 מרכזים אזוריים, ישוב קהילתי וישוב עירוני - העיר קצרין - אשר נועדה לשמש כעיר הראשית לישובי רמת הגולן ובה כ-1,000 יחידות דיור, מוסדות חינוך וציבור, אולם ספורט ומופעים, אודיטוריום, מוזיאון, בריכת שחיה, מגרשי ספורט, מרכז מסחרי ועוד.

סך-כל פעולות המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים ברמת הגולן כוללות כ-4,000 יחידות דיור ובנוסף להן מבני ציבור מערכות תשתית, פיתוח ומיגון בהתאם לצרכי הישובים.

הגליל

תנופת ההתיישבות לאיכלוס הגליל נעשתה בשלב ראשון עם הקמת מושבי העולים

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

בשנות ה-50. מהעדר אמצעי ייצור כמעט ולא הוקמו ישובים נוספים בגליל, באשר התפיסה באותה העת היתה של ביסוס ההתיישבות על חקלאות בלבד.

תוך ראיית הצורך בהגדלת ההתיישבות בגליל הוחלט בשנת 1977 על הקמתם של מספר ניכר של ישובים יהודיים.

פעולה זו כללה בנית ישובי קבע. כן נבנו מוקדים זמניים שנקראו מצפים, בהם נקלטו משפחות ספורות אשר שימשו כבסיס לישובי קבע מסודרים לעתיד.

מאז הפעלת תכנית זו ועד היום הוקמו 60 ישובים מתוכם 25 ישובים בבנית קבע על-ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים.

ביתר הישובים מתבצעות פעולות בניה ופיתוח בסיוע המשרד להפיכתם לישובי קבע לכל דבר.

סך-כל יחידות הדיור שהוקמו על-ידי המשרד הינו כ-2,200.

בקעת הירדן

חבל ארץ זה מיוחד בעיקרו כאזור התיישבות חקלאי בבקעת הירדן ומיעוטו בגב ההר.

כמוקד עירוני הוקם על-ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הישוב מעלה אפרים בו 335 יחידות דיור, מוסדות ציבור וחינוך, אולם מופעים, בריכת שחיה, מגרשי ספורט, מרכז אזרחי ומסחרי ועוד.

בבקעת הירדן הוקמו על-ידי המשרד 22 ישובים מהם 6 קיבוצים, 14 מושבים, ישוב קהילתי אחד והעיר מעלה אפרים.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

הישובים הוקמו תוך שימת לב מיוחדת להיותם ישובי גבול ובאפיון הבטחוני המתאים הכולל מערכות מיגון ומיקלוט מתאימים.

סך-כל יחידות הדיור אשר הוקמו בחבל ארץ זה מסתכם בכ-2,000 יחידות דיור.

יהודה ושומרון

ההתיישבות ביהודה ושומרון, הכוללת את האזורים צפון השומרון ומרכזו, האזורים שבסביבות ירושלים ודרום הר חברון, בוצעה בגלים שונים בהתאם להכוונת הממשלה ולמדיניותה.

הקמת הישובים במקרים רבים נעשתה על-ידי בנית מוקדים זמניים למתיישבים לשם מימוש ההתיישבות והפיכתם לישובי קבע בשלב יותר מאוחר.

התיישבות זו התאפיינה בעיקרה על-ידי הקמת ישובים קהילתיים קטנים בעלי אופי ייחודי ולעומתם הקמת ישובים עירוניים גדולים פתוחים לכלל האוכלוסיה. משרד הבינוי והשיכון נטל על עצמו האחריות להקמת הישובים העירוניים והעברת הישובים הקהילתיים הקטנים לישובי קבע בסטנדרט מגורים ופיתוח נאותים.

בשלב מאוחר יותר, עם התגברות הביקוש, קבע המשרד קריטריונים לסיוע ולהתיישבות לישובים השונים בהתאם למיקומם וחשיבותם ההתיישבותית.

משרד הבינוי והשיכון בנה 7 ישובים עירוניים ובנוסף לכך 52 ישובים קהילתיים ו-7 מושבים המטופלים על-ידי המינהל לבניה כפרית.

סך-כל הבניה שבוצעה בישובים שבטיפול המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הינו 5,500 יחידות דיור.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

מעורבותו של המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים באה לידי ביטוי גם בעידוד הקמת ישובים ביוזמה פרטית אשר בהם מסייע המשרד בביצוע תשתיות לראש השטח. ישובים אלה ברובם המכריע סמוכים למרכזי אוכלוסיה ומבוקשים להתיישבות, ובניתם נעשית במימון עצמי של המתישבים.

גוש עציון

ההתיישבות בגוש עציון היוותה חזרה לחבל ארץ אשר נכבש על-ידי הירדנים במלחמת העצמאות.

בשלב ראשון הוקמו במקום קיבוצים והמרכז האזורי אלון שבות.

לאחר מכן ניתנה תנופה גדולה להקמת העיר אפרתה והוספו ישובים נוספים לעיבוי של הגוש.

העיר אפרתה מיוחדת באוכלוסיה בעלת אופי מסורתי וחלק נכבד מתושביה הינם עולים חדשים מארצות המערב. בישוב כ-400 יחידות-דיור וכן בית כנסת, מרפאה, פעוטונים, גני ילדים, בית ספר יסודי, ישיבה תיכונית, ישיבת הסדר ומרכז מסחרי ואזרחי.

סה"כ בגוש 11 ישובים הכוללים את העיר אפרתה, המרכז האזורי אלון שבות, 3 קיבוצים, 5 ישובים קהילתיים ומושב שיתופי אחד.

מספר יחידות הדיור בישובים אלה מגיע לכדי 1,200.

חבל עזה

ההתיישבות בחבל עזה קבלה תנופה עם פינויו של חבל ימית.

חבל עזה הינו חבל ארץ חדש מתפתח בעל נתונים טובים לפיתוח תיירות ונופש

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

לישובי דרום הארץ, בנוסף לחקלאות המשמשת כבסיס לישובים החקלאיים במקום.

על-ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים נבנו באזור 7 מושבים, 2 ישובים קהילתיים, קיבוץ אחד וכן המרכז האזורי נווה דקלים אשר נועד לשמש כישוב העירוני לישובי החבל המתפתח.

במרכז האזורי נווה דקלים הוקמה גם "ישיבת ימית" אשר הועתקה למקום עם פינויה של העיר ימית.

כן ניבנו על-ידי המשרד כל מבני הציבור הדרושים לשירות כלל הישובים באזור. לנווה דקלים סיכוי להתפתח לישוב עירוני חליף לעיר ימית.

עד כה בוצעה על ידי המשרד בניה של כ-500 יח"ד מהן 160 יחידות דיור בישוב נווה דקלים.

פיתחת שלום

חבל ארץ חדש אשר פותח ונבנה על ידי המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים הינו חבל שלום (הרחבת חבל הבשור) ואשר נועד לשמש תחליף לישובים המתפנים מסיני בעקבות הסכם השלום עם מצרים.

במסגרת זו בנה המשרד 6 מושבים ועוד 2 קיבוצים עבור הישובים המתפנים.

בנוסף לכך, במסגרת הפינוי, הוקמו 2 מושבים נוספים האחד בגוש מגן והשני בצפון רצועת עזה עבור המתיישבים המתפנים ועל-ידם.

סך-כל הבניה שנעשתה כללה כ-500 יח"ד.

משרד הבינוי והשיכון

המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

רמת הנגב והערבה

המשרד שקד על המשך פעולת ההתיישבות ברמת הנגב ובערבה למרות היקף הפעילות הרבה בחבלי הארץ האחרים.

במסגרת זו הוקמו על ידי המינהל לבניה כפרית ברמת הנגב 4 ישובים חדשים וכמו-כן פעל המשרד בשנים האחרונות להבטיח שיוקם בערבה לפחות ישוב אחד מידי שנה.

ההתיישבות בערבה מתאפיינת בחלקה הצפוני על ידי מושבים ובמרכז המרכז האזורי ספיר, אשר נבנה על-ידי המשרד ונועד לתת שירותים למושבי האזור, ובדרומה של הערבה על-ידי קיבוצים המטופלים על ידי המועצה האזורית "חבל אילות".

סה"כ הוקמו ברמת הנגב ובערבה 17 ישובים 10 קיבוצים 6 מושבים ומרכז אזורי אחד, ובהם כ-1,000 יחידות דיור.

לסיכום

פעולות המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים מתאפיינות בקשר הדוק ובמגע ישיר עם מוסדות מיישבים, נציגי התנועות, נציגי הרשויות והמתיישבים עצמם. הייחוד הינו בכך שמדובר בדרך כלל בביצוע מידי של החלטות ממשלה לבנית ישובים כדי לענות על צרכי ההתיישבות ולתמוך בהמשך פיתוחם וגידולם של ישובים שכבר הוקמו.

משרד הבינוי והשיכון

**המינהל לבניה כפרית
וישובים חדשים**

לשכת ראש המינהל

תאריך:

מספר:

יאכוס דסבד

הביוספירה

ירחון המשרד לאיכות הסביבה

כרך כ"ד/3-4, טבת/שבט תשנ"ה, דצמבר-ינואר 1994/5

תנו לחיות לחיות

חוק צער בעלי-חיים

זיהום אוויר בישראל

פריחת האצה בכנרת

איכות הסביבה בשומרון

מבצע אכיפה לאיסוף שמן משומש

שמן משומש הוא פסולת רעילה מהתעשייה ומהתחבורה. ליטר אחד של שמן משומש הבא במגע עם מיישתייה, עלול לפסול לשימוש מיליון ליטר מים נקיים. השמנים המזרמים למערכות הביוב או על פני השטח גורמים נזקים סביבתיים קשים: זיהום קרקע, מיתתהם ונחלים.

כמות השמן בו משתמשים בישראל בשנה מוערכת בכ-50,000 טון - כ-65% מהכמות ניתנת למיחזור וכ-15,000 טון שמנים הם מרכיבים במוצרים שאינם ניתנים למיחזור. כמות נוספת מתנדפת בעת השימוש.

התקנות לאיסוף שמן משומש נחתמו על-ידי השר לאיכות הסביבה ונכנסו לתוקף ב-22.12.93. מאז כניסתן לתוקף נערך המשרד להפצתן בקרב כל הגורמים הנוגעים לנושא. על-פי התקנות חייב כל מי שברשותו שמן משומש לסלקו בדרך שנקבעה בתקנות: צרכן פרטי - למתקן איסוף ליד נקודת מכירה של שמן, ומוכר שמן או משתמש - למפעל מיחזור או לאתר הפסולת הרעילה ברמת חובב. העובר על התקנות דינו שישה חודשי מאסר, או קנס, או שניהם.

בתאריך 15.11.94 התקיים מבצע אכיפת התקנות המחייבות איסוף שמן משומש, ביוזמת ד"ר ישראל פלג, מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה, ובהשתתפותו. המבצע נועד לאכוף את התקנות לבדוק את התשתית המצויה בידי מחליפי השמנים ואת צורת איסוף השמנים, להסביר את חשיבות איסוף השמן והפנייתו לתעשיית המיחזור המורשית ולהגביר את המודעות

הסביבתית בקרב בעלי המוסכים ועובדיהם. מראש הוחלט, שרק במקרים חמורים במיוחד יינקטו צעדי אכיפה נמרצים.

המבצע נוהל בשיתוף מחוז המרכז והסיירת הארצית של המשרד לאיכות הסביבה. למבצע הוזמנו נציגי רשויות מקומיות.

קדמו למבצע הכנת חומר הסברה וסטיקרים, בניית רשימות המוסכים בהם יבוקרו אוכפי החוק המשתתפים במבצע ותיאום עם הרשויות המקומיות פתח תקווה, יהוד, רמלה, לוד, נס-ציונה ורחובות, בהן התקיים המבצע.

במהלך המבצע ביקרו ארבעה צוותי פיקוח של הסיירת הארצית לאיכות הסביבה בכשישים מוסכים. מסיכום העבודה עולים מספר ממצאים:

1. ברוב המוסכים מיכל איסוף השמן הוא תת-קרקעי ואינו ניתן לבדיקת אטימות. כל מיכלי איסוף השמן מותקנים ללא מאצרה.

2. ברוב המוסכים אין מפריד שמן ולא קיימת הפרדה בי משטחי העבודה לשטחי הנגר העילי.

3. במוסכים אין הפרדה בין סוגי השמנים השונים (מנוע, הידראולי, בלמים, גיר וכדומה).

4. חלק ניכר מן המוסכים מפנים את השמן המשומש לגורמים שאינם מוסמכים לאוספו, אך הם הביעו את הסכמתם להעבירו לגורם מוסמך, במידה שהדבר לא יהיה כרוך בתשלום.

5. לא קיים פתרון לפסולת רוויית שמן כגון פילטרים, אריזות שמן, סמרטוטים וניירות, והיא נזרקת למכולות של הרשות המקומית ומועברת לאתר הפסולת.

6. ברוב המוסכים משטחי העבודה והחנייה מרוצפים ומוצע פתרון טוב למערך שטיפת החלקים במערכת סגורה.

7. יש הבדל ניכר בין מוסכים המורשים על-ידי חברות או המייצגים יבואני רכב לבין מוסכים פרטיים, ביכולת הטיפול באיסוף שמן משומש.

המלצות

1. הטיפול במוסכים צריך להיעשות במסגרת רישוי עסקים ברשות המקומית ולא ברמה המחוזית, אלא אם מדובר במוסכים בעייתיים במיוחד.

2. העמקת האכיפה של התקנות אפשרית ואף מחייבת, אך לא ניתן להעמיק את הטיפול בנושא מבלי לאפשר לחברות האיסוף ("דלקול" ו"פז") להגדיל את היקפי איסוף השמן המשומש באופן כדאי מבחינה כלכלית.

3. יש לעדכן את התקנות לאיסוף שמן משומש, על מנת לתת מענה הולם למספר נושאים:

א. איסוף וטיפול באריזות השמן.

ב. איסוף וטיפול בפילטרים.

ג. איסוף וסילוק שמנים מבורות הפרדה ופינוי פסולת רוויית שמן (סמרטוטים, אריזות וכדומה).

4. יש לקבוע דרישות המשרד לאיכות הסביבה לגבי מפרידי שמנים ומכלי אגירת השמן (מוטמן, עילי, מאצרות וכדומה).

5. מומלץ להרחיב את המבצע במתכונתו הנוכחית ולאכוף את התקנות גם במחוזות המשרד האחרים, בעיקר במוסכים בהם התגלו בעיות חמורות במיוחד.

חיים לחיות

מבצע לגיוס נאמנים לבעלי חיים

להביע הזדהות עם המבצע.
המשרד לאיכות הסביבה יספק לנאמנים טופסי תלונות מיוחדים לצורך הגשת תלונה על התעללות בבעלי חיים (ראה דוגמה).
מתקנים מיוחדים, הכוללים דפי הסבר וספחי הצטרפות, יוצבו בכל המרפאות הווטרינריות ברחבי הארץ.
שירות טלפוני באמצעות טלמסר, הועמד לרשות הציבור המבקש להצטרף למערך הנאמנים או המבקש לקבל מידע נוסף: 055-331080

חוק צער בעלי-חיים (הגנה על בעלי-חיים), התשנ"ד-1994, אוסר התאכזרות והתעללות בבעלי-חיים ומטיל עונשים כבדים על העבריינים.

השר לאיכות הסביבה רשאי למנות נאמני בעלי-חיים שישאו תעודת נאמן ושיתוענק להם הסמכות לדרוש ממי שעבר עבירה, להזדהות בפניהם, לצורך הגשת תלונה.

תדירות פעילותם של הנאמנים תהיה נתונה לבחירתם ויכולתם האישית.

נאמני בעלי-חיים יסייעו בהתנדבות:

- באכיפת החוק.
- בהגברת מודעות לקיומו של החוק.
- בפעולות חינוך, הדרכה, והסברה.
- בסיוע לבעלי-חיים במצוקה.
- בגיוס נאמנים נוספים.

אם יש בך נכונות לפעול למניעת סבל וצער מבעלי-חיים.

אם ברצונך להתנדב ולסייע לבעלי-חיים במצוקה.
אם אהבת בעלי-חיים, שמירת רווחתם וטיפולם קרובים ללבך.

אם מלאו לך לפחות 16 שנים ואיכפת לך

מקומך איתנו

התנדב להיות נאמן בעלי חיים

בתאריך 11.1.94 אישרה הכנסת חוק שהגיש ח"כ אברהם פורז - חוק צער בעלי-חיים, התשנ"ד-1994. החוק נכנס לתוקף ב-18.1.94.
החוק אוסר על התעללות בבעלי-חיים לרבות עיני, התאכזרות, שיסוי בעלי-חיים אחד באחר, אירגון תחרות קרבות בין בעלי-חיים והעבדתם עד כדי אפיסת כוחות.
החוק החדש מרחיב ומפרט את האיסורים על התאכזרות לבעלי-חיים ואוסר על המתת בעלי-חיים בסטרקנין, אלא באישור מנהל השירותים הווטרינריים.

השר לאיכות הסביבה רשאי על-פי החוק למנות כל אדם מגיל 16 ומעלה, בהסכמת משטרת ישראל, להיות נאמן בעלי-חיים. הנאמן רשאי לדרוש ממי שעבר לנגד עיניו עבירה על חוק זה, להזדהות לפניו, לצורך הגשת תלונה. נאמני בעלי-חיים יוכלו לסייע באופן פעיל באכיפת חוק צער בעלי חיים, להגן על בעלי-חיים חסרי ישע ולהגביר את המודעות הציבורית בנושא.

סעיף 14 לחוק עניינו הקמת קרן למען בעלי-חיים במסגרת המשרד לאיכות הסביבה. במסגרת הקרן ירוכזו אמצעים כספיים שישמשו לחינוך, להסברה, להדרכה ולסיוע לארגונים הפועלים למען בעלי-חיים. כספי הקרן יבואו מתקציב המדינה, מתרומות ומקנסות. השר לאיכות הסביבה יקבע בתקנות את הרכב הקרן, סמכויותיה וסדרי עבודתה.

בימים אלה השלים המשרד לאיכות הסביבה הקמת מערך נאמנים הכולל פרויקטור, קצין משטרה ושירותי מזכירות, שתפקידם לגייס נאמני בעלי-חיים, לטפל בתלונות המוגשות ולפעול ליישום החוק. כן הושלמה הפקת דברי הדפוס הדרושים לגיוס הנאמנים.

את הסיסמא שתלווה את המבצע - חיים לחיות - טבע השר לאיכות הסביבה, יוסי שריד. במסגרת המבצע הוכנו כרטיסי זיהוי מיוחדים, בגודל כרטיס אשראי, הנושאים את פרטיו האישיים של הנאמן. כרטיס הנאמן מקנה תוקף חוקי לבעליו ולדרוש ממי שעבר על החוק להזדהות בפניו.

כן הוכנו דפי מידע, כרזות ומדבקות לרכב - עליהן מוטבעת הסיסמא "חיים לחיות" - שנועדו

טופס דו"ח על עבירה על חוק צער בעלי חיים

המשרד לאיכות הסביבה

ת.ד. 48448 תל-אביב 61484

חיים לחיות

דו"ח עבירה על חוק צער בעלי חיים התשנ"ד - 1994

א. המועד והמקום בו בוצעה העבירה

תאריך העבירה	שעה	יום בשבוע	מקום העבירה (רחוב/מספר/עיר)	צומת/כביש+ק"מ/דרך כל מקום אחר

ב. פרטי החשוד/ה בביצוע העבירה

תעודת זהות	שם משפחה	שם פרטי	שם האב
כתובת	טלפון	מספר מכונית החשוד	צבע

ג. פרטי בעל החיים עליו נעברה העבירה

סוג	נוע	מין	צבע	סימנים נוספים
		ז/נ		

ד. תאור העבירה:

ה. פרטי העבירה המיוחסת (סמן בעגול)

עינוי / התאכזרות / התעללות / שיסוי בבע"ח אחר / ארגון תחרות קרבות / העבדת בע"ח שאינו מסוגל לכך / העבדת בע"ח עד כדי אפסית כוחות / המתה ברעל בניגוד להוראות החוק.

ו. פרוט מידע נוסף הקשור בבעל החיים (סמן/י X והוסף/י פרטים)

☐ הועבר למתקן מוגן	שם המתקן	כתובתו	טלפון	שם האחראי
☐ הועבר לטיפול וטרינרי	שם הרופא	כתובתו	טלפון	
☐ בטפול הבעלים/המחזיק				
☐ אחר				

ז. עדי ראיה נוספים

1.	_____	_____	_____	_____
2.	שם משפחה	שם פרטי	ת. זהות	כתובת
	טלפון			
	ח. תגובת החשוד (אם חיתה)			

ט. פרטי המעלים/ המחזיק של בעל החיים

שם משפחה	שם פרטי	כתובת	טלפון
שם מגיש הדו"ח	מס' זהות	כתובת	מיקוד
מס' מנוי	טלפון	תאריך	חתימה

דוח עבירה זה ימלא ויחתם אך ורק על ידי מי שהיה עד ראיה לביצוע העבירה נא לציין מוצגים (נכון תשס"ב, נלווים נטרי) במידת האפשר.

חוק צער בעלי-חיים (הגנה על בעלי-חיים), התשנ"ד-1994¹

1. הגדרות
בחוק זה –
"ארגון למען בעלי חיים" – תאגיד רשום שמטרתו ועיסוקו הגנה על בעלי חיים, מניעת סבל מהם ודאגה לרווחתם;
"בעל חיים" – בעל חוליות למעט אדם;
"הממונה" – רופא וטרינר, עובד השירותים הוטרינריים במשרד החקלאות שמינה המנהל לענין חוק זה;
"המנהל" – מנהל השירותים הוטרינריים במשרד החקלאות;
"מתקן מוגן" – מתקן כאמור בסעיף 8(ג) שבו מוחזקים בעלי חיים וניתן להם טיפול;
"נאמן בעלי חיים" – מי שהתמנה להיות נאמן בעלי חיים לפי סעיף 7;
"הקרן" – הקרן למען בעלי חיים שהוקמה לפי סעיף 14.
2. איסור התעללות
(א) לא יענה אדם בעל חיים, לא יתאכזר אליו ולא יתעלל בו בדרך כלשהי.
(ב) לא ישסה אדם בעל חיים אחד בבעל חיים אחר.
(ג) לא יארגן אדם תחרות קרבות בין בעלי חיים.
3. איסור העברת בעל חיים
(א) לא יעביד אדם בעל חיים שאינו מסוגל לעבוד עקב מצבו הגופני.
(ב) לא יעביד אדם בעל חיים עד כדי אפיסת כוחות.
4. איסור המתה ברעל
לא יומת בעל חיים בסטריכנין או ברעל אחר שקבע המנהל בהודעה ברשומות, אלא אם כן נתן המנהל היתר לכך.
5. מינוי מפקחים
המנהל ימנה, מבין עובדי המדינה ועובדי הרשויות המקומיות, מפקחים לענין חוק זה.
6. סמכויות כניסה וחקירה
(א) היה לממונה, למפקח או לשוטר, יסוד סביר להניח כי נעברה עבירה על חוק זה רשאים הם להיכנס לכל מקום ולערוך בו חיפוש; אולם אין להיכנס לחצרים של אדם אלא לפי צו חיפוש מאת בית משפט שלום.
(ב) לממונה ולמפקח כאמור תהיה סמכות לערוך חקירות על עבירות לפי חוק זה; בהשתמשם בסמכות כאמור –
(1) תהיינה להם סמכויות שוטר לפי סעיף 2 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969;

1. נתקבל בכנסת ביום כ"ה בטבת התשנ"ד (11 בינואר 1994); הצעת החוק בדברי הסדר פורסמו בהצעות חוק 2127, מיום ו' באדר ב' התשנ"ב (11 מארס 1992), עמ' 298, תיקון נתקבל בכנסת ביום י"א באב התשנ"ד (19.7.1994).

(2) יהיו רשאים להשתמש בכל הסמכויות הנתונות לקצין משטרה בדרגת מפקח לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה המילוית (עדות), וסעיף 3 לפקודה האמורה יחול על הודעה שרשמו מכוח סמכות זו.

7. נאמני בעלי חיים

השד לאיכות הסביבה, בהסכמת מפקד מחוז במשטרת ישראל, רשאי למנות כל אדם להיות נאמן בעלי חיים. נאמן בעלי חיים שמונה כאמור, רשאי, לאחר שהציג תעודת מינויו כנאמן בעלי חיים, לדרוש, לצורך הגשת תלונה, ממי שעבר לנגד עיניו עבירה על חוק זה, להזדהות בפניו; מי שנדרש להזדהות כאמור חייב לעשות כן.

8. תפיסת בעל חיים

(א) הממונה, שוטר או מפקח רשאים לתפוס בעל חיים שיש להם יסוד סביר לחשוד שנעברה בו עבירה לפי סעיפים 2 או 3, אולם אין לתפוס בעל חיים בחצרים של אדם אלא לפי צו של שופט בית משפט שלום.
(ב) תפיסת בעל חיים כאמור בסעיף קטן (א) יכול שתיעשה על פי צו של שופט בית משפט שלום גם על ידי נאמן בעלי חיים שהוסמך לכך על ידי הממונה.
(ג) בעל חיים שנתפס לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) יועבר למתקן מוגן שהמנהל הכיר בו והפועל לפי תנאים שקבע.

9. הודעה על תפיסה ושחרור

(א) הועבר בעל חיים למתקן מוגן ימסור האחראי למתקן או מי שהוסמך על ידיו, הודעה על כך לבעליו, או למחזיק בו, ככל הניתן בגסיבות הענין.
(ב) ביקש הבעלים או המחזיק של בעל חיים הנמצא במתקן מוגן להחזירו לרשותו, יוחזר בעל החיים אליו לאחר שהתקיימו כל אלה:
(1) בעל החיים נמצא במצב גופני ראוי להחזרה;
(2) המבקש שילם את ההוצאות שהוטלו עליו לפי סעיף 11;
(3) המבקש הפקיד אצל הממונה, התחייבות בנוסח שקבע המנהל, כי לא יעבור על הוראות חוק זה.

10. סייג להחזרת בעל החיים

(א) על אף האמור בסעיף 9, אחראי על מתקן מוגן שיש לו יסוד סביר להניח שהבעלים או המחזיק של בעל חיים יעברו עבירה לפי סעיף 2 או 3, רשאי הוא באישור המפקח, לא להחזיר את בעל החיים לבעלים או למחזיק ולהשאירו במתקן המוגן; האחראי יודיע על כך לבעלים או למחזיק.
(ב) (1) הבעלים או המחזיק רשאים לפנות לבית משפט השלום תוך 20 ימים מיום קבלת ההודעה בתביעה לקבל בחזרה את בעל החיים;
(2) הוגשה תביעה כאמור יוחזק בעל החיים במתקן המוגן עד לסיום ההליכים בבית המשפט;
(3) בית המשפט יהיה מוסמך לפסוק בענין הוצאות אחזקתו של בעל החיים במתקן;
(4) פסק בית המשפט כי אין להשיב את בעל החיים לתובע - יחולו הוראות סעיף 12.

11. תשלום הוצאות

הבעלים או המחזיק של בעל חיים שהובא למתקן מוגן לפי סעיף 8, ישא בהוצאות הובלתו למתקן המוגן, הזנתו והטיפול בו, כפי שקבע המנהל בכללים ורשאי מי שהוציא את ההוצאות או מי מטעמו, להיפרע מהבעלים או מהמחזיק.

12. העברת בעלות

(א) נמסרה הודעה לפי סעיף 9(א), והבעלים או המחזיק לא ביקשו את החזרת בעל החיים לרשותם

תוך 20 ימים מהיום שנמסרה להם ההודעה, יראו את בעל החיים כבעל חיים שאין לו בעלים והממונה רשאי למסרו לאחר; לא ניתן היה למסור הודעה כאמור, יימנו 20 הימים מיום העברת בעל החיים למתקן המוגן.

(ב) נמסר בעל החיים לאחר תינתן לו תעודת בעלות על גבי טופס שקבע המנהל והבעלות של כל אדם אחר עליו תפקע, אולם רשאי בית משפט שלום מטעמים מיוחדים שיירשמו, להחזיר את בעל החיים לבעליו הקודמים.

(ג) היה בעל החיים בעל ערך – יימסר תמורת תשלום שיקבע הממונה.

(ד) סכום התשלום שהתקבל לפי סעיף קטן (ג), בניכוי הוצאות על פי סעיף 11, יעמוד לזכות הבעלים או המחזיק הקודמים ותימסר להם הודעה על כך; לא נמצאו הבעלים או המחזיק כאמור, או לא תבעו את הסכום העומד לרשותם תוך 30 ימים, יחולט הסכום לקרן.

13. כפיית טיפול או המתה

(א) נוכח הממונה או רופא וטרינר עובד ציבור שהמנהל הסמיכו לכך, כי בעל חיים חולה או סובל, ואינו מקבל טיפול רפואי הולם, רשאים הם להעבירו למתקן מוגן או לצוות על המתתו, הכל לפי מצבו הרפואי.

(ב) המתת בעל חיים תבוצע תוך מניעת סבל מיותר והבעלים או המחזיק ישאו בהוצאות ההמתה.

14. קרן למען בעלי חיים

(א) מוקמת בזה קרן למען בעלי חיים במסגרת המשרד לאיכות הסביבה.

(ב) מטרת הקרן לרכז אמצעים כספיים שישמשו לחינוך, להסברה, להדרכה, לסיוע לארגונים למען בעלי חיים ולקידום מטרותיו של חוק זה.

(ג) כספי הקרן יבואו מתקציב המדינה, מתרומות ומקנסות לפי סעיף 17.

(ד) השר לאיכות הסביבה יקבע בתקנות את הרכב הקרן, סמכויותיה וסדרי עבודתה וידווח בסוף כל שנת תקציב לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת על פעולות הקרן, הכנסותיה והוצאותיה.

15. קובלנה פלילית

ארגון למען בעלי חיים – שאישר השר לאיכות הסביבה לאחר התייעצות עם שר החקלאות – רשאי, לאחר שקיבל לכך אישור מפרקליט מחוז להגיש קובלנה לבית משפט כאמור בסעיף 68 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, על עבירה לפי חוק זה.

16. דין המדינה

לענין חוק זה דין המדינה כדין כל אדם.

16א. סייג לתחולה על מערכת הביטחון

(א) בסעיף זה –

"מערכת הביטחון" – משרד הביטחון ויחידות סמך שלו, צבא הגנה לישראל או מוסד אחר הפועל למטרות בטחוניות ואשר אושר לצורך חוק זה על ידי שר הביטחון;

"שטח צבאי" – מקרקעין התפוסים דרך קבע או באופן ארעי על ידי מערכת הביטחון וכן שטח המשמש אותם כשטח אימונים.

(ב) על אף האמור בסעיפים 6, 8 ו-16, כניסה לשטח צבאי ותפיסת בעלי חיים המוחזקים על ידי מערכת הביטחון תיעשה רק בידי מי ששר הביטחון אישר לכך.

17. עונשין וייעוד קנסות

(א) העובר על הוראות סעיף 2, דינו – מאסר שלוש שנים.

(ב) העובר על הוראות סעיפים 3 או 4, דינו – מאסר שנה.

(ג) נעברה עבירה לפי סעיף 3 יואשם בעבירה גם הבעלים או המחזיק של בעל החיים, זולת אם

הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט את כל האמצעים הסבירים למניעתה.
(ד) מי שלא חזרה לאחר שחדש לעשות כן לפי סעיף 7, דינו - קנס.
(ה) קנס שהוטל בעבירה לפי חוק זה ישולם לקרן.

17. צו מניעה

(א) היה לתובע, למנהל או לארגון למען בעלי חיים יסוד סביר להניח כי מתבצעת עבירה על סעיפים 2 או 4, או כי עומדת להתבצע כאמור, רשאי הוא לפנות לבית משפט חשלוס בבקשה כי יוציא צו שיאסור על ביצועם או המשך ביצועם של המעשים נושא הבקשה.
(ב) בית המשפט רשאי לתת צו לפי סעיף זה במעמד צד אחד; ניתן צו במעמד צד אחד יתקיים הדיון במעמד שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו.
(ג) נקבע דיון כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט להאריך את תוקפו של הצו, לבטלו או להכניס בו שינויים, אף אם מי שמחויב בצו וחוזמן כדון, לא התייצב לדיון.
(ד) תוקפו של צו לפי סעיף זה לא יעלה על שנה.
(ה) בית משפט רשאי להתנות מתן צו לפי סעיף זה בתנאים או בערובה.
(ו) דחה בית המשפט בקשה לצו שהגיש ארגון למען בעלי חיים וקבע כי היתה בלתי מוצדקת בעליל, רשאי הוא להטיל על מי שביקש את הצו הוצאות ופיצויים למי שנפגע מהגשת הבקשה.
(ז) מי שלגביו ניתן הצו, תובע, מנהל וארגון למען בעלי חיים רשאים לפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר בצו שנתן, אם השתנו הנסיבות והדבר עשוי לשנות את החלטתו הקודמת של בית המשפט.
(ח) מי שלגביו ניתן הצו, תובע, מנהל וארגון למען בעלי חיים רשאים לערור על החלטת בית המשפט לפי סעיפים קטנים (א) או (ז); בית המשפט שלערעור יידון בערר בשופט אחד.
(ט) לענין סעיף זה -

"תובע" - כהגדרתו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982;
"ארגון למען בעלי חיים" - ארגון למען בעלי חיים שאישר השר לאיכות הסביבה לאחר התייעצות עם שר החקלאות.

18. שמירת דינים

(א) חוק זה אינו גורע מהוראות פקודת הכלבת, 1934, פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985, חוק להגנת חיית הבר, התשט"ו-1955, חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992, פקודת הדיג, 1937, חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956, ופקודת בריאות העם, 1940.
(ב) מי שמבצע הוראות רופא וטרינר ממשלתי לפי פקודת הכלבת, 1934, או לפי פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985 לא יראוהו כעובר על הוראות סעיף 2.

19. ביצוע ותקנות

שר החקלאות ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ובהתחשב בצרכי החקלאות להתקין תקנות לביצועו ולשם השגת מטרתו של חוק זה, לרבות בענין -

- (1) תנאי החזקה של בעלי חיים לרבות החזקת בעלי חיים בחנויות לחיות מחמד;
- (2) תנאי הובלה של בעלי חיים;
- (3) אופן המתת בעלי חיים למעט המתת בעלי חיים הנעשית לצרכי מאכל אדם;
- (4) אילוף בעלי חיים;
- (5) תערוכות, הצגות ותחרויות של בעלי חיים;
- (6) טיפול בבעלי חיים למטרות נוי שיש בו חיתוך ברקמה חיה.

20. תיקון חוק סדר הדין הפלילי - מס' 17
בתוספת השניה לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, אחרי פסקה (16) יבוא:
"(17) חוק צער בעלי חיים, התשנ"ג-1993, בסייגים האמורים בסעיף 15 לחוק האמור."

21. ביטול
סעיף 495 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - בטל.

22. סייג לתחולה
חוק זה לא יחול -
(1) על המתת בעלי חיים שנעשתה לצורכי מאכל אדם;
(2) על ניסויים בבעלי חיים הנערכים על פי חוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים), התשנ"ד-1994.

23. תחילה
תחילתו של סעיף 15 ששה חודשים מיום פרסומו.

יעקב צור
שר החקלאות

יצחק רבין
ראש הממשלה

עזר וייצמן
נשיא המדינה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

"אפילו זוג אחד לא הציע להישאר ולעזור לנקות"

פליטות וריכוזים של מזהמי אוויר בישראל

ד"ר מיכאל גרבר, הממונה על איכות האוויר במשרד לאיכות הסביבה

כמדי שנה עורך האגף לאיכות אוויר במשרד לאיכות הסביבה, בשיתוף עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אומדן של פליטות מזהמי האוויר בישראל. לאחרונה התפרסמו הנתונים לגבי שנת 1993 ומהם עולה שנמשכת מגמת העלייה בפליטות לאוויר של פחמן חד-חמצני, פחמימנים ותחמוצות חנקן. לעומת זאת, חלה ירידה בפליטות תחמוצות גופרית.

בין מזהמי האוויר מקובל לכלול גזים, שהם תוספת לאוויר ושנוצרים בדרך כלל עקב פעילות האדם. תוספת זו מעל ריכוז מסוים באוויר, לאורך פרקי זמן מסויימים, גורמת מפגעים לסביבה ומהווה מטרד לאדם. הגזים הנפלטם לאוויר בעת שריפת בלתי שלמה של דלק פחמימני (בנזין, נפט, סולר, מזוט, גז בישול, פחם וכו'), מכילים גם תוספות של גופרית ועופרת. מאחר שהבעירה נעשית בדרך כלל בתנאים לא אופטימליים, נפלטם לאוויר גזים מזהמי אוויר, כמו: גופרית דו-חמצנית, פחמן חד-חמצני, חנקן חד-חמצני ודו-חמצני ועשן הנראה לעין, המורכב מחלקיקי דלק שרוף למחצה ומחלקיקי עופרת. ברשימת מזהמי האוויר נכלל גם הגז אוזון, שנוצר באטמוספירה עקב תגובות כימיות המתרחשות בין המזהמים הנפלטם לאוויר בעת תהליך שריפת הדלק ובהשפעת קרינת השמש. בנוסף לגזים הנ"ל קיימים מזהמי אוויר אחרים, כגון: טלואן, מימן גופרי, פורמאלדהיד ועוד, שלגביהם אין נתונים.

תיאור מזהמי האוויר

פחמן דו-חמצני CO_2 : גז חסר צבע וריח, המהווה את התוצר הסופי של שריפת דלק פחמני (יחד עם אדי מים). זהו הגז העיקרי בקבוצת גזי החממה, המווסתים את טמפרטורת האטמוספירה של כדור הארץ. עלייה בריכוז הפחמן הדו-חמצני עלולה להביא לגידול בטמפרטורה של האטמוספירה ולשינוי באקלים של כדור הארץ.

פחמן חד-חמצני CO : גז רעיל, חסר צבע וריח, הנוצר משריפה בלתי שלמה של הפחמן אשר בדלק (בעיקר דלק ברכב ודלק לחימום הבית). הפחמן החד-חמצני גורם לכאב ראש, עייפות, סחרחורת ומחנק.

גופרית דו-חמצנית SO_2 : גז רעיל, קורוזי (תוקף מתכות) בעל ריח אופייני, חסר צבע, נוצר בעיקר בעת שריפת דלק נוזלי כבד (מזוט) עשיר בגופרית, בעיקר בתחנות כוח חשמליות ובתעשייה הכבדה). הגופרית הדו-חמצנית גורמת לקשיי נשימה, נזקים לצמחייה (בעיקר לעצי מחט) וגשם חומצי. גופרית דו-חמצנית מתחמצנת באוויר לגופרית תלת-חמצנית SO_3 . הצירוף של SO_2 ו- SO_3 מכונה תחמוצות גופרית (SO_x) . כ-95 אחוז מהפליטה של תחמוצות גופרית מהווה פליטה של SO_2 , והיתר פליטה של SO_3 .

תחמוצות חנקן (NO_x) : שם כולל לתרכובות גזיות המכילות חנקן וחמצן, שהעיקריות ביניהן הן החנקן החד-חמצני (NO) והחנקן הדו-חמצני (NO_2) .

חנקן חד-חמצני (NO) : גז חסר צבע וריח, שנוצר כתוצאה משריפת דלק בטמפרטורה גבוהה מאוד, בעיקר בתחנות כוח וברכב. רעיל מעט.

חנקן דו-חמצני (NO_2) : גז בעל ריח אופייני, שצבעו חום-צהבהב. נוצר כתוצאה מחימצון של חנקן חד-חמצני באטמוספירה. החנקן הדו-חמצני גורם לגירוי כלי הנשימה של בני-אדם, נזק לצמחייה וגשם חומצי.

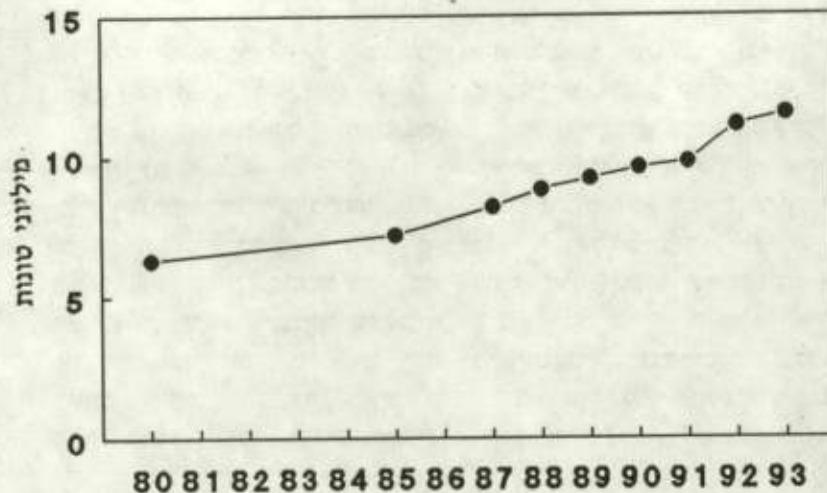
פחמימנים (HC) : אלה הם בעיקר אדי דלק. מקורותיהם: התאדות דלק וממיסים אורגניים; שריפה בלתי שלמה בתעשייה וברכב; מקורות טבעיים, כגון צמחייה ויערות. הפחמימנים הם מקור להתהוות מחמצנים ואוזון.

חלקיקי אבק מרחף (SPM) : חלקיקי אבק ועשן הנוצרים ממקורות טבעיים, כגון סופות חול וכתוצאה מפעילות האדם, כגון תעשיית מלט ומחצבות, תנועה בדרכים לא סלולות. חלקיקי האבק המרחף גורמים לגירוי כלי הנשימה, למיטרד ולליכלוך.

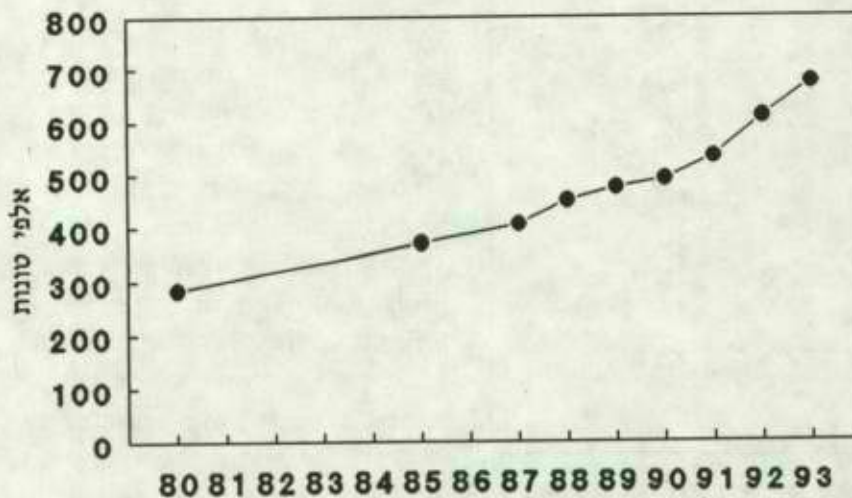
עופרת (Pb) : חלקיקים דקים הנוצרים משריפת בנזין המכיל תרכובות עופרת. העופרת היא רעל הפוגע במערכת העצבים, בעיקר של ילדים.

אוזון (O_3) : גז חסר צבע בעל ריח אופייני, הנוצר מריאקציות כימיות בהשפעת קרינת השמש, בהשתתפות פחמימנים ותחמוצות חנקן. האוזון גורם לגירוי כלי הנשימה של בני אדם ולנזק לצמחייה.

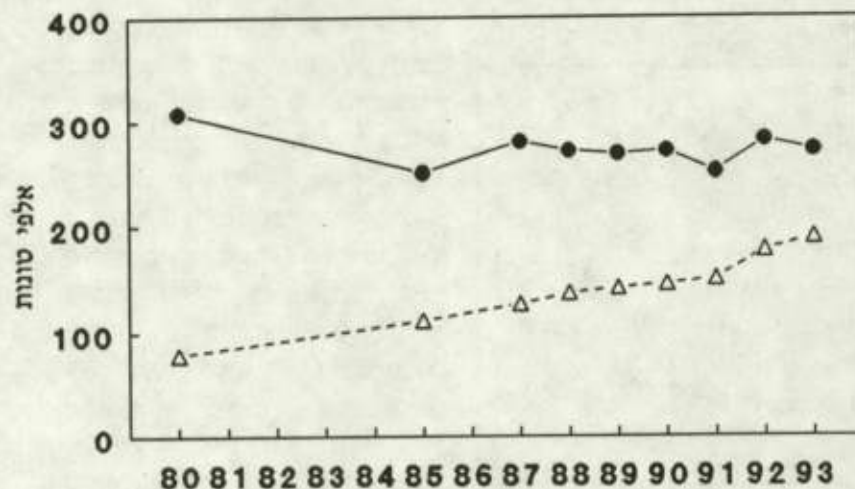
כמויות המזהמים נאמדו בק"ג, טונות או אלפי טונות. ריכוזי

איור 1: פליטה שנתית של פחמן דו-חמצני בישראל בשנים 1980-1993.

איור 2: פליטה שנתית של פחמן חד-חמצני בישראל בשנים 1980-1993.

איור 3: פליטות שנתיות של תחמוצות גופרית ותחמוצות חנקן בישראל בשנים 1980-1993.

המזהמים נמדדים ביחידות הבאות:
- מיקרוגרם (מיליונית הגרם) של מזהם למטר מעוקב (מ"ק) אוויר.
- מיליגרם (אלפית הגרם) של מזהם למ"ק אוויר.

- חלקים למיליון (חל"מ): נפח אחד של מזהם אוויר למיליון נפחים של אוויר.

במאמר זה מובאים הנתונים על ריכוזי המזהמים במיקרוגרם למטר מעוקב אוויר. במקור התקבלו חלק מהנתונים ביחידות של חלקים למיליון והומרו למיקרוגרם למטר מעוקב בעזרת מקדמי המרה.

כמויות פליטה של מזהמי אוויר בישראל

פחמן דו-חמצני: בשנת 1993 הגיעה כמות הפחמן הדו-חמצני שנפליטה לאוויר בישראל ל-11.5 מיליון טון עלייה של 4 אחוזים לעומת 1992 (11.1 מיליון טון), של כ-24 אחוז לעומת הפליטה הממוצעת בשנים 1988 עד 1991 (כ-9.3 מיליון טון) ושל 81 אחוז לעומת הפליטה בשנת 1980 (6.3 מיליון טון) (איור 1).

פחמן חד-חמצני: בשנת 1993 הגיעה כמות הפליטה לאוויר בישראל ל-674 אלף טון (איור 2). כמות זו גבוהה ב-11 אחוז לעומת 1992 (609 טון), ב-38 אחוז לעומת הכמות הממוצעת שנפליטה בשנים 1988-1991 (487 אלף טון), וגבוהה ביותר מפי שניים מאשר בשנת 1980 (284 אלף טון). הכמות הממוצעת של פחמן חד-חמצני לנפש הגיעה ל-128 ק"ג ב-1993 לעומת 119 ק"ג ב-1992, 105 ק"ג שנפלטו בממוצע לנפש בשנים 1988-1991, ולעומת 73 ק"ג לנפש בשנת 1980. עלייה זאת יש לייחס לגידול הרב במספר כלי הרכב הצורכים בנזין וסולר - דלק שעקב שריפתו נפלט לאוויר פחמן חד-חמצני.

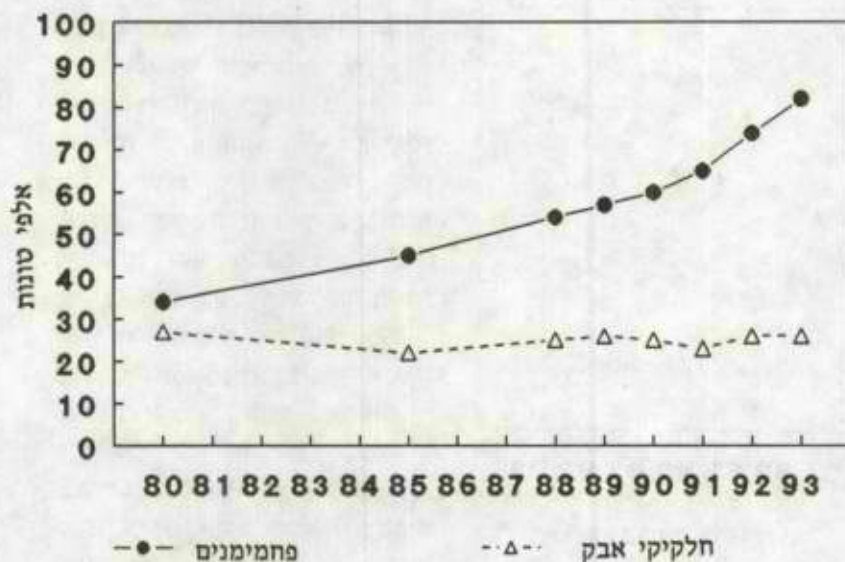
תחמוצות גופרית: כמות הפליטה בישראל הגיעה בשנת 1993 ל-273 אלף טון - פחות מאשר ב-1992

חלקיקי אבק: הכמויות שנפלטו לאוויר הגיעו ב-1993 ל-26 אלף טון, בדומה לשנת 1992 ולממוצע של השנים 1991-1981 (25 אלף טון) ולשנת 1980 - 27 אלף טון (איור 4). לא חלה עלייה בכמות הפליטה של מזהם זה, מכיוון שהגידול בצריכת סולר למשאיות ואוטובוסים קוזז בחלקו על-ידי הירידה בצריכת המזוט הכבד. הכמות הממוצעת של חלקיקים לנפש ירדה מ-7.0 ק"ג ב-1980 ל-5.3 בממוצע בשנים 1991-1988, ל-5.1 ק"ג בשנת 1992 ול-4.9 ק"ג ב-1993.

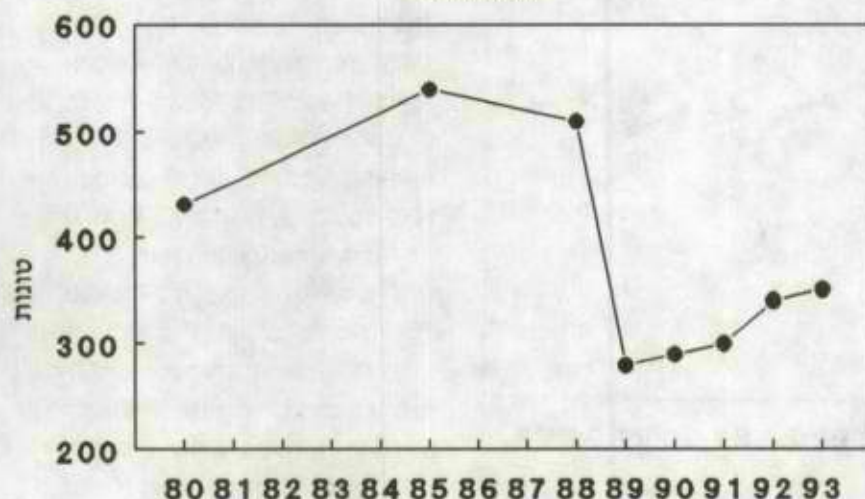
מאשר בארצות-הברית (82 ק"ג), צ'כוסלובקיה לשעבר (62 ק"ג), נורבגיה (53 ק"ג), הולנד (51 ק"ג), דנמרק (49 ק"ג), שוודיה (47 ק"ג), גרמניה ואנגליה (46 ק"ג כל אחת), צרפת והולנד (38 ק"ג כל אחת), אך גבוה מאשר בפורטוגל (12 ק"ג), הונגריה (24 ק"ג) ואוסטריה (28 ק"ג).
פחמימנים: הכמויות הנפלטות בישראל גדלו מדי שנה והגיעו ל-82 אלף טון ב-1993, לעומת 74 אלף טון ב-1992, 59 אלף טון שנפלטו בממוצע בשנים 1988-1991, ולעומת 34 אלף טון שנפלטו בשנת 1980 (איור 4).

(283 אלף טון), אך יותר מהכמות שנרשמה בממוצע בשנים 1991-1988 (266 אלף טון) (איור 3). הכמות הממוצעת של תחמוצות גופרית לנפש הגיעה ל-52 ק"ג ב-1993, לעומת 55 ק"ג ב-1992, 58 ק"ג לנפש בממוצע לשנים 1991-1988, ולעומת 79 ק"ג לנפש ב-1980. את הירידה בכמות הפליטה של תחמוצות גפרית SO_x יש לייחס בעיקר למעבר לשימוש בפחם בעל תכולת גפרית נמוכה יותר לייצור חשמל במקום המזוט הכבד, העשיר בגפרית. השוואה עם ארצות אחרות מראה, כי בישראל הממוצע לנפש של תחמוצות גפרית (SO_x), שהגיע ב-1988 ל-61 ק"ג, היה נמוך מאשר בארצות כמו בולגריה (348 ק"ג), רומניה (208 ק"ג), צ'כוסלובקיה לשעבר (180 ק"ג), ארצות הברית (86 ק"ג), אנגליה (66 ק"ג) - אך גבוה מאשר בארצות כמו: אוסטריה ונורבגיה (16 ק"ג כל אחת), הולנד (18 ק"ג), שוודיה (26 ק"ג), בלגיה, אירלנד ואיטליה (42 ק"ג כל אחת).

תחמוצות חנקן: הכמויות שנפלטו גדלו משנה לשנה והגיעו ב-1993 ל-190 אלף טון, לעומת 178 אלף טון ב-1992, 144 אלף טון בממוצע בשנים 1991-1988 ולעומת 79 אלף טון ב-1980 (איור 3). את העלייה בכמויות יש לייחס בעיקר לגידול בצריכת הבנזין והסולר, שעקב שריפתם נפלטות לאוויר תחמוצות החנקן. עלייה זאת מותנה על-ידי הירידה בשימוש במזוט כבד ובמעבר לפחם. הכמות הממוצעת של תחמוצות חנקן לנפש הגיעה ב-1993 ל-36 ק"ג, לעומת 35 ק"ג ב-1992, 31 ק"ג בממוצע בשנים 1991-1988 ולעומת 20 ק"ג ב-1980. השוואה עם ארצות אחרות מראה כי ב-1988 הממוצע לנפש של תחמוצות חנקן (NO_x) הגיע בישראל ל-31 ק"ג, והיה נמוך

איור 4: פליטות שנתיות של חלקיקי אבק ופחמימנים בישראל בשנים 1980-1993.

איור 5: פליטה שנתית לאוויר של עופרת בישראל בשנים 1980-1993.

עופרת: ב-1993 הגיעו הכמויות הנפלטות לאוויר של עופרת ל-348 טון - יותר מאשר ב-1992 (336 טון) ומאשר בשנים 1988 עד 1991 (344 טון בממוצע), אך פחות מאלו שנרשמו ב-1980 (432 טון) (אזור 5). את הירידה בכמויות העופרת לעומת שנות ה-80 יש לייחס לירידת התכולה של המוספים מכילי העופרת בבניין.

תקנים של איכות אוויר

הואיל ואין הגדרה מקובלת על הכל לגבי מהותו של זיהום אוויר, נהוג בארצות השונות להגדיר רשימה של חומרים הנחשבים מזהמי אוויר ולקבוע את ריכוזיהם המותרים. רשימות אלה נקראות "תקני איכות אוויר".

מבחינים בין שני תקני איכות אוויר:

1. **תקן סטטיסטי** (או תקן 99.75%). זהו הריכוז המירבי של מזהם האוויר שמותר במשך 99.75% מהזמן. משתמשים בתקן זה רק לגבי ריכוזי גופרית דו-חמצנית.
2. **תקן מוחלט** (או תקן 100%). זהו הריכוז המירבי של מזהם האוויר המותר במשך כל הזמן ואין לעבור עליו אף פעם. התקנים של ריכוז מזהמי אוויר בישראל הם: גופרית דו-חמצנית - 500 מיקרוגרם למ"ק אוויר (תקן חצי-שעתי סטטיסטי), 1,000 מיקרוגרם למ"ק (תקן חצי-שעתי מוחלט), ו-280 מיקרוגרם למ"ק (ערך מירבי ל-24 שעות); תחמוצות חנקן - 940 מיקרוגרם למ"ק אוויר (תקן חצי-שעתי מוחלט) ו-560 מיקרוגרם למ"ק (ערך מירבי ל-24 שעות); אוזון - 230 מיקרוגרם למ"ק (ערך חצי-שעתי מוחלט); אבק מרחף - 200 מיקרוגרם למ"ק (ערך חצי-שעתי מוחלט).

ריכוז של מזהמי אוויר בישראל

מקור הנתונים הוא רשת של תחנות, הקרויה רשת ניטור, המודדת את מזהמי האוויר ברציפות. רשת ניטור מורכבת בדרך כלל ממספר תחנות המצוידות במכשירים (גלאים) למדידת ריכוז המזהמים. נתוני הניטור מועברים (באמצעות קו טלפון או אלחוט) למחשב גדול במרכז הרשת. פעולתן של תחנות הניטור מבוקרת על-ידי מחשבים קטנים המפקחים על מהלך המדידות ודיוקן.

הרשת הארצית לניטור איכות הסביבה בישראל כוללת תחנות ניטור המפוזרות במרכזי אוכלוסייה בערים: ירושלים, איזור חיפה, חדרה (עמק חפר), נתניה, ערי גוש דן (תל-אביב, פתח-תקוה), אשדוד ובאר-שבע. תחנות אלה מנוהלות על-ידי הרשויות המקומיות.

בנוסף לרשת הניטור הארצית מפעילה חברת החשמל תחנות לניטור איכות האוויר סביב תחנות הכוח הגדולות של חברת החשמל באשדוד, תל-אביב, חיפה וחדרה.

הנתונים על ריכוזים של מזהמי אוויר בשנים 1987 עד 1993, המובאים במאמר זה לקוחים רק מחלק מתחנות הניטור של הרשת הארצית (9 תחנות). תחנות אלה ממוקמות באזורים הבאים:

במרכזים עירוניים מסחריים - ירושלים (תחנת מגרש הרוסים), תל-אביב (תחנה ליד העיריה, ומ-1990 תחנת חברת החשמל ברחוב קרמינצקי) ופתח-תקוה (תחנה ליד התחנה המרכזית, ומ-1990 תחנה בנה שאנן);

בפרברים תעשייתיים - אשדוד (תחנת חבל יבנה), חדרה (בית אליעזר), חיפה (נשר);

בפרברי מגורים - נתניה (תחנת צפון נתניה), באר-שבע (מ-1991 קרית גת), חדרה (המעפיל). הנתונים עובדו באגף לאיכות

האוויר שבמשרד לאיכות הסביבה על סמך הדו"חות על ריכוזי מזהמי אוויר לפי ימים וחדשים, שנתקבלו מתחנות הניטור שצוינו לעיל. נתקבלו נתוני לתקופה 1987-1993 עבור המזהמים הבאים: גופרית דו-חמצנית, תחמוצות חנקן, אוזון, באטמוספירה וחלקיקי אבק מרחף. הנתונים מבוססים על רישום יומיומי הנערך בתחנות אחת ל-5 דקות, ושמנו מחושבים ממוצעים לחצאי שעות.

הסיכומים של הרישומים היומיים האלה מגיעים למשרד לאיכות הסביבה, אשר מוציא מהם עיבודי מחשב של הערכים הבאים: ממוצע: מתקבל על-ידי מיצוע הערכים היומיים שנרשמו במשך השנה.

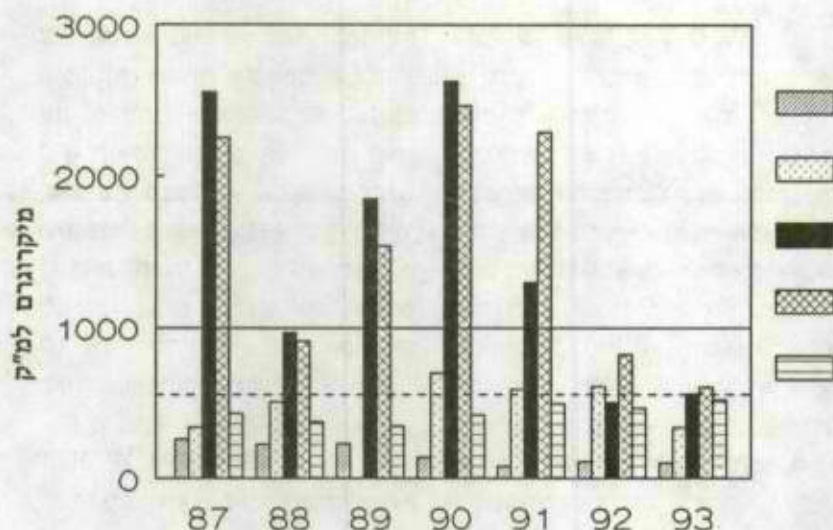
ערך מירבי ל-24 שעות: הערך היומי המירבי שנרשם במשך השנה.

ערך חצי-שעתי מירבי: הערך החצי-שעתי המירבי שנרשם במשך השנה.

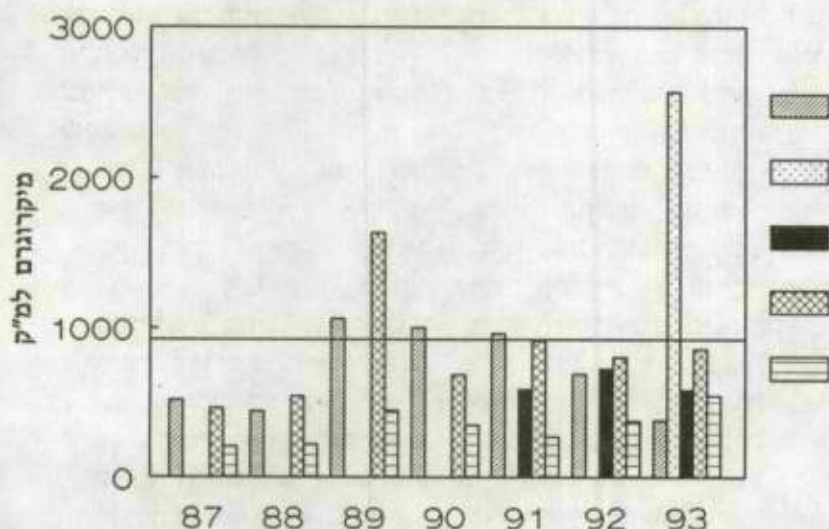
ריכוזים של מזהמי אוויר

גופרית דו-חמצנית: בתקופה 1987-1993 לא נרשמו ברוב הערים חריגות מהתקן המוחלט שהוא 1,000 מיקרוגרם למ"ק אוויר. החריגות הבולטות ביותר היו בשנת 1990 בחיפה (2,623 מיקרוגרם למ"ק אוויר) ובאשדוד (2,462 מיקרוגרם למ"ק אוויר). בשתי הערים הללו נרשמו חריגות בשנים הנ"ל. ריכוזי השיא נרשמו בשנת 1993, בערים אשדוד (605 מיקרוגרם למ"ק אוויר), חיפה (556 מיקרוגרם למ"ק אוויר) וחדרה (518 מיקרוגרם למ"ק אוויר) (איור 6).

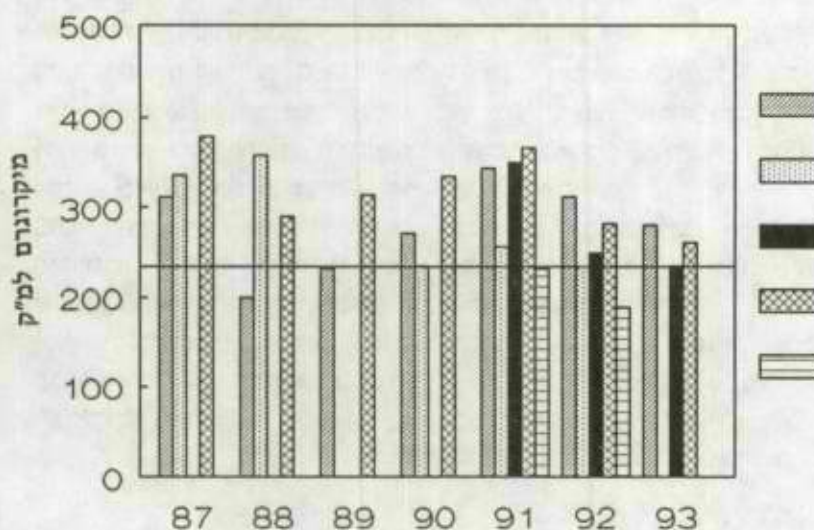
תחמוצות חנקן: בתקופה 1987-1993 נרשמו חריגות מהתקן המוחלט (שהוא 940 מיקרוגרם למ"ק אוויר) בערים תל-אביב-יפו, ירושלים

איור 6: ריכוזי גופרית דו-חמצנית באוויר (ערך חציישעתי מירבי). הקו המלא - תקן מוחלט שאין לחרוג ממנו; הקו המרוסק - תקן סטטיסטי 99.75% (ראה הסבר בגוף המאמר).

איור 7: ריכוזי תחמוצות חנקן באוויר (ערך חציישעתי מירבי). הקו מסמן את התקן המוחלט (940 מיקרוגרם למ"ק).

איור 8: ריכוזי אוזון באוויר (ערך חציישעתי מירבי). הקו מסמן את התקן המוחלט (230 מיקרוגרם למ"ק).

ואשדוד (איור 7). בתל-אביב-יפו נרשמה חריגה בשנת 1993 של 2,576 מיקרוגרם למ"ק אוויר, בירושלים נרשמו החריגות בשנים 1989 ו-1991 ונעו בין 964 ל-1,064 מיקרוגרם למ"ק אוויר, בהתאמה. בעיר אשדוד היתה חריגה בשנת 1989, שבה נרשמו 1,635 מיקרוגרם תחמוצות חנקן למ"ק אוויר.

אוזון: לפי התקן, הריכוז המירבי (חציישעתי) המותר של מזהם זה הוא 230 מיקרוגרם למ"ק אוויר. בשנת 1993 היו חריגות מהתקן במרכז העירוני המסחרי של ירושלים (281 מיקרוגרם למ"ק אוויר), בפרבר התעשייתי של העיר אשדוד (261 מיקרוגרם למ"ק אוויר), ובחיפה (259 מיקרוגרם למ"ק אוויר) בפרבר התעשייתי של העיר ו-235 מיקרוגרם למ"ק אוויר בפרבר העירוני התעשייתי של העיר (איור 8).

חלקיקי אבק מרחף (SPM): בשנים 1987-1992 נרשמו ברוב האזורים חריגות מהתקן (שהוא 200 מיקרוגרם למ"ק אוויר). בשנת 1993 נרשמה חריגה מהתקן בפרבר התעשייתי של העיר חדרה, שבה הריכוז המירבי ל-24 שעות הגיע ל-253 מיקרוגרם למ"ק אוויר.

פריחת האצה אפניזומנון אובליספורום בכנרת - סתיו 1994

פרופ' טומי ברמן - מנהל המעבדה לחקר הכנרת ע"ש יגאל אלון - חקר ימים ואגמים
לישראל

לאחרונה התעורר עניין ציבורי רב במצב איכות מי הכנרת, בעקבות דיווחים על הופעתה של אצה "חדשה" שמהווה "אסון כבד לאיכות המים", כפי שטוען מאמר שהתפרסם לאחרונה ב"הביוספירה" (גפן, 1994). במאמר זה בכוונתי לתאר את העובדות הידועות לנו כיום לגבי האצה החדשה ולהעלות כמה השערות ראשוניות לגבי הסיבות להופעתה בכנרת בסתיו 1994. תקוותי לתת לקורא תמונת מצב עדכנית ומאוזנת של האירוע. רובו של החומר המתואר כאן הוצג על-ידי צוות חוקרי המעבדה לחקר הכנרת ב"יום הכנרת" שהתקיים ב-27.11.94 בנוכחות נציב המים וקהל מדענים, במכון הלאומי לאוקיאנוגרפיה, חיפה.

לקראת סוף אוגוסט 1994 דיווחה פרופ' אוצה פולינגר לראשונה, שהחלו להופיע חוטים של האצה אפניזומנון במי הכנרת. הניטור באגם הראה, שב-11 בספטמבר אצות אלה כבר שלטו בפיטופלנקטון. עד 3 באוקטובר הגיעו הכמויות של כלורופיל באגם לשיא של כ-280 מיליגרם למ"ר (מ"ג/מ"ר) והייצור הראשוני (פעילות פוטוסינתטית) - לכ-3,800 מג/פחמן/מ"ר/יום, כאשר הממוצעים הרב-שנתיים לעונה זו הם רק כ-100 מ"ג/מ"ר ו-1,400 מ"ג/פחמן/מ"ר/יום, בהתאמה. פריחת האצות גרמה לירידה תלולה בשקיפות המים. לפי עומק סקי - (מדד המקובל באגמים) תחום

המים "השקופים" ירד לכ-1.7 מ' מתחת לפני השטח לעומת 3.5 עד 4.0 מ' באופן רגיל.

כמויות האצות נשארו גבוהות במשך השבועות הראשונים של אוקטובר. לאחר הסערות הראשונות (20 עד 23 באוקטובר) החלה דעיכה של הפריחה ועד אמצע נובמבר לא נשארו חוטי אפניזומנון במים (איור 1).

האצה זוהתה על-ידי פרופ' אוצה פולינגר, מומחה גרמני וד"ר בני טלטש מחברת "מקורות" כ-*Aphanizomenon ovalisporum*. זהו מין גדיר מסוג האפניזומנון, שהיא אצה כחולית חוטית המקבעת חנקן, המסוגלת לנצל לתזונתה חנקן גזי מומס, בנוסף לחנקן מינרלי במים.

עובדתית, הפריחה של אפניזומנון ב-1994 לא גרמה לבעיות מיוחדות באספקת המים מהכנרת. הטיפולים הרגילים של "מקורות" במי המוביל הארצי (השקעה עם אלום והכלרה) גרמו לירידה משמעותית ביותר במספר תאי האצר עד צינור היציאה ממאגר אשכול. כמו כן, הצרכנים המקומיים סביב הכנרת השואבים מים ישירות מהאגם, לא דיווחו על בעיות בשאיבה או באיכות המים. בכל זאת, אנו מתייחסים לאירוע בחומרה ובכובד ראש מכמה סיבות:

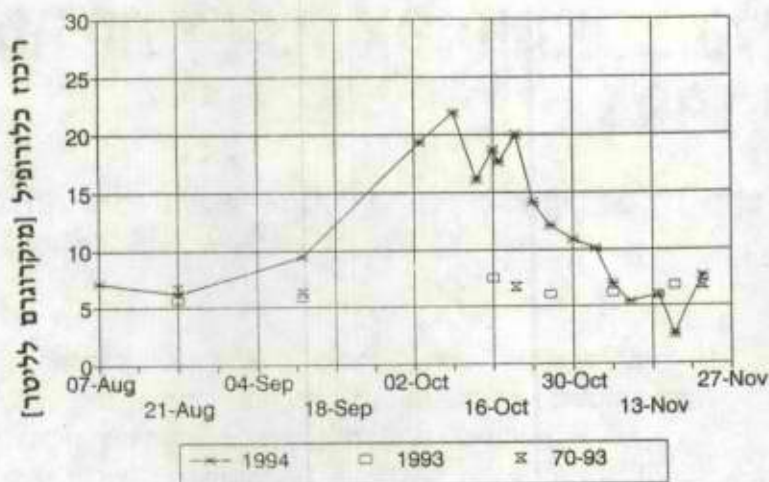
א. לראשונה נצפתה אצה כחולית מקבעת חנקן בכמויות רציניות

בכנרת, ובפרט בעונת הסתיו כאשר איכות המים טובה בדרך כלל, עם כמויות מעטות יחסית של אצות (בעיקר ירוקיות).

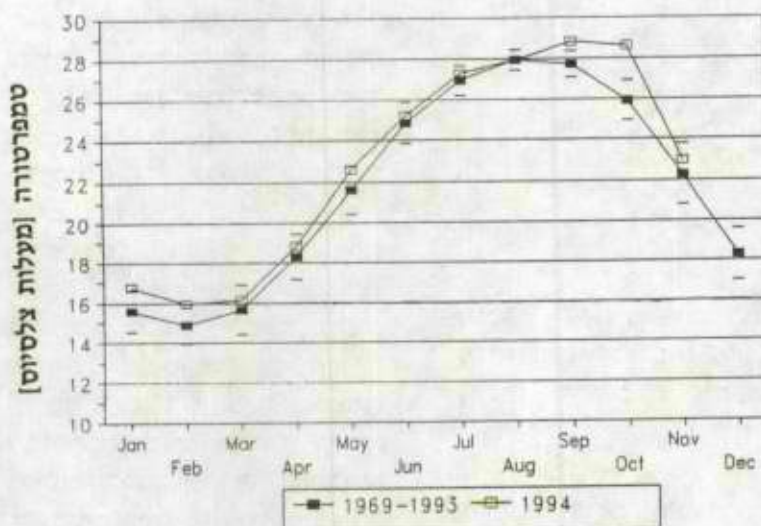
ב. אצות מסוג אפניזומנון מוכרות בעולם כמזיקות לאיכות המים. הן אינן נאכלות על-ידי רוב הזואופלנקטון והדגים באגמים ולכן משבשות את מארג המזון הרגיל. כאשר הן מתות ונרקבות, האצות יכולות לגרום לבעיות של טעם וריח במים. בנוסף, רוב האצות מהסוג אפניזומנון, בדומה לאצות כחוליות יוצרות-פריחות אחרות, מייצרות חומרים רעילים לזואופלנקטון ולדגים, אשר במינון גבוה יכולים לגרום גם לתמותה של יונקים. כאמור, המין של האפניזומנון שנמצא בכנרת - נדיר, ומעט ידוע עליו.

ג. סביר להניח שפריחת האצות תשאיר מיצבור גדול של נבגים על קרקעית האגם, כך שייתכן שאצה זו תתחיל להופיע באופן קבוע בקיץ ובסתיו, שהן עונות קריטיות לאספקת מי הכנרת ולניצול האגם לרחצה ולנופש.

ד. באופן כללי, לא נצפו שינויים קיצוניים בהרכבי אוכלוסיות האצות בכנרת, לא בכמותן ולא בפעילותן הפוטוסינתטית (ייצור ראשוני), במשך יותר מ-20 שנה. לעומת זאת, היו שינויים מובהקים בכמה פרמטרים אחרים (לדוגמה: ירידה בריכוזי המליחות, החנקן האורגני המומס, ובביומסה של זואופלנקטון), אך אלה לא השפיעו

איור 1: התפתחות פריחת האפניזומנון בכנרת 1994 (לפי ריכוזי כלורופיל במיקרוגרם לליטר) לשנים 1993, 1994, וממוצע רב-שנתי לשנים 1970 עד 1993. (נתונים: י. יעקבי, נ. קורן, ש. צ'אה, ט. ברמן).

איור 2: טמפרטורות במי הכנרת (ממוצע לעומקים 0 עד 10 מ'). ממוצעים חודשיים ב-1994 בהשוואה עם ממוצעים רב-שנתיים וסטיות תקן מ-1969 עד 1993.

ישירות על איכות המים (ברמן, Berman et al., 1993, 1994). ייתכן, אבל אין זה ודאי, שהופעת האפניזומנון מסמנת "שבירה" של היציבות היחסית באוכלוסיות הפיטופלנקטון שאיפיינה עד כה את המערכת האקולוגית של הכנרת. אם אכן זה המצב, אולי אנחנו צפויים להרעה מתמשכת באיכות מי הכנרת.

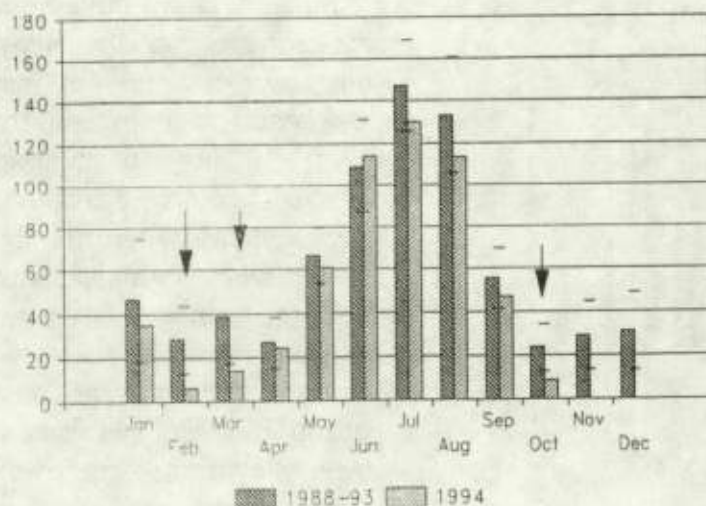
מדוע הופיע האפניזומנון?

עד עתה לא פוענחו כל המימצאים והנתונים הסביבתיים שיכולים לתת הסבר להופעת האפניזומנון בכנרת בסתיו 1994. כמו כן, אנחנו טרם יודעים מספיק אודות המאפיינים הספציפיים של אצה זו כדי להסביר באופן ברור איך ולמה היא התפתחה בכנרת. למרות זאת העלו חוקרי המעבדה לחקר הכנרת כמה השערות ראשוניות

1. קיץ וסתיו 1994 היו חמים מאוד, וכתוצאה מכך הטמפרטורות בשכבת המים העליונה היו חמות באופן יוצא דופן (איור 2). בחודשים אוגוסט, ספטמבר והתחלת אוקטובר נשבו רוחות חלשות מהרגיל, כך שהיתה תקופה של עירבול מועט במי אגם (איור 3). הניסיון מאגמים רבים בעולם מלמד, שתנאים של מים שקטים וחמים נחוצים להתפתחות של אצות כחוליות חוטיות מהסוג של אפניזומנון. ההנחה היא, שגם בכנרת תנאים אלה היו הכרחיים ונחוצים להתרבות אפניזומנון.

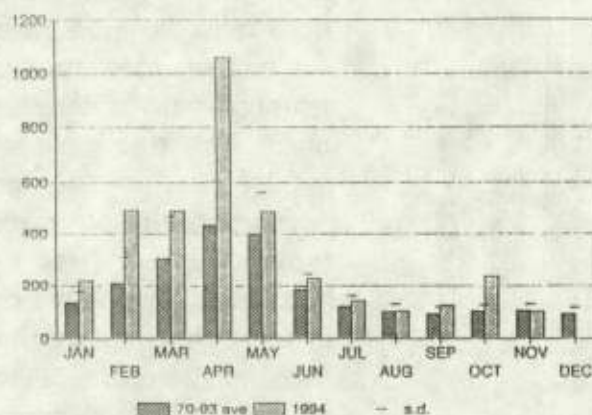
2. למעשה, התפתחות הפיטופלנקטון במשך כל שנת 1994 היתה "חריגה". לדוגמה, הפריחה ה"רגילה" של פרידיניום בחודשים מרץ עד התחלת יוני היתה הגדולה שנצפתה מאז שהתחיל הניטור השגרתי בכנרת ב-1968 (איור 4). לאחר דעיכת הפרידיניום הופיעו כמה סוגים של אצות בכמויות גדולות מהרגיל וחמנים לא רגילים

שעות בחודש עם רוח מהירה מ-6 מ' לשניה

איור 3: רוחות בכנרת. מספר שעות של רוחות במהירות מעל 6 מ' לשניה מדי חודש, השוואה בין 1994 והממוצע הרב-שנתי לשנים 1988 עד 1993. החיצים מראים חודשים שבהם היו רוחות חלשות במיוחד ב-1994. (נתונים מצוות אגן ההיקוות, חבל ירדן "מקורות").

כלורופיל [מיקרוגרם לליטר]

איור 4: כמויות של כלורופיל (מ"ג כלורופיל למ"ר) בתחנה מרכזית בכנרת (A). ממוצעים חודשיים ב-1994 בהשוואה עם הממוצעים הרב-שנתיים מ-1970 עד 1993. s.d. = סטיית תקן. (נתונים: י. יעקבי, מ. שליכטר, ש. צ'אווה, ב. קפלן, ט. ברמן).

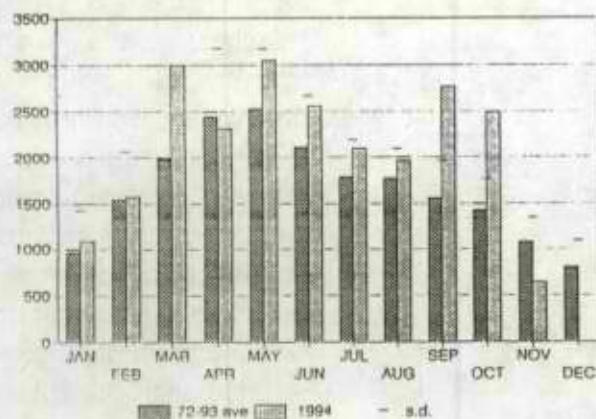
וקלוסטריום בחודשים מאי-יוני, ציקלוטלה ביוני ובספטמבר, סינדרה ביולי). גם הפעילות הפוטוסינתטית של הפיטופלנקטון היתה גבוהה מהרגיל, באופן מיוחד בזמן הופעת האפניזומנון (איור 5).

בניתוח של נתונים רב-שנתיים, מצאנו זיקה טובה בין הכמות של הפיטופלנקטון בחצי הראשון של השנה לכמות הפיטופלנקטון בחצי השני של השנה (קו-סתי). אי לכך, העובדה שהיתה פריחה גדולה מהרגיל של פרידיניום בחורף-אביב 1994 אולי השפיעה על התפתחות יוצאת דופן של אפניזומנון בסתיו. ייתכן שהפיטופלנקטון בקיץ והסתיו נהנו מ"ירושה" של חומרי דשן (בעיקר זרחן) שקיבלו באופן בלתי ישיר מהפרידיניום של האביב. מכל מקום, העובדות הן שהריכוזים של זרחן זמין בשכבה העליונה של המים (האפילימניון) היו גבוהים יחסית בחודשי הסתיו של 1994 (איור 5) וייתכן שמצב זה גם עודד התפתחות של האפניזומנון.

3. בדיקות שנערכו על-ידי חוקרי המעבדה הראו שבקיץ 1994, קצת לפני הופעת האפניזומנון, היתה התרבות גדולה של הזואופלנקטון בוסמינה, מקבוצת הקלדוצ'רה. ייצור זה ניזון מאצות קטנות ומפריש כמויות גדולות של זרחן זמין לתוך המים ועל-ידי כך מגביר את שטף הזרחן הזמין באפילימניון. מקרים דמי דווחו גם באגמי אחרים, לפני פריחות של אפניזומנון וכחוליות חוטיות אחרות (Jacobsen and Simonsen, 1994; Padisak et al., 1988).

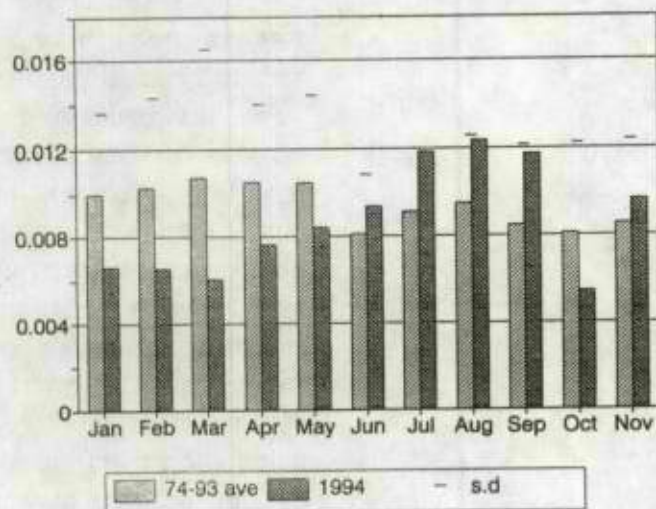
4. הניטור בכנרת הראה, שאוכלוסיות דגי הלבנון (סרדין הכנרת) נמצאות במצב "חריג" מאז 1993. הדבר מתבטא בכך שישנם מספרי שיא של דגים קטנים, ומעט מאוד דגים גדולים באגם. ידוע שדגים קטנים מפרישים יחסית יותר זרחן וחנקן מדגים גדולים.

קיבוע פחמן בכנרת [מיליגרם למ"ר ליום]

איור 5: ייצור ראשוני בכנרת (מ"ג פחמן/מ"ר/יום), בתחנה A. ממוצעים חודשיים ב-1994 בהשוואה עם הממוצעים הרב-שנתיים מ-1972 עד 1993. s.d. = סטיית תקן. (נתונים: י. יעקבי, מ. שליכטר, ב. קפלן, ט. ברמן).

ריכוז זרחן מומס בכנרת [מיליגרם לליטר]

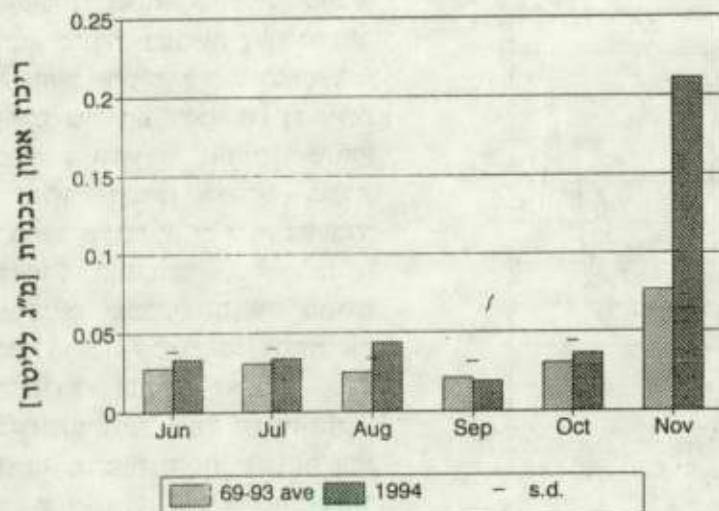
איור 6: ריכוזי זרחן מומס בכנרת (מ"ג לליטר) בתחנה A. ממוצעים חודשיים ב-1994 בהשוואה עם הממוצעים הרב-שנתיים מ-1974 עד 1993. s.d. = סטיית תקן. (נתונים: ע. נשרי, מ. שליכטר, ט. ברמן).

5. ניסיונות שנערכו במעבדה הצביעו על כך, שהשחרור של זרחן זמין מקרקעית האגם למים היה יותר מזורז בקיץ-סתיו 1994 מאשר בשנים קודמות.

מהסיבות הנ"ל נראה, שלפחות חלק מההסבר להופעת האפניזומנון נמצא בקיומם של שטפים מוגברים של זרחן באפילימניון בקיץ-סתיו 1994 (איור 6). לעומת זאת, לא נראה שהיה מחסור מיוחד בחנקן מינראלי זמין כפי שהיה מתבקש לכאורה כדי לעודד גידול של אצות מקבעות חנקן. דווקא באוגוסט 1994, כאשר התחיל גידול של אפניזומנון, היו ריכוזים של חנקן (אמון) גבוהים מהרגיל באפילימניון (איור 7). אגב, קיים לפחות דיווח אחד מאגם בדנמרק, שבו התפתחה פריחה צפופה של אפניזומנון בתנאים של ריכוזים גבוהים של חנקן מינראלי, מעל 450 מיקרוגרם לליטר (Jacobsen and Simonsen, 1994).

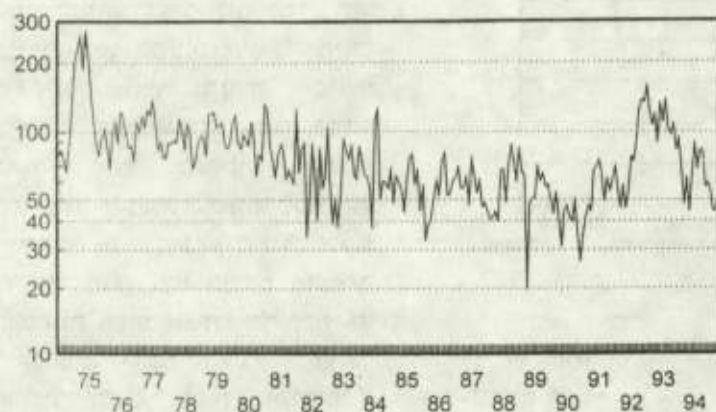
כאמור, כעת יש לנו השערות ראשוניות בלבד, אך סביר להניח שלא היתה סיבה אחת ויחידה שגרמה לתופעה זו ומין הסתם היה אחראי לכך שילוב של גורמים אחדים.

במאמר קודם ב"הביוספירה" (גפן, 1994) נטען, שהופעת האפניזומנון בכנרת נגרמה בגלל ירידה ביחס החנקן הכללי לזרחן הכללי (TN:TP) באפילימניון. טענה זו מבוססת על השערה, שלפיה יחס TN:TP נמוך עלול להביא לשליטה של אצות כחוליות מקבעות חנקן. אם אכן כך קרה בכנרת, הרי שלכאורה הסיבה להופעת האפניזומנון מובנת לחלוטין. ולא זאת בלבד, אלא שלמעשה היה צריך להיות ברור לחוקרי הכנרת כבר לפני שמונה שנים מה יקרה, ואילו היו מספיק נבונים בודאי שהיו "מוכנים יותר מהיום..." אולם הטענה שהופעת

איור 7: ריכוזי אמון (מ"ג לליטר) באפילימניון (ממוצע לעומקים 0 עד 10 מ') בכנרת. השוואה בין חודשי קיץ-סתיו 1994 והממוצע הרב-שנתי (1969 עד 1993) לאותם חודשים. s.d. = סטיית תקן (נתונים: ע. נשרי, מ. שליכטר, ט. ברמן).

יחס חנקן כללי לזרחן כללי באפילימניון

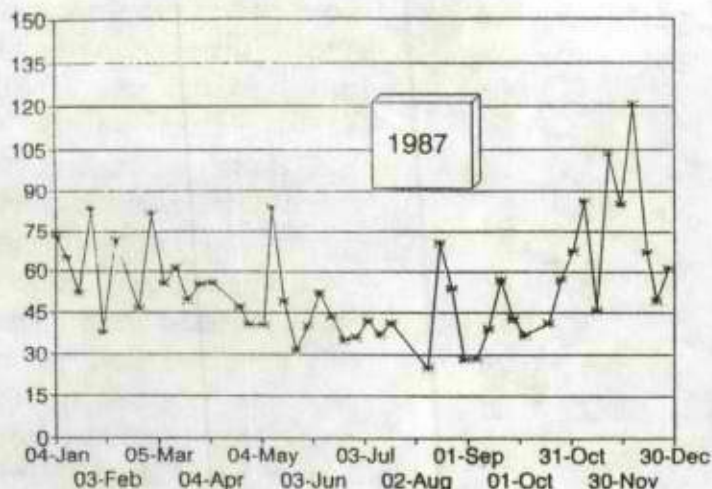

איור 8: יחס חנקן כללי: זרחן כללי באפילימניון (ממוצע לעומקים 0 עד 10 מ') בכנרת. ערכים חודשיים לפי משקל אטומי - מינואר 1974 עד אוקטובר 1994. ירידה בערכי היחס הזה בין השנים 1980 עד 1983 נגרמה, כנראה, בגלל שינויים בהרכב הכימי של המים שזרמו לאגם. ייתכן ששינויים אלה נגרמו בעקבות הפעלת מאגר עין ושינויים אחרים במימשק החקלאי באגן ההיקוות. (נתונים: ע. נשרי, מ. שליכטר, ט. ברמן).

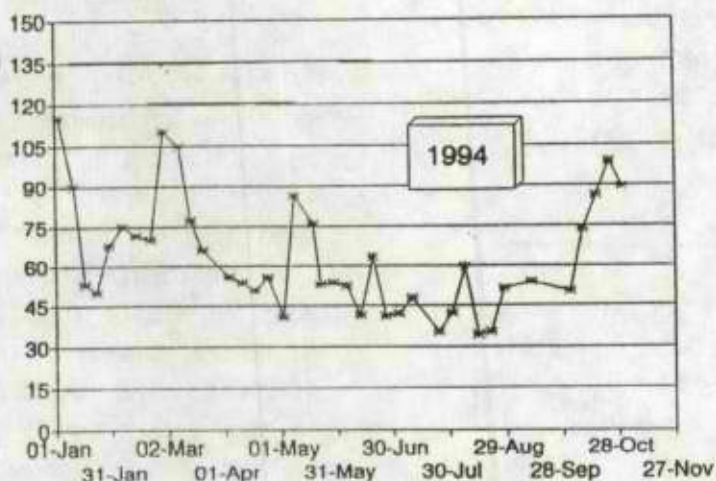
האפניזומון נובעת משינוי ביחס החנקן הכללי לזרחן הכללי (TN:TP) במי הכנרת, אינה מתיישבת עם הנתונים. באיור 8 מוצגים הערכים של היחס TN:TP (מחושב לפי משקל אטומי) מינואר 1974 עד אוקטובר 1994. מתברר שלא חלה ירידה משמעותית ביחס זה מאז השנים 1980-84. השטפונות של חורף 92-94 גרמו לעלייה חדה ביחס, וב-1993 הוא ירד לרמה שלפני השטפונות. בכל התקופה הארוכה הזו לא הופיעו כחוליות בכנרת (עד סוף אוגוסט 1994) ובכלל, לא היו שינויים מובהקים באוכלוסיות האצות. אם נבחן את היחס TN:TP במהלך שנת 1994 (איור 9) נראה, שמתחילת יוני עד סוף אוגוסט היו ערכים גמוכים יחסית, אך מצבים כאלה היו גם בקיץ ובסתיו בשנים אחרות (לדוגמה ב-1987, 1989, 1993) ולא התפתחו אצות כחוליות.

בניגוד לטענותיו של גפן (1994), חוקרי האגמים בעולם הפסיקו להשתמש ביחס TN:TP כמדד יחיד, ברור ובטוח להופעה או לאי-הופעה של אצות כחוליות (Shapiro, 1990). אפילו ד"ר סמית, שהיה אחד מהוגיו העיקריים של רעיון זה בראשית שנות ה-80 (Smith, 1983) כותב במאמר מאוחר יותר (Smith, 1990) שהשימוש ביחס TN:TP אינו מתאים בהרבה מקרים, ומציע במקומו שהביומסה של אצות מקבעות חנקן (כחוליות) קשורה לריכוזים של זרחן כללי (TP) במים. יתר על כן, היום ידוע שגורמים סביבתיים אחרים משפיעים על הופעת אצות כחוליות (למשל: טמפרטורה, עירבול, עוצמת קרינה, pH, ריכוזי CO_2 , "דעייה" של אצות מתחרות על-ידי זואופלנקטון). השערה נוספת שהועלתה על-ידי חוקרי המעבדה להסביר מדוע בדרך כלל לא

יחס חנקן כללי לזרחן כללי

יחס חנקן כללי לזרחן כללי

איור 9: יחסי חנקן כללי: זרחן כללי בשכבת מים העליונה (ממוצע לעומקים 0 עד 10 מ'); פירוט משנת 1987 ומשנת 1994. (נתונים: ע. נשרי, מ. שליכטר, ט. ברמן).

מופיעות אצות כחוליות מקבעי חנקן בכנרת, מצביעה על הריכוזים הגבוהים יחסית של סולפאט במי האגם שיכולים לדכא את הפעילות של *ניטרוגנאז*, אנזים שנחנך לתהליך קיבוע החנקן. בנוסף, במחקר שהסתיים זה עתה במעבדה מצאנו, שתוספות של חומרים אורגניים שמתקשרים עם מתכות כמו ברזל (ועלידי כך עושות את המתכות זמינות לאצות), גרמו להתפתחות של אצות כחוליות (לאו דווקא מקבעה חנקן) וצורניות במי כנרת. באם כך, אולי מחסור בברזל זמין היווה בעבר גורם נוסף למיעוט הכחוליות בכנרת, ואולי שינויים במימשק הברזל במים תרמו להתפתחות הפריחה.

מהנאמר לעיל ברור, שהסבר המבוסס על שימוש של ביחס TN:TP כמדד לפריחת אצות מסוג האפניזומנון, הוא פשטני למדי. יתר על כן, אם הטענה ששינוי היחס TN:TP מהווה הגורם העיקרי להופעת האפניזומנון אינה נכונה, ברור שיש להיזהר מלהציע "תרופות" טיפוליות שמתבססות על הנחה זו. אי לכך, מוקדם מדי לבקש להוסיף חנקן למי הכנרת כאמצעי להפחתת כמות אצות אלה (במקרה שיופיעו שוב). כבר הוזכר שהריכוזים של אמון באפילימניון היו גבוהים למדי בסתיו 1994 (איור 7).

לסיכום, עלי לציין שהאירוע הזה שוב מבליט את חשיבותה של המעבדה לחקר הכנרת כגורם האחראי למעקב אחרי התפתחויות בתחום איכות מי הכנרת. כעת התארגן צוות של חוקרים כדי לבצע תוכנית מחקר מיוחדת, שמטרתה להגדיר את התנאים שגרמו להופעת האפניזומנון בכנרת בסתיו 1994, להעריך את הסיכויים להשנות פריחת האצה הזו או כחוליות אחרות, ובמידת האפשר להטוות דרכי טיפול כדי למנוע או לרסן את

התופעה הזו. עם התקדמות המחקר נעדכן את קוראי "הביוספירה" לגבי תוצאותיו ומסקנותיו. אין ספק שיש לראות את הופעת האפניזומנון כ"אות אזהרה". לקח מידי הוא שחייבים להקפיד יותר מתמיד שלא תחול הגברה של כניסת נוטריאנטים ומזהמים אחרים לאגם ולמנוע כניסות חדשות כתוצאה מעבודות הפיתוח באגן ההיקוות. כמו כן, הצעות לשינויים במימשק האגם בעתיד (הורדת מפלסים, הורדת רמת המליחות) יצטרכו לקחת בחשבון את השפעתן האפשרית על הכמויות של נוטריאנטים שיגיעו למי הכנרת, בעיקר בעונת הקיץ והסתיו, ועל שטפי מיחזור הנוטריאנטים בתוך האגם.

הבעת תודה: ברצוני להודות לחוקרים, לטכנאים ולספנים של המעבדה לחקר הכנרת עבור הנתונים והרעיונות שהובאו במאמר זה. במיוחד השתתפו באיסוף החומר: א. אוסטרובסקי, ב. אזולאי, ט. ברגשטיין בן-דן, א. הדס, ד. המברייט, פ. וולין, ת. זהרי, מ. חטאב, י. יעקבי, א. מינדל, ע. נשרי, מ. סלע, א. פולינגר, ר. פרפרוב, ש. צ'ווה, נ. קורן, מ. שליכטר. כמו כן, אני מודה לצוות אגן ההיקוות, חבל ירדן, "מקורות", עבור תוצאות של האנליזות של חנקן וזרחן.

רשימת ספרות

- ברמן ט., איטרופיקציה כמרכיב באיכות המים של הכנרת. "הביוספירה" כ"ג/8-9, 22-24, 1994.
גפן מ., פריחת ציאנובקטריה בכנרת - סכנה לאדם. "הביוספירה" כ"ג/11-12, 7-10, 1994.
- Berman, T., Y. Z. Yacobi and U. Pollinger. Lake Kinneret: Phytoplankton stability and variability during twenty years. *Aquat. Sci.* 54: 104-127, 1993.
- Jacobsen, A. J. and P. Simonsen. Disturbance events affecting phytoplankton biomass, composition and species diversity in a shallow eutrophic lake. *Hydrobiol.* 249: 9-14, 1993.
- Padisak, J., L. G. Toth and M. Rajczy. The role of storms in the summer succession of the phytoplankton community in a shallow lake (L. Balaton, Hungary). *J. Plank. Res.* 10:249-265.
- Shapiro, Current beliefs regarding dominance by blue-greens: The use for the importance of CO₂ and pH. *Verh. Int. Verein. Limnol.* 24: 38-54, 1990.
- Smith, V.H. Low nitrogen to phosphorus ratios favor dominance by blue-green algae in lake phytoplankton. *Science* 221: 669-671, 1983.
- Smith, V.H. Nitrogen, phosphorus and nitrogen fixation in lacustrine and estuarine ecosystems. *Limnol. Oceanogr.* 35: 1852-1859, 1990.

צמצום פליטות מלח ממשחטות

ברוך ובר - ממונה על שפכים תעשייתיים, המשרד לאיכות הסביבה

על-פי חוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988. כיום מפנה אך ורק משחטה אחת את תמלחותיה לים באופן מוסדר ועל-פי היתר (משחטת זוגלובק בשלומי). לאחרונה קיבלה חברת המלח בעתלית היתר להזרמת שפכי משחטות באמצעות מתקניה לים. על-פי תנאי ההיתר, מחויבת חברת המלח בביצוע טיפול קדם קפדני בשפכי המשחטות לפני שהן מוזרמים אל הים. טיפול קדם זה כולל הורדת שומנים ועומס אורגני וכן חיטוי הקולחים.

צמצום כמויות מלח בתהליכי הייצור

סקר היתכנות לצמצום כמויות מלח בשפכי משחטות העלה את הממצאים הבאים:

1. השימוש במלח לצרכי המלחת בשר בישראל הוא ניכר ביותר ומגיע עד לשיעור של כ-280 גרם מלח לק"ג עוף (כ-300-350 גרם מלח לעוף). כמות זו גדולה בהרבה ממה שמקובל במשחטות כשרות בארה"ב (כ-95 גרם מלח לק"ג עוף), אשר גם בהן נמצא כי ניתן להמשיך ולצמצם את כמויות המלח הנצרכות תוך עמידה בדרישות הכשרות ההלכתיות.

2. חיסכון ניכר בצריכת המלח ניתן להשיג באמצעות "שפיכה". ניתן להעביר את העוף לאחר המליחה בכנפיו כשבטנו כלפי מטה. פעולה זו גורמת לשפיכת עודפי מלח מתוך חלל הבטן, שאין לראותו מבחינה הלכתית כ"מלח שנמלח בו". פעולה

אותן משחטות (מלבד מפגעי פסדים ואי הפרדת דם) הוא התמלחות הנוצרות בתהליך ההכשרה. ידועים בארץ מספר מקרים בהם נגרמו זיהומי מיתוהום כתוצאה מטיפול לא נאות בתמלחות שמקורן במשחטות.

ניתן בהחלט למנוע נזקים סביבתיים כתוצאה מפעולתן של משחטות. האגף לאיכות מים למד לאחרונה את דרך הנכונה לטיפול הסביבתי במשחטות. לימוד זה הסתמך, בין השאר, על סקר היתכנות לצמצום כמויות מלח בשפכי משחטות תוך בחינה ובדיקה של תהליך ההכשרה. סקר זה הוכן לאחרונה על-ידי מכון צומת (צוות מדע ותורה), על-פי הזמנת המשרד לאיכות הסביבה.

טיפול קדם בשומנים וצח"ב

רוב הפתרונות לפינוי תמלחות ממשחטות מחייבים הפרדת זרמים וטיפול קדם להורדת ריכוזי שומנים וצח"ב (צריכת חמצן ביולוגית - מדד לכמות חומר אורגני בשפכים). הניסיון מלמד כי בטיפול קדם מתאים ניתן להגיע לריכוזים הבאים:

1. שומנים: 15-20 מיליגרם לליטר
2. מוצקים מרחפים: 20-30 מיליגרם לליטר
3. צח"ב: כ-30 מיליגרם לליטר.

פינוי תמלחות לים

הדרך הסביבתית הנכונה לטיפול במפגעי מלח ממשחטות הוא פינוי התמלחות לים, כפוף לקבלת היתר

ישראל עניה ביותר במשאבי מים. יחד עם זאת, איכות המים בישראל הולכת ומתדרדרת, באופן שבא לידי ביטוי בעליית ריכוזי הכלורידים והחנקות במיתוהום. בשל מצוקת המים בישראל, משיבים בארץ קרוב ל-70% מהקולחים להשקיה חקלאית. עובדה זו מחייבת שמירה גם על איכותם של הקולחים ובעיקר - מניעת המלחתם. קולחים בעלי מליחות גבוהה גורמים לירידה ביבולים, לפגיעה בטיב הקרקע ולהגדלת מליחותם של מיתוהום כתוצאה מהשקיה מעל אקוויפרים.

תרומת המשחטות להמלחת קולחים ומקורות מים בישראל

חלק ניכר מתוספת המלחים לסביבה בישראל נובע כתוצאה מהמלחת בשר במהלך ההכשרה. במדינת ישראל משווקים מידי שנה כ-100,000 טון מלח בישול, כאשר כ-30,000 טון מהם משמשים להכשרת בשר במשחטות ובבתי מטבחיים. עיקר המלח נצרך לצרכי מליחת העופות ומיעוטו (כ-4,000 טון) משמש למליחה בבתי המטבחיים.

בארץ קיימות כתריסר משחטות אזוריות ובהן שוחטים כ-120,000 טון פטמים וכ-50,000 טון הודים בשנה, ובסה"כ כ-170,000 טון עופות בשנה. בנוסף, קיימים עוד כמה עשרות מפעלים קטנים או מתקנים לשחיטה שבהם שוחטים ומולחים בשר. המפגע הסביבתי העיקרי של

זו עשויה לחסוך עד 40% מהמלח הנצרך להכשרה (כ־10% מסך כל צריכת המלח הכללית בישראל).

3. לאחר תהליך המליחה יש לבצע "ניפוף" (ניעור יבש) או שטיפת המלח מהעוף במים. ניתן לבצע את התהליך בצורה המגדילה את כמות המלח היבש. זאת, באמצעות התקנת תוף בין משטח השהייה במלח ובין אמבטיות ההדחה. מלח זה אינו ניתן לשימוש חוזר מבחינה הלכתית. ניתן לאסוף מלח זה למטרות אחרות (ריכוך מים, תעשיית עורות וכו') או לפנותו בצורה נוחה ללא יצירת תמלחות ומפגעים סביבתיים.

4. קיימים אמצעים נוספים המביאים לחסכון במלח:

א. ייבוש מוקדם של העוף לפני המליחה (עלידי מאווררים או הארכת תוף הייבוש והגברת מהירות הסיבוב).

ב. שימוש בתוף לפיזור מלח, שבו העופות מתגלגלים לאחר המליחה.

ג. הגדלת כמויות המלח הניתנות לפניו בצובר (ולא בתמלחת) באמצעות ריקון המלח ממגרות הצילרים (אמבטיות ההדחה הסופיות), שם שוקע מלח מהתמלחות הרוויות.

כאמור, ההמלצות המופיעים בסקר הוכנו על-ידי מוסד דתי, בעל ידע בדרישות הכשרות וההלכה היהודית. יחד עם זאת, המשרד לאיכות הסביבה לא יאכוף המלצות אלו במקרה שבמשחטה מסוימת תהיה התנגדות הלכתית לשינוי דרך המליחה. במקרה זה תיאלץ המשחטה להקדיש את עיקר מאמציה לחיסול מפגע המלח באחת מחלופות הטיפול האחרות.

ברירות אידוי

על-פי מדיניות המשרד לאיכות

הסביבה, יש להמעיט ככל האפשר בהקמת בריכות אידוי. לכן, מדיניות המשרד תהיה להתנגד עוד בשלבים מוקדמים, לפי חוק התכנון והבנייה, להקמת משחטות חדשות שאינן סמוכות אל הים או שאין להם פתרון סביר לתמלחותיהן. משחטות קיימות, המצויות באזורים מרוחקים, שאינם מאפשרים הזרמת/הובלת תמלחות אל הים (לדוגמה - קרית שמונה, בית שאן וכו'), תידרשנה לטפל בבריכות האידוי באופן הבא:

א. יוקמו שתי בריכות לפחות, שתתופעלנה לסירוגין. פינוי מלח בצובר מהבריכה היבשה ייעשה לפחות אחת לשנה, באופן שלא יפגע בסביבה. המלח היבש נוח לשינוע והוא אמור להיות ממוחזר לצרכים תעשייתיים אחרים (לדוגמה - ריכוך מים במחליפי יונים של מפעלים סמוכים) או להישלח אל הים בהיתר.

ב. התמלחת תוזרם לבריכות אידוי לאחר הפרדת זרמים ותעבור דרך מערך טיפולי קדם להפרדת שומנים.

ג. את בריכות האידוי יש להקים על תשתית של שתי יריעות אטומות ועמידות לסוג זה של שפכים. בין היריעות תוקם מערכת ניקוז וניטור שתתריע על דליפה אפשרית של מי מלח. מערכת הניטור תכלול מספר קידוחי ניטור מסביב לבריכות.

טיפול בתמלחת לצורך הפקת מלח לשימושים תעשייתיים שונים

אחת מהמשחטות, אשר נאסר עליה להגדיל את שטח בריכות האידוי שעמדו לרשותה, בוחנת בימים אלו טכנולוגיות שונות לצמצום נפח התמלחות. הטיפול מבוסס על הפרדת שומנים ומוצקים (באמצעות DAF), הפרדה בין מלח למים (באמצעות RO) ולבסוף אידוי וגיבוש מלח. התהליך מפק

הן מלח מוצק והן מים רכים, ניתנים שניהם לניצול חוזר.

בבדיקה אחרת נמצא כי ממברנות מסוימות מסוגלות לטפל בהצלחה בתמלחות של משחטות, תוך כדי ייצור מים רכים בשיעור של 75%-80% מכמות מי התמלחת המטופלת והקטנת נפח התמלחת המשוגרת לאידוי (או לים) עד לשיעור של 20%-25%.

אכיפה

אכיפה על משחטות תיעשה בעיקר מכוח הסמכות המוקנית למשרד לאיכות הסביבה על-פי חוק המים. ואמנם, לאחרונה הוגשה תביעה ראשונה, המסתמכת על חוק המים, נגד משחטה גדולה באזור המרכז.

במקביל, פועל המשרד לאיכות הסביבה לצמצום פליטת המלח ממשחטות ביחד עם רשויות נוספות ובעיקר עם: משרד הבריאות, נציבות המים והרשויות המקומיות.

סיכום

אנו מעריכים כי במשך תקופה של שנה-שנתיים ניתן יהיה לפתור את מפגעי המלח של המשחטות בישראל. הטיפול בצמצום מפגעי המלח ממשחטות מהווה פרק אחד מתוך מסכת רחבה של פעולות, שהמשרד לאיכות הסביבה עורך לאחרונה על מנת להביא לצמצום בפליטות המלח למקורות המים בישראל. החשובות בין פעולות אלו הן:

1. תקנות המים (מניעת זיהום מים) (צמצום השימוש בתהליך ריענון) התשנ"ד-1994. תקנות אלו פורסמו ב־12.7.94 והן נכנסו לתוקף ב־12.1.95. מסקר צריכת מלח שנערך לאחרונה על-ידי מספר יחידות סביבתיות עולה, כי צריכת המלח לתהליכי ריענון מחליפי יונים במפעלים שבתחומן היה אמנם מוגזם, וכי עמידה בתקנות תביא

בתהליכי הייצור. לפחות שני מפעלים זכו לאחרונה במענקים כספיים על מנת לעודד את מיחזור המלחים בתהליך הייצור.

אנו מקווים כי כבר בתקופה הקרובה תחול ירידה מהותית בריכוזי הנתרן והכלורידים בקולחים העירוניים.

3. המשרד לאיכות הסביבה פועל לעידוד השימוש באשלג כמלח ריענון במחליפי יונים, מקום בו אין הפניית תמלחות אל הים ויש שימוש של קולחים להשקייה חקלאית.

4. מספר מפעלים התקינו לאחרונה מתקנים להשבת סודה קאוסטית

2. המשרד לאיכות הסביבה החל לעשות שימוש בסעיפים 11 ו-12 לתקנות, המאפשרים במקרים מסוימים הפניית תמלחות מחליפי יונים אל הים. בימים אלה נערך המשרד לאיכות הסביבה באכיפת ההוראה המחייבת מפעלים גדולים הסמוכים לים לפנות תמלחות

קובץ דיני איכות הסביבה

פרסום חדש של קובץ דיני איכות הסביבה, מעודכן לסוף שנת 1994, יצא לאור ביזמת המשרד לאיכות הסביבה.

עם הגברת השימוש באמצעים מינהליים ועלייה משמעותית במודעות הציבור.

המשרד לאיכות הסביבה יזם הכנתו והוצאתו לאור של קובץ דיני איכות הסביבה, לנוכח דרישה גדלה והולכת מצד גורמים רבים, ממסדיים ופרטיים, לקבלת מידע על החקיקה הסביבתית בישראל. קובץ זה כולל חקיקה ראשית וחקיקת משנה בנושאי איכות הסביבה.

בנוסף לחקיקה, עניינה, מובאים בקובץ קטעים רלבנטיים מתוך דברי חקיקה כלליים, הנוגעים לאיכות הסביבה (כגון: חלקים מחוק התכנון והבנייה, פקודת בריאות העם, חוק המים ואחרים), וכן איזכורים של דברי חקיקה שיש להם זיקה עקיפה לנושא, אם כי לנוכח ההיקף לא ניתן לאזכר את כל דברי החקיקה שזיקתם לנושא עקיפה (כגון - דיני הרשויות המקומיות). מעט חוקי העזר הכלולים בקובץ נבחרו בשל היותם מייצגים חקיקה קיימת של רשויות מקומיות.

הקובץ הופק ומופץ על-ידי הוצאת "תמר". מחיר הקובץ הכרוך באוגדן - 468 ש"ח. ניתן לרכשו מהוצאת "תמר", חברה להפצה בע"מ, ת.ד. 4560, חיפה 31044, טל': 04-623225, פקס: 04-664659.

חקיקה נאותה היא חלק בלתי נפרד של פעולות ותכניות לניהול סביבתי מתקדם, והיא אמורה לתת בידי מקבלי ההחלטות כלים משפטיים יעילים ליישום מדיניות סביבתית.

מבחינת התכנים קיימת בישראל חקיקה סביבתית בכל מגוון הנושאים של איכות הסביבה (מים, ים, אוויר, פסולת, חומרים מסוכנים, רעש, שמירת טבע ומשאבים) ובכל צורות החקיקה - חוקים, תקנות, הוראות מינהליות וחוקי עזר. בנוסף לכך קשורה החקיקה הישראלית בתחומי איכות הסביבה גם לחקיקה בינלאומית עניפה. החקיקה הסביבתית מתאפיינת גם בגיוון: הן כחקיקה ספציפית והן במסגרת חקיקה כללית (כגון רישוי עסקים, תכנון ובנייה), והוראותיה ניתנות לסיווג ברמות השונות של המערכת המשפטית - הוראות בתחום המשפט הפלילי, האזרחי והמנהלי.

משמעות לא מבוטלת יש לעובדה, כי החקיקה הסביבתית בישראל מושתתת על חקיקה מלפני קום המדינה (מנדטורית), וכי חלק ניכר ממנה התפתח בשנות החמישים והשישים. יחד עם זאת, ראוי לציין, כי בשנים האחרונות - בעיקר מאז הקמתו של המשרד לאיכות הסביבה, נוספה חקיקה סביבתית חדשנית, שביצועה ואכיפתה אפשריים יותר מבעבר

הסיירת אוכפת

המועצה האזורית קנס בסך 15,000 ש"ח ועל התברואן קנס בסך 7,500 ש"ח או 70 ימים מאסר תמורתם. בנוסף חוייבו המועצה והתברואן לחתום על התחייבויות כספיות על סך של 50,000 ש"ח כל אחד להמנע מעבירה דומה במשך שנה. (המפקח - אייל מילס).

5. ת"פ 5485/93 מדינת ישראל נגד קיבוץ שפיים ומושב רשפון. הקיבוץ והמושב הואשמו בניהול אתר פסולת בניגוד לתקנות הנ"ל. בינתיים נסגר האתר ולכן הוסכם על עסקת טיעון, לפיה הודו הנאשמים באשמה ונגזר עליהם קנס בסך 16,000 ש"ח. במסגרת עסקת הטיעון נמחק האישום נגד מזכיר המשק. (המפקחים - דוד מוזס ואמיר לזין).

6. ת"פ 256/94 6/94 מדינת ישראל נגד המועצה המקומית טורען ונגד אורי ואלי ציפורה. המועצה המקומית והקבלנים מפעילי אתר הפסולת הואשמו בניהול אתר הפסולת המקומי בניגוד להוראות תקנות למניעת מפגעים (זיהום אוויר וריח בלתי סבירים), התש"ן-1990. בשנים 1991-1993 פרצו במקום מספר רב של שריפות.

בית המשפט הרשיע את הנאשמים והטיל עליהם במשותף קנס בסך 25,000 ש"ח או 50 ימי מאסר תמורתם. כל אחד מהנאשמים יחתום על התחייבות בסך 25,000 ש"ח להמנע מלעבור על החיקוק לפיו הורשע תוך 3 שנים ואם לא יחתום - יאסר ל-60 יום. (הפקחים - אייל מילס וחיים אלבז).

7. ת"פ 390/94 מדינת ישראל נגד עיריית צפת ויוסף כהן. עיריית צפת ומנהל מחלקת התברואה שלה, האחראי על ניהול אתר הפסולת, הואשמו בניהול האתר בניגוד לתקנות הנ"ל ובשני מקרים של שריפה באתר. בית המשפט הרשיע את הנאשמים והטיל על העירייה קנס בסך 15,000 ש"ח והתחייבות בסך 25,000 ש"ח להמנע מעבירה על אותו חיקוק במשך 3 שנים. מנהל אגף התברואה נקנס בסך 5,000 ש"ח (אישית!) או 50 ימי מאסר תמורתם והתחייבות בסך 10,000 ש"ח (או 60 ימי מאסר תמורתם) להמנע מעבירה דומה במשך 3 שנים (הפקח - אייל מילס).

כל הקנסות בגין עבירות על חוק שמירת הניקיון יועברו לקרן לשמירת הניקיון.

אכיפת החוקים לשמירת הסביבה היא אחד היעדים הקשים ביותר הניצבים היום בפני המשרד לאיכות הסביבה. סיירת איכות הסביבה, היא אחת מזרועות האכיפה של המשרד והיא פועלת בכל רחבי הארץ. מפקחי הסיירת מוסמכים להגיש דו"חות שבעקבותיהם מוגשים תביעות לבית המשפט. להלן כמה פסקי דין שנתקבלו באחרונה בעקבות פעולות הסיירת כפי שנמסרו לנו על-ידי עו"ד בינה בראון, מנהלת מחלקת אכיפה בלשכה המשפטית של המשרד.

1. ת"פ 132/94 מדינת ישראל נגד סוסעיד אלזאדנה. התביעה הוגשה בגלל פסולת שהתפזרה ממשאית לא מכוסה תוך כדי נסיעה בכביש באר"ש-אופקים. הנאשם הורשע והוטל עליו קנס בסך 5,000 ש"ח או מאסר תמורתו למשך 30 ימים. הנאשם יחתום על התחייבות כספית בסך 9,000 שלא יעבור עבירה דומה במשך 3 שנים. אי-חתימה על התחייבות תגרור מאסר של 30 יום (הפקחים - רם עברי וראובן בן סימון).

2. ת"פ 1066/93 מדינת ישראל נגד מוחמד מוסא אבו גמאל. התביעה הוגשה בגין פסולת שהתפזרה ממכולת אשפה לא מכוסה בעיירה רהט. הנאשם הורשע והוטל עליו קנס כספי בסך 2,500 ש"ח או 20 ימי מאסר תמורתו. הנאשם יחתום על התחייבות כספית בסך 5,000 ש"ח לפיה לא יעבור עבירה דומה תוך 3 שנים. אי-חתימה על התחייבות תגרור מאסר של 10 ימים (הפקחים - רם עברי וראובן בן-סימון).

3. ת"פ 212/94 מדינת ישראל נגד יצחק קלוט, נהג שהשליך קליפות גרעינים בעד החלון במהלך נסיעתו. הנהג הורשע והוטל עליו קנס בסך 350 ש"ח או 5 ימי מאסר תמורתו. (הפקח - רם עברי).

4. ת"פ 1749/94 מדינת ישראל נגד המועצה האזורית עמק יזרעאל. המועצה האזורית ומנהל מחלקת התברואה במועצה הואשמו בניהול אתר פסולת גושית בכפר גדעון בניגוד להוראות תקנות למניעת מפגעים (זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת) התש"ן-1990. הפסולת לא כוסתה כנדרש ובאתר פרצו דלקות. בית המשפט הרשיע את הנאשמים והטיל על

פעילות איגוד ערים לאיכות הסביבה - שומרון

איגוד ערים לאיכות הסביבה - שומרון הוקם לפני כשלוש שנים. הוא כולל 3 מועצות אזוריות ו-10 מועצות מקומיות. יו"ר האיגוד הוא ח"כ רון נחמן ומנהל אותו מר יצחק מאיר. לאחרונה הגיש האיגוד דו"ח פעילות לשנת 1993/4. להלן כמה ממצאים מהדו"ח הנ"ל

טיפול בשפכים

חלקו הארי של איזור האיגוד משתרע על פני שכבות הסלע המזינות את אקוויפר ההר. מאגר המים של ההר הינו המאגר הרב-שנתי החשוב במשק המים והוא מהווה כ-40% מכלל מאגר המים של מדינת ישראל - אקוויפר ירקון תנינים.

השיפור הניכר ברמת הטיפול בשפכים בהתיישבות הישראלית באיזור תורם מיידית להגנת אקוויפר ההר. מאידך, החסר בטיפול בשפכים באיזור תעשייה ברקן, כ-40% מהיישובים הישראליים, כמעט בכל היישובים הערביים וכן התשטיפים הבלתי מטופלים מהמזבלות הרבות - כל אלה מהווים פוטנציאל זיהומי רב.

הצורך במניעת זיהום אקוויפר ההר בשפכים באידי ביטוי בדו"ח מבקר המדינה מס' 43 לשנת 1993: "כיוון שהטיפול בבעיות הביוב באיזור הוא נושא מורכב ומשותף לישראל ולאזור, וכיוון שמעורבים בו גורמים רבים כגון: משרדי ממשלה, המינהל האזרחי, רשויות מקומיות, איגודי ערים וגופים חקלאיים, לא תהיה התקדמות ממשית בפתרון הבעיות ללא תיאום מלא וללא קביעת סמכויות ברורות לפעולה וכמובן גם תקציב מתאים"

(דו"ח מבקר המדינה מס' 43, עמ' 886, סעיף א').

יחד עם זאת במהלך שנת 1993 חל שיפור נראה לעין על-ידי תוספת תיכנון והקמת מיתקני טיפול קומפקטיים ביישובים ובמועצות האזוריות וכן בהתארגנות לביצוע מאסף איזורי.

לברור תמונת המצב של מערכות השפכים, דורגו המיתקנים לפי האמצעים הקיימים בהם לטיפול וסילוק השפכים והבוצה. הסקר בוצע בשנת 1992 ובסוף שנת 1993. הסקר הראה שחל שיפור מסויים במצב במערכות השפכים (איור 1). אולם עדיין רבים המיתקנים שאינם פועלים כהלכה ואיכות הקולחים שלהם אינה עומדת בתקן (איור 2).

חומרים מסוכנים

האיגוד ערך סקר על כל המפעלים באיזור במטרה להשיג מידע על פליטת מזהמים וחומרים מסוכנים, ועל רמות הסיכון והמיטרדים הסביבתיים. כמו כן נעשה מעקב אחר איחסון החומרים במפעלים ועל העברת הפסולת המסוכנת לאתר סילוק הפסולת הרעילה ברמת חובב.

מתוך 263 מפעלים, הוגדרו על-ידי האיגוד 32 כבעלי פוטנציאל סיכוני בתחום החומרים המסוכנים (חמ"ס). באיזור התעשייה ברקן אין היערכות מתאימה לאירועי חמ"ס.

חוק עזר של האיגוד לחומרים מסוכנים נכנס לתוקף. כל המפעלים נדרשו להעביר דווח ולעמוד בדרישות החוק. האיגוד החל לרכוש ציוד גילוי וזיהוי גזים רעילים וציוד מיגון אלמנטרי.

פסולת מוצקה

למעשה אין בתחום האיגוד אתר סילוק פסולת מוצקה שהינו מתאים לצרכים ותקני. ישנן עשרות מזבלות בשומרון ובבנימין וביניהן מספר אתרים גדולים יחסית, המשרתים את שתי האוכלוסיות באיזור.

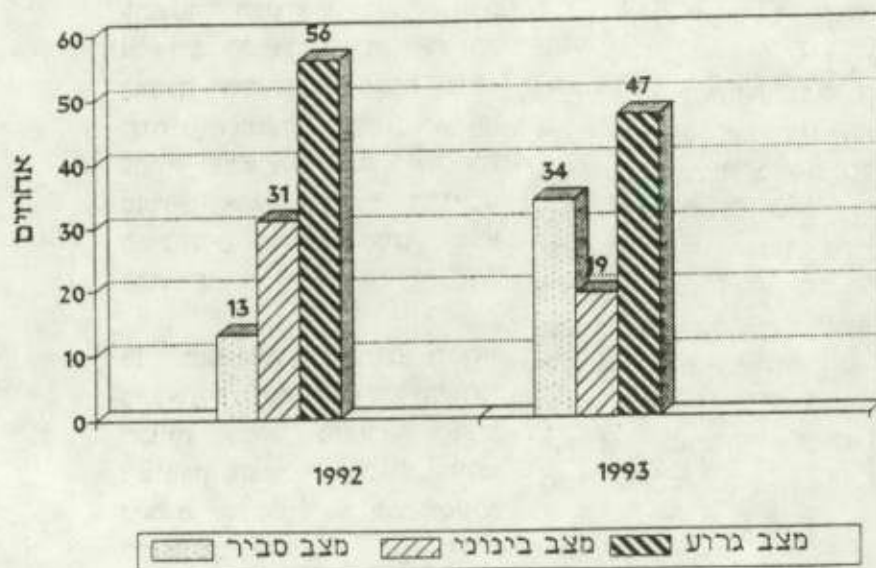
במהלך השנה לא נעשה הרבה ליישום המלצות תכנית המיתאר האזורית לסילוק פסולת מוצקה, להוציא תיכנון 2 אתרים, בהזמנת המינהל האזרחי, בזהרת פינג'אן ובעזון שבשומרון. באיזור בנימין קיבלה תוקף התכנית לאס"פ בדיר דבואן. האיגוד הכין תוכנית רב-שנתית להסדרת הטיפול בפסולת גושית אך פרט לשלושה פרויקטים קטנים לאיסוף, מילוי וכיסוי פסולת בניין, לא נעשה רבות בתחום זה בגלל חוסר תקציב.

האיגוד ערך תכנית אב אזורית לחיסול מצבורי פסולת גושית המתבססת על מניעת פגיעה באיזורי הרגישות הגבוהה תוך שימוש במפת רגישויות קרקע.

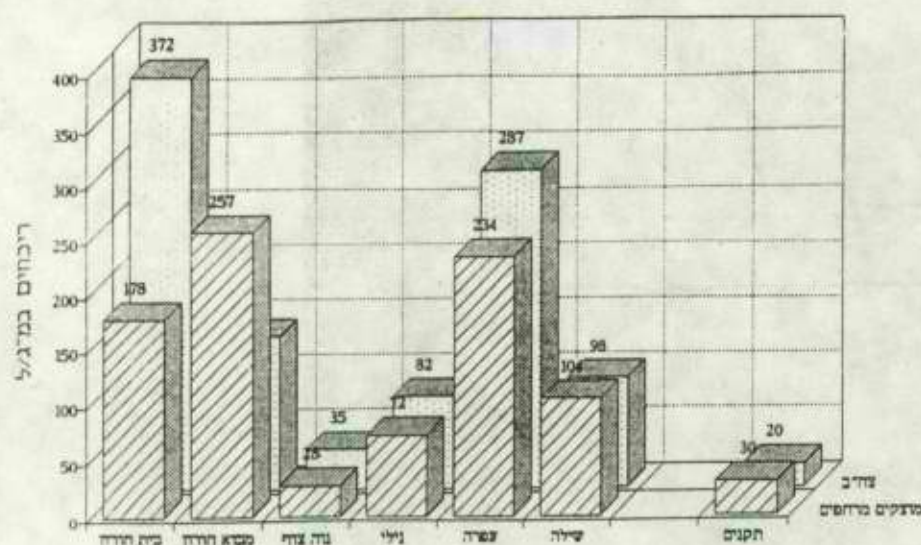
איכות אוויר

פעילות איגוד הערים לאיכות הסביבה שומרון בתחום איכות האוויר מכוונת בעקבות מספר מחקרים אשר נערכו על-ידי האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת תל-אביב.

על-פי מחקר מתמשך של הפקולטה למדעי סביבת האדם באוניברסיטה העברית (פרופ' לוריא, ד"ר פלג ואחרים), מתברר שישנה מגמה של עלייה ברמת האוזון בגב ההר כתוצאה מהסעת מזהמים ממישור החוף ומשינויים הנגרמים במהלך הסעה זו.

איור 1: מצב מערכות טיפול בשפכים במועצה אזורית מטה בנימין

איור 2: איכות קולחים ביישובי מועצה אזורית מטה בנימין. צח"ב - צריכת חמצן ביולוגית (מדד לזיהום בחומר אורגני)

מחקר של אוניברסיטת תל-אביב (ד"ר פנחס אלפרט) הצביע על הגידול הצפוי ברמת ריכוז הגופרית הדורחמצנית בצפון השומרון ועל הסכנה הצפויה מכך. לאור זאת ובעקבות צרכים הולכים וגוברים לבצע ניטור אוויר באיזור גב ההר, כחלק ממערך ארצי, הוגשה תכנית להקמת תחנת ניטור אוויר באיגוד. כמורכן נערכה פעילות רבה למניעת זיהום ממקורות אבק במסגרת אישור תכנית לכרייה וחציבה ונבדקו כ-12 תסקירי השפעה על הסביבה בתחום זה.

כרייה וחציבה ביהודה ושומרון

בשנת 1993 נתקבלו עשרות פניות של יזמים המבקשים לפתוח מחצבות באיזור יהודה ובעיקר בשומרון.

האיגוד הבחין בשתי מגמות, אשר תוצאותיהן עלולות להיות חמורות ביותר:

א) במסגרת עידוד הגברת התעסוקה לערביי יו"ש בתחום האיזור, הלך וגבר הלחץ על מוסדות התיכנון במינהל האזרחי להענות לפניות לפתיחת מחצבות חדשות ולהרחבתן של מחצבות קיימות.

באיזור ארם שמצפון לירושלים, הוחל בכרייה וחציבה בואדי המתנקז לנחל פרת (ואדי קלט) בסמוך ליישוב כוכב יעקב. בואדי זה פועלות זה מכבר 3 מחצבות וכן מפעלים לייצור אספלט. הנזקים לתושבי האיזור כולו ניכרים לעין. למרות התנגדות האיגוד ופסילת תסקיר ההשפעה על הסביבה על ידו ועל-ידי המשרד לאיכות הסביבה, אישרה לשכת התיכנון של המינהל האזרחי ליזם לפתוח במקום מחצבה.

מחצבה נוספת פועלת מזה מספר שנים באיזור דיר-שרף ושבי שומרון ללא אישורים, ותוך גרימת נזק רב לסביבה ולתושבי האיזור

חשש, שללא יד מכוונת יהפוך כל איזור ההר המרכזי ל"גבינה שוייצרית" עם כל ההשלכות השליליות הנובעות מכך. לכן העביר האיגוד למינהל האזרחי את ההמלצות הבאות:

א. לגבש תכנית מקיפה שתבחן את צרכי השוק בשנים הקרובות, בהתסמך על תמ"א 14.

ב. להגדיר אתרי חציבה על-פי קריטריונים ברורים (מרחק מינימלי מיישוב, פגיעה בנוף וכו').

ג. לגבש נוהלי עבודה סדירה ועקבית בהליכי אישור המחצבות.

ד. לקבוע נוהלי אכיפה ופיקוח.

להצפה בייזמות בתחום זה באיזור השומרון.

במערב השומרון, בין הכפר ספרין ליישוב אבני-חפץ מתוכנן קומפלקס מחצבות בשטח של כ- 2,500 דונם. האיזור רגיש במיוחד מהבחינה ההידרולוגית והנופית-חזותית, וקיים חשש מההשפעות הסביבתיות כתוצאה מהתנאים המטאורולוגיים במקום. אם אכן יוחלט בעתיד על כרייה באיזור זה, יהיה צורך באבטחה מירבית מפני נזקים סביבתיים.

כתוצאה מהלחצים לאישור בקשות לכרייה וחציבה התעורר

כתוצאה מפיצוצים וענני אבק הנוצרים על ידה. למרות זאת, דנו במהלך השנה בהרחבתה וזאת למרות הפגיעה הקשה שגרמה לתוואי כביש עוקף שכם - טול-כרם (אשר אושר בכל ההליכים התיכנוניים ושחלקו הניכר נמצא בביצוע).

(ב) יזמים ישראליים וכן חברות בינלאומיות הגישו למינהל האזרחי תכניות רבות לחציבה באיזור השומרון. הבקשות עוסקות באלפי דונמים לכל אורך גב ההר ומערב השומרון. המחסור באגרטים לבנייה ולסלילת כבישים, כמו כביש חוצה ישראל, וקידום תשתיות הביא

פוטנציאל זיהום מִיתָהוּם בשומרון המערבי*

ומהתושבים.

תעשייה

בשומרון המערבי נמצאים רוב מפעלי האיזור. מתוך 260 מפעלים בשומרון היו בשנת 1922 בשומרון המערבי כ-150 מפעלים, רובם באיזור התעשייה ברקן.

בין המפעלים ישנם כאלה המשתמשים בחומרים מסוכנים ומתכות כבדות. ישנם מפעלי מזון המייצרים הרבה שפכים עם שומנים, מלח וחנקות. כדי להבין את פוטנציאל זיהום מי התהום בשומרון המערבי, חשוב לדעת שכל המפעלים שנבנו באיזור נמצאים על מחשופי אקוויפר חבורת יהודה; ברוב המפעלים אין מיתקני טיהור לשפכים תעשייתיים; שפכים תעשייתיים מרוב המפעלים מוזרמים על הקרקע ואל האדיות. חוץ מהמפעלים ששייכים למגזר היהודי, ישנם בשומרון המערבי גם הרבה מפעלים במגזר הערבי. ידוע שברוב המפעלים הערביים אין שפכים תעשייתיים, אבל יש גם מפעלים עם שפכים תעשייתיים המוזרמים לואדיות בלי כל טיפול.

שפכים תעשייתיים

השפכים בשומרון המערבי הם הגורמים העיקריים לזיהום מי התהום. באיזור המשותף לאגן

* על-פי עבודה שנעשתה במכון הגיאולוגי על-ידי ולדמיר בויקו, איליה פרלמן ויצחק חלמיצר, בהנחיית ד"ר י. מירון מהמכון הגיאולוגי, ירושלים ו. מאיר מאיגוד ערים לאיכות הסביבה, שומרון, במסגרת קורס הסבה מקצועית ליועצים סביבתיים. העבודה התפרסמה במסגרת דו"ח פעילות שנתי לשנת 1993/94 של איגוד ערים לאיכות סביבה, שומרון.

ישראל למי-שתייה. לפי מחקרים שנעשו בשומרון, ידוע שמי האקוויפר העליון הם באיכות טובה. מזו של האקוויפר התחתון. בקידוחים שנקדחו ביחידה התחתונה המליחות בדרך כלל נמוכה. תכולת המתכות הכבדות במי התהום מחבורת יהודה אינה עולה על התכולה המותרת בתקן. על-פי הרכבם הגיאוכימי מי התהום באקוויפר חבורת יהודה מתאימים למהתהום באיזור המילוי החוזר הטבעי. אופיים קרבונטי, הם דלי יונים אלקאליים ובולטים במיעוט הסולפט. בהמשך הזרימה, בעומק, מיהתהום מתעשרים ביונים אלקאליים.

חשוב לדעת שההרכב של מי התהום, הזורמים באקוויפר חבורת יהודה בשומרון המערבי, מצביע על קיום גופי מים שפירים המתחדשים כתוצאה ממילוי טבעי ישיר. גופי מים אלו זורמים בתוך סלעים קרבונטיים שטופים היטב.

פוטנציאל זיהום מִיתָהוּם בשומרון המערבי

ידוע שזיהום מִיתָהוּם עלול להיווצר מגורמים רבים, שבדרך כלל קשורים לפעילות בני אדם. ישנם תהליכים טבעיים של הרעת טיב מי התהום, אבל במאה האחרונה, בגלל התפתחות תעשייה וחקלאות, חלו שינויים דרסטיים בזיהום הסביבה, כולל מִיתָהוּם, ומדינת ישראל אינה יוצאת מן הכלל. באיזור השומרון מתגוררים כמיליון תושבים ונבנו שם הרבה מפעלים. בנוסף לכך בשומרון מפותחת מאד גם החקלאות. ההשפעה העיקרית על זיהום מי התהום היא, אם כן, מהתעשייה

איזור השומרון המערבי נמצא בין הרי יהודה בדרום לרמות מנשה ושולי הכרמל בצפון, וגבולו במזרח - איזור רמאללה. רום האיזור 350 עד 600 מ' מעל פני המים. הנוף האופייני הוא גבעות מתונות ובקעות רחבות ורדודות, עם סימנים לפעילות קרסטית. החלק המערבי של האיזור בנוי שלוחות ארוכות עם מדרון מערבי תלול אל מישור החוף. השומרון המערבי מנוקז מערבה על-ידי מספר נחלים, שהם חלק מאגן ההיקוות של נחלי הירקון וחדרה. כמות המשקעים באיזור היא 500-600 מ"מ לשנה. טמפרטורת המינימום הממוצעת בחוף היא 4-2 מעלות, וטמפרטורת המקסימום בקיץ - 27-29 מעלות. הלחות היחסית הממוצעת בחוף 78%-80% ובקיץ 70%-76%. הצומח האופייני הוא ים-תיכוני. מרבית שטחי ההר מעובדים ונטועים בטרסות של עצי פרי, אך קיימים שרידי חורש של אלון מצוי.

לפי נתוני המינהל האזרחי התגוררו בשומרון בתחילת שנת 1992 כ-110.000 תושבים יהודים ו-950.000 תושבים ערבים. היישובים היהודיים העיקריים שיש בהם תעשייה הם: בית-אריה, אלקנה, ברקן, אריאל, עמנאל, קרני-שומרון, מעלה-שומרון וקדומים. בשומרון המערבי קיימת מערכת כבישים ודרכים טובה לכל הכיוונים בארץ.

איכות מי התהום

מי התהום באגן ירקון-תנינים הם בעלי איכות טובה; תכולת הכלור במי-התהום נעה בין 90.5 ל-286 מיליגרם לליטר. נתונים אלה מראים שאיכות המים באקוויפר חבורת יהודה מתאימה לתקן מדינת

מזהמים סביבתיים, חלקם רעילים, בריכוזים הגבוהים מהמותר (איור 2, לפי ו. רודסקי, איגוד ערים לאיכות סביבה, שומרון). מערכות השפכים באזורי התעשייה בשומרון המערבי הן:

- איזור תעשייה עמנאל - שפכים ללא טיפול מוזרמים לבור ספיגה;
- איזור תעשייה ברקן - שפכים גולמיים מוזרמים לוואדי;
- איזור תעשייה קרני-שומרון - בור רקב וברכת חמצון.

שפכים ביתיים

רוב השפכים בשומרון המערבי הם שפכים ביתיים מיישובים. כמות השפכים הביתיים של האוכלוסייה נגזרת מכמויות המים שבהן היא משתמשת לצריכה ביתית והיא מסתכמת בכ-60% מצריכת המים. בשנת 1991 סופקו לכלל התושבים באיזור שומרון כ-100 מיליון מ"ק מים, מתוכם נועדו מעל ל-40 מיליון מ"ק לצריכה ביתית והיתר בעיקר לחקלאות. כמות השפכים הפוטנציאלית באותה שנה מוערכת בכ-24 מיליון מ"ק. כ-65% מכמות הזו מיוחסת לשומרון המערבי.

בשומרון המערבי אין מערכת ביוב מרכזית, לכן בכל יישוב ישנו אתר טיפול בשפכים (חוץ ממערכות טיפול בשפכים באזורי תעשייה). קיימות שיטות רבות לטיפול בשפכים ביתיים ברמות טיפול שונות. כללית ניתן לקבוע כי מצב הטיפול בשפכים בשומרון המערבי הוא גרוע. יש לציין שאף אחד ממיתקני היישובים אינו מייצר קולחים ברמה התיקנית של 20 מיליגרם לליטר (מ"ג/ל) צח"ב ו-30 מ"ג/ל מוצקים מרחפים. רק כ-5% מהשפכים הביתיים מטופלים ברמה סבירה במיתקן קומפקטי של מרבד ביולוגי עם בריכת הצללה. הקולחים שנוצרים משמשים להשקיה. כ-35% מהשפכים הביתיים מטופלים ברמה "בינונית" (בריכת שיקוע

ובריכת חמצון, בור רקב יחד עם השקיית סרק וסילוק בוצה במיכלית). רוב השפכים הביתיים (כ-60%) מטופלים ברמה "גרועה" - ישנה זרימה חופשית של שפכים גולמיים, בור רקב בלבד, סילוק קולחים לבור ספיגה או לוואדי, סילוק בוצה במיכלית ותחזוקה לקויה.

בתכנית האב לאיכות הסביבה הומלץ:

- להקים מערכות אזוריות לטיפול בשפכים;
- לתת פתרון מקומי לטיהור שפכים ביישובים, המבוסס על התקנת מכון טיהור קומפקטי.

עד היום מצב הטיפול בשפכים בשומרון לא השתנה, על-אף שבשנת 1992 לקחה על עצמה המנהלה הארצית לביוב את הטיפול במערכת הביוב האזורית בשומרון. חוץ מהקמת מערכות לטיפול וסילוק שפכים מומלץ להקים בשומרון רשת ניטור שתכלול מספר קידוחי תצפית:

- באיזור המילוי החוזר בסמוך ליישובים, לבורות ספיגה, לבריכות חימצון ולמיתקני טיהור.
 - באפיקי נחלים ראשיים.
 - על הגבול שבין איזור ההר לשפלה באזורים שבהם קיים מגע בין אקוויפר יהודה לאקוויפר החוף (כמו איזור לוד - פתחתקה).
- פרט לקידוחי התצפית צריכה רשת הניטור לכלול מספר מעיינות שמנקזים את האקוויפרים העליון והתחתון בנפרד.

סיכום

השומרון המערבי הוא חלק מהשטח ההררי המהווה את איזור ההזנה העיקרי למילוי חוזר לאקוויפר ההר, שהוא אחר ממאגרי מי התהום החשובים של מדינת ישראל. באיזור זה נחשפים האקוויפרים העיקריים של חברות

יהודה ב-90% מהשטח. אקוויפרים אלה הם בעלי פוטנציאל זיהום גבוה.

בשני האקוויפרים ניכר זיהום מי התהום בעקבות זרימת השפכים על פני השטח. באיזור המעבר בין ההר לשפלה, קיים מגע וקשר הידראולי בין אקוויפר ההר לאקוויפר החוף. מזהמים באקוויפר ההר עלולים להגיע בקלות לאקוויפר החוף ולזהמו.

בשנתיים האחרונות חלה ירידה באיכות מיהתהום באיזור השומרון המערבי. תכולות הכלור והחנקות במים עלו בצורה משמעותית. הירידה באיכות מי התהום קשורה לזרימה ולחילחול שפכים גולמיים וקולחים שאינם מטופלים לפי התקן, לאקוויפר חבורת יהודה.

כמעט כל כמות השפכים הביתיים והתעשייתיים (כ-2 מיליון מ"ק בשנה) מוזרמת על פני השטח ללא טיפול, והיא בעלת ריכוזים גבוהים של צח"ב וצח"כ, כלור ומתכות כבדות.

חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 10)

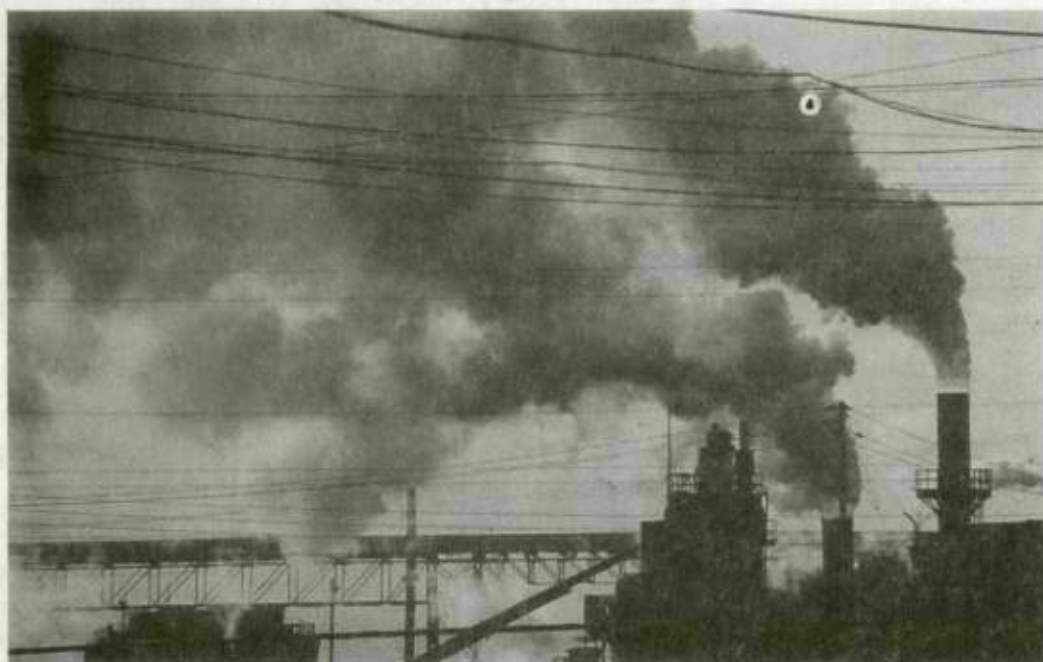
עד התיקון הייתה סמכות השר להתקין תקנות לשם "הבטחת תנאי תברואה נאותים". על פי הוראות התיקון מוסמך היום השר להתקין תקנות, בהתייעצות עם שר הבריאות, לשם "הבטחת איכות נאותה של הסביבה ולמניעת מפגעים ומטרדים".

התיקון הסמיך את שר הפנים, בהסכמת כל שר שהוא "נותן אישור" על פי חוק רישוי עסקים, לקבוע בצו עסקים הפטורים מאישור, מבלי לגרוע מסמכויות פיקוח ואכיפה אחרות של נותן האישור, ובכלל זה הסמכות להוסיף תנאים לרשיון. סמכות זו של שר הפנים תאפשר למשרד לאיכות הסביבה לפטור עסקים שלא צפויות מהם השלכות סביבתיות משמעותיות מלקבל את אישור המשרד לרשיון, שינתן על-ידי רשות הרישוי (רשות מקומית), תוך שנשמרות למשרד סמכויות להתערב ולהציב לעסק תנאים במידת הצורך.

לאחרונה נכנס לתוקף תיקון מס' 10 לחוק רישוי עסקים התשנ"ד-1994, שהתקבל בכנסת ביום 27.7.94, התפרסם בספר החוקים ביום 4.8.94 ונכנס לתוקף עם פרסומו.

התיקון מעגן בחוק את סמכויות השר לאיכות הסביבה והמשרד לאיכות הסביבה, לעניין אישור רשיונות עסק, התנאים בתנאים והתקנת תקנות, שהועברו לשר ולמשרד מכח החלטת ממשלה עם הקמת המשרד לאיכות הסביבה.

בתיקון ניתנה לשר לאיכות הסביבה הסמכות למנות "ממונה על איכות הסביבה", ולהסמיכו בסמכויות של הוצאת התראה לכל מי שעובר על הוראות החוק (לרבות הוראות התקנות והוראות התנאים שהוספו לרישיון), הוצאת צו הפסקה מנהלי, והסמכות להכנס לחצרים כדי לבדוק קיום הוראות החוק.

תיקון לתקנות המים

(מניעת זיהום מים) (שטיפת מיתקני ריסוס)

לאחרונה פורסם תיקון לתקנות המים, שמטרתו לחייב ריקון ושטיפה של מיתקני ריסוס שנפחו מעל 150 ליטרים, במיתקן שטיפה בלבד. התקנות התפרסמו בקובץ התקנות 5618 ביום 18.8.1994. להלן נוסח התיקון:

תקנות המים (מניעת זיהום מים) (שטיפת מיתקני ריסוס) (תיקון), התשנ"ד - 1994

בתוקף סמכותי לפי סעיף 20ד(א)(1) ו-(2) לחוק המים, התשי"ט-1959¹ (להלן החוק), ולאחר התייעצות עם שר הבריאות ועם מועצת המים, ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

הסדרת מיתקני ריסוס

1. בתקנה 2 לתקנות המים (מניעת זיהום מים) (שטיפת מיתקני ריסוס), התשנ"א-1991², (להלן - התקנות העיקריות), בסופה יבוא: "עלה נפח מיתקן ריסוס כאמור על 150 ליטרים, לא יעשו ריקון ושטיפה כאמור אלא במיתקן שטיפה".

תיקון תקנה 2

2. בתקנה 9 לתקנות העיקריות, במקום "דינו - קנס כאמור בסעיף 40(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977" יבוא "דינו - כאמור בסעיף 20כא לחוק".

תיקון תקנה 9

ל' באב התשנ"ד (7 באוגוסט 1994)

יוסי שריד
השר לאיכות הסביבה

1. ס"ח התשי"ט, עמ' 169.
2. ק"ת התשנ"א, עמ' 470.

בואו להיות (אלניו בדלי חוק

באמצעות טלמסר:

055-331080

הביוספירה

ירחון המשרד לאיכות הסביבה

כרך כ"ד/3-4, טבת/שבט תשנ"ה, דצמבר-ינואר 1994/5

המשרד לאיכות הסביבה

ת.ד. 6234, ירושלים 91061

עורך: ד"ר יוסף הירשברג

גרפיקה, סדר והפקה: יוחנן שחר

סקורפיו 88 (שירותי משרד בע"מ)

מה בחוברת

מבצע אכיפה לאיסוף שמן משומש

חיים לחיות

חוק צער בעלי-חיים

פליטות וריכוזים של מזהמי אוויר בישראל

פריחת האצה בכנרת

צמצום פליטות מלח ממשחטות

קובץ דיני איכות הסביבה

הסיירת אוכפת

פעילות איגוד ערים לאיכות הסביבה - שומרון

